

Moravský kras jinak

**Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území
MAS Moravský kras z.s. pro období 2014 – 2020**

I. Analytická část

Strategie je financována Evropskou unií a státním rozpočtem ČR prostřednictvím Operačního programu Technická pomoc.

Obsah

1. Úvod	4
2. Popis území a zdůvodnění výběru	5
2.1. Vymezení území.....	4
2.2. Kulturní a historické souvislosti území	9
2.3. Brněnská metropolitní oblast a Olomoucká aglomerace	9
2.4. Popis místního partnerství	11
2.5. Historie a zkušenosti místního partnerství.....	12
3. Socioekonomická analýza.....	15
3.1. Obyvatelstvo.....	15
3.1.1. Vývoj počtu obyvatel	15
3.1.2. Věková struktura obyvatel	16
3.1.3. Hustota osídlení.....	17
3.1.5. Vzdělanostní struktura obyvatel	18
3.1.6. Bydlení	19
3.1.7. Dojíždka a vyjíždka za prací a do škol.....	21
3.1.8. Život v obcích.....	23
3.1.9. Bezpečnost	25
3.1.10. Sociální vyloučení	25
3.2. Ekonomika	27
3.2.1. Výkonnost ekonomiky	27
3.2.2. Výzkum, vývoj, inovace.....	29
3.2.3. Zemědělství, potravinářství, lesnictví.....	30
3.2.4. Marketing místní produkce, výrobků a služeb	32
3.2.5. Cestovní ruch.....	34
3.2.6. Kreativní ekonomika.....	39
3.2.7. Struktura ekonomiky	42
3.2.8. Trh práce	45
3.3. Sociální, zdravotní a vzdělávací infrastruktura.....	52
3.3.1. Školy, školská zařízení a infrastruktura pro vzdělávání	52
3.3.2. Zdravotnictví a zdravotní infrastruktura	55
3.3.3. Sociální služby a sociální infrastruktura	56
3.3.4. Sociálně vyloučené lokality	58
3.4. Doprava a dopravní infrastruktura.....	60

3.5. Životní prostředí a technická infrastruktura.....	63
3.5.1. Inženýrské sítě.....	63
3.5.2. Energetika.....	64
3.5.3. Voda a vodní režim.....	67
3.5. 4. Environmentální rizika.....	68
3.5.5. Odpady.....	70
3.5.6. Ochrana ovzduší.....	71
3.5.7. Využití ploch v území.....	72
3.5.8. Biodiverzita a ekologická stabilita krajiny.....	72
3.6. Přírodní a kulturní dědictví.....	75
3.6.1. Přírodní dědictví.....	75
3.6.2. Kulturní dědictví.....	81
3.7. Spolupráce.....	84
3.10. Rozvojový potenciál území.....	86
4. Analýza problémů a potřeb.....	88
4. 1. Analýza problémů.....	88
4.2. Analýza potřeb.....	98
5. SWOT analýza.....	100

1. Úvod

SCLLD místní akční skupiny MAS Moravský kras z.s. (MASMK) **Moravský kras jinak** vychází z Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, které vymezuje integrovaný přístup k územnímu rozvoji. Jeho realizace je popsána v Dohodě o partnerství mezi ČR a EU. SCLLD obsahuje veškeré výstupy a kapitoly v rozsahu požadovaném Metodickým pokynem pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014 – 2020 (MPIN) a člení se do 3 základních částí (analytická část, strategická část, implementační část). Struktura jednotlivých kapitol v SCLLD respektuje požadavky definované v MPIN. Vnitřní členění kapitol je částečně upravené, zpravidla rozšířené nebo podrobněji rozčleněné tak, aby vyhovovalo potřebám dokumentu.

SCLLD má charakter strategického dokumentu, ale s ohledem na její smysl a poslání je především realizačním dokumentem pro aplikaci CLLD jako nástroje regionální politiky EU pro programové období 2014-2020. MASMK působí v území, kde je velký potenciál rozvoje ekonomiky s vysokou přidanou hodnotou a inovativních produktů a služeb. Zároveň zde kromě MASMK nepůsobí žádný jiný subjekt, který by rozvoj celého území řešil mezisektorově se snahou o komplexnost a provázanost. Proto byl zvolen i název SLLD Moravský kras jinak.

SCLLD vychází z potřeb území a má ambici integrovanou formou využívat prostředky ESI fondů pro zajištění synergického dopadu investic realizovaných v rámci těchto nástrojů. SCLLD naplňuje cíle a závazné ukazatele programů ESI fondů, z nichž je financována, a vychází ze specifických potřeb a rozvojového potenciálu území.

Při přípravě SCLLD byl využit partnerský přístup. Do přípravy byli zapojeni všichni relevantní partneři v daném území. Budoucí projekty realizované v rámci SCLLD mají z pohledu územního zacílení plánovaných intervencí velký potenciál pro vytváření synergií a komplementarit.

Tabulka: Základní údaje o SCLLD

Název	Moravský kras jinak Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Moravský kras z.s. pro období 2014 – 2020
Nositel	MAS Moravský kras z. s.
Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování SCLLD	
Zaměstnanci kanceláře MAS	Ing. Jozef Jančo Ing. Ing. Petr Revenda Ing. Michaela Pokorná, PhD. Ing. Oldřich Sklenář Jana Koudelková, DiS. Ing. Hana Zouharová Mgr. Michal Bajgart Bc. Michaela Smíšková
Externí spolupracovníci	Ing. Mária Ház Ing. Jaroslav Pražan RNDr. Lajos Tuba Ing. Ľudovít Kovács Silvia Pápaiová Mgr. Miloslav Delín Ing. Klára Kučerová
Pracovní skupiny	http://www.mas-moravsky-kras.cz/strategie-2020/komunitni-priprava-strategie/pracovni-skupiny/
Veřejnost- kulaté stoly	http://www.mas-moravsky-kras.cz/strategie-2020/komunitni-priprava-strategie/kulate-stoly/
Veřejnost- veřejná projednávání	http://www.mas-moravsky-kras.cz/strategie-2020/komunitni-priprava-strategie/verejna-projednani-/
Veřejnost- aktéři z cílových skupin SCLLD	http://www.mas-moravsky-kras.cz/strategie-2020/komunitni-priprava-strategie/rizene-rozhovory/
Veřejnost-blog	http://strategie.mas-moravsky-kras.cz/

2. Popis území a zdůvodnění výběru

2.1. Základní informace o nositeli SCLLD

Identifikace žadatele	MAS Moravský kras z.s.
Právní forma	Zapsaný spolek
IČ	27028992
Adresa sídla	679 13 Sloup 221
Internetové stránky	www.mas-moravsky-kras.cz
NUTS II.	Jihovýchod, Střední Morava
NUTS III.	Jihomoravský kraj, Olomoucký kraj
Předseda	Miloslav Novotný tel. 725 116 593, starosta@vavrinec.cz
Místopředseda	Ing. Alois Kunc tel. 724 187 402, aloiskunc@centrum.cz
Ředitel kanceláře, manažer SCLLD	Ing. Jozef Jančo tel. 739 042 933, jozef.janco@seznam.cz
Elektronická adresa	masmk@seznam.cz

2.2. Vymezení území

Území MASMK je vymezeno v rozsahu 59 obcí o celkové rozloze 579,185 km² a celkové populační velikosti 72 387 obyvatel. Hlavní údaje o finálně vymezeném území jsou uvedeny v tabulce. Vymezení území je pak zachyceno v mapě.

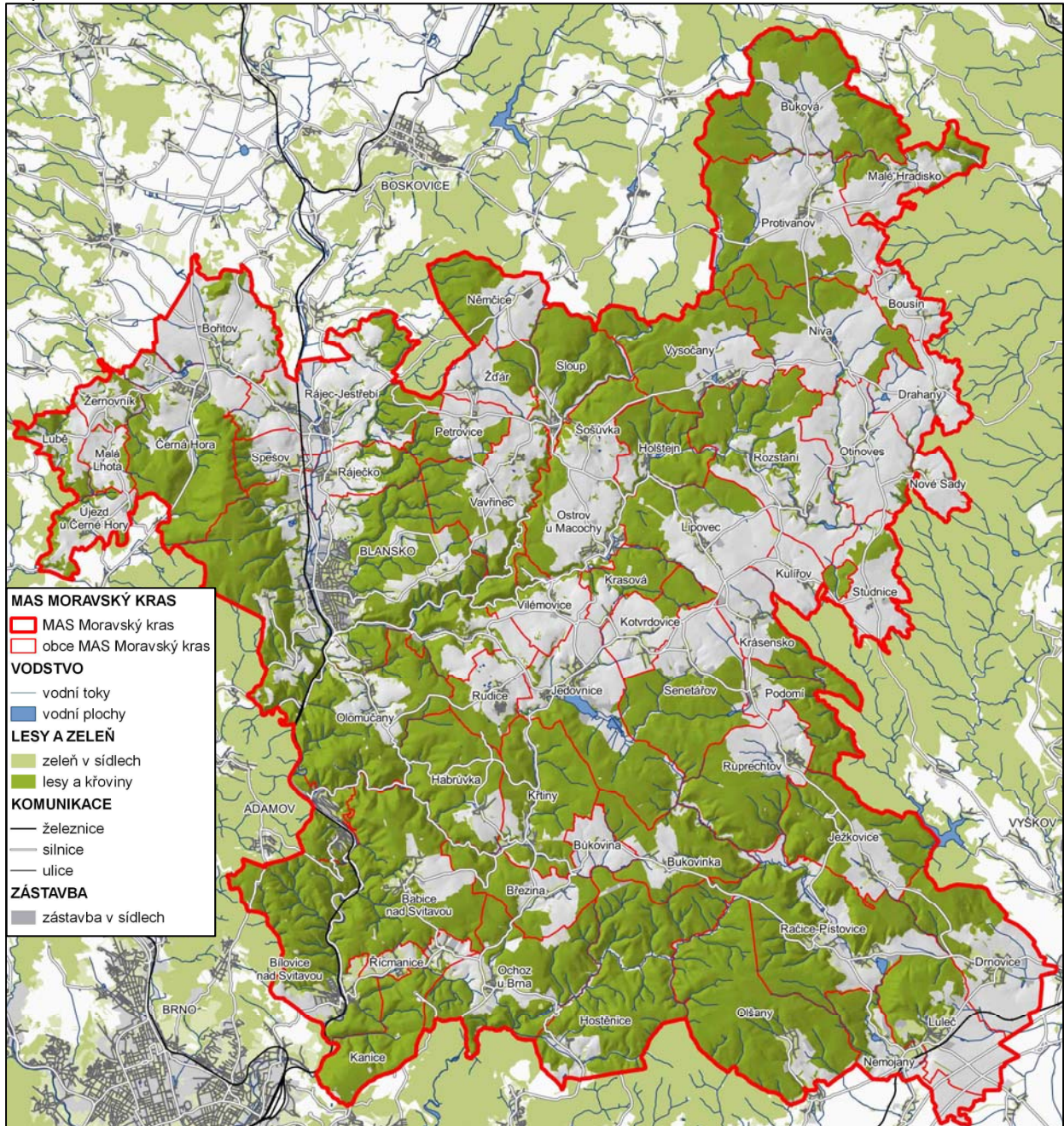
Tabulka č. 1: Hlavní údaje o území MASMK k 31. 12. 2014

Název obce	Počet obyvatel (k 31.12. 2014)	Rozloha (ha) (k 31.12. 2014)	Kraj
Adamov	4 549	378,1	Jihomoravský
Babice nad Svitavou	1 141	1742,0	Jihomoravský
Bílovice nad Svitavou	3 585	1470,0	Jihomoravský
Blansko	20 800	4497,2	Jihomoravský
Bořitov	1 317	995,5	Jihomoravský
Bousín	141	342,0	Olomoucký
Březina (dříve okres Blansko)	956	683,2	Jihomoravský
Buková	318	1742,3	Olomoucký
Bukovina	371	273,2	Jihomoravský
Bukovinka	517	848,4	Jihomoravský
Černá Hora	2 064	1628,9	Jihomoravský
Drahany	531	617,4	Olomoucký
Drnovice	2 375	1197,9	Jihomoravský
Habrůvka	411	995,1	Jihomoravský
Holštejn	163	647,3	Jihomoravský
Hostěnice	695	2000,4	Jihomoravský
Jedovnice	2 763	1424,4	Jihomoravský
Ježkovice	375	1169,5	Jihomoravský
Kanice	903	821,3	Jihomoravský
Kotvrdovice	900	557,9	Jihomoravský
Krásensko	413	725,7	Jihomoravský
Krasová	348	406,9	Jihomoravský
Křtiny	808	1117,7	Jihomoravský
Kulířov	178	341,6	Jihomoravský

Lipovec	1 103	1154,8	Jihomoravský
Lubě	96	353,2	Jihomoravský
Luleč	843	1088,6	Jihomoravský
Malá Lhota	135	263,5	Jihomoravský
Malé Hradisko	374	679,7	Olomoucký
Němčice	429	738,7	Jihomoravský
Nemojany	682	601,2	Jihomoravský
Niva	336	1340,0	Olomoucký
Nové Sady	105	242,2	Jihomoravský
Ochoz u Brna	1 318	1454,3	Jihomoravský
Olomučany	1 017	1513,3	Jihomoravský
Olšany	575	1870,5	Jihomoravský
Ostrov u Macochy	1 112	882,4	Jihomoravský
Otinoves	289	952,9	Olomoucký
Petrovice	627	499,9	Jihomoravský
Podomí	418	545,6	Jihomoravský
Protivanov	1 010	1882,4	Olomoucký
Račice-Pístovice	1 171	1886,3	Jihomoravský
Rájec-Jestřebí	3 662	1566,1	Jihomoravský
Ráječko	1 304	501,1	Jihomoravský
Rozstání	654	1655,8	Olomoucký
Rudice	943	495,5	Jihomoravský
Ruprechtov	594	1147,4	Jihomoravský
Řícmanice	785	149,6	Jihomoravský
Senetářov	536	1384,0	Jihomoravský
Sloup	974	764,8	Jihomoravský
Spešov	656	330,9	Jihomoravský
Studnice	467	635,8	Jihomoravský
Šošůvka	690	512,5	Jihomoravský
Újezd u Černé Hory	260	449,6	Jihomoravský
Vavřinec	866	1220,3	Jihomoravský
Vilémovice	328	523,4	Jihomoravský
Vysočany	786	1211,8	Jihomoravský
Žďár	390	509,1	Jihomoravský
Žernovník	230	287,4	Jihomoravský
Celkem	72 387	57918,5	

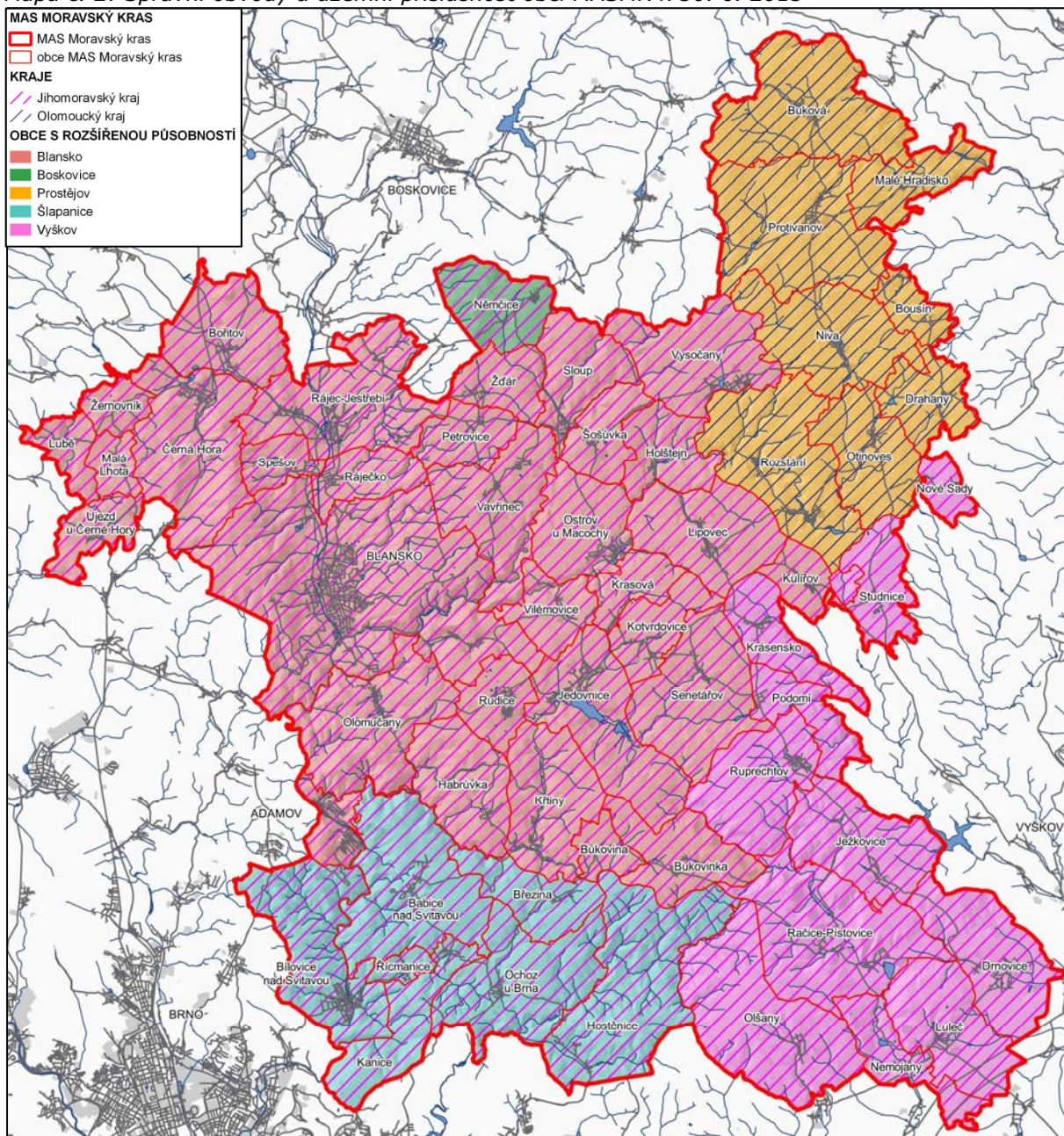
Zdroj: ČSÚ

Mapa č. 1: Území MASMK k 30.6.2015

Zdroj: Vlastní zpracování dat, 2015

Mapa č. 2: Správní obvody a územní příslušnost obcí MASMK k 30. 6. 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Území MASMK je konzistentní venkovská oblast, administrativně vymezená sousedícími katastry 54 obcí. Pověřenou obcí III. stupně jsou Blansko, Vyškov, Prostějov a Šlapanice. Kromě 1 města a 2 obcí jde o venkovské obce do 2000 obyvatel, poměr malých obcí do 500 obyvatel je 50%.

Dnešní vymezená území MASMK souvisí s přirozeným vývojem spolupráce podnikatelů, neziskových organizací a dalších subjektů, která se v tomto území rozvíjí od roku 2006. Nejdůležitějším mezníkem byla realizace projektu značení místních výrobků (začátek v květnu 2006), který spojil podnikatele a neziskové organizace.

V regionu se postupně rozvinula spolupráce na základě osobních vztahů mezi představiteli všech sektorů. Tím se začala rozšiřovat témata pro společné projekty a akce. Postupně se začaly připravovat i projekty na rozvoj cestovního ruchu a využití obnovitelných zdrojů energie. Území je spojováno v současnosti společnými zájmy obcí a obyvatel, kteří jsou schopni domluvit se na řešení společných problémů. Úspěšnost spolupráce motivovala obyvatele a další subjekty k rozvíjení společných aktivit a společných projektů.

Území MASMK spojují obdobné podmínky (přírodní, historické, ekonomické, poloha v blízkosti brněnské metropole i význačných okresních měst, srovnatelná úroveň občansko-technického vybavení, atraktivní krajina), ale i v základním nasměrování svého rozvoje. Dále i obdobné

problémy, ať už je to špatný stav komunikací, odliv mladých lidí do měst, stárnutí populace, nedostatečná propagace oblasti navenek nebo například širší problém nedostatečného zapojení veřejnosti do dění v obcích. MASMK je prostorem pro sdílení zkušeností, společné vzdělávání, společné záměry.

Obce se zapojily do MAS zejména z důvodů vzájemné výměny informací a zkušeností, společného postupu při vyjednávání, koordinace rozvojových činností, zajištění veřejných služeb a realizace rozvojových projektů, koordinace využívání stávajících možností venkovské turistiky a vytvořením podmínek pro její další rozvoj. Větší množství úhlů pohledu vyjednávání svým způsobem částečně komplikuje, ale právě rozmanitost členů MASMK je pro optimální přístup k rozvoji území MASMK a pro výběr skutečně důležitých cílů přínosem.

2. 3. Kulturní a historické souvislosti území

První doklady o osídlení území MASMK jsou již od starší doby kamenné (asi před 100 000 lety). Z tohoto období pochází nejstarší doklad osídlení - čelist neandrtálce z jeskyně Švédský stůl a část čelisti z jeskyně Kůlna a kamenné nástroje z Bořitova. V okolí Bořitova byly nalezeny i stopy všech archeologických kultur ve střední Evropě až po keltské a slovanské osídlení.

Ve středověku docházelo k postupnému zahušťování osídlení. Hlavním kolonizátorem území MASMK bylo olomoucké biskupství, ale i světější feudálové. Ze starých slovanských osad vznikají první města (např. Blansko - první zmínka 1136), při obchodních cestách a poblíž těžby železné rudy i hrady. Rychle se rozvíjí i výroba, kromě dobývání železnorudných ložisek a tavíren rudy se v oblasti pálí vápno, dřevo se v milířích zpracovává na dřevěné uhlí, rozšiřuje se obchod.

Po roce 1775 bylo povinné zřizování triviálních škol ve všech místech s farními a filiálními kostely. Síť obecních škol byla v podstatě vybudována do konce 1. pol. 19. století. Zesílila úloha obecních úřadů, školy se dostaly z pravomoci církve. Výstavba školských budov vrcholila na přelomu 19. a 20. století. První měšťanská škola byla zřízena v Blansku v roce 1804. Ve druhé polovině 19. století došlo k oživení spolkové činnosti - na venkově působily ochotnické spolky a čtenářské spolky, začalo se rozvíjet sokolské hnutí.

Geologická rozmanitost území Moravského krasu umožňovala již od pravěku intenzivní využívání nerostného bohatství. Těžba nerostných surovin v Moravském krasu sehrála důležitou roli v historii průmyslu Blanenska. Jednalo se zejména o těžbu železných rud, vápenců a slévárenských písků, která především v 19. století ovlivnila budování hutí, sléváren a strojírenských závodů. V 19. století také vrcholí produkce železa za použití nových výrobních metod, soustředěná hlavně do okolí Blanska, Adamova a Jedovnic.

Velký význam pro rozvoj měla výstavba železniční trati Brno - Česká Třebová - Praha, kterou v úseku Brno - Rájec stavěla v letech 1843 - 1849 italská firma Tallachini.

Na začátku 19. století většina území náležela rodu Lichtenštejnů, který území pozvedl po kulturní, společenské i ekonomické stránce. V území mu patřila 4 panství (Černá Hora, Boskovice, Plumlov a Pozořice). Dalším významným rodem byli Salmové s panstvími v Rájci a Blansku a Olomoucké arcibiskupství s panstvím ve Vyškově. Na části majetku arcibiskupství byl v r. 1936 zřízen vojenský výcvikový prostor, který je zde dodnes (Březina). Po roce 1850, kdy došlo ke zrušení vrchnostenské zprávy (panství) bylo ustanoveno hejtmanství v Boskovicích. K němu náležely tři soudní okresy - Blansko, Boskovice a Kunštát. Tato správní organizace až do roku 1949. Po tomto roce byly v obvodu současného okresu zřízeny dva okresy: Blansko a Boskovice. Poslední velká reorganizace proběhla v roce 1960, kdy byl zřízen okres Blansko.

Po vzniku Československa prožívá v území MASMK konjunkturu zejména železářství. Za II. světové války došlo k rozsáhlému vysídlení obyvatel Dražanské vrchoviny v souvislosti s rozšiřováním vojenského prostoru.

Státní silnice byly vybudovány zhruba do pol. 19. století. Okresní silnice byly budovány ve 2. pol. 19. století. Po II. sv. válce po kolektivizaci zemědělství došlo k postupné koncentraci zemědělské výroby.

Po roce 1976 došlo k realizaci sítě tzv. střediskových obcí, byla vytipována střediska místního, obvodního a oblastního významu. Jak občanská vybavenost, tak další investice byly směřovány do těchto sídel.

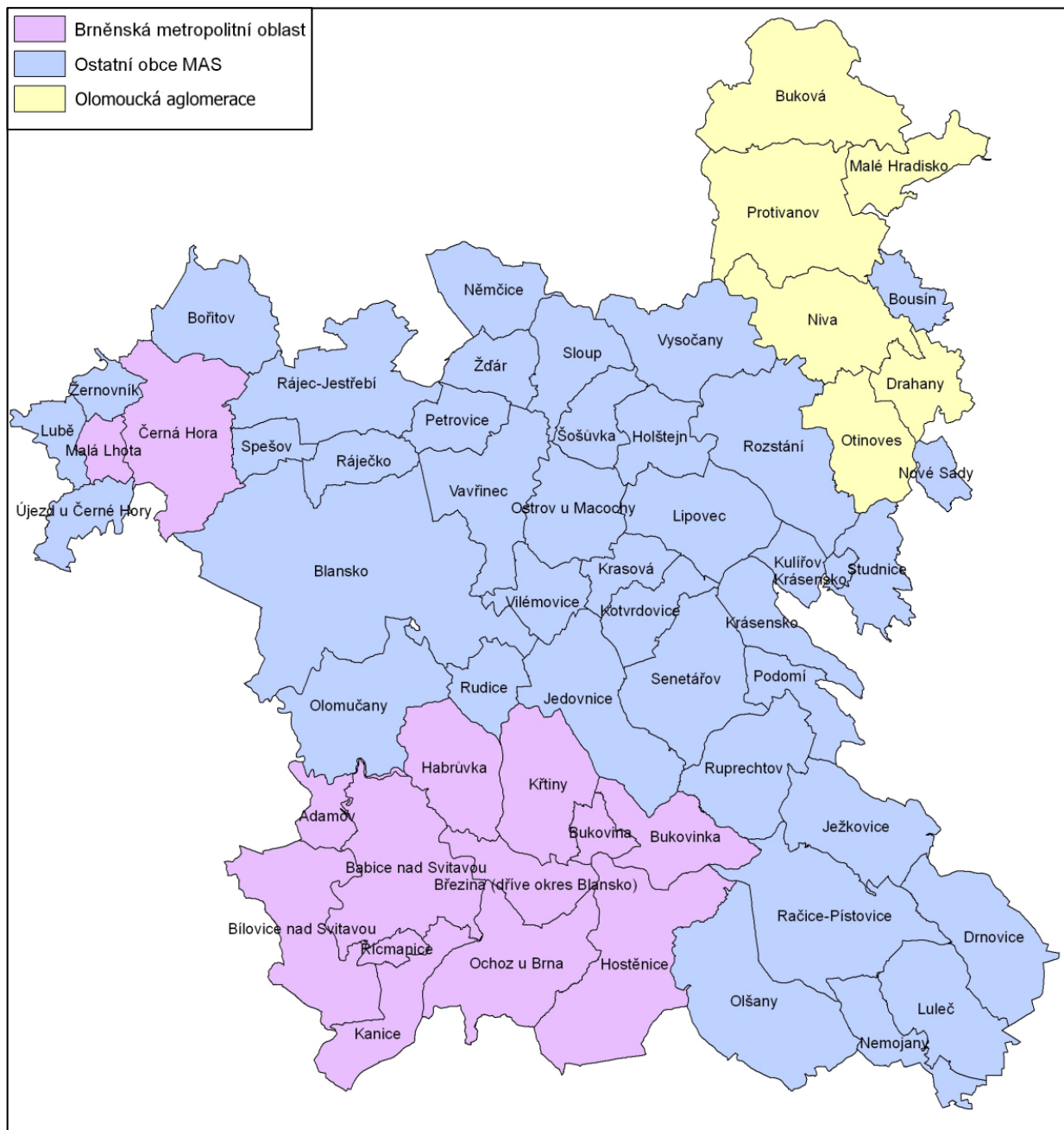
2.4. Brněnská metropolitní oblast a Olomoucká aglomerace

Dalším významným rozvojovým faktorem území MASMK je lokalizace a vlivy Brněnské metropolitní oblasti (BMO) a Olomoucké aglomerace (OLA). Z území MASMK do nich zasahují následující obce: Adamov, Babice nad Svitavou, Bílovice nad Svitavou, Březina, Bukovina, Bukovinka, Černá Hora, Habruvka, Hostěnice, Kanice, Křtiny, Malá Lhota, Ochoz u Brna, Řícmanice (36 % rozlohy MASMK, 28 % obyvatel MAS).

Stejně jako v ostatních metropolitních oblastech v České republice jsou i v BMO koncentrovány funkce nejvyššího řádu jako administrativa, finanční sektor, věda a výzkum, vysoké školství,

infrastruktura vyššího řádu a manažerské struktury. BMO má klíčový význam především z hlediska ekonomického růstu a mezinárodní konkurenceschopnosti.

Mapa č. 5: Obce MASMK zasahující do BMO a OLA na základě vymezení k 30. 6. 2015

Zdroj: Aplikace ArcGIS MASMK na základě pracovních verzí strategií ITI.

Díky blízkosti měst v území MASMK narůstá počet obyvatel (3 % za posledních 5 let). Nárůst počtu obyvatel i relativně nízká nezaměstnanost v obcích v blízkosti Brna (v periferních obcích je vyšší) je doprovázena relativně vysokou vyjíždkou za prací. To svědčí o tom, že region je přitažlivý zejména z hlediska kvality bydlení. Důvodem poměrně nízké míry nezaměstnanosti je i vzdělanostní struktura obyvatelstva s vysokým podílem osob se středoškolským a vysokoškolským vzděláním, které snáze získávají pracovní místa v nově vznikajících průmyslových podnicích a službách ve městech. Vysoká dojíždka za prací se negativně odráží v nižší míře využívání místních služeb (včetně vzdělávacích), nižším zapojení do komunitního života a v neposlední řadě i v nárůstu individuální dopravy se všemi negativními důsledky na životní prostředí.

Fakt, že se oblast nachází v přírodně cenném prostředí, předurčuje region k tomu, aby rozvíjel ekonomické aktivity v souladu s ochranou životního prostředí. Trvalá udržitelnost je základním

předpokladem rozvoje venkova a není jenom otázkou zachování přírodních zdrojů. Je to otázka způsobu zemědělství, lesnictví a péče o krajinu, které zahrnují pečlivé a odpovědné zacházení s půdou, vodou, zachování biodiverzity apod. Stejně tak významné je i zabezpečení sociální soudržnosti a dlouhotrvající životaschopnosti místní ekonomiky.

2.5. Popis místního partnerství

Místní akční skupinu tvoří partneři, tedy právnické a fyzické osoby soukromého i veřejného sektoru, kteří jsou jejími členy. Poměr zástupců členů veřejného a soukromého sektoru v místní akční skupině musí být vždy maximálně 49 % zástupců z veřejného sektoru (obce, kraje, státní organizace a orgány a jimi zřízené příspěvkové a jiné organizace), alespoň 51 % zástupců ze soukromého sektoru (nestátní neziskové organizace, podnikatelské subjekty, fyzické osoby). Žádná ze zájmových skupin nesmí mít v rozhodovacích a kontrolních orgánech převahu.

Členem Spolku se může na základě písemné přihlášky stát každá fyzická osoba podnikající i nepodnikající, starší osmnácti (18) let s trvalým pobytem v obci na Území MAS nebo osoba, která na Území MAS prokazatelně působí a která souhlasí se stanovami a cíli Spolku, nebo právnická osoba se sídlem či provozovnou v obci na Území MAS nebo osoba, která na Území MAS prokazatelně působí a která souhlasí se stanovami a cíli Spolku.

Orgány místní akční skupiny:

- Valná hromada
- Programový výbor
- Výběrová komise
- Kontrolní výbor
- Pracovní skupiny

MASMK vznikla na základě poptávky partnerů v regionu jako platforma pro rozvoj regionu a pro zkvalitnění spolupráce mezi jednotlivými partnery. Od MASMK všichni partneři dostávají poradenský servis při přípravě žádostí o finanční prostředky z různých fondů a grantů a zároveň MASMK iniciuje propojování jednotlivých projektů do funkčních celků. Na společných setkáních je právě tato koordinace tím nejdůležitějším.

MAS Moravský kras z.s. má v souladu se stanovami spolku a v návaznosti na strategii komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) definovány následující zájmové skupiny:

- Veřejná správa
- Vzdělávání
- Círky a náboženské společnosti
- Zemědělci a potravináři
- Nezemědělské podnikatelé
- Poskytovatelé služeb v cestovním ruchu
- Fyzické osoby nepodnikající
- Spolky

Zájmové skupiny vymezil Programový výbor spolku na své schůzi dne 24. 11. 2014. Programový výbor na své schůzi den 13. 1. 2015 specifikoval možnosti pro volbu zařazení do jednotlivých zájmových skupin následovně:

- Veřejná správa: obce, města, městyse, dobrovolné svazky obcí
- Vzdělání: školy, mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti
- Círky a náboženské společnosti: církve a náboženské společnosti registrované ministerstvem kultury
- Zemědělci a potravináři: právnické a fyzické osoby podnikající v zemědělství, potravinářství a výrobě krmiv a subjekty poskytující služby pro zahradnictví, rybníkářství, lesnictví a myslivost
- Nezemědělské podnikatelé: právnické a fyzické osoby podnikající mimo zemědělství, potravinářství, výrobu krmiv a ubytovací a stravovací služby, provozování cestovní agentury a průvodcovská činnost v oblasti cestovního ruchu, provozování kulturních, kulturně-vzdělávacích a zábavních zařízení, pořádání kulturních produkcí, zábav, výstav, veletrhů, přehlídek, prodejních a obdobných akcí, provozování tělovýchovných a sportovních zařízení a organizování sportovní činnosti
- Poskytovatelé služeb v cestovním ruchu: ubytovací a stravovací služby, provozování cestovní agentury a průvodcovská činnost v oblasti cestovního ruchu, provozování kulturních, kulturně-vzdělávacích a zábavních zařízení, pořádání kulturních produkcí, zábav, výstav, veletrhů,

přehlídek, prodejních a obdobných akcí, provozování tělovýchovných a sportovních zařízení a organizování sportovní činnosti

- Fyzické osoby nepodnikající: občané, kteří mají trvalé bydliště na území MAS.

Vymezení zájmových skupin odpovídá zaměření SCLLD a ve vztahu k zaměření SCLLD jsou zastoupeny všechny zájmové skupiny.

2.6. Historie a zkušenosti místního partnerství

První kontakty, které lze nazvat partnerskou spoluprací, lze datovat do roku 2005, kdy došlo k prvním společným setkáním mezi subjekty v regionu v rámci realizace projektů Českého svazu ochránců přírody ZO Ponikva Síť EVVO v Jihomoravském kraji a Síť návštěvnických a informačních center v CHKO ČR a projektu Implementace MA 21 v regionu Moravského krasu (nositel byl Spolek pro rozvoj venkova Moravský Kras). Hlavním směrem prohloubení další spolupráce byl cestovní ruch.

Postupem času bylo těmito aktivními osobami založeno občanské sdružení MAS Moravský kras. V květnu 2006 se konala ustavující valná hromada. Cílem bylo dát právní formu spolupráci směřující k rozvoji regionu. MASMK také podala žádost o dotaci na JMK na zpracování ISU. V tomto roce byla zahájena užší spolupráce s DSO Časnýř, který se na konci roku stal členem MAS.

V r. 2007 MAS zahájila jednání s možnými partnery, a to na základě dosavadní vzájemné spolupráce,

a také oslovil další potenciální partnery, především z oblasti podnikání v cestovním ruchu. Partneři se dohodli na přípravě programu LEADER a na spolupráci v oblasti cestovního ruchu. Postupně se přidávali další zájemci (DSO Protivanovsko, DSO Černoohorsko, DSO Dražanská vrchovina)

Velkým úspěchem spolupráce v regionu byla realizace v roce 2007 realizace programu LEADER ČR.

V rámci programu LEADER ČR byla v tomto roce MAS vybrána k realizaci a získala možnost rozdělit 2 522 500 Kč na investiční projekty a 250 000 Kč použít na administrativní náklady vlastní činnosti spojené s tímto programem. Následně bylo vybráno k realizaci 6 projektů.

Tabulka č. 3: Projekty podpořené v rámci programu Leader ČR 2007

Název projektu	Žadatel	Přiznaná dotace v Kč
Dobudování multifunkčního areálu kozí farmy	Eva Sedláková	77500
Lávka pro pěší přes přírodní závrť	Městys Ostrov u Macochy	800000
Pořízení víceúčelové komunální techniky v Račicích	Obec Račice-Pístovice	700000
Pořízení mulčovače v Krásensku	KOJÁL Krásensko, družstvo	215000
Malá pekárna v Pivovaru Černá Hora	Pivovar Černá Hora a.s.	450000
Informační a prodejní místo místních produktů ve Veselici	Obec Vavřinec	280000
Celkem		2522500

Zdroj: Vlastní data MASMK, 31. 12. 2007

V roce 2007 také probíhala aktualizace rozvojové strategie MASMK Otevíráme Moravský kras s cílem zapojit co nejširší spektrum partnerů, aktivních subjektů a jedinců, kteří chtějí pro region (a samozřejmě i pro své aktivity) investovat více než jen finanční prostředky (svůj čas a své myšlenky).

Při strategii se použila metoda komunitního plánování. Zvýšil se počet zaměstnanců na 3 a probíhala jejich školení, vzdělávání a zapojování do rozvoje regionu. Prohloubila se profesionalizace a zkvalitnila aktivity. Zahájila se realizace prvního projektu mezinárodní spolupráce From Estonia till Croatia: Intelligent Energy Saving Measures for Municipal housing in Central and Eastern European Countries. Nositelem projektu bylo Baltic Environmental Forum – Latvia (www.bef.lv), projekt byl realizován v rámci programu IEE http://ec.europa.eu/energy/intelligent/index_en.html. Probíhalo i vzdělávání pro subjekty z území MASMK. Byly realizovány 2 vzdělávací projekty (Na venkově pro venkov – opatření III.3.1 PRV ČR 2007-2013 a Vzdělávání podnikatelů v zemědělství, potravinářství a lesnictví na modelových lokalitách- opatření I.3.1 PRV ČR 2007-2013).

V r. 2008 se připravoval strategický plán Leader Nové výzvy a nové příležitosti pro Moravský kras (SPL). Rok 2009 pak byl prvním rokem realizace. Celkový rozpočet SPL v období 2009–2014 byl 53 220 397 Kč, režijní výdaje MAS byly 7624333 Kč. V rámci SPL bylo zrealizováno 126 projektů.

Tabulka č. 4: Realizace Strategického plánu Leader Nové výzvy a nové příležitosti pro Moravský kras - podpořené projekty 2009-2014 podle let

Podpořené projekty 2009-2014 podle let		
Rok	Počet projektů	Přiznaná dotace
2009	22	11 873 518,00 Kč
2010	11	9 032 368,00 Kč
2011	26	10 752 282,00 Kč
2012	30	11 580 258,00 Kč
2013	37	9 981 971,00 Kč
Celkem	126	53 220 397,00 Kč

Zdroj: Vlastní data MASMK, 30. 6. 2015

Tabulka č. 5: Realizace Strategického plánu Leader Nové výzvy a nové příležitosti pro Moravský kras podpořené projekty 2009-2014 podle Fichí

Podpořené projekty podle Fichí		
Fiche	Počet projektů	Přiznaná dotace
Fiche 1 - Příležitost pro objevy	9	2 442 960,00 Kč
Fiche 2 - Příležitost pro dědictví	29	12 426 257,00 Kč
Fiche 3 - Příležitost pro poznání	15	5 790 260,00 Kč
Fiche 4 - Příležitost pro krajinu	3	726 468,00 Kč
Fiche 5 - Příležitost pro podnikání	10	3 754 653,00 Kč
Fiche 6 - Příležitost pro místní produkty	6	3 684 634,00 Kč
Fiche 7 - Příležitost pro všechny generace	28	13 770 520,00 Kč
Fiche 8 - Příležitost pro lesy	5	2 216 069,00 Kč
Fiche 9 - Příležitost pro farmáře	21	8 408 576,00 Kč
Celkem	126	53 220 397,00 Kč

Zdroj: Vlastní data MASMK, 30. 6. 2015

Cíle a priority byly sledovány po celé období realizace SPL 2007–2013. Priority stanovené v rámci SPL byly naplňovány. Závěrečné hodnocení SPL ukázalo, že čtyři monitorovací indikátory jsou překročeny (tedy naše očekávání bylo nižší, než jsme nakonec dokázali naplnit).

V r. 2010 v rámci hodnocení ministerstva zemědělství a Státního zemědělského a intervenčního fondu byla MASMK zařazena mezi 10 nejlepších místních akčních skupin v republice, v roce 2011 se umístila v hodnocení na 1. místě a v r. 2012 na 2. místě.

MAS Moravský kras v období od svého vzniku v roce 2006 zrealizovala 26 vlastních projektů za 27 475 333 Kč s finanční podporou z různých zdrojů (OP Nádárodní spolupráce Střední Evropa, OP Přeshraniční spolupráce SR-ČR, Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření III.3.1, Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření I.3.1, Program Evropské komise Intelligent Energy Europe, Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1, Finanční mechanismus EHPa Finanční mechanismus Norska atd.).

Tabulka č. 6: Přehled zrealizovaných projektů MAS Moravský kras z.s. od vzniku MASMK (6. 5. 2006) do 30. 6. 2015

Rok	Název	Poskytovatel dotace	Dotace (Kč)
2006	Rozvojová strategie MAS Moravský kras	Jihomoravský kraj	80000
2007	Značení místních produktů v regionu Moravský kras a okolí	Ministerstvo životního prostředí	183000

2007	Tvorba vize komunity a trvale udržitelný cestovní ruch v rámci projektu Síť informačních center v CHKO ČR	Evropský sociální fond a státní rozpočet	170000
2007	LEADER ČR 2007	Ministerstvo zemědělství	250000
2007	Na venkově pro venkov	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření III.3.1	432000
2007	Na venkově pro venkov	Ministerstvo životního prostředí	210000
2007	Noviny Doma v Moravském krasu	Ministerstvo životního prostředí	91000
2007	Vzdělávání podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství na modelových lokalitách	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření I.3.1	864000
2007	From Estonia till Croatia: Intelligent Energy Saving Measures for Municipal housing in Central and Eastern European Countries (INTENSE)	Program Evropské komise Intelligent Energy Europe	3000000
2008	Rozvoj systému značení místních produktů v Moravském krasu	Ministerstvo životního prostředí	221000
2008	Malý slovníček horáctiny	Jihomoravský kraj	50000
2009	Inteligentní opatření pro úspory energie na jižní Moravě	Jihomoravský kraj	145000
2009	Nové výzvy a nové příležitosti pro Moravský kras (administrace strategického plánu, animace a provoz MAS)	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.1.1	7624333
2009	Moravská brána do Evropy: Nové venkovské muzea a expozice	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	1500000
2009	Moravská brána do Evropy: Mapování technicko-historických památek na venkově	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	1200000
2010	Inteligentní opatření pro úspory energie v Moravském krasu	Ministerstvo pro místní rozvoj	300000
2010	Moravská brána do Evropy: Zázemí pro činnost MAS a spolků na venkově	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	730000
2010	„Nacieszyć oczy, ciało i duszę - zintegrowana oferta przyjaznych dla środowiska produktów i usług turystycznych - Dolina Baryczy Poleca!“	Finanční mechanismus EHPa Finanční mechanismus Norska	55000
2011	Kras- naše společné dědictví	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	1200000
2012	Rozprávkové královstvo slimáka Kraska	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	760000
2012	Via Bohemica	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	690000
2012	Effective development of dispersed renewable energy in combination with conventional energy in Regions (ENERGYREGION)	OP Nadnárodní spolupráce Střední Evropa	6500000
2012	Spoločné zamúčené histórie - mlyny, obilie a miestne produkty v našich regiónoch	OP přeshraniční spolupráce Slovensko-ČR	250000
2013	Lokální identita zeleně venkovských sídel	Projekt VaV (žadatel Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, realizace výsadby původních dřevin)	70000
2014	Podpora vzniku strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území oravský kras z.s. MAS	OP Technická pomoc	750000
2015	Rozvoj MAS Moravský kras z.s.	Jihomoravský kraj	150000
Celkem			27475333

Realizace programu LEADER nám ukázala možnosti, které nabízí partnerství. Naučila nás realizovat společné projekty a zvládnout administrativu s těmito projekty spojenou.

Koordinace spolupráce v regionu nám pomohla k hlubšímu porozumění potřeb partnerů v regionu. To, že se nám dařilo a daří úspěšně realizovat rozvojové projekty, s sebou přináší i zájem nových potenciálních partnerů, kteří se zajímají o činnost místní akční skupiny a nabízejí své aktivity k začlenění do struktur činností MASMK. Důležitým úspěchem je užší spolupráce mezi jednotlivými subjekty ze všech sektorů. V průběhu procesu řízení jsme se naučili komunikovat během řešení s různými názory a hledat kompromisní řešení prospěšná pro všechny zúčastněné. Ne vždy se nám to dařilo, ale problémy vzniklé mnohdy neústupností některého z partnerů se podařilo vyřešit s trpělivostí a pozitivním přístupem ke každému jednajícímu. Nakonec se tedy ve většině případů našlo vhodné řešení a názory byly sjednoceny a využity.

V rámci spolupráce se podařilo iniciovat nová partnerství mezi sektory, u kterých v minulosti nebyla spolupráce myslitelná, a to především veřejného sektoru s podnikatelským.

Velmi intenzivním nasazením manažerů a jejich entusiasmem se podařilo zlepšit územní konkurenceschopnost především v oblasti absorpční kapacity regionu, v oblasti nových nápadů a řešení, ve kterých se již pravidelně vyskytuje model partnerství jako samozřejmá součást.

Výsledky realizace projektů v rámci programu LEADER se nepočítají jen na peníze a akce. Díky nim se začal také zvyšovat počet partnerů, kteří se chtěli aktivně zapojit do spolupráce na rozvoji regionu.

Od r. 2012 začaly probíhat práce na přípravě SCLLD i s využitím zkušeností nabytých v předchozím období. Formou participativního plánování byly do přípravy zapojeny místní subjekty - členové i nečlenové MASMK, členové MASMK byli informováni o přípravě SCLLD, pracovní verze byly prezentovány a připomínkovány na veřejných jednáních v obcích a na internetu (www.mas-moravsky-kras.cz). K dopracování byly využity i výstupy projektů realizovaných MASMK a dále výstupy veřejných projednání SCLLD, diskusí v rámci realizace všech projektů MASMK a setkávání pracovních skupin. Při zpracování byla kombinována místní znalost, práce v terénu a expertní zkušenosti. Pracovní verze SCLLD byla konzultována i s externími odborníky v rámci ČR a SR.

3. Socioekonomická analýza

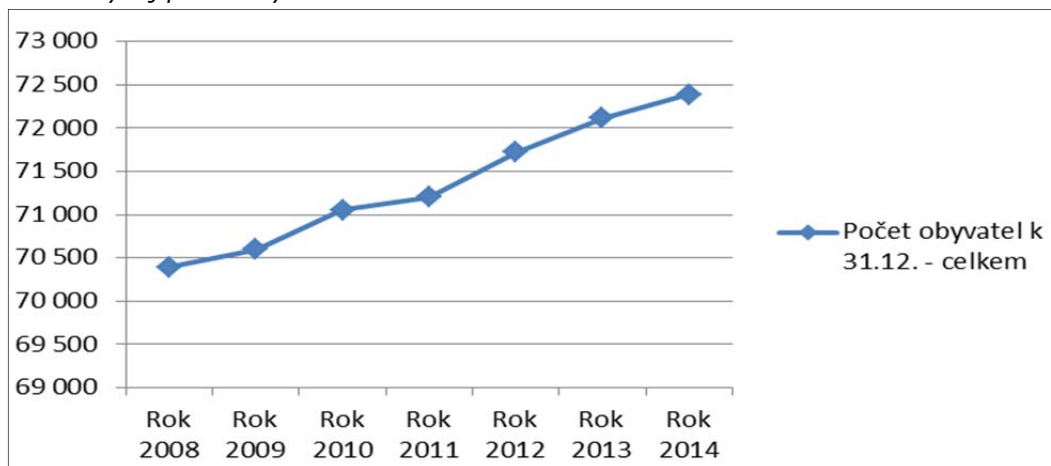
3.1. Obyvatelstvo

Demografická struktura obyvatelstva významně ovlivňuje socioekonomickou pozici MASMK v rámci ČR. Znalost současného stavu a vývojových trendů umožňuje plánovat v dlouhodobém horizontu a tím se připravit na nadcházející změny a minimalizovat případná špatná rozhodnutí. Populace je ovlivňována řadou trendů společných pro celou republiku (např. demografické stárnutí, proces suburbanizace atd.). Míra jejich vlivu je však závislá na pozici území v rámci republiky. V této kapitole je popsán populační vývoj území MASMK a jeho komponenty (přirozený přírůstek, přírůstek stěhováním) a složení obyvatelstva podle věku, vzdělání a národnosti. Tyto charakteristiky jsou srovnávány s Jihomoravským krajem a Českou republikou.

3.1.1. Vývoj počtu obyvatel

Od r. 2008 v území MASMK je mírně rostoucí trend počtu obyvatel, který přibližně odpovídá celkovému růstu populace v České republice.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel na území MASMK v rozmezí let 2008-2014

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování dat.

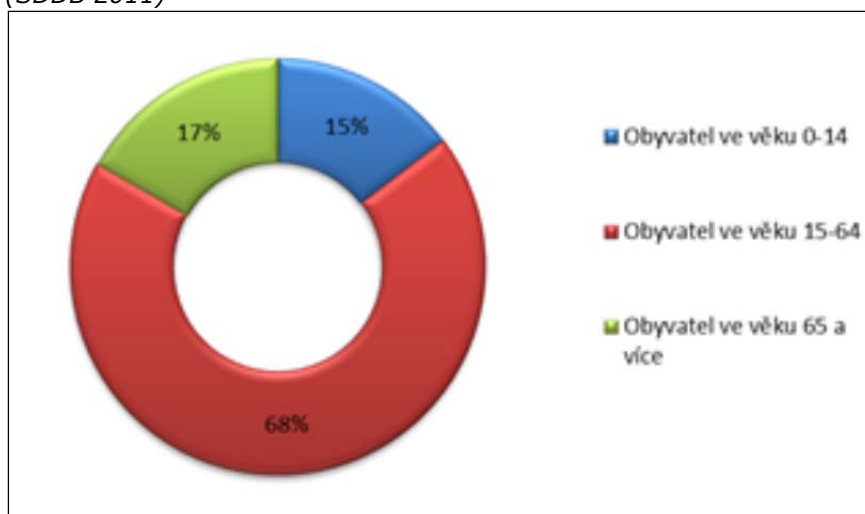
V jednotlivých částech území jsou ale lokální rozdíly. Úbytek počtu obyvatel obce Buková, Nové Sady a Kulířov. Pozvolný, ale setrvalý nárůst počtu obyvatel naopak vykazují obce ležící v blízkosti města Brna (typicky mikroregion Časnýř) nebo sídla ležící na železniční trati Česká Třebová – Brno či v blízkosti komunikace E43 spojující Svitavy s Brnem.

3.1. 2. Věková struktura obyvatel

Dominující kategorií v rámci struktury obyvatelstva jsou lidé v produktivním věku. Území MASMK má pozitivní rozložení věkové struktury produktivního obyvatelstva, v níž dominují osoby ve věku 35-39 let, což může, v závislosti na trendu odsunu mateřství do pozdějšího období, indikovat potenciál dalšího rozvoje regionu z hlediska přirozeného přírůstku.

Průměrný věk je 41,5, přičemž nejvyšší hodnoty dosahují obyvatelé v obci Kulířov (50,2), nejnižší průměrný věk mají obyvatelé obce Bílovice nad Svitavou (36,6). Index stáří v roce 2011 dosáhl v Jihomoravském kraji hodnoty 116,1 (na 100 dětí připadlo 116,1 obyvatel starších 65 let), na území MASMK pak v průměru na 100 dětí připadlo 132 obyvatel kategorie nad 65 let.

Graf č. 2: Věková struktura obyvatelstva na území MASMK (SDDB 2011)

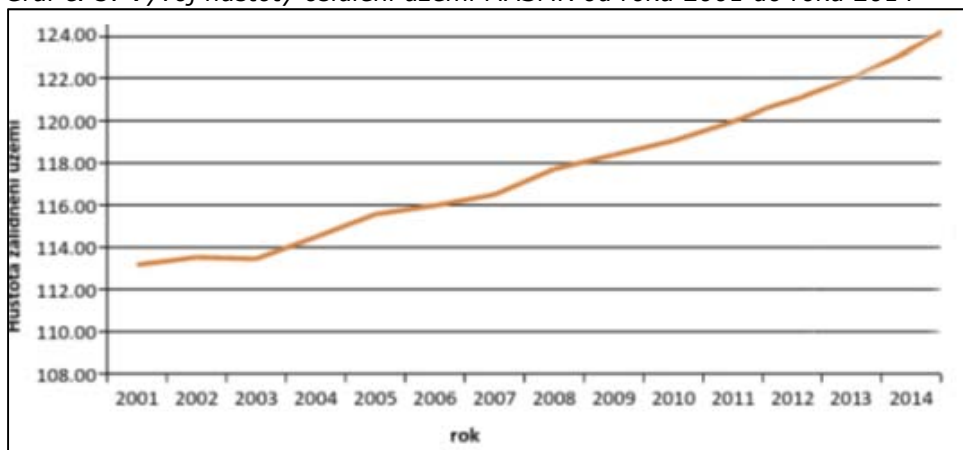

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

Graf 2: Podrobná věková struktura obyvatelstva na území MASMK (SLDB 2011)

Vůbec nejhůře si z tohoto pohledu vedou obce Nové Sady s indexem stáří 700, Kulířov, kde počet obyvatel ve věku 0-14 let představuje asi čtvrtinu obyvatel ve věku vyšším než 65 let, a Holštejn. Naopak nejlépe si v ohledu stárnutí populace stojí obce Bílovice nad Svitavou, Kanice a Olšany. Podle rodinného stavu převažují v obcích ženatí/dané, výjimkou je obec Petrovice, kde je podíl svobodných a ženatých/vdaných shodný (41 %), a obec Bukovina, v níž je zastoupení svobodných občanů v porovnání s občany ve sňatku vyšší o 1 procentní bod. Zajímavý je podíl rozvedených osob, který je nejvýraznější v Adamově, Blansku, Petrovicích a ve Křtinách. Rozvodové statistiky hovoří pozitivně pro Protivanov a malé obce jako je Buková, Malé Hradisko či Lubě.

Graf č. 5: Vývoj hustoty osídlení území MASMK od roku 2001 do roku 2014

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování dat.

3.1. 4. Územní stabilita obyvatelstva

Územní stabilita obyvatelstva (podíl osob, jež žijí v době sčítání ve stejné obci, ve které bydleli bezprostředně po narození z celkového počtu trvale bydlících obyvatel obce) je nejvyšší ve Vysočanech, Protivanově a Malém Hradisku. Naopak nejmenší je v Bílovicích nad Svitavou. V blízkosti větších sídel je větší fluktuace obyvatel, opačně je tomu v periferních obcích MASMK.

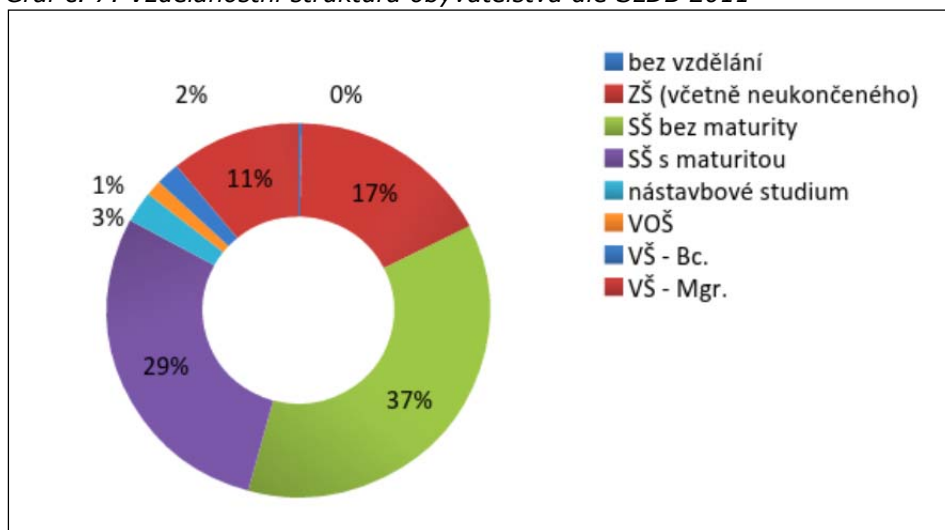
S rozvojem průmyslu v území MASMK nastala i změna v geografickém rozložení obyvatelstva a s tím související výskyt urbanizačních procesů. Projevila se zvláště zvýšenou koncentrací obyvatelstva do měst. V opačném směru se přesun obyvatelstva do měst projevila vylidňováním hlavně malých obcí do 200 obyvatel, kteří z venkovského prostoru odcházeli za pracovní příležitostí rozvíjejících se středisek. K největší změně došlo v průmyslových centrech Blansko a Adamov (přes 75 %) a výraznou změnu zaznamenaly i obce Jedovnice a Sloup. Nejmenší změnu vykazují malé obce jako je Habrůvka, Vilémovice, Bukovinka a Holštejn a dále podstatná část DSO Dražanská vrchovina (Ruprechtov, Ježkovice, Račice-Pístovice a Luleč). (Zdroj: Atlas krajiny ČR, 2010).

Obyvatelstvo ztrácí zejména regionální centra a středně velká města. Obecně lépe jsou na tom v této souvislosti obce v okolí větších měst, přičemž platí, že čím větší město, tím významnější je suburbanizační efekt. Nejvyšší index vývoje počtu obyvatel je v obcích DSO Časnýř (Zdroj: Statistická ročenka Jihomoravského kraje, 2014).

3.1. 5. Vzdělanostní struktura obyvatel

Úroveň vzdělanosti na území MASMK je v souladu s celorepublikovým vývojem. Hlavním trendem je zvyšování vzdělávání v rovině vysokých škol, středních škol s maturitou a vyššího odborného vzdělávání, s čímž souvisí i narůstající zájem o dobře placenou pracovní pozici a naopak neuspokojená poptávka ze strany zaměstnavatelů po manuálních pracovnících a řemeslných profesích, jež postupně ztrácí na významu.

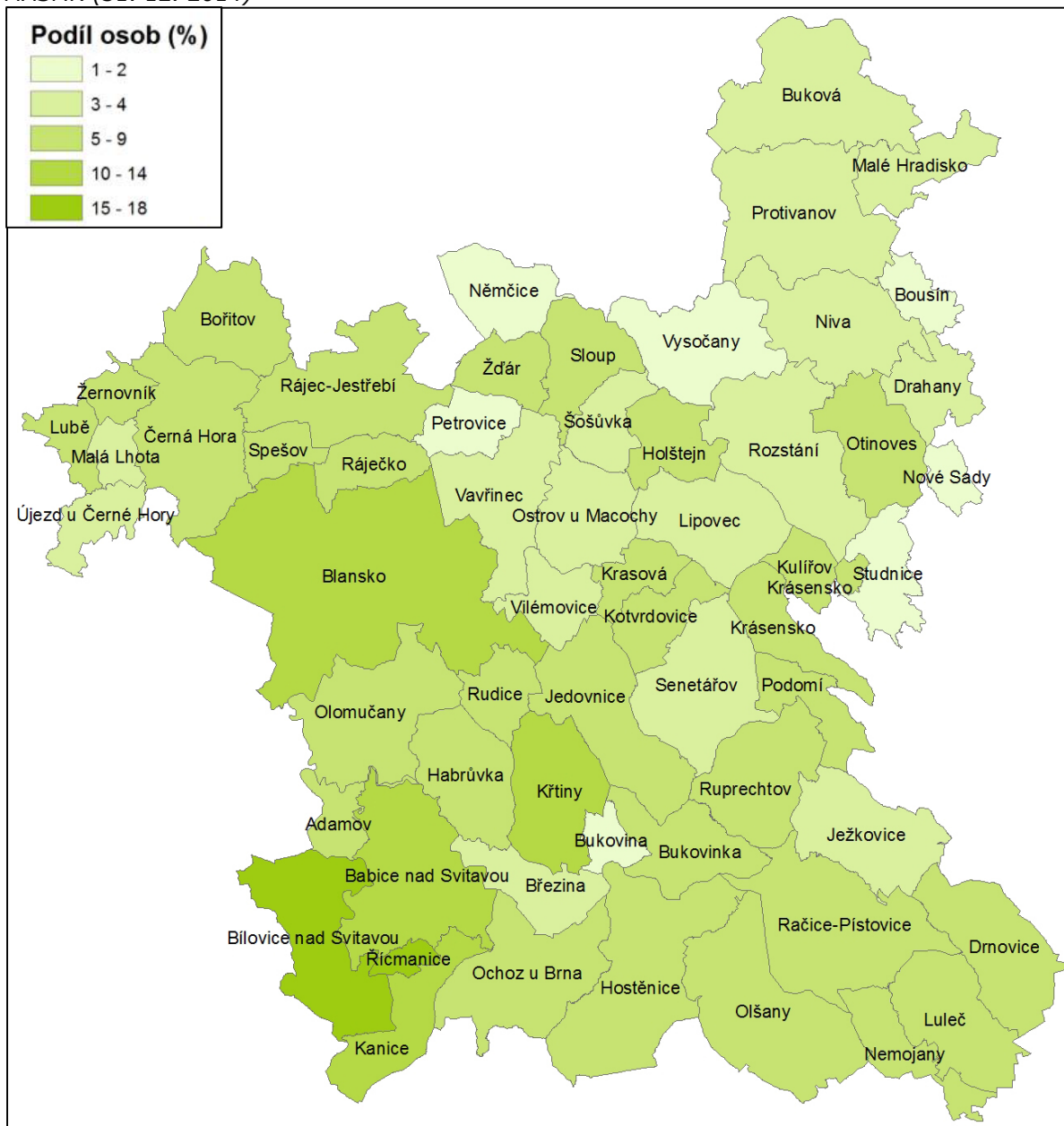
Graf č. 7: Vzdělanostní struktura obyvatelstva dle SLDB 2011

Zdroj: ČSÚ, SLDB, 2011

Podíl osob starších 15 let s dokončeným vysokoškolským vzděláním se projevuje zejména ve větších obcích, souvislost má však také již zmíněná dobrá dopravní dostupnost (železnice i silnice do Brna) a poloha některých obcí v bezprostřední blízkosti Brna. Dopravní faktor se však projevuje i v negativním slova smyslu, obce hůře dopravně obslužené zpravidla indikují nízký podíl vysokoškoláků a vysoký podíl občanů bez vzdělání nebo s dokončeným základním vzděláním (Němčice, DSO Dražanská vrchovina).

Kartogram č. 3: Podíl osob s dokončeným vysokoškolským vzděláním v jednotlivých obcích území MASMK (31. 12. 2014)

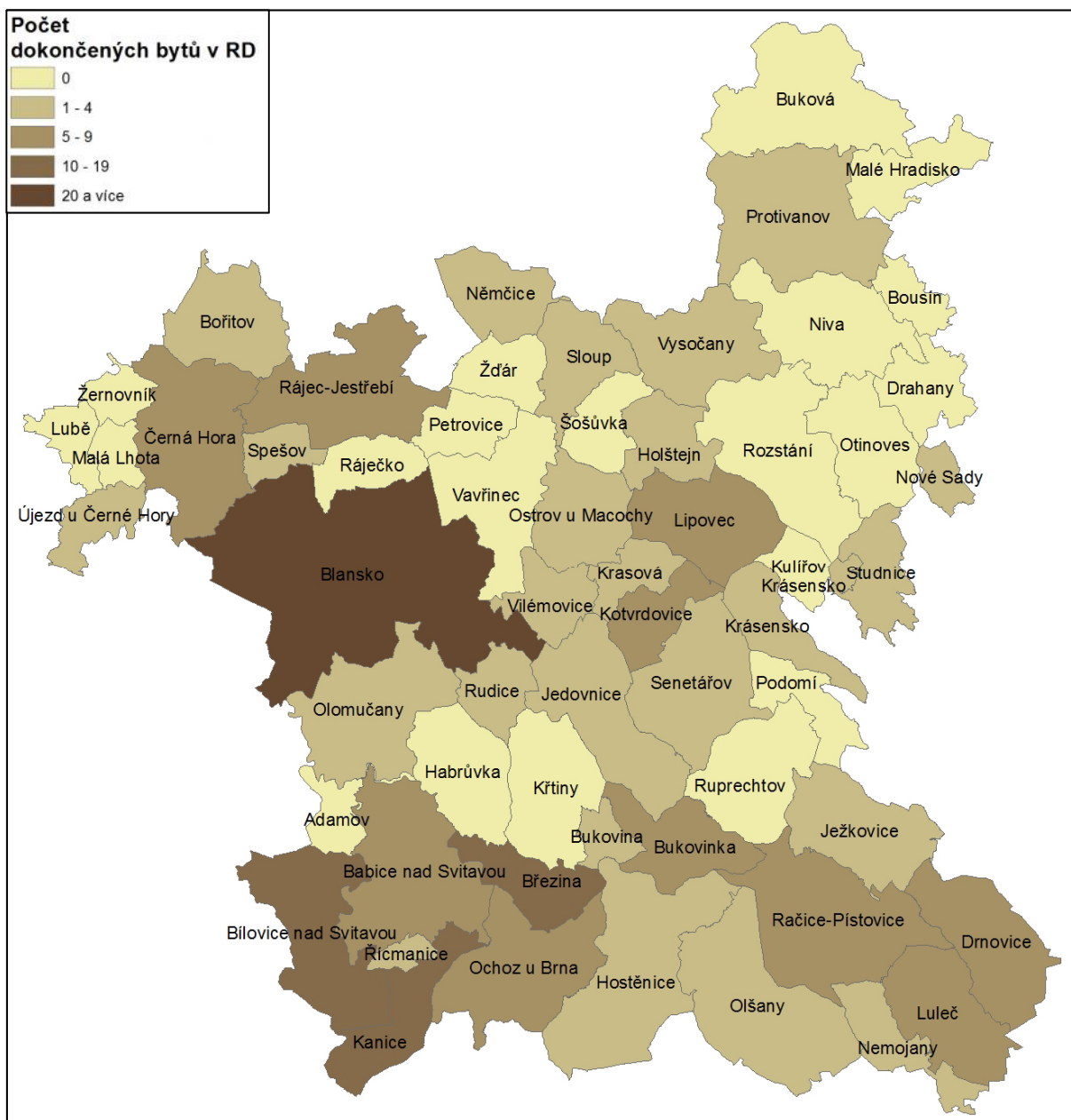

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

3.1. 6. Bydlení

Míru atraktivity území i dynamiky vývoje v socioekonomické oblasti představuje bytová výstavba. Indikuje totiž nejen významné sociální aspekty, ale ovlivňuje také hospodářský rozvoj, určuje rozvoj sídel a populační vývoj. Na území MASMK bylo v letech 2001-2014 celkem 056 dokončených bytů v rodinných a bytových domech. Největší počet dokončených bytů byl v Blansku (912). Významný nárůst počtu dokončených bytů byl dále v obcích Bílovice nad Svitavou, Jedovnice, Kanice, Černá Hora a Adamov, které spojuje výhodná dopravní poloha vůči Brnu. Rozvoj bytové výstavby byl ale také v obcích Buková, Petrovice a Rájec-Jestřebí. Naopak nejméně se

Kartogram č. 5: Počet dokončených bytů v rodinných domech v obcích území MASMK k 31. 12. 2014

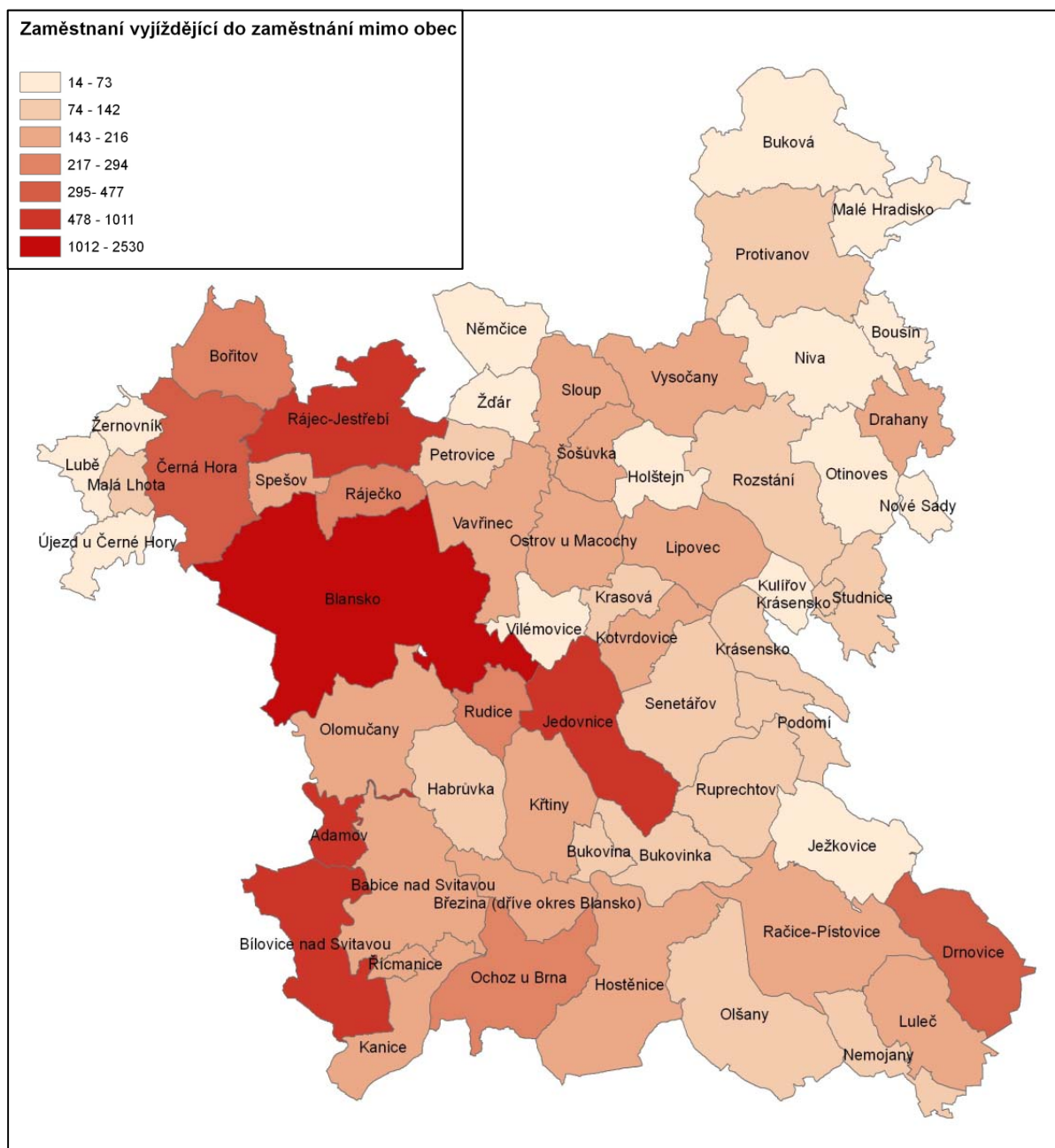
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

Celková technická vybavenost bytů je na dobré úrovni. Pro území je typický vysoký stupeň rozdrobenosti venkovských sídel a značná role malých a středních měst. Města Blansko a Adamov jsou charakteristickými sídly panelového a řadového typu, na vesnicích převažují rodinné domy.

3.1.7. Dojížd'ka a vyjížd'ka za prací a do škol

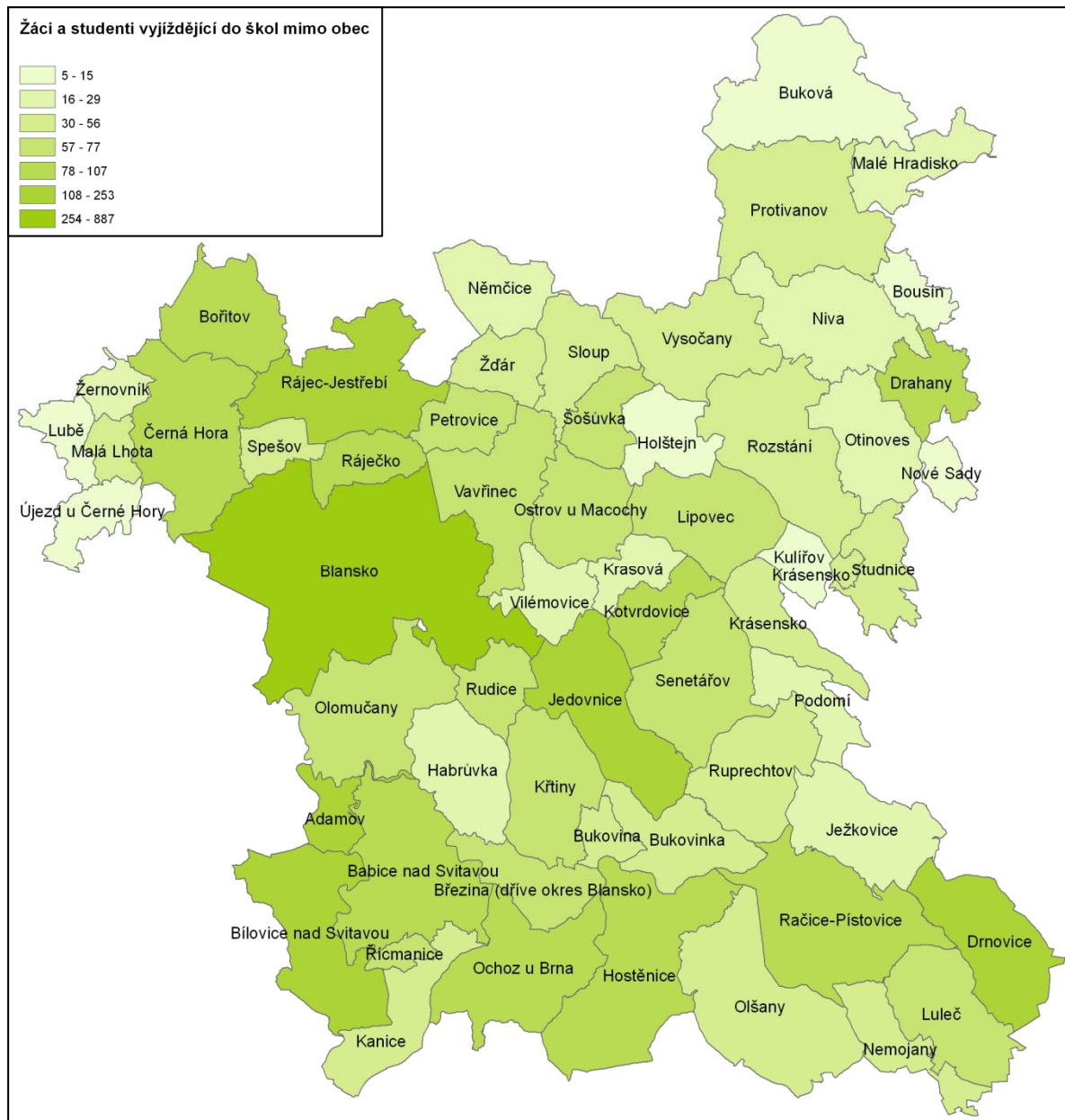
Data za dojíždku a vyjíždku za prací a do škol vycházejí z výsledků SLDB. Obce v těsné blízkosti Brna mají saldo dojíždky nejvíce záporné, protože velká část obyvatel (až 50 %) ve věku 15 až 64 let vyjíždí za prací z obce, a to převážně do Brna, které nabízí největší množství pracovních míst. V případě dojíždky do škol je také patrná dominance Brna jako hlavního centra. Lze předpokládat, že hlavním cílem jsou vysoké, případně střední školy na jeho území. Kladné saldo mají i jiná větší města a městyse (převážně centra ORP), kde se nacházejí střední školy (např. Blansko, Vyškov). Záporné saldo v okolí Brna je pak dáno především vlivem suburbanizace, kdy je dojíždka rodičů do centra často spojena se školní docházkou dětí.

Kartogram č. 6: Počet vyjíždějících do zaměstnání mimo obec v obcích území MASMK k 31. 12. 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

Kartogram č. 7: Počet žáků a studentů vyjíždějících mimo obec v obcích území MASMK
31. 12. 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

3.1. 8. Život v obcích

Z hlediska vybavenosti území kulturními zařízení jsou v obcích zajištěny základní kulturní možnosti. Podle šetření MASMK v r. 2013 (http://www.mas-moravsky-kras.cz/create_file.php?id=1130) všechny obce disponují veřejnou knihovnou, obyvatelé území MASMK mohou vybírat z nabídky kin v Blansku, Drahanech, Jedovnicích, Malém Hradisku či ve Sloupě. Dvě třetiny obcí mají k dispozici kulturní domy.

Spolkový život v obcích je podpořen řadou společenských událostí, jichž je na území MASMK pořádáno velké množství. Nejčastěji se jedná o plesy, taneční zábavy či diskotéky. Tento typ akcí mohou obyvatelé území navštívit více než 500 krát do roka, přičemž přibližně v polovině případů akci pořádá okresní město. Tradičně se organizují také trhy a poutě (111 za rok), náboženské akce (366 za rok) a jiné akce (přes 450 za rok). Ve většině obcí také přetrvávají kulturní tradice, například stavění a kácení máje či pálení čarodějnic.

Tabulka č. 30: Přehled tradičních akcí na území MAS MK

Měsíc konání	Místo	Název akce	Charakter akce
březen	Zámek Rájec nad Svitavou	Výstava kamélií	prohlídka zámeckých skleníků a výstava kamélií
duben	Sloup	Pouť	pouť římskokatolické církve
duben	Černá Hora	Zahájení turistické sezóny	zábavné pivní slavnosti
květen	Josefovské údolí	Den parků	rekonstrukce historické tavby železné rudy s doprovodnými akcemi
červen (květen)	Jedovnice	Závody motorových člunů	Grand prix ČR zařazená i do seriálu mistrovství Evropy a mistrovství světa
červen	Křtiny	Hlavní pouť	největší z několika tradičních poutí na nejvýznamnější poutní místo v regionu
červenec	Jedovnice	Street Dance Camp	mezinárodní setkání tanečníků stylu street dance
srpen (září)	Blansko a okolí	Půlmaraton Moravským krasem	tradiční sportovní událost
září	Černá Hora	Pivní pouť	zábavné pivní slavnosti
říjen	Jedovnice	Výlov rybníka Olšovec	
listopad	Blansko	Rajbas Outdoor Kotlík	Festival cestovatelských filmů s doprovodnými akcemi
listopad	Blansko	Vítání sv. Martina	tradiční kulturní akce

Zdroj: Vlastní šetření, k 30. 6. 2015

Na území MASMK působí široká škála organizací (kulturní, sportovní, zájmové, ekologické, volnočasové), které významně ovlivňují dění v obcích i regionu samotném. Nejenom že část z nich sehrává význačnou roli v oblasti regionálního rozvoje, ale nezanedbatelným způsobem doplňují a obohacují nabídku volnočasových aktivit. Kromě chovatelských a zahrádkářských spolků se jedná zejména o působnost tradičních organizací Sokola a Orla a Sboru dobrovolných hasičů, který funguje ve všech obcích, kromě obcí Rozstání, Otinoves, Olšany, Nemojany, Němčice, Malá Lhota, Ježkovice, Drahany a Bousín. Setkat se můžeme také se specializovanými organizacemi, jako jsou mateřská centra, organizace věnující se práci s dětmi, myslivci, ekologická centra, jeskyňáři apod.).

Z celostátních zájmových sdružení pro děti a mládež dominují Junák – svaz skautů a skautek ČR (15 obcí a zvláštní jednotka Středisko ekologické výchovy Kaprálovův mlýn) a zejména Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

3.1.9. Občanská vybavenost, služby v obcích a městech

Kromě knihoven a kulturních domů náleží do zařízení občanské vybavenosti také obchody s potravinami, jež jsou na území MASMK reprezentovány dostatečnou sítí – takovýto typ obchodního zařízení je součástí každé obce. Nabídka často jen základního sortimentu však přináší problém místním, jež musí za specializovanými typy obchodů cestovat do větší obce, která disponuje vyšší úrovní terciálních služeb. V téměř polovině obcí je možné využít poštovních služeb, obslužnost poštovními službami je dostačující. Třicet devět obcí poskytuje služby řemeslníků, existence pneuservisů a autoservisů je v území zastoupena v menší míře a je výsadou spíše velkých obcí. Slabinou nabídky služeb v regionu je nedostatečný servis pro turisty v podobě kempů, ubytovacích zařízení či půjčoven sportovních potřeb.

U dvou třetin obcí ve sledovaném území zůstává tradiční disciplínou fotbal. Fotbalové hřiště je v každé větší obci, nenachází se v obcích Březina, Buková, Bukovinka, Hostěnice, Kulířov, Lubě, Luleč, Malá Lhota, Nemojany, Nové Sady, Ruprechtov a Žernovník. Polovina obcí nabízí svým občanům využití nohejbalového hřiště, čtvrtina obcí se v rámci sportovního vyžití v obci zaměřuje na stolní tenis a asi ve třetině obcí jsou k dispozici tenisové kurty. Asi v desetině obcí je možné trávit volný čas v divadelním spolku, florbaelem nebo HC hokejem. Ojedinelý však není ani výskyt stále populárnějších víceúčelových hřišť, jež lze využít celkem v 31 obcích a lze tedy říci, že každá

obec poskytuje alespoň jeden sportovní prostor. I z pohledu nejmenších občanů lze hovořit o kvalitní vybavenosti obcí, kromě Kulířova a Nových Sadů je v každé z nich dětské hřiště. Na území se nachází celkem 13 koupališť a bazénů, ležících v obcích Adamov, Blansko, Buková, Černá Hora, Jedovnice, Křtiny, Luleč, Řícmanice, Sloup a Spešov. Sportovně vyžít se mohou obyvatelé území také v místních tělocvičnách, většinou provozovaných v rámci školních zařízení, nebo v ostatních zařízeních pro tělovýchovu, které má asi třetina obcí. V zimě je ve více než třetině obcí k dispozici kluziště.

Nedostatečné je vybavení obcí bankomaty resp. pobočkami bank.

3.1.10. Bezpečnost

Míra kriminality je jedním z klíčových ukazatelů kvality života na území MASMK. Z pohledu každodenního života občanů představuje jednu z nejproblematictějších stránek sociálního života a do jisté míry tak může determinovat rozvoj území. Podle Analýzy kriminality Jihomoravského kraje na období 2013-2016 má nejmenší kriminalitou v přepočtu na počet obyvatel má okres Blansko (nadpoloviční většina z rozlohy a počtu obyvatel MASMK). Nejmenší podíl násilné a mravnostní trestné činnosti se vyskytuje opět v okrese Blansko. Nejvíce trestných činů v okrese Blansko jsou trestné činy obecné (asi 70 %), z toho nejčastějším druhem jsou prosté krádeže. Násilné činy participují na obecných trestných činech hodnotou zhruba 10 %.

K zamezení vzniku kriminální trestné činnosti slouží komplex opatření sociální prevence, situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoc obětem trestných činů. Preventivní aktivity, spočívající ve snížení míry a závažnosti trestné činnosti a zvýšení pocitu bezpečí občanů, jsou uskutečňovány na úrovni národní, regionální i lokální, a to prostřednictvím veřejného sektoru i soukromé sféry (policie, soudy, zájmová sdružení občanů, církve, podnikatelské subjekty, jednotliví občané).

3.1.11. Sociální vyloučení

Podle „Analýzy sociálně vyloučených lokalit ČR (GAC spol. s r. o., Praha 2015) se na území MASMK nacházejí 2 sociálně vyloučené lokality. Další se nacházejí na území ORP Prostějov a Vyškov, no mimo území MASMK.

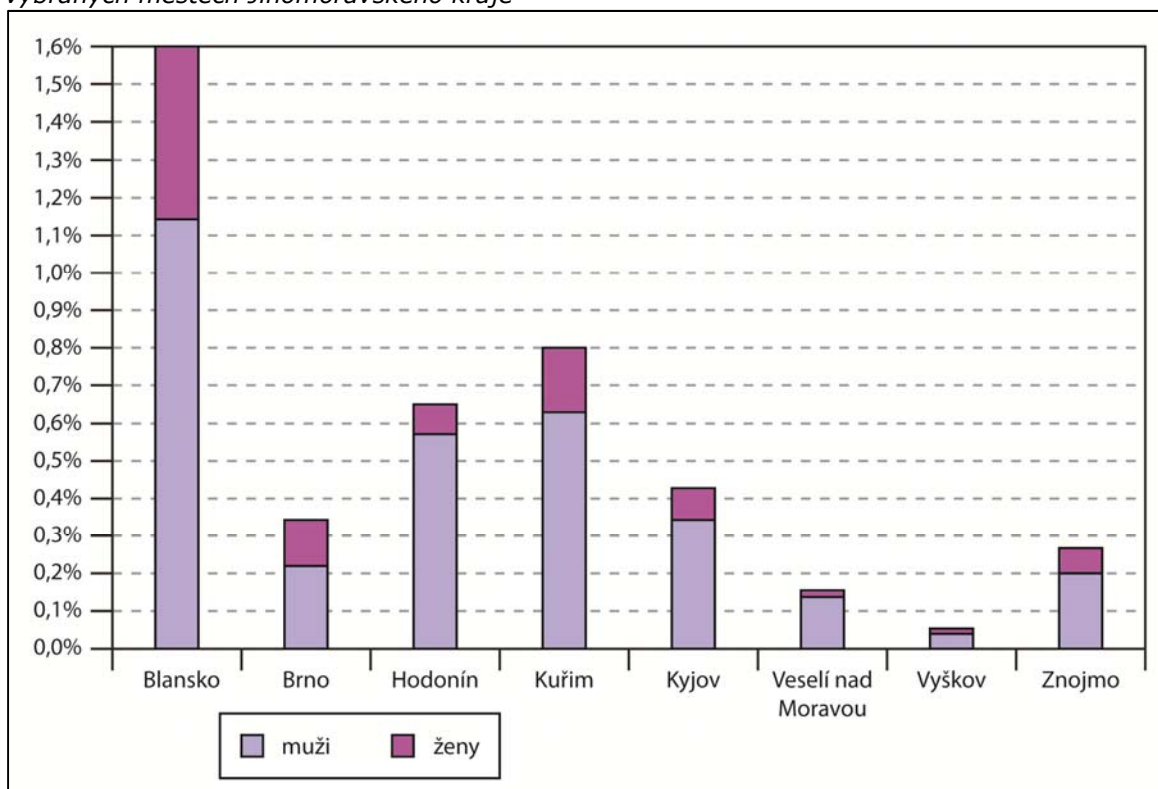
Lokality mají značný podíl romské populace (až 50 %) a vyznačují se špatným stavem bytového fondu (přeplněné byty ve starých činžovních domech, nevyhovující hygienická a technická kvalita k bydlení). V lokalitách s vyšším zastoupením Romů je kvalita bydlení dlouhodobým problémem. Byty jsou většinou stísněné, přeplněné, děti žijí v nezdravém prostředí, narůstají hygienické problémy. Základní překážkou v přístupu nízkopříjmových romských domácností ke standardnímu bydlení je jeho finanční nedostupnost. Příjem domácností se pohybuje v blízkosti životního minima, což jim znemožňuje vytvořit si potřebné úspory. Nízkopříjmové romské domácnosti čelí i většímu riziku vzniku dluhů na nájmu a službách s tím spojených, které bývají jednou z nejčastějších příčin ztráty bydlení. Problémy sociálně vyloučených lokalit souvisejí také s vysokou mírou nezaměstnanosti jejich obyvatel (u romského obyvatelstva až 90 %), nižší vzděláním obyvatel (většina obyvatel má jen základní vzdělání nebo vyučení), mladým obyvatelstvem (až 50 % obyvatel do 15 let věku), kriminalitou apod.

Pro aktivní práci na sociálním začleňování mládeže je mimo jiné důležitý dostatek nízkoprahových zařízení a komunitních center s dostatečně dlouhou provozní dobou, jejichž je na území MASMK lokální nedostatek. Na území MASMK fungovalo v roce 2014 celkem xy nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (viz Registr poskytovatelů MPSV). Z Komunitního plánu sociálních služeb města Blanka pro období 2013-2015 vyplývá, že mezi lety 2010 a 2013 došlo ke zvýšení počtu uživatelů nízkoprahových zařízení pro děti a mládež včetně služeb pro předškolní děti, nicméně je definována potřeba dalšího rozvoje programů pro děti a mládež, včetně rozvoje služeb pro předškolní děti. Počet nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v dalších oblastech území MASMK je lokálně nedostačující či chybí úplně (např. xy).

Extrémní formou sociálního vyloučení je i bezdomovectví. Podle Komunitního plánu sociálních služeb města Blanska, sem můžeme řadit osoby bez střechy (venku či v noclehárně), osoby bez bytu (v různých pobytových zařízeních), či osoby v nejistém a nevyhovujícím bydlení. Zvětšuje se skupina seniorů (61 a více let) a ubývá počet osob v nejmladší věkové kategorii. Nemění se počet lidí, kteří nevyužívají žádné konvenční možnosti zajištění střechy nad hlavou, přibývá však osob, které jsou sociálně velmi zranitelné, a které k zajištění svých základních potřeb využívají sociální nebo komerční možnosti bydlení. Kapacita sociálních zařízení v území však nedostačuje poptávce.

Z následujícího grafu vyplývá, že největší podíl bezdomovců na celkové populaci je z celého Jihomoravského kraje největší v okrese Blansko. V Brně je naopak hodnota jedna z nejmenších, nicméně v absolutním vyjádření je přirozeně nejvyšší. Mezi lidmi bez domova výrazně převažují muži, lidé s nižším vzděláním a žijící samostatně. Problémem je nedostatek míst pro lidi bez přístřeší (Mapování skupin obyvatel akutně ohrožených sociálním vyloučením ve vybraných čtyřech krajích 2010).

Graf č. 8: Procentuální podíl osob bez přístřeší na celkovém počtu obyvatel šetřených měst ve vybraných městech Jihomoravského kraje

Zdroj: Mapování skupin obyvatel akutně ohrožených sociálním vyloučením ve vybraných čtyřech krajích 2010

Dle odhadů je na území města Blansko přibližně 211 osob bez domova. Převážná část jich přespává u svých přátel. V letních měsících vyhledávají přístřeší pod mosty řeky Svitavy a v zimním období jich jen nepatrná část vyhledá služeb nabízených Noclehárnou pro muže.

Jak vyplynulo z průzkumu ve městě Blansko žije přibližně 200 Romů. Podle odhadů tvoří romská populace cca 1 % obyvatel v Blansku. Z toho 5 % je zaměstnáno a 95 % je nezaměstnaných, ohrožených sociálním vyloučením.

Sociálně patologické jevy se vyskytují jen v malé míře. Objevují se drobné krádeže, gamblerství, závislost na drogách. Sociálně právní poradenství pro populaci, která z důvodu svého sociálního znevýhodnění nedokáže řešit svoji obtížnou situaci, zajišťuje charitní dům sociální intervence „Okno dokořán“.

Zde funguje také služba krizové pomoci obětem domácího násilí, obchodování s lidmi, nucené prostituce. Primární prevence je směřována do škol. Zde se v rámci přednáškových programů odborníci věnují tématu domácího násilí a jeho následkům

V Blansku jsou k dispozici sociální byty tzv. holobyty, které jsou spravovány firmou Vrba s.r.o. Charita zajišťuje pro některé obyvatele těchto bytů sociální poradenství. Byty jsou využívány v některých případech dlouhodobě, v jiných případech jen dočasně a to z důvodu dluhů na nájmu.

Problém území MASMK v oblasti sociálně vyloučených lokalit a vysokého (a rostoucího) počtu obyvatel v nich žijících, má výrazný dopad i na trh práce, resp. vyšší míru nezaměstnanosti ve městě Blansko. Potřeba v oblasti zaměstnávání osob ohrožených sociálním vyloučením je formulována také v Komunitním plánu sociálních služeb města Blanska, kde je v této oblasti zmíněna především potřeba podpory a rozvíjení spolupráce s neziskovými organizacemi, MěÚ, Jihomoravským krajem a pobočkami Úřadu práce ČR, které by měly společně participovat na zaměstnávání osob ohrožených sociálním vyloučením.

Shrnutí vývoje počtu obyvatel, věkové struktury, hustoty osídlení, územní stability obyvatelstva, vzdělanostní struktury, bydlení, dojížd'ka a vyjížd'ky za prací a do škol, života v obcích, občanské vybavenosti, služeb v obcích a městech, bezpečnosti a sociálního vyloučení:

- Věková struktura odpovídá struktuře České republiky a Jihomoravského kraje.
- Nejpočetněji jsou zastoupeni lidé ve věkové skupině 30-39 let (generace narozená v 70. letech). Střednědobě přibývají děti předškolního věku (početní nárůst skupiny 0-14 let). Silná věková skupina je i v kategorii 55-70 let (poválečné ročníky), která v nejbližších letech přejde do důchodového věku.
- Obyvatelstvo přibývá převážně v obcích v zázemí Brna díky procesu suburbanizace, tedy migrací.
- Nejvyšší podíl obyvatel vyjíždějících za prací a do škol mají obce v bezprostředním zázemí města Brna.
- Dlouhodobě stabilní až mírný nárůst obyvatelstva
- Pozitivní rozložení věkové struktury převládajícího produktivního obyvatelstva, indikující potenciál dalšího rozvoje území z hlediska přirozeného přírůstu.
- Velmi příznivá je vzdělanostní struktura obyvatel (nadprůměrný počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel ve věku nad 15 let, počet obyvatel se středoškolských vzděláním, nástavbovým studiem a vyšším odborným vzděláním také převyšuje celorepublikový průměr)
- Území MASMK patří mezi nejbezpečnější regiony na Moravě.
- Silný spolkový život v obcích
- Dobrá občanská vybavenost většiny obcí (obchody, pošta, služby, zázemí pro volnočasové aktivity)
- V území je významný nárůst bytové výstavby v lokalitách dobře dostupných z Brna (Blansko, Bílovice nad Svitavou, Jedovnice, Kanice, Černá Hora, Adamov, Rájec-Jestřebí), nejméně se bytový fond rozvíjí v obcích Bousín, Kuliřov, Malé Hradisko, Nové Sady a Rozstání.
- Území MASMK patří mezi nejbezpečnější regiony na Moravě.
- Na území MASMK působí celá řada institucí prevence kriminality, jako je pedagogicko-psychologická poradna, DDM, a dále azylové domy, noclehárna, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, telefonická krizová pomoc, krizová pomoc, sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi, terénní programy a subjekty poskytující pomoc obětem trestné činnosti.
- V území se nacházejí 2 sociálně vyloučené lokality
- Velmi vysoká dojíždka za prací a do škol do Brna
- Vysoký podíl sociálně vyloučených osob v Blansku (bezdomovců)
- **Příležitostí je** další posílení atraktivity území (kvalita života, pracovní příležitosti) pro absolventy vysokých škol a vysoce kvalifikovanou pracovní sílu z Brna
- **Ohrožením je** pravděpodobné zesílení demografického stárnutí obyvatelstva

3.2. Ekonomika

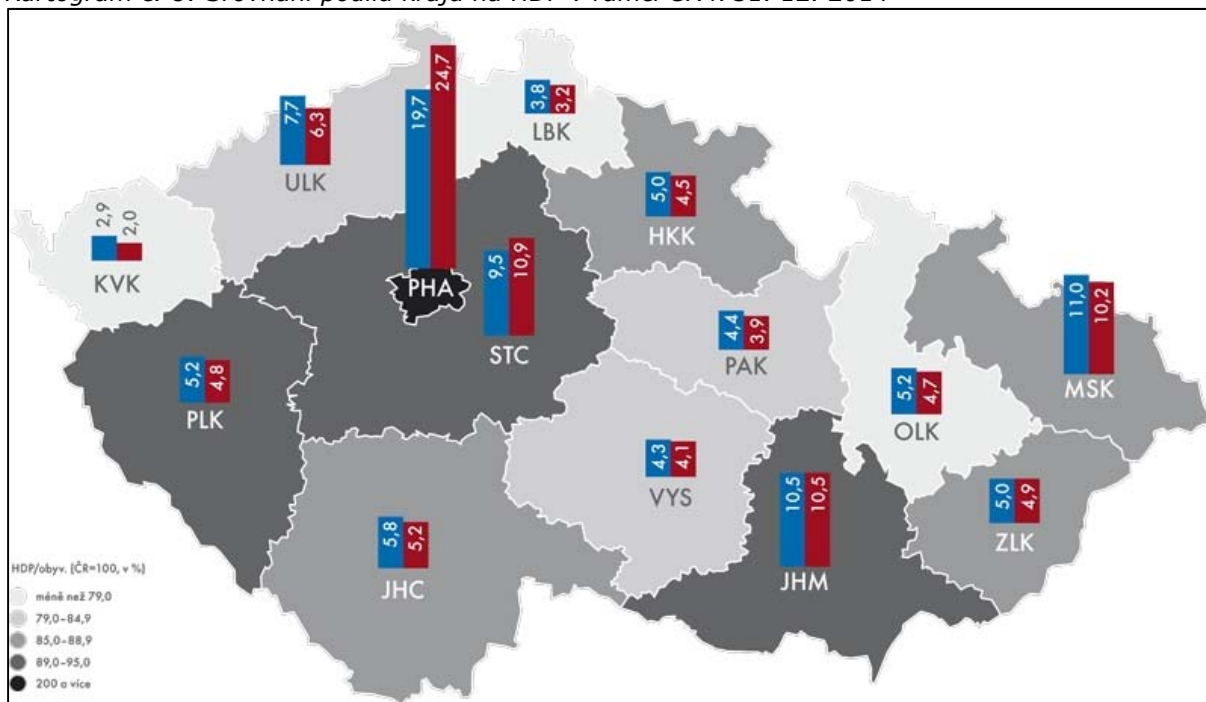
3.2.1. Výkonnost ekonomiky

Kvůli nedostatku dat za menší územní jednotky některé informace a závěry vycházejí z dat za celý Jihomoravský kraj (51 obcí území MASMK) případně Olomoucký kraj (8 obcí území MASMK) a doplněny a porovnávány jsou s údaji za město Brno a celou ČR.

Regionální HDP v Jihomoravském kraji v roce 2013 dosáhl hodnoty 445,2 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu představovalo 381,0 tisíc Kč na jednoho obyvatele (2. nejvyšší hodnota mezi kraji).

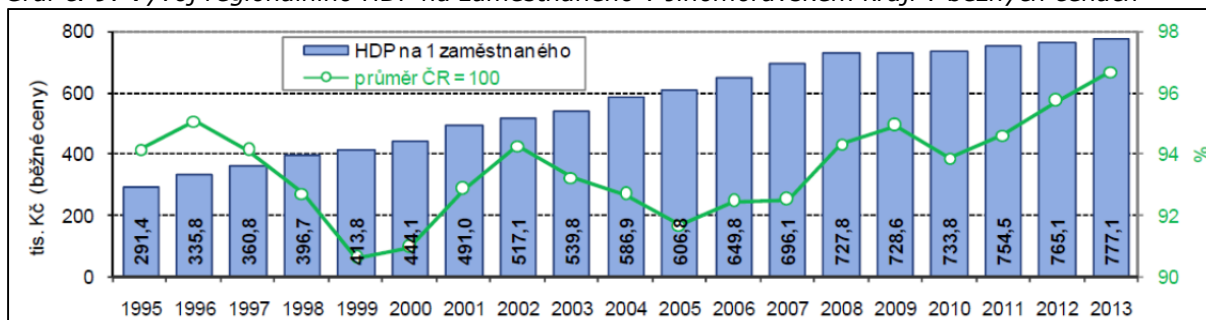
Zatímco hodnota HDP na zaměstnaného v kraji se až do roku 2013 celkem rovnoměrně zvyšovala, její vztah k průměru ČR neustále kolísal. V roce 2013 dosáhl 96,7 %, což byl nejvyšší podíl zaznamenaný od roku 1995. V mezikrajském srovnání byl objem HDP na zaměstnaného 3. nejvyšší (za Hl. m. Prahou a Středočeským krajem), stejně tak dopadlo i srovnání podílu ve vztahu k průměru ČR.

Kartogram č. 8: Srovnání podílů krajů na HDP v rámci ČR k 31. 12. 2014

Zdroj: ČSÚ, Podíly krajů na celkovém HDP ČR

Graf č. 9: Vývoj regionálního HDP na zaměstnaného v Jihomoravském kraji v běžných cenách

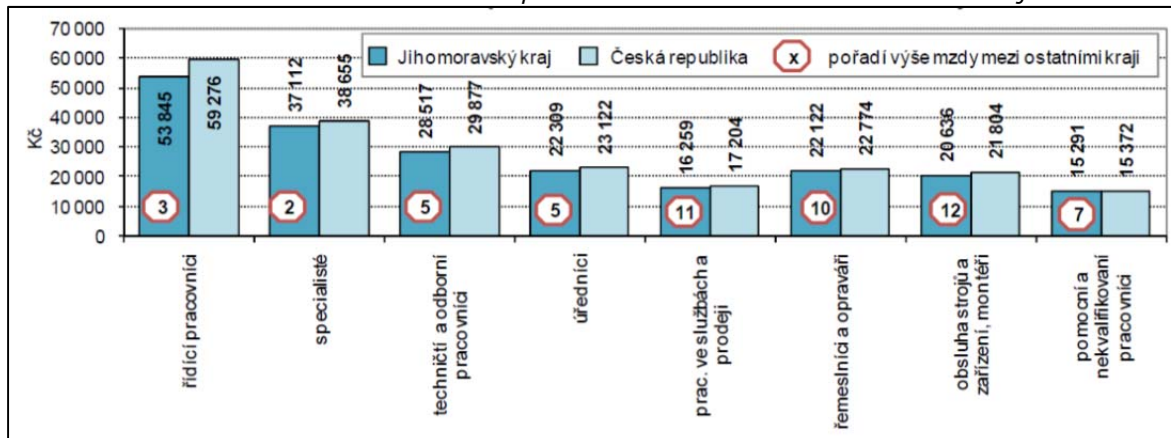
Zdroj: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje v roce 2014

Průměrná mzda v Jihomoravském kraji v roce 2014 dosáhla podle výsledků výběrového šetření částky 26 116 Kč (29 209 Kč u mužů a 22 342 Kč u žen), ve srovnání s ostatními kraji byla 3. nejvyšší. Proti roku 2013 se průměrná měsíční mzda zvýšila o 524 Kč (o 634 Kč u mužů a o 390 Kč u žen). Mzdy mužů v kraji jsou dlouhodobě vyšší než mzdy žen, rozdíly mezi nimi se opět meziročně zvýšily. V roce 2012 byla průměrná mzda žen v Jihomoravském kraji nižší o 6 684 Kč, v roce 2013 byl rozdíl 6 623 Kč a v roce 2014 již 6 867 Kč.

Srovnání Jihomoravského kraje s úrovní republiky ve výši hrubé měsíční mzdy podle zaměstnání je znázorněno v grafu. Čísla v kroužku znamenají pořadí mezi kraji (řazeno od nejvyšší hodnoty). V pomyslném žebříčku jsou nejlépe umístěni vysoce kvalifikovaní nemanuální pracovníci (první čtyři třídy klasifikace).

Nejvyšší meziroční nárůst průměrné mzdy podle kategorie zaměstnání v absolutním vyjádření byl v Jihomoravském kraji zjištěn u řídicích pracovníků (o 1 344 Kč), nejvyšší nárůst v relativním vyjádření byl u řemesníků a opravářů (o 5,0 %).

Graf č. 10: Průměrná hrubá měsíční mzda podle tříd CZ-ISCO v Jihomoravském kraji v roce 2014

Zdroj: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje v roce 2014

3.2. 2. Výzkum, vývoj, inovace

V území MASMK díky zejména díky přítomnosti průmyslových podniků byly učiněny významné objevy a vynálezy. Karel z Reichenbachu v r. 1833 v Blansku objevil parafín. V roce 1839 byl za zásluhy o rozvoj průmyslu povýšen do šlechtického stavu. Eduard Bartelmus, vynalezl v r. 1829 rovněž v Blansku zdraví neškodný smalt na nádobí. Blanenská umělecká litina se v 19. století proslavila nejen v habsburské říši, ale okouzila celý svět, a značka Blansko byla v tomto odvětví zárukou vynikající kvality. Blanenské železářny v té době největším výrobcem umělecké litiny v celé střední Evropě. V roce 1889 byl v Adamově vyroben první, benzinem poháněný automobil se čtyřtákním motorem v Rakousku-Uhersku.

Postavení území MASMK v oblasti vývoje a výzkumu lze v současnosti částečně odvodit od pozice Brna. Jihomoravský kraj je monocentrickým regionem, kde má Brno dominantní postavení. Vzhledem k tomu, že je Brno přirozeným spádovým centrem kraje a významně ovlivňuje život i za hranicemi svého administrativního vymezení. V oblasti inovačního podnikání patří městu Brnu a Jihomoravskému kraji přední místo v rámci České republiky. Město disponuje nadprůměrnými podmínkami pro rozvoj vědy a výzkumu a má výrazný rozvojový potenciál. Příznivá image města Brna má také vliv na zájem investorů, především v oblasti high-tech a stále více také v oblasti vědy, výzkumu a vývoje.

V Brně se v předchozím programovém období za 16 miliard z evropských fondů vybudovala 4 centra excelence (CEITEC- Středoevropský technologický institut, CzechGlobe- Centrum pro studium dopadů globální změny klimatu, FNUSA-ICRC- Mezinárodní centrum klinického výzkumu Fakultní nemocnice u sv. Anny, IT4Innovation) a 11 dalších center se zaměřením na aplikovaný výzkum (AdMaS - centrum pokročilých stavebních materiálů, konstrukcí a technologií, AdmireVet - centrum pro aplikovanou mikrobiologii a imunologii ve veterinární medicíně, ALISI - aplikační a vývojové laboratoře pokročilých mikrotechnologií a nanotechnologií, Centrum materiálového výzkumu při Fakultě chemické VUT v Brně, CEPLANT - centrum pro nízkotlakové plazmové a nanotechnologické povrchové úpravy, CVVOZE - centrum výzkumu a využití obnovitelných zdrojů energie při Fakultě elektrotechniky a komunikačních technologií VUT v Brně, CETOCOEN - Centrum pro výzkum toxických látek v prostředí, Centrum dopravního výzkumu - dopravní VaV centrum, NETME Centre - centrum nových technologií pro strojírenství při Fakultě strojního inženýrství VUT v Brně, RECAMO - centrum aplikované molekulární onkologie při Masarykově onkologickém ústavu, SIX Research Centre - centrum senzorických, informačních a komunikačních systémů při VUT v Brně.

Mimo tyto klíčové projekty jsou ve výzkumu aktivní Centra kompetence financovaná Technologickou agenturou ČR. Tři z celkem 23 center mají příjemce (nositele) v JMK. Pro další rozvoj je významná otázka podpůrné infrastruktury pro výzkum a inovace (vědeckotechnické parky, inkubátory, science centra, střediska sdílených služeb ad.) Všechny instituce podpůrné infrastruktury s výjimkou jedné sídlí v Brně. Transfer znalostí a technologií je součástí specifické skupiny inovační infrastruktury, kterou jsou Centra transferu technologií při veřejných vysokých školách. Dle RIS JMK (Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje) není kvalita těchto služeb vyrovnaná.

Problémem a současně výzvou reflektovanou v RIS JMK 2014-20 je využití územní koncentrace znalostí i pro aplikační sféru mimo město Brno, což je doposud v počátcích. Z koncentrace a slabé míry transferu znalostí do zázemí města pramení silná polarita mezi metropolí a zázemím. Dalšími faktory slabého transferu a aplikací výsledků VaV je nedostatečná orientace a připravenost VaV institucí a infrastruktury na spolupráci s aplikační sférou a na druhé straně nízká absorpce současně nabízených služeb inovační infrastruktury ze strany zejména MSP. Ne všechna vybudovaná centra jsou kapacitně využita (Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje).

K ekonomickému rozvoji a snižování nezaměstnanosti mohou přispět podnikatelské zóny. V současné době je v území MAS podnikatelská zóna v Blansku (Vojánky), Jedovnicích, Senetářově, Protivanově, Černé Hoře.

Významnou roli v rozvoji konkurenceschopnosti mají tzv. klastry (soubor podnikatelských subjektů a veřejných organizací, zejména vysokých a vyšších odborných škol). V Brně bylo v roce 2014 12 klastrů a klastrových iniciativ (CEITEC Cluster- bioinformatics z.s.p.o., CREA Hydro&Energy, ENERGOKLASTR, IQ Klastr, Jihomoravský stavební klastr, Klastr českých nábytkářů, KLASTR KOMPOZITNÍCH MATERIÁLŮ, Klastr průmyslové inovace v dopravě, Network Security Monitoring Cluster, NutriKlastr, Slévárenský klastr, Water Treatment Alliance), což je po Moravskoslezském kraji nejvíce v České republice (CzechInvest, 2014, www.czechinvest.org).

Kromě klastrů jsou další možnosti podpory inovačního podnikání tzv. inkubátory. Ty pomáhají vytvářet kvalitní zázemí pro začínající firmy formou zvýhodněného nájmu a některých služeb, jako např. konzultace, rekvalifikace apod. V Brně jsou provozovány tyto inkubátory: Vědeckotechnický park a podnikatelský inkubátor BIC, Podnikatelské a inovační centrum, Jihomoravské inovační centrum které provozuje Technologický inkubátor VUT, Technologický inkubátor II, INBIT a Podnikatelský inkubátor Brno – Jih). (Zdroj: CzechInvest, 2014, www.czechinvest.org).

Na území MASMK k 31. 12. 2014 působilo podle údajů Asociace výzkumných organizací <http://www.avo.cz/> 8 subjektů zabývajících se aplikovaným komerčním výzkumem: ADAST - SYSTEMS, a.s. (Adamov), DENDERA a.s. (Bílovice nad Svitavou), GMC - měřicí technika, s.r.o. (Blansko), HYDRAULICKÉ STROJE A ZARÍZENÍ s.r.o. (Blansko), MORAVSKÉ KERAMICKÉ ZÁVODY, a.s. RÁJEC-JESTŘEBÍ (Rájec- Jestřebí), PRIMA Blansko s.r.o. (Blansko), RAWET s.r.o. (Blansko), SKS, spol. s r. o. (Blansko).

3.2.3. Zemědělství, potravinářství, lesnictví

Na území MASMK zabírá zemědělská půda 36,84 %. Podle vlastního šetření MASMK a dat ČSÚ existovalo na území MASMK 115 podniků (k 31. 12. 2014) zaměřených na zemědělskou činnost. Na výměře vyšší než 100 ha hospodařilo 15% farem, které ohospodařovaly 89 % zemědělské půdy. Tyto jsou rozhodující z hlediska produkce a udržení zemědělské krajiny v dobrém stavu.

Tabulka č. 7: Druhy pozemků za území MASMK, JMK a ČR k 31. 12. 2014

Druh pozemku	MASMK (abs.)	MASMK (%)	JMK (abs.)	JMK (%)	ČR (abs.)	ČR (%)
Orná půda (ha)	16 185	27,96	353 116	49,08	2 993 236	37,95
Chmelnice (ha)	0	0	0	0,00	10 355	0,13
Vínice (ha)	0	0	17 882	2,48	19 562	0,25
Zahrady (ha)	1287	2,22	16 273	2,26	163 320	2,07
Ovocné sady (ha)	173	0,29	8914	1,24	46 393	0,59
Trvalé travní porosty (ha)	3678	6,36	29 916	4,16	991 523	12,57
Zemědělská půda (ha)	21 326	36,84	426 041	59,21	4 224 389	53,56
Lesní půda (ha)	32 073	55,41	201 898	28,06	2 661 889	33,75
Vodní plochy (ha)	401	0,69	15 526	2,16	163 965	2,08
Zastavěné plochy (ha)	806	1,39	14 269	1,98	131 800	1,67
Ostatní plochy (ha)	3278	5,66	61 756	8,58	704 577	8,93
Procento zornění (ha)	x	76,08	X	82,88	x	70,86
Celková výměra pozemků (ha)	57 881	100,00 [%]	719 489	100,00 [%]	7 886 619	100,00 [%]

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

Tato část podniků má převážně velkovýrobní charakter s převahou pronajaté půdy, s relativně nízkou mírou diverzifikace činností mimo zemědělství, bi-kulturním pěstováním plodin, nízkou úrovní finalizace výroby. Zemědělské podniky v území MASMK reagují na vnější podmínky a náklady snižováním či zbavováním se produkce některých komodit a dochází tak k větší výrobní a teritoriální specializaci podniků: specializace na rostlinnou výrobu se rozšiřuje v lepších přírodních podmínkách (např. Bořítov, černá Hora, Drnovice) a specializace na živočišnou výrobu, zejména

chov skotu, v horších (Protivanov, Sloup, Krásensko). Významnou roli v této specializaci hrají velmi dobré ceny obilovin a olejnin a platby LFA zajišťující stabilní příjem podniků v delším časovém horizontu.

V území MASMK působí i odbytové skupiny, nicméně ne zcela efektivně. Řada z nich nedosáhne svého původního účelu, protože obchoduje s malým objemem produkce, a tedy disponuje nízkou vyjednávací silou na trhu. Hlavně větší podniky se vyznačují malou ochotou spolupracovat při odbytu své produkce.

V sektoru zemědělství a potravinářství na území MASMK existují značné rezervy ve vertikální integraci mezi prvovýrobou, zpracovateli a obchodem. Důvodem daného stavu je zejména nedostatečná finanční situace prvovýrobců, která způsobila, že nedošlo k jejich kapitálovému propojení se zpracovateli. Odhaduje se, že v ČR má majetkové propojení na navazující článek potravinové vertikály přibližně 25% pěstitelů olejnin, 15% pěstitelů obilovin a méně než 8% chovatelů skotu a prasat. V potravinářském sektoru operují i koncerny s propojením na jiná odvětví (např. mlýny - výroba pekařských a cukrářských výrobků a těstovin).

Co se týče krátkých dodavatelských řetězců, v současnosti se přímo z farmy na území MASMK prodává jen 5% agrární produkce (odhad pracovní skupiny MASMK). Důvodem tohoto nízkého podílu jsou chybějící zpracovatelské provozy na farmách (jotka, výrobní masných a mlékárenských produktů, pro ovoce, zeleninu a brambory moderní skladovací prostory a balicí linky).

Z hlediska realizace místní produkce se zvyšuje význam regionálních farmářských trhů, kde se koncentruje poptávka a nabídka. Jsou důležité nejen z hlediska odbytu standardní produkce, ale i z hlediska prodeje regionálních a místních specialit. V území MASMK je v současnosti jen 1 pravidelný čtvrtěční trh v Blansku.

Podle Agrocenzu 2013 se v ČR věnuje minimálně jedné nezemědělské činnosti 18,6 % zemědělských podniků. Ekonomicky významnou formou diverzifikace by v území MASMK mohlo být i poskytování služeb cestovního ruchu.

Celé české zemědělství, lesnictví a zpracování potravin se dlouhodobě vyznačuje produkcí výrobků s nízkou přidanou hodnotou, často prodejem surovin, což vyplývá z nedostatečné produktivity faktorů, nákladové náročnosti výroby (která je relativně vysoká a činí 73 % vytvořené produkce v ČR) a také nízké orientace na trh.

Podniky většinou nedostatečně využívají výsledků výzkumu, prvotně se zaměřují na běžnou hospodářskou činnost. Příčinou jsou často neexistující nebo nepružné vazby mezi praxí a výzkumem, konzervativní přístup k inovacím, nízká ochota měnit výrobní strukturu a nedostatečné propojování zemědělské prvovýroby se zpracováním produktů.

Zemědělské podniky a menší zpracovatelé využívají nástroje marketingu ve velmi omezeném měřítku a nedokážou tak zvrátit negativní trendy rozvoje sektoru, jako je nejistota odbytu produkce, nízká realizovaná cena produkce, snižování podílu na trhu atd. Důvodem je zejména nedostatek finančních zdrojů a do značné míry unifikovaná produkce - pouze část firem dodává na trh značkové výrobky s vyšší prodejností, zatímco ostatní podniky dodávají pouze běžné výrobky a výrobky privátních značek distribučních řetězců.

Potravinářství na území MASMK ve velké míře se vyrábí produkcí běžného konzumního charakteru, což se týká jak potravin, tak nápojů. V menší míře je zastoupena jedinečná produkce, využívající konkurenční výhody. Tato produkce, v případě marketingové podpory a přijatelné cenové hladiny, by nacházela uplatnění na současném trhu potravin, nasyceném často výrobky od méně známých a vzdálených výrobců, kteří podléhají příliš globalizačním trendům a jejichž produkty mají příliš "standardní" charakter. Některé větší podniky mají vlastní zdroje a značnou motivaci k inovativním akcím, které provádějí i ve spolupráci s dalšími subjekty.

Oblast lesnictví na území MASMK se potýká a nedostatečnou technologickou vybaveností dřevozpracujících podniků, nedostatečnou technologickou a technickou vybaveností subjektů, které se zabývají produkcí sadebního materiálu lesních dřevin, špatným stav lesnické mechanizace a nedostatečnou, resp. málo obnovovanou lesní infrastrukturou (lesní cesty atd.).

Ač území disponuje dostatkem dřevní suroviny, její využití a zhodnocení místními zpracovatelskými kapacitami a rovněž spotřeba a recyklace dřevěných výrobků jsou mimořádně nízké. Většina vytěženého dříví se vyváží v surovém stavu nebo v polotovarech.

Negativní dopady klimatické změny a extrémních meteorologických jevů a častá vychýlení standardních hodnot počasí nepříznivě ovlivňují lesní ekosystémy, jejich stabilitu a produkci i další celospolečenské funkce. Snižování biologické rozmanitosti v lesích na všech úrovních (druhové, genové i ekosystémové) je ovlivněno mnoha faktory, z nichž k nejdůležitějším patří činnost člověka. Jedná se např. o nešetrné principy hospodaření v lesích nebo nevhodné zastoupení druhů lesních dřevin a jejich smíšení v jednotlivých porostech. Kromě ekosystémových a produkčních funkcí lesa je, i vzhledem k jejich poměrně vysoké návštěvnosti území MASMK, potřebné usměrňovat a rozvíjet i jeho rekreační funkci.

Venkovská odvětví (zemědělství, venkovský cestovní ruch, řemeslná výroba apod.) se orientují spíše na tradiční výrobu a služby. Drobní a malí podnikatelé zásobují převážně místní trh.

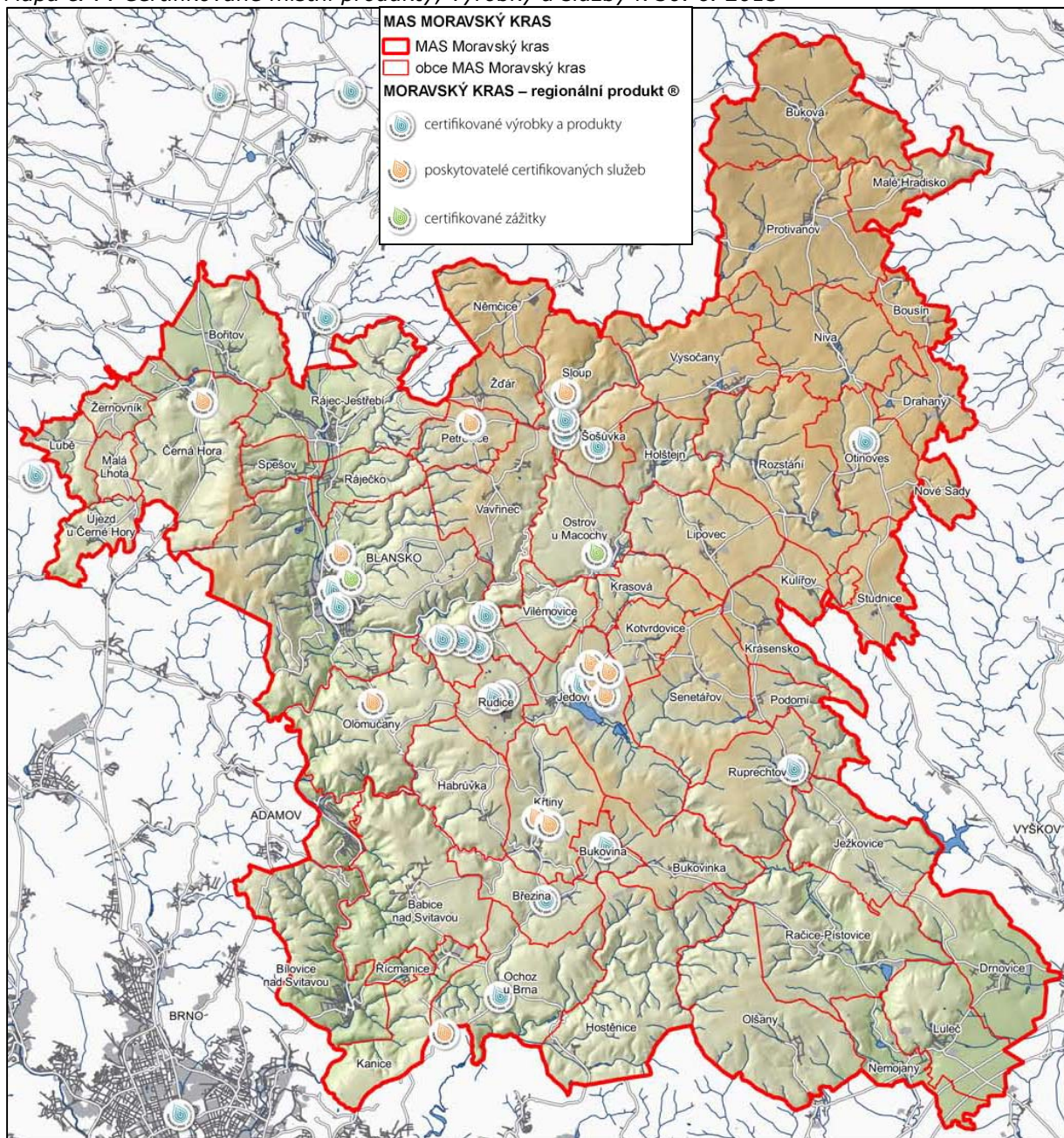
Uvedená odvětví místní ekonomiky tak plní spíše místní obslužnou funkci, nabízejí minimum pracovních příležitostí a chybí jim napojení na trhy v jiných částech ČR či zahraničí. V periferních částech MASMK je velmi málo inovativních firem, a to nejen z hlediska nabízených produktů, ale i z hlediska jejich distribuce a propagace. V těchto částech MASMK tudíž vzniká málo dlouhodobě udržitelných pracovních míst. Periferní části MASMK mají zásadní nedostatky v prostředí pro podnikání v širokém slova smyslu, chybí zde regionální centra s potřebnou vybaveností. Problémem je také nízká vzdělanost a kvalifikovanost obyvatel. Ekonomika neumí využít místních specifik pro uplatnění na trhu.

3.2.4. Marketing místní produkce, výrobků a služeb

V současné době roste poptávka obyvatel měst po produktech vyrobených na venkově. Vyhledávají specifické místní produkty a kvalitní a čerstvé potraviny a vracejí se tak k tradičnímu způsobu nakupování, kdy je prodejní řetězec „pěstitel nebo výrobce – zákazník“ zkrácen na minimum. Potenciál k dalšímu rozvoji je také v nabídce specifických venkovských služeb (agroturistika, zážitková turistika, gastroturistika, volnočasové aktivity v přírodě atd.).

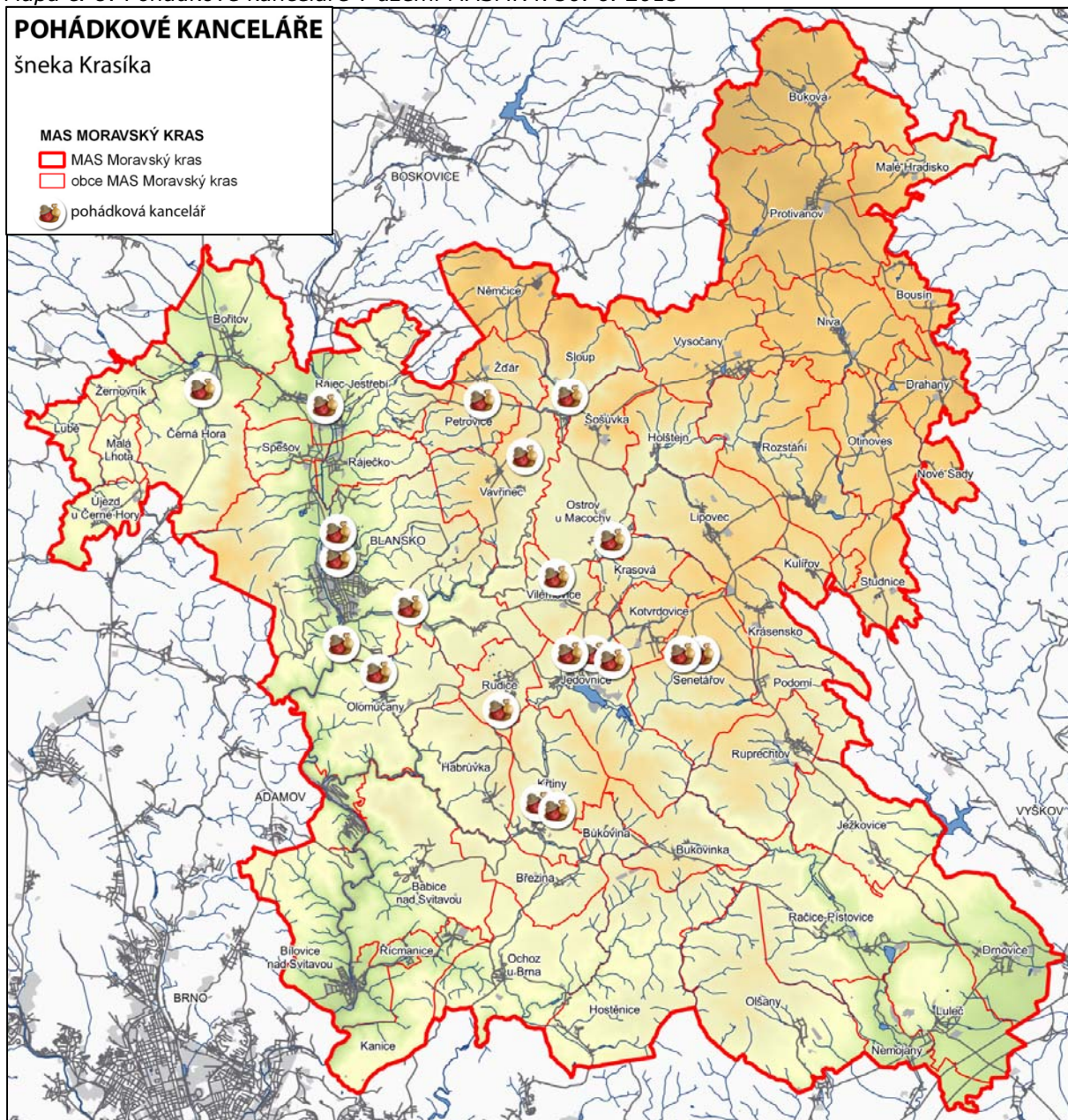
Významným přínos pro hospodářství a sociální stabilitu území MASMK představuje produkce kvalitních a regionálně specifických produktů, výrobků a služeb a to zlepšením příjmů producentů a vytvářením pracovních příležitostí vyšší kvalifikace. MASMK vyvíjí aktivity v oblasti marketingu místní produkce, výrobků a služeb již od svého vzniku v r. 2006. V r. 2007 zavedla systém certifikace a značení místních produktů a výrobků (MORAVSKÝ KRAS regionální produkt®). Tato značka znamená, že výrobky prošly přísným procesem certifikace, který zákazníkovi garantuje jejich skutečný původ v Moravském krasu. Místní původ však není jedinou podmínkou pro udělení značky. Značené výrobky musí přispívat k dobrému jménu regionu, proto musí být také dostatečně kvalitní, šetrné vůči životnímu prostředí, jedinečné ve vztahu k Moravskému krasu - vyrobené tradiční technologií, ručně nebo z místních surovin, výjimečné svou vysokou kvalitou. Značku uděluje MASMK řemeslným výrobkům, zemědělským a přírodním produktům. Značení místních výrobků je jednou z možností, jak spojit ochranu přírody s hospodařením člověka. Cílem značení je zviditelnit region Moravského krasu a pomoci zdejším výrobcům. V r. 2012 byl tento systém rozšířen i o výrobky a služby. Společně s partnery ze Slovenského krasu MASMK v r. 2012 vytvořila filmového cestovatelského průvodce zaměřeného na specifické turistické nabídky krasových oblastí (tradiční gastronomie, řemesla, kultura, přírodní památky) a ve stejném roce s partnery MAS Stará Čierna voda a MAS Dudvák v Trnavském samosprávném kraji filmového cestovatelského průvodce Via Bohemica zaměřeného na zemědělské a potravinářské produkty a speciality. V r. 2012-2014 MASMK realizovala projekt Pohádkové království šneka Krasíka. Tento projekt se ve spolupráci s místními poskytovateli služeb dále rozvíjí (rozšiřuje se síť pohádkových kanceláří, vydávají se další pohádkové knížky, budují se pohádkové stezky atd.). Představuje marketingový model cestovního ruchu zaměřený na rodiny s dětmi.

Mapa č. 7: Certifikované místní produkty, výrobky a služby k 30. 6. 2015

Zdroj: Vlastní data MASMK, vlastní zpracování dat

Mapa č. 8: Pohádkové kanceláře v území MASMK k 30. 6. 2015

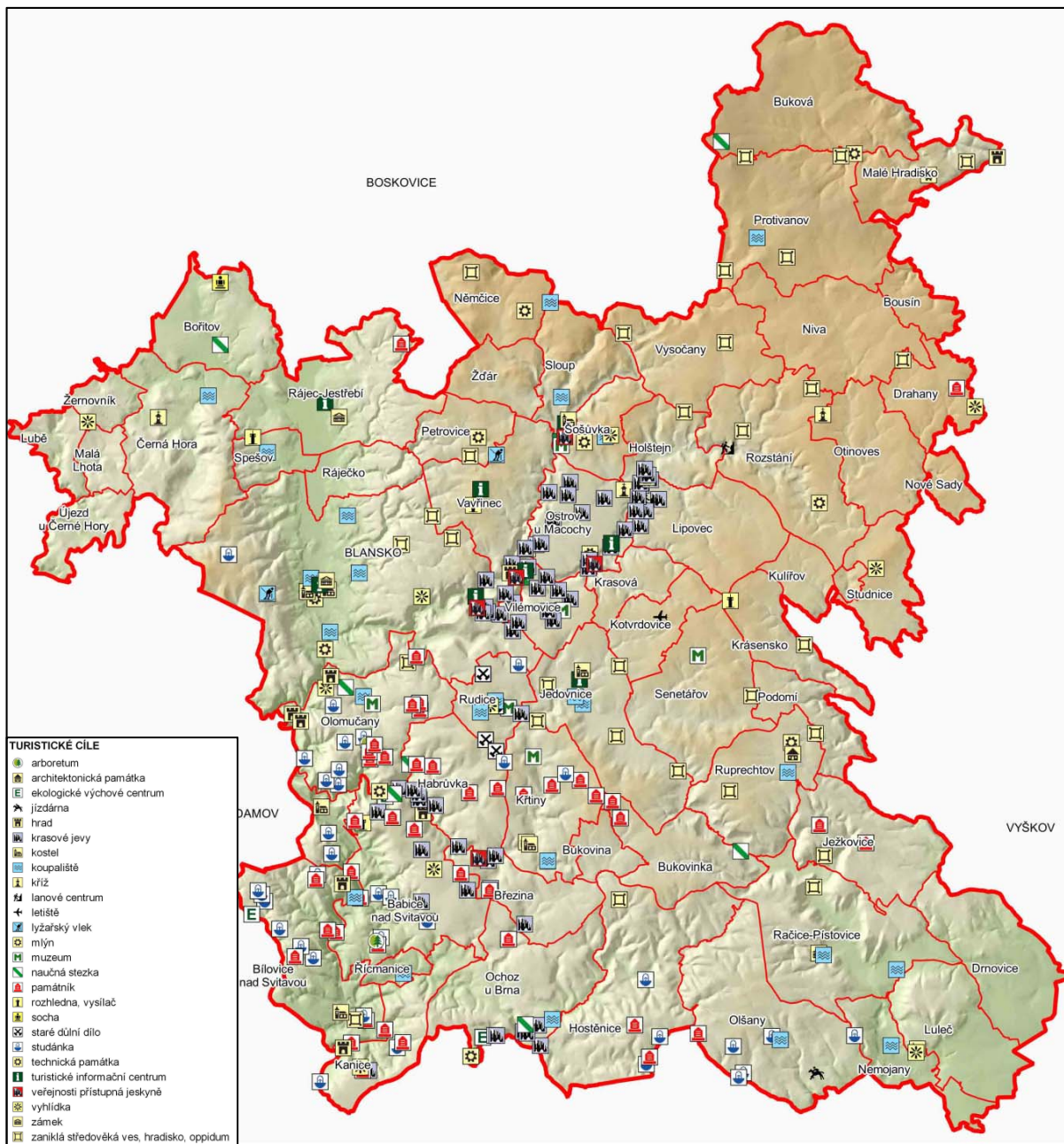

Zdroj: Vlastní data MASMK, vlastní zpracování dat

3.2.5 Cestovní ruch

Z hlediska rajonizace cestovního ruchu v ČR spadá území MASMK do turistického regionu Jižní Morava, který se dále člení na turistické oblasti. Většina území MASMK leží v turistické oblasti Moravský kras a okolí. Je to průměrně rozvinutá oblast cestovního ruchu, které dominuje velmi specifická atraktivita jeskyní se stejnojmenným CHKO s dominancí návštěvnosti v letní sezóně. Tato atraktivita patří mezi TOP přírodní atraktivitu v ČR. V zázemí oblasti je lokalizována druhá největší městská aglomerace v ČR - město Brno. Výzkum socioekonomických předpokladů cestovního ruchu, Výzkumný projekt TA ČR č. TB010MMR030, GaREP, spol. s r.o, 2013). V území MASMK se nachází velké množství přírodních a kulturních památek, které jsou možnými turistickými cíli.

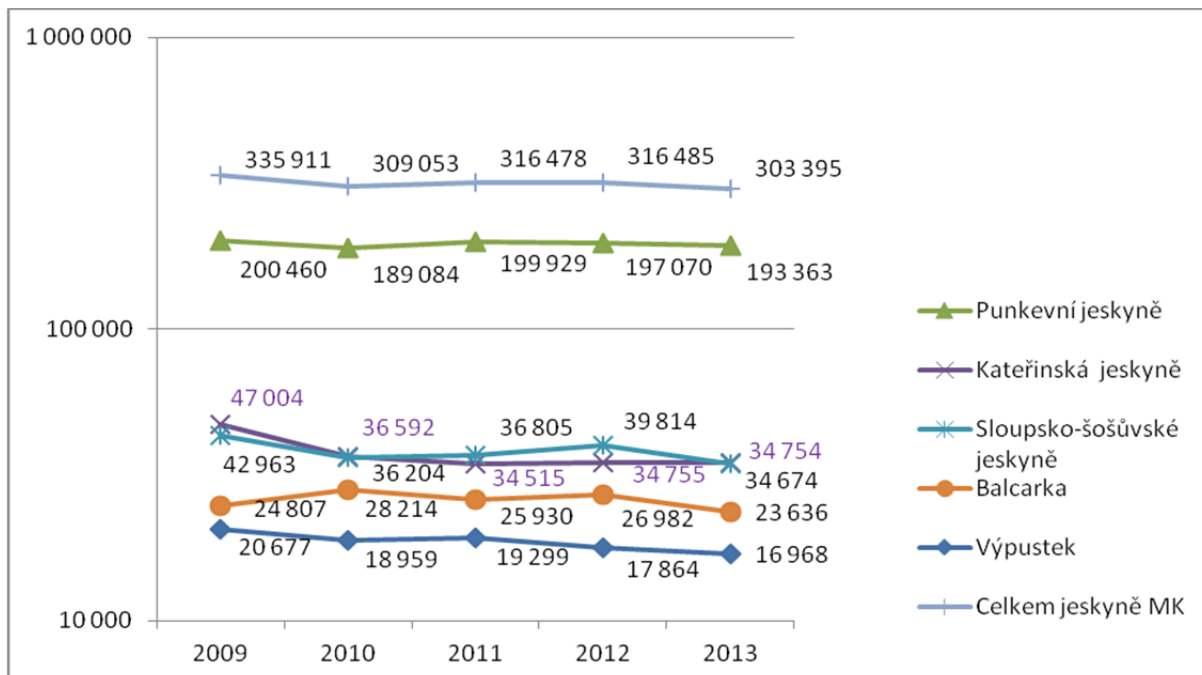
Mapa č. 20: Nejvýznamnější turistické cíle MASMK, stav k 31. 12. 2014

Zdroj: Vlastní výzkum a zpracování dat

Veřejnosti přístupné jeskyně Moravského krasu jsou jednou z hlavních atraktivit cestovního ruchu v ČR. 5 zdejších jeskyní se podílí téměř 50% na návštěvnosti všech 14 zpřístupněných jeskyní v České republice, Punkevní jeskyně pak téměř třetinou. Ostatní atraktivity zůstávají z hlediska návštěvnosti na řádově nižších hodnotách. Jak v rámci ČR, tak v rámci Moravského krasu však návštěvnost jeskyní dlouhodobě klesá.

Graf č. 23: Vývoj počtu návštěvníků jeskyní 2009-2013, logaritmické měřítko (data SJČR)

Zdroj: Strategie území správního obvodu ORP Blansko v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovního ruchu na období 2015 až 2024

Oblast Moravského krasu je přirozeně spádovou rekreační destinací Brna. Dopravní obslužnost regionu je z Brna vynikající jak z hlediska sítě autobusových linek, tak z hlediska železniční dopravy a dálnice D1, díky čemuž je území MASMK pohodlně dostupné i ze vzdálenějších měst.

Region MASMK má potenciál pro celoroční cestovní ruch s těžištěm návštěvnosti v letních měsících. Rekreační funkce oblasti je limitována únosností přírodního prostředí, zejména jeskynních prostor, kde je nutné dodržování určitých limitů pro turistické návštěvnosti. Na několika místech regionu existují turistická informační centra provozovaná různými subjekty, sloužící nejen k informovanosti turistické, ale i k propagaci místních subjektů a oblasti celkově.

Vysoký je potenciál regionu z hlediska specifických forem cestovního ruchu. Především v letních měsících lze využít řady přírodních a umělých vodních ploch (např. aquapark Blansko, koupaliště v obcích Spešov, Křtiny, Sloup, Černá hora, Lysice, rybník Olšovec Jedovnice, přírodní koupaliště v Pístovicích, Ochozi u Brna, Sošůvce, areál Palava v Blansku, atd.

Nabídka využití jeskyní se rozšiřuje o inovativní produkty jako speleologie pro veřejnost, pozorování netopýrů, koncerty v čistém ovzduší jeskyní, speleoterapie, apod. Tento potenciál se ale využívá jenom částečně. Speleologii jako zážitkovou aktivitu v rámci Moravského krasu zprostředkovávají zážitkové agentury. Seznam těchto agentur a nabízených aktivit zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 27: Nabídka speleologie jako zážitkové aktivity

Agentura	Název aktivity
Ráj zážitků	SpeleoCANYONING
Esennce	Podzemní dobrodružství
Netradiční dárky	Podzemní dobrodružství
Impresio	Speleocanyoning
	Speleoferata
SpeleoArt	Ochutnávka „speleologie“
	Speleo3kombinace (tři dny - tři obtížnosti)
	Krasová 3kombinace (jeskyně, koloběžky, lanovka/lezení)
	Speleoferata
	Speleo+ferata
	Caving piknik

	Rande v jeskyni
	SRT (jednolanová technika)
	Wash and go (vodní feráta)
	Dětská ferata
ZO ČSS ZO 6-04 Rudice	Speleokurzy
Kudrna (ZO 6-04)	Speleokurzy

Zdroj: Příroda a speleologie: vztah vybraných speleologů působících v Moravském krasu k přírodě, krajině a jejich ochraně, 2011

Exkurze pro školy a organizované skupiny v území realizuje Lipka, pracoviště Rychta Krásenko, Středisko ekologické výchovy Kaprálův mlýn a Ekologické volnočasové centrum Švýcárna.

Průvodcovské služby nabízí svým hostům i někteří ubytovatelé (např. hotel Stará škola), jsou ale minimálně využívány. Lanové aktivity a adrenalinové sporty nabízí Přírodní areál Velká Dohoda a Camping Baldovec. Pro skalní lezení je na území MASMK 26 povolených terénů.

Území MASMK je častým cílem pro cykloturistiku. Hlavními cíli cyklistů je jednak jižní část území (Bílovice nad Svitavou, Ochoz u Brna), která těží z blízkosti Brna, dále střední část Moravského krasu s atraktivními cyklostezkami Suchým a Pustým žlebem a mezi silničními cyklisty jsou oblíbené vrcholové části Dražanské vrchoviny. Problematické zůstávají cyklostezky vedené po komunikaci 2. třídy č. 379 (Lažánky- Blansko-Šebrov), ačkoliv zde došlo k vymezení zvláštních pruhů pro cyklisty. Po této komunikaci je vedena i mezinárodní cyklotrasa Greenway Krakow – Morava – Wien, která prochází územím MAS.

V oblasti zimních sportů existuje potenciál pro běžecké lyžování ve vrcholových partiích Dražanské vrchoviny (okolo 500 m. n. m). Je využíván především lyžaři z Vyškovska a Prostějovska, tratě jsou upravovány strojově a část je doposud vyšlapávaná svépomocí. V případě nabídky udržované sítě tratí je možné přitáhnout lyžaře z dalších částí Olomouckého a Jihomoravského kraje a hlavně Brna. Ski areál Hořice u Blanska a skiareál v Malém Hradisku jsou jedinými svahy pro sjezdové lyžování.

Mezi sportovní infrastrukturu, kterou mohou využívat kromě místních také návštěvníci, patří bazény, koupaliště, atletické a zimní stadiony, sportovní haly, tělocvičny a hřiště pro různé hry (tenis, volejbal, basketbal, nohejbal, squash apod.), kuželny, fitness centra. Na území fungují také půjčovny koloběžek, půjčovny kol, segway, lodí, lyží.

Územím oblasti prochází několik desítek kilometrů turisticky značených cest. Pěší turistika je v Moravském krasu tradičním způsobem rekreace návštěvníků a je zde ve větší míře provozovaná už od minulého století. Celé území je protkáno hustou sítí značených turistických cest, jejichž největší koncentrace je v neatraktivnějších částech oblasti. Jedná se o oblast Skalního mlýna a Macochy, Josefského údolí a okolí Jeskyně Pekárny v údolí Říčky. V letech 1990 - 91 byli uzavřeny některé pěší trasy v oblasti Josefovského údolí (Býčí skála, Ruská stráž atd.) a Skalního mlýna (Čertův most, Rytířská jeskyně atd.). V území MASMK tak dnes 80 % délky pěších tras je po zpevněných komunikacích a silnicích. Chybí krátké okruhy (do 2 hodin) pro návštěvníky používající individuální automobilovou dopravu a trasy pouze pro pěší v terénu.

V území se nachází 4 rozhledny (Veselice, Spešov, Žernovník, Babice nad Svitavou). Na území MASMK působí 10 informačních center. Celoročně je v provozu pouze Blanenská informační kancelář Blanka. Informační centra v menších obcích se přizpůsobují cestovnímu ruchu, fungují i o víkendech a jsou v zimě uzavřena, centra ve větších sídlech se přizpůsobují pracovní době knihoven, se kterými jsou spojena, fungují sice celoročně, ovšem pouze v pracovní dny a jejich cílovou skupinou jsou spíše místní obyvatelé. Specifické jsou kanceláře rezervační služby správy jeskyní, které se soustředí na prodej vstupenek, ale mají velký potenciál pro poskytování dalších informací návštěvníkům.

Na území se koná celá řada tzv. eventových akcí (jarmarky, soutěže, srazy atd.). Specifickou formou jsou náboženské poutě (Křtiny, Sloup, Ostrov).

Největší koncentrace počtu lůžek je v linii od Blanska po Vyškov - Blansko, Jedovnice, Ruprechtov, Račice-Pístovice, Luleč a Nemojany, dále v obcích Sloup a v obcích v bezprostřední blízkosti Brna (více než 50 lůžek/km²). Vůbec nejméně příležitostí pro rekreaci či turistické ubytování nabízí obce Habruvka, Krasová, Senetářov, Krásenko, Ježkovice a Drnovice (méně než 10 lůžek/km²). Kapacita v této oblasti se ovšem velmi dynamicky rozvíjí a to i díky dotačním titulům.

Tabulka č. 28: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení – Moravský kras a okolí

Rok	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany
2012	90	1 513	4 207	1 108
2013	86	1 481	4 239	708
2014	83	1 471	4 084	1 088

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 29: Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních- Moravský kras a okolí

Rok	Hosté celkem	v tom		Přenocování celkem	v tom		Průměrný počet přenocování (noci)	v tom	
		rezidenti	nerezidenti		rezidenti	nerezidenti		rezidenti	nerezidenti
2012	108 189	86 500	21 689	233 967	193 588	40 379	2,2	2,2	1,9
2013	113 265	89 330	23 935	236 674	192 693	43 981	2,1	2,2	1,8
2014	124 791	96 928	27 863	262 995	213 969	49 026	2,1	2,2	1,8

Zdroj: ČSÚ

Návštěvníci oblasti identifikují jako hlavní nedostatky oblasti nízkou kvalitou ubytovacích a stravovacích služeb a malou nabídku pro trávení volného času (turistických cílů nebo atraktivit). Velké rezervy má území MASMK i v malé spolupráci podniků s cestovními kancelářemi a cestovními agenturami při šíření nabídky (pouze 29,9 % nějakou formou spolupracuje) a také při společné propagaci v místě (36,4 %), pouze 24,7 % podniků využívá marketingový mix, velmi nízký podíl podniků nabízí akční slevy (10,4 %) nebo vytváří nějaké produkty cestovního ruchu (pouze 2,6 %). Rada podnikatelů tedy pravděpodobně netuší, co to produkty cestovního ruchu jsou, nebo je nepovažují za marketingový nástroj. Pouze 8,3 % podniků se zapojuje do produktů jiných podnikatelů, což může ukazovat na nízkou míru spolupráce nebo strach z konkurence. Nejčastěji se podnikatelé zapojují do tvorby produktů cestovního ruchu, které vytváří instituce veřejné sféry (30 %), 37,5 % podniků s žádnými produkty cestovního ruchu nepracuje. Nejčastější důvod, proč se podniky nezapojují do profesních či jiných sdružení je, že v tom nevidí smysl 66,7 %. Moravský kras charakterizuje průměrná rozvinutost v oblasti cestovního ruchu. Dominuje zde velmi specifická atraktivita jeskyní s dominancí návštěvnosti v letní sezóně. V zázemí je lokalizována druhá největší městská aglomerace v ČR – město Brno, s čímž však region takřka vůbec cíleně nepracuje. Oblast nemá vlastní organizaci cestovního ruchu. V území v minulosti působilo více subjektů s cílem zajistit management destinace, ale žádná z nich neměla příliš úspěch a v průběhu času přestaly být tyto subjekty aktivní. Do Moravského krasu v letním období přijede většina návštěvníků autem a ze vzdálenosti větší než 100 km. I přesto ale více než polovina návštěvníků přijede pouze na jeden den, bez noclehu. Návštěvníci nejčastěji přijíždějí do regionu za poznáním a relaxací. Největšími lákadlem bývá poznávací a pěší turistika a také stoupá atraktivita kulturních akcí a společenského života v regionu. Návštěvníci získávají informace o regionu na internetu, který je pro ně i zdrojem nejdůležitějších informací. Dalším častým informačním zdrojem jsou příbuzní a známí, tedy tzv. ústní podání (zdroj: Výzkum socioekonomických předpokladů cestovního ruchu, Výzkumný projekt TA ČR č. TB010MMR030, GaREP, spol. s r.o, 2013).

Mezi identifikované potřeby patří doplnění sítě pěších tras tak, aby se vytvořily kratší vycházkové okruhy a případně se zpřístupnila místa atraktivních pohledových scenérií tam, kde nejsou ohroženy zájmy ochrany přírody (Strategie území správního obvodu ORP Blansko v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovního ruchu na období 2015 až 2024).

Expertní analýza poklesu návštěvnosti v Jihomoravském kraji, JMK, 2010 definovala jako hlavní problémy Moravského krasu nedostatečnou infrastrukturu cestovního ruchu a nerozvinuté služby, nízká technická úroveň a vybavenost turistických tras, lyžařských a běžeckých tratí, cyklotras a cyklostezek (odpočívadla, hygienická zařízení apod.) a nedostatečnou schopnost místních subjektů na trhu cestovního ruchu objevovat, sledovat a reagovat na trendy probíhající jak na straně poptávky, tak na straně konkurenční nabídky (nabídka atraktivit cestovního ruchu, nabídka produktů, marketingová komunikace atd.). Pro odstranění problému se doporučuje využití neobyčejné kreativity, regionálních surovin a nekonvenčního myšlení. Realizace vlastních konkurenceschopných produktů cestovního ruchu měla být založena především na jejich atraktivitě, jedinečnosti a neopakovatelnosti. Programy a produkty cestovního ruchu by měly šetrným způsobem využívat přírodní atraktivitu, kulturní, historické a další objekty při současném zachování jejich hodnot budoucím generacím, a to v návaznosti na společenské aktivity, které by

měly být provázány a zacíleny na konkrétní cílovou skupinu návštěvníků a být ohleduplné k životnímu prostředí. Nezbytným předpokladem pro tvorbu a realizaci těchto produktů je existence kvalitní základní a doprovodné infrastruktury a služeb cestovního ruchu, na jejichž výstavbě a zejména modernizaci či rekonstrukci a provozu se musí největší měrou podílet malí a střední podnikatelé znalí konkrétního prostředí, kteří ovšem ke své činnosti potřebují cílenou podporu. Aby bylo možné produkty cestovního ruchu vytvořit a úspěšně je nabízet, je nutné pro ně připravit odpovídající marketing, tedy zejména reklamu, propagaci, distribuci a prodej, za kterou stojí aktivní činnost lidského potenciálu. Přípravu a tvorbu produktů cestovního ruchu je důležité založit na pružné a fungující organizační struktuře cestovního ruchu s jasně vymezenými kompetencemi a rozdělením činností.

3.2. 6. Kreativní ekonomika

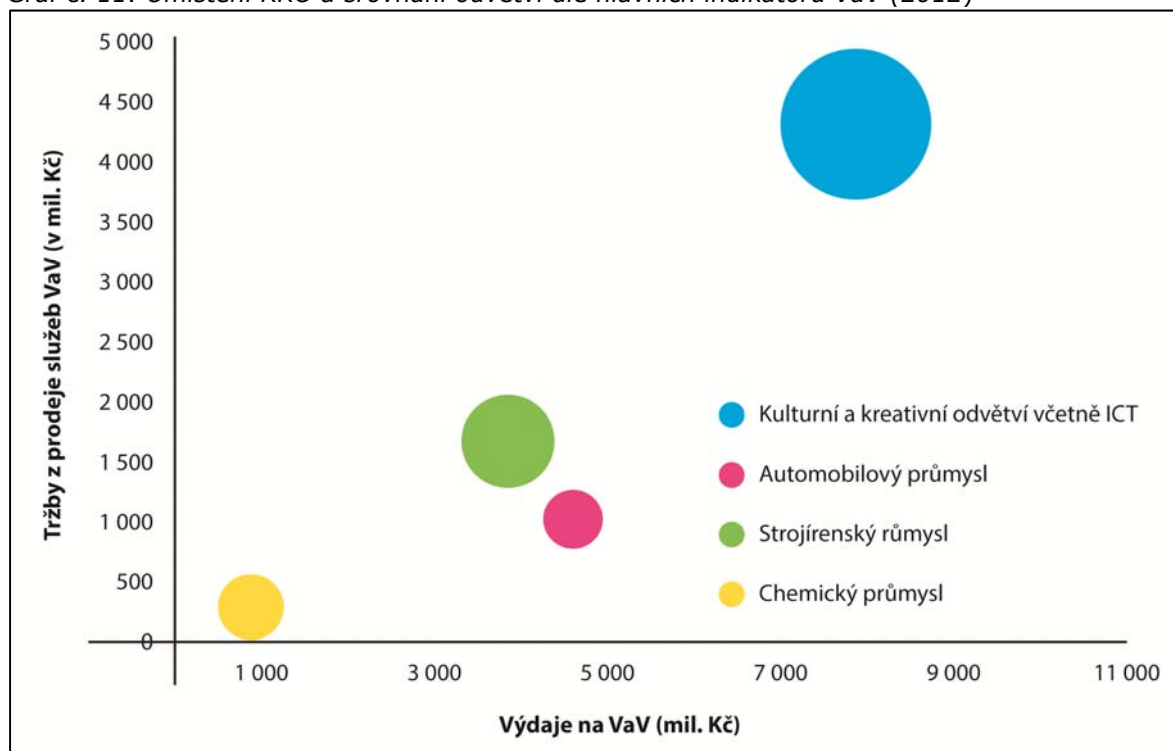
V posledních dvou desetiletích se duševní vlastnictví, znalosti a kreativita stávají hnací silou ekonomik, a tím roste i význam kulturních a kreativních průmyslů a odvětví (KKO). Význam KKO (jako je architektura, design, reklama, média, umění, ICT, software aj.) spočívá v jejich potenciálu přispívat k ekonomickému a společenskému růstu, zaměstnanosti, rozvoji inovací, informačních a komunikačních technologií čerpajících z atraktivity obsahu.

KKO mohou významně přispět k plnění cílů strategie Evropa 2020, a to především díky netechnologickým inovacím, jakými jsou design či obsahově orientovaná nová média a audiovizie. Tyto netechnologické inovace jsou založeny na kulturní kreativitě a díky své vysoké přidané hodnotě a dalším pozitivním externalitám mají významný dopad na růst ostatních odvětví, jakými jsou např. elektrotechnický průmysl, cestovní ruch a oděvní průmysl. Výstupy KKO jsou velmi často vstupy pro inovace v jiných průmyslových odvětvích (www.kreativnibrno.cz).

Výdaje na výzkum a vývoj i tržby jsou u KKO enormní. V absolutních hodnotách vydávají KKO téměř tolik, co automobilový a strojírenský průmysl dohromady. Za služby VaV utrží KKO téměř 1,5krát více než automobilový a strojírenský průmysl dohromady.

Tahouny jsou architektonické a inženýrské činnosti a průmysl ICT. Při bližším pohledu lze zjistit, že tahouny těchto odvětví jsou především architektonické činnosti a průmysl ICT. Významnou pozici zaujímají i oblasti vydávání softwaru (včetně počítačových her).

Graf č. 11: Umístění KKO a srovnání odvětví dle hlavních indikátorů VaV (2012)

Pozn.: Velikost obrazce znázorňuje počet pracovišť ve VaV.

Zdroj: Studie Výzkum a vývoj v kulturních a kreativních odvětvích: Hlavní ukazatele výzkumu a vývoje včetně srovnání s vybranými průmysly ČR

V území MASMK a v Brně které na území bezprostředně navazuje a v oblasti KKO je přirozeným centrem celé jižní Moravy je potenciál talentů, existence silných organizací a firem a tradičních institucí (ČT Brno, ČRo Brno, HOST, 2K Czech, Filharmonie Brno, galerie, divadla) a také vzdělávání v kreativních odvětvích, které poskytují brněnské střední a vysoké školy (JAMU, VUT, MU, MZLU). Naopak slabými stránkami jsou neschopnost udržet talenty (odliv do Prahy a do zahraničí) a nízké technické a prostorové zabezpečení.

Tabulka č. 8: Střední školy na kterých se studují KKO (území MASMK a Brno), stav k 30. 6. 2015

Název školy	Obor
Střední škola umění a designu, stylu a módy a Vyšší odborná škola Brno	Textilnictví (Obchodní podnikání a propagace) Užitá malba Užitá fotografie a média Scénická a výstavní tvorba Průmyslový design Grafický design Grafický design (Ilustrace) Grafický design (Motion design) Modelářství a návrhářství oděvů (Design oděvu) Design interiéru Textilní výtvarnictví (Design interiéru a textilu)
Střední škola uměleckomanažerská, s. r. o., Brno	Ekonomika a podnikání Multimediální tvorba
Střední škola grafická Brno	Polygrafie Obalová technika Reprodukční grafik pro média Technik dokončovacího zpracování tiskovin Reprodukční grafik Knihař
Taneční konzervatoř Brno	Tanec
Konzervatoř Brno	Hudba Zpěv Hudebně- dramatické umění
Střední škola stavebních řemesel Brno-Bosonohy	Umělecký truhlář a řezbář Uměleckořemeslné zpracování dřeva
Gymnázium P. Křížkovského s uměleckou profilací, s. r. o.	hudební, výtvarný a divadelní obor
Střední škola potravinářská, obchodu a služeb Brno	Fotografie
Střední odborné učiliště tradičních řemesel a Vyšší odborná škola, spol. s r.o.	Umělecký kovář a zámečnický, pasíř Design interiéru Uměleckořemeslné zpracování kamene a keramiky
Masarykova střední škola Letovice	Výtvarné zpracování keramiky a porcelánu

Zdroj: Vlastní mapování

Tabulka č. 9: Brněnské fakulty na kterých se studují KKO, stav k 30. 6. 2014

Odvětví	Fakulty
Architektura	Fakulta architektury VUT Stavební fakulta VUT Zahradnická fakulta a Lesnická fakulta MZLU (zahradní a krajinářská architektura)
Literatura	Filozofická fakulta MU Fakulta sociálních studií MU
Reklama	neexistuje přímé vzdělávání v Brně, pracovníci se rekrutují z celé škály fakult včetně: Ekonomicko-správní fakulty MU Fakulty sociálních studií MU Fakulty informačních technologií VUT Filozofické fakulty MU
Výtvarné umění a trh s uměním	Fakulta výtvarných umění VUT Filozofická fakulta MU

	(dějiny umění) Fakulta informatiky VUT (multimédia)
Hudba	Hudební fakulta JAMU Filozofická fakulta MU (Ústav hudební vědy)
Design	Lesnická a dřevařská fakulta MZLU (design nábytku) Fakulta strojního inženýrství VUT (průmyslový design) Fakulta výtvarných umění VUT (grafický design, průmyslový design)
Film a video	Divadelní fakulta JAMU (Rozhlasová, televizní dramaturgie a scenáristika, Audiovizuální tvorba a divadlo) Filozofická fakulta MU (Ústav filmu a audiovizuální kultury) Fakulta sociálních studií MU (Mediální a komunikační studia)
Scénická umění	Divadelní fakulta JAMU Hudební fakulta JAMU Filozofická fakulta MU (Katedra divadelních studií) Fakulta výtvarných umění VUT (performance)
Rozhlas a televize	Divadelní fakulta JAMU (Rozhlasová, televizní dramaturgie a scenáristika) Fakulta sociálních studií MU (Mediální a komunikační studia)
Videohry a hry	neexistuje přímo obor, ale vývojáři videoher se často rekrutují z: Fakulty informačních technologií VUT Fakulty informatiky MU Filozofické fakulty MU (Teorie interaktivních médií)

Zdroj: www.kreativnibrno.cz

V Brně je možné mezi kulturní a kreativní odvětví zahrnout 11 254 ekonomicky aktivních subjektů, tedy více než 10 % ze všech ekonomických subjektů města. Podíl jednotlivých odvětví na celku je velmi odlišný, a to jak do počtu subjektů, tak i do počtu zaměstnanců a obratu odvětví. První místo v počtu ekonomických subjektů patří odvětví architektury s 3 861 subjekty, následované literaturou s 2 537 subjekty. Silné zastoupení má v Brně i reklama, která se se 1 756 subjekty umístila na třetím místě. V pestrém a formou činnosti různorodém odvětví řemesel bylo v Brně identifikováno jen 1 595 subjektů. Celkový počet studentů a absolventů ve zkoumaných oborech v Jihomoravském kraji je poměrně vysoký, jedná se o 9 983 studentů, roční počet absolventů je pak 3 320. Na území MASMK je možné mezi kulturní a kreativní odvětví zahrnout 1 378 ekonomicky aktivních subjektů z celkového počtu 7 621 tedy 18 % ze všech ekonomických subjektů. Z toho informační a komunikační činnosti 169 subjektů, profesní, vědecké a technické činnosti 1 037 subjektů, kulturní, zábavní a rekreační činnosti 172 subjektů.

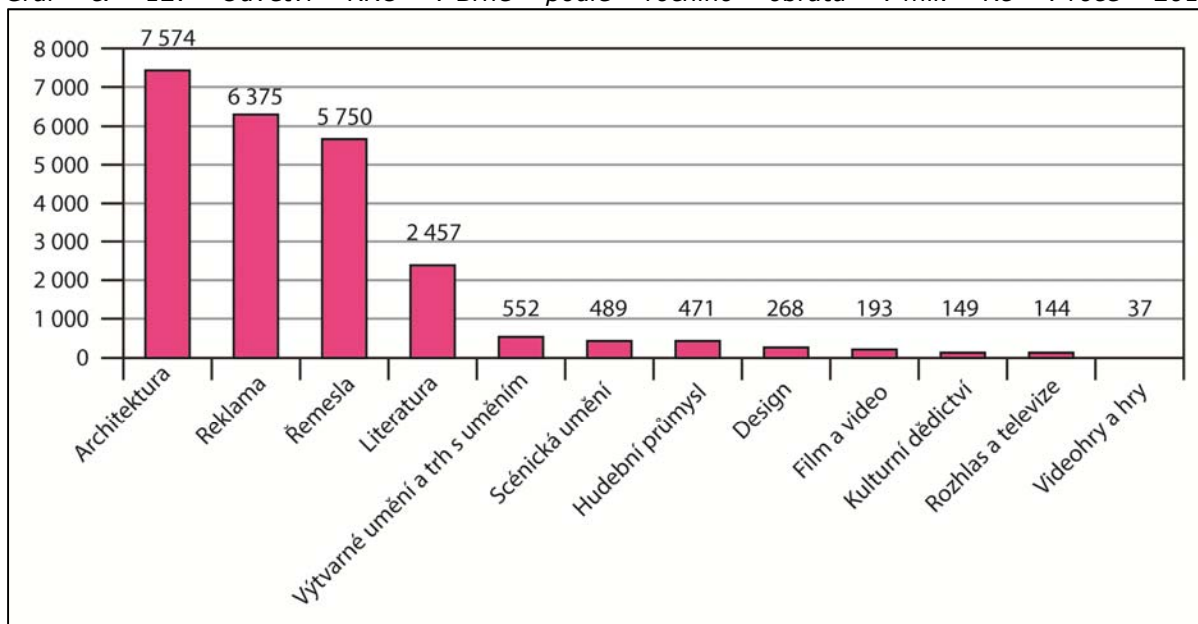
V rámci největšího ORP Blansko je podíl subjektů KKO v přepočtu na 1000 obyvatel 10,15, což je v rámci Jihomoravského kraje 3. místo (1. místo Šlapanice 11,23 %, 2. místo Kuřim 11,07). Do ORP Šlapanice patří 7 obcí MASMK. Nejčastěji se jedná o subjekty, které dělají překladatelské a tlumočnické činnosti, zábavní a rekreační činnost a činnost reklamních agentur. Nejčastější forma činnosti je skrze OSVČ, až téměř 76 % ze všech subjektů. Z dostupných dat tvoří největší podíl firmy bez zaměstnanců, což dohromady s podílem OSVČ odráží individuální charakter profesí kulturních kreativních odvětví. Velmi vysoká koncentrace KKO pochopitelná vzhledem k blízkosti města Brna. (Zdroj: www.kreativnibrno.cz).

Tabulka č. 10: Přehled počtu ekonomických subjektů v kreativních CZ-NACE v obcích území MASMK k 31. 12. 2014

Obor KKO podle CZ-NACE	Počet subjektů
Informační a komunikační činnosti	169
Profesní, vědecké a technické činnosti	1 037
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	172
Celkem	1378

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

Graf č. 12: Odvětví KKO v Brně podle ročního obrátu v mil. Kč v roce 2013

Zdroj: www.kreativnibrno.cz

Mezi identifikované problémy KKO patří nedostatečné propojování kreativních, technologických a ekonomických směrů v rámci vzdělávání, tak nedostatečné průřezové vzdělávání v oblasti digitálních technologií a podnikání jsou základními problémy vzdělávání profesionálů pro tvůrčí odvětví. Z hlediska generování poptávky po produktech tvůrčích odvětví je nutná obecné kreativní a umělecké vzdělávání populace na všech úrovních vzdělávání (předškolní zařízení, základní, střední a vysoké školy) a také mediální a digitální výchova.

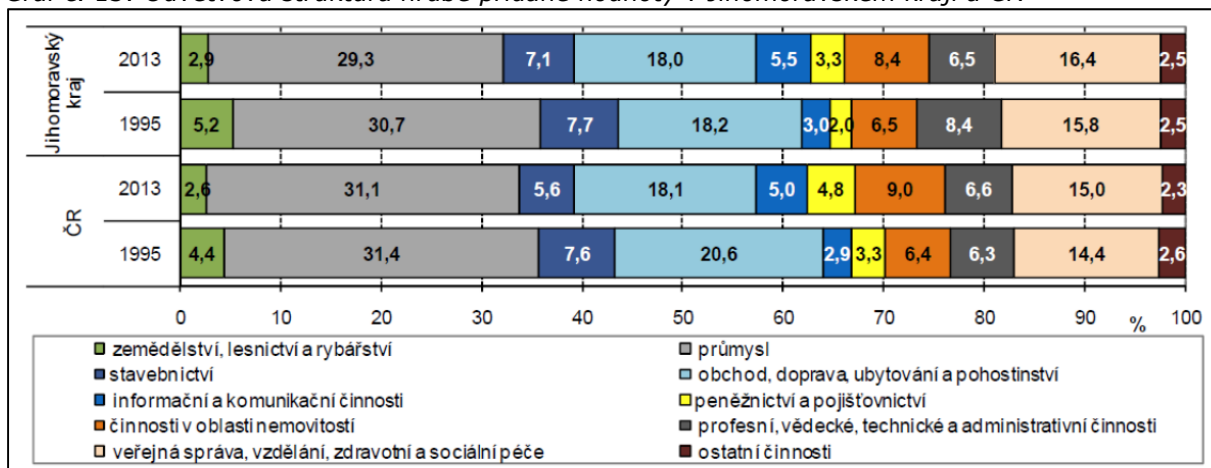
Nedostatek podnikatelských dovedností je jedním z nejvýznamnějších problémů, který prostupuje téměř všemi kulturními a kreativními odvětvími. Většina vysokoškolských oborů však absolventy uměleckých a kreativních oborů v tomto ohledu nepřipraví. Jejich schopnost „prodat“ svůj um a tvorbu, aby získali prostředky pro další činnost, je v porovnání s mnohými zahraničními kolegy podprůměrná. Například v odvětví videohry se v tomto smyslu osvědčil mentoring, který nabízejí některé inkubátory (akcelerátory) podporující začínající firmy. Nedostatečné podnikatelské schopnosti jsou handicapem obzvláště v situaci, kdy se malý subjekt rozrůstá, rozšiřuje svoje působení a musí přejít na jinou formu řízení a marketingu (www.kreativnibrno.cz)

3.2. 7. Struktura ekonomiky

Regionální hrubá přidaná hodnota (HPH) vyjadřuje rozdíl mezi celkovou produkcí a mezispotřebou jednotlivých odvětví daného regionu. V Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2013 objemu 399,3 mld. Kč běžných cen, proti roku 2009 byla o 34,2 mld. Kč vyšší a od roku 2010 se rovnoměrně zvyšovala (v průměru o 2,3 % ročně). Objem HPH v Jihomoravském kraji byl ve srovnání s ostatními kraji v roce 2013 3. nejvyšší.

Ve skladbě HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství. Primární sektor v roce 2013 tvořil 2,86 %, což bylo o 2,36 bodu méně než v roce 1995. Podíl sekundárního sektoru činil 36,38 % a proti roku 1995 poklesl o 2,05 bodu. Terciární sektor se na HPH podílel hodnotou 60,76 %, což bylo proti roku 1995 o 4,41 bodu více. Jihomoravský kraj je podílem terciárního sektoru 2. mezi kraji a je o 0,06 procentního bodu nad úrovní průměru ČR. Průměr ČR je ovšem ovlivněn Hl. m. Prahou, kde podíl činí 84,65 %.

Graf č. 13: Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje v roce 2014

Jihomoravský kraj je podle celkového počtu ekonomických subjektů, kterým lze vyjádřit podnikatelskou aktivitu kraje, s podílem 10,7 % v rámci celé ČR na třetím místě za Prahou a Středočeským krajem. Z toho relativně převažují hlavně fyzické osoby nad právnickými, spíše menší podniky do 49 zaměstnanců a výrazně subjekty zabývající se službami, což indikuje specifika ekonomiky, v níž hrají relativně významnou roli malé podniky a také sektor služeb.

V České republice je téměř jedna třetina všech ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnána v průmyslu. Navzdory této skutečnosti se již několik let technické vzdělávací obory potýkají s nedostatkem žáků. Tento trend je obdobný ve všech krajích republiky a promítá se i do jejího hospodářství, které dlouhodobě řeší nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců s technickým vzděláním (NÚV, Pospolu, 2015).

V tabulce je znázorněna změna struktury zaměstnanosti v území MASMK, Jihomoravském kraji a České republice mezi lety 2001 a 2011. Stejně jako ve zbytku republiky došlo k podstatnému snížení ve všech odvětvích zaměstnanosti kromě sektoru služeb, kde naopak došlo k výraznému nárůstu.

Sektor průmyslu a stavebnictví se na území MASMK koncentruje především do větších sídel (Adamov, Blansko, Jedovnice, Rájec-Jestřebí, Černá Hora aj.), stavebnictví pokrývá takřka celé území MASMK.

Tabulka č. 11: Struktura zaměstnanosti podle odvětví v území MASMK, Jihomoravském kraji a České republice v roce 2001 a 2011 (v %)

	MASMK		JMK		ČR	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Zemědělství, lesnictví, rybolov	5,4	3,6	5,0	2,8	4,4	2,7
Průmysl	33,0	26,5	27,6	24,0	29,0	25,4
Stavebnictví	10,1	9,8	10,1	7,9	8,7	6,8
Služby a ostatní	51,5	60,1	57,3	65,3	57,9	65,1

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

V Jihomoravském kraji dominuje ekonomice průmysl (94 % tržeb průmyslu připadá na zpracovatelská odvětví). Nejvýznamnějším odvětvím zpracovatelského průmyslu z hlediska tržeb je elektrotechnika (podíl tržeb na zpracovatelském průmyslu 19,4 %), strojírenství (17,4 %) a potravinářství (12,8 %). Ve všech těchto oborech kraj výrazně převyšuje průměr České republiky. Ve vývoji dochází k nárůstu významu všech jmenovaných odvětví, k poklesu dochází u výroby textilií a zpracování dřeva (zdroj: Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014 - 2017).

Tabulka č. 12: Ekonomické subjekty území MASMK podle RES k 31. 12. 2014

RES subjekty	Počet subjektů
CZ-NACE- A Zemědělství, lesnictví, rybařství	437
CZ-NACE B-E Těžba a Průmysl celkem	1 464

CZ-NACE- B Těžba a dobývání	4
CZ-NACE- C Zpracovatelský průmysl	1 290
CZ-NACE- D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	127
CZ-NACE- E Zásob. vodou; činnosti souvis. s odpad. vodami, odpady a sanacemi	43
CZ-NACE- F Stavebnictví	1 087
CZ-NACE- G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	1 339
CZ-NACE- H Doprava a skladování	232
CZ-NACE- I Ubytování, stravování a pohostinství	385
CZ-NACE- J Informační a komunikační činnosti	169
CZ-NACE- K Peněžnictví a pojišťovnictví	321
CZ-NACE- M Profesní, vědecké a technické činnosti	1 037
CZ-NACE- N Administrativní a podpůrné činnosti	106
CZ-NACE- R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	172

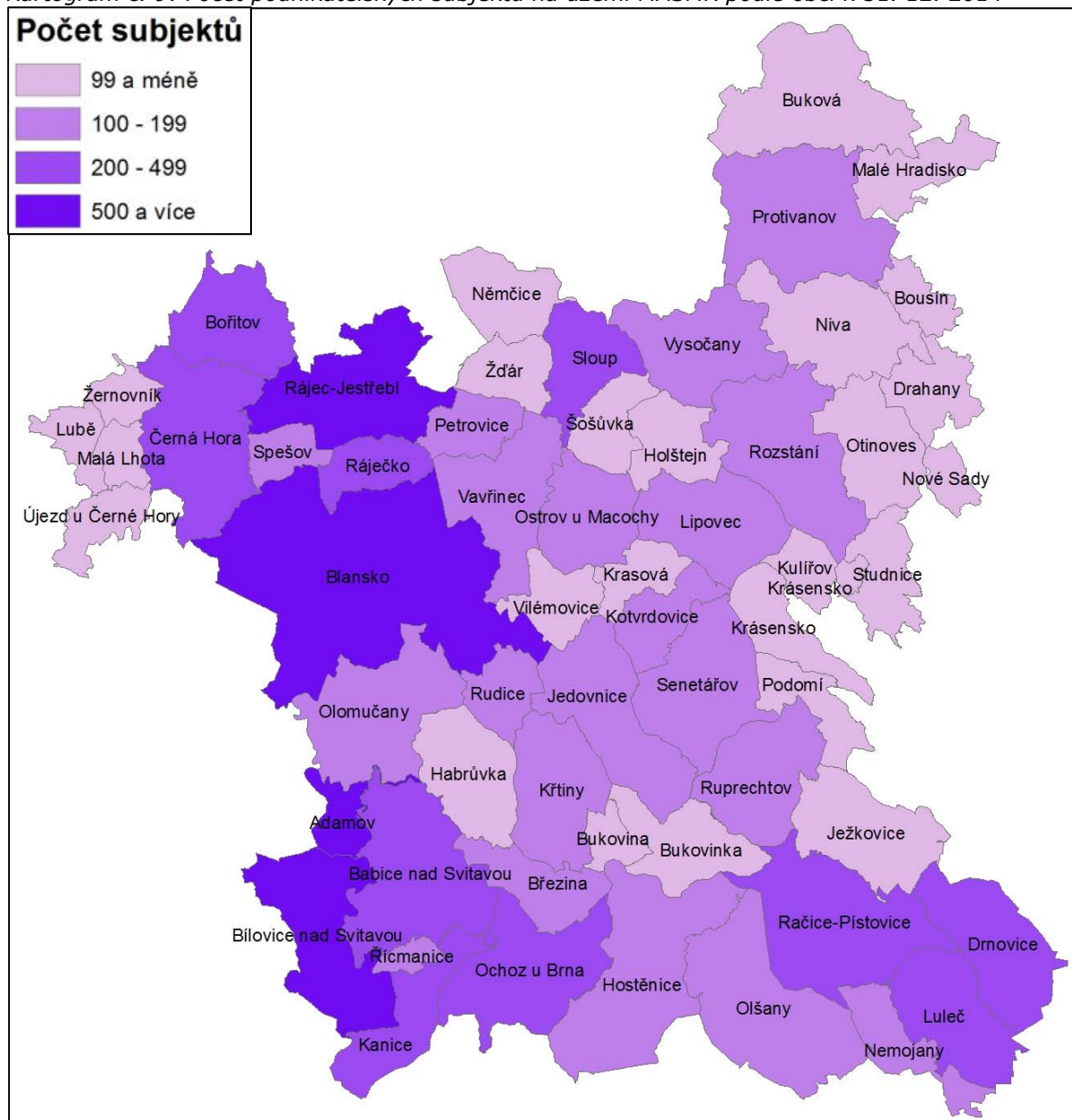
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

Tabulka č. 13: Ekonomické subjekty na území MASMK podle formy k 31. 12. 2014

Právní forma	Celkový počet
RES - právní forma - Obchodní společnosti	1 099
RES - právní forma - Družstevní organizace	62
RES - právní forma - Živnostníci	5 661
RES - právní forma - Svobodná povolání	690
RES - právní forma - Zemědělství podnikatelé	109
Celkem	7 621

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

Kartogram č. 9: Počet podnikatelských subjektů na území MASMK podle obcí k 31. 12. 2014

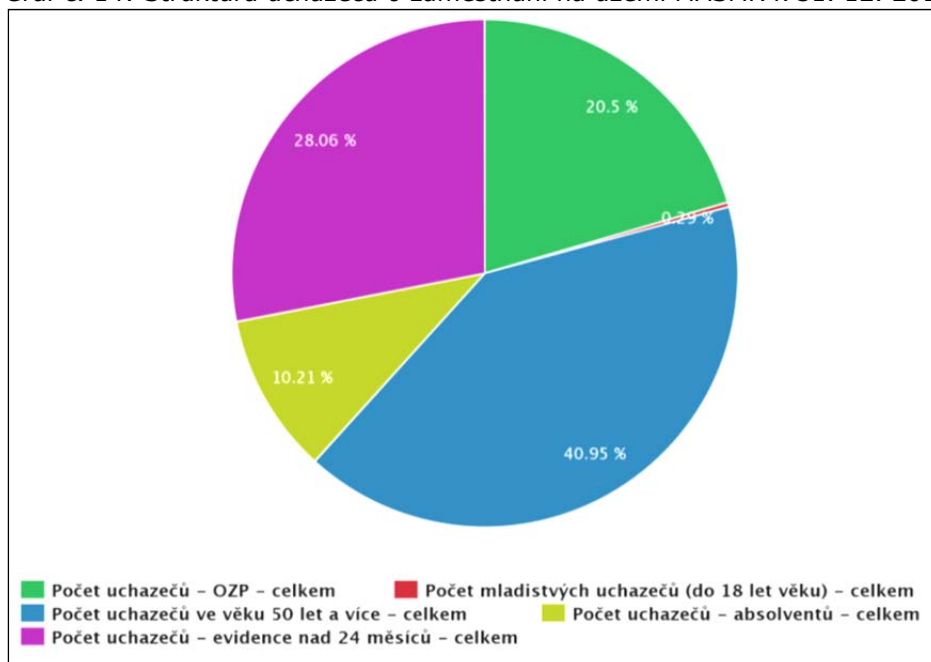
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

3.2.8. Trh práce

Na trhu práce se setkává nabídka práce s poptávkou po práci. Na straně nabídky jsou zaměstnané i nezaměstnané osoby, pro jejichž úspěch na trhu práce je důležitý soulad věkové, vzdělanostní a profesní struktury s poptávanými volnými místy. Na poptávku po práci má vliv aktuální ekonomická situace, institucionální a legislativní rámec a kapitál, strategie a schopnosti podnikatelů, resp. zaměstnavatelů. Ve vzájemném vztahu poptávky a nabídky tedy hraje roli prostorová, strukturální a kvalifikační kompatibilita. Míra nezaměstnanosti je ukazatelem hospodářského vývoje území a velmi citlivě reaguje na změny vnějšího ekonomického prostředí. Nezaměstnanost se přímo dotýká obyvatel oblasti, má vliv na jejich životní úroveň, kvalitu života i pozici ve společnosti.

Míra nezaměstnanosti na území MASMK dosahovala v r. 2011 9,35 % (průměrná hodnota JMK 9,81%, celorepublikový průměr je 8,62 %). Ve struktuře nezaměstnanosti převažuje % nezaměstnaných žen nad mužskou nezaměstnaností.

Graf č. 14: Struktura uchazečů o zaměstnání na území MASMK k 31. 12. 2014

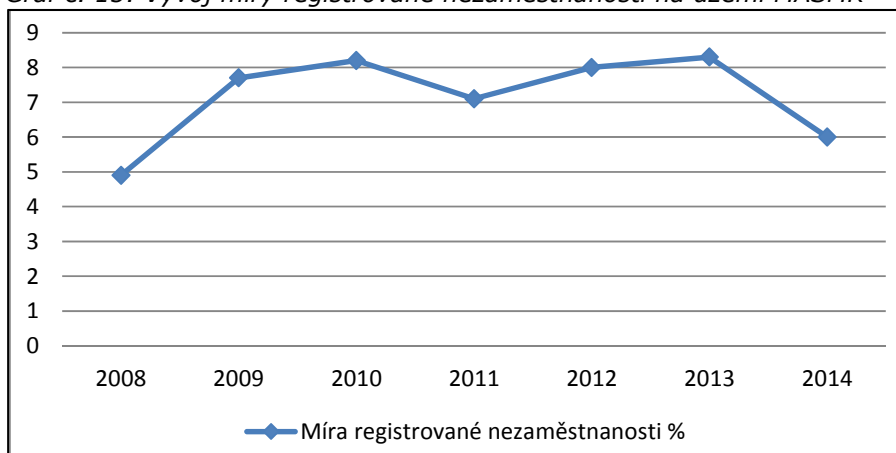
Zdroj: CSÚ, vlastní zpracování dat

V roce 2013 se na území MASMK ucházelo o zaměstnání celkem 3 434 občanů, přičemž nejvyšší podíl uchazečů k obyvatelům ve věku 15-64 let byl v obcích Drahany (11,75 %), Habrůvka (10,61), Němčice (10,14 %) a Nové Sady (13,85 %). Nejmenší podíl byl potom v obci Krasová, kde se o zaměstnání ucházelo něco málo přes 3 % obyvatel produktivního věku a nízkých hodnot dosahují též obce Březina, Luleč a Malá Lhota.

Nejvíce uchazečů o zaměstnání je v roce 2013 na území MASMK evidováno u kategorie osob starších 50 let, kterých je z celkové sumy osob ucházejících se o zaměstnání přibližně 28 % a jistým způsobem se tak vzhledem ke svému věku stávají marginalizovanou skupinou na trhu práce. Do celkového počtu uchazečů o práci významně zasahuje také skupina osob se zdravotním postižením, jichž je celkem 20 %. Pozitivem je v tomto případě zanedbatelný počet uchazečů ve věku do 18 let, absolventi jsou na tom již podstatně hůře – v současné době přispívají k celkové hodnotě více než deseti procenty a je pravděpodobné, že v souvislosti se současnou situací na trhu a prohlubujícím se počtem vysokoškolsky vzdělaných lidí tento podíl ještě vzroste.

Průměrný věk uchazečů se pohybuje kolem čtyřicítky, nejvíce mladých lidí hledajících práci je ze Spešova (33,7 let), Bousín pak představuje opačný konec věkového spektra uchazečů o zaměstnání (46,8 let).

Graf č. 15: Vývoj míry registrované nezaměstnanosti na území MASMK

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

V souvislosti s vývojem míry nezaměstnanosti na území MASMK můžeme hovořit o výrazném nárůstu mezi lety 2008 a 2009, kdy míra nezaměstnanosti vzrostla téměř dvojnásobně. Od této

Tabulka č. 14: Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji k 31. 3. 2015

Kraj, okresy	Uchazeči celkem	z toho					Volná pracovní místa	Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo
		ženy	absolventi a mladiství	osoby se zdravotním postižením	dosažitelní ve věku 15-64 let	s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		
Jihomoravský kraj v tom okres:		31 366	3 437	7 661	61 965	14 310	6 797	9,4
Blansko	4 842	2488	332	807	4 682	1 152	548	8,8
Brno-město	21 690	11125	958	1888	20 836	3 460	2 534	8,6
Brno-venkov	5 721	4 382	577	1240	8 640	2111	1245	7,0
Břeclav	5 901	2 769	395	780	5 799	1677	723	8,2
Hodonín	10 812	4 840	528	1741	10 416	2 575	687	15,7
Vyškov	3 667	1 754	212	523	3 456	952	374	9,8
Znojmo	8 225	4 008	435	882	8 156	2 383	686	12,0

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věd

Mezi hlavní příčiny poměrně vysoké nezaměstnanosti v některých částech území MASMK patří výrazná koncentrace osob znevýhodněných na trhu práce (zejména pak koncentrace osob nízkokvalifikovaných), setrvávání ve chtěné nezaměstnanosti a práce na černo.

Na konci roku 2014 bylo v evidenci Úřadu práce ČR v Jihomoravském kraji 3,5 tis. uchazečů-absolventů. Nabídka volných míst pro absolventy tedy s velkou pravděpodobností v roce 2015 stále nebude stačit k uspokojení poptávky mladých lidí po zaměstnání.

Na konci roku 2014 mělo pouze 9,9 % podnikatelských subjektů na území JMK zájem přijímat absolventy. Nejčastěji se jednalo o podniky z průmyslu a stavebnictví (papírenský a polygrafický průmysl, strojírenský průmysl, hutnický a kovozpracující průmysl), největší počet absolventů však jsou ochotny přijmout firmy ze sektoru služeb (informační a komunikační činnosti). Požadováni jsou především specialisté v oblasti informačních a komunikačních technologií, vyučení kovodělníci a strojírenští dělníci a pak také techničtí odborní pracovníci v oblasti vědy a techniky. (*Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2014*)

V území MASMK je problém nedostatku pracovních příležitostí umocňován nižší koncentrací výrobních podniků i podniků nabízejících služby, a tedy potencionálních zaměstnavatelů. Přes 80 % obyvatel obcí za svou práci dojíždí, což má širší dopady na umístění poptávky po produkci a službách do místa zaměstnání. Tím se oslabuje poptávka v území a omezuje se tak i možnost podnikání.

S nedostatkem pracovních příležitostí také souvisí problematika nediskriminace, zejména problematika rovnosti mužů a žen. Nejvíce ohrožené diskriminací jsou v praxi osoby znevýhodněné nebo zranitelné, které se diskriminaci nedovedou účinně bránit. Tyto osoby mají ztížený přístup na trh práce. V území MASMK se z nezaměstnaností potýkají především osoby nad 50 let a ženy. (*Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2014*)

Shrnutí analýzy výkonnosti ekonomiky, struktury ekonomiky, kreativní ekonomiky, výzkumu, vývoje, inovací a trhu práce:

- Jihomoravský kraj, jehož jádrovou částí je Brněnská metropolitní oblast, má vysokou ekonomickou výkonnost, zastává v republice druhé místo po hlavním městě Praze ve výši HDP. V tomto ohledu je zásadní postavení města Brna, které ale významně ovlivňuje i celé území MASMK.
- Výše mezd je v Jihomoravském kraji a území MASMK celkově nižší než průměr za celé Česko. Vyšší průměrné mzdy než většina krajů mají především zaměstnanci na kvalifikovanějších pozicích, a to řídicí pracovníci, specialisté a techničtí a odborní pracovníci. Na ostatních pozicích jsou mzdy spíše nižší.
- Jihomoravský kraj má druhý nejvyšší počet zaměstnaných ve vědě a výzkumu po hlavním městě Praze. Vzhledem ke koncentraci výzkumu a vývoje v BMO ji lze považovat po Praze za druhou nejvýznamnější v Česku. Pro Brno a jeho okolí je charakteristická koncentrace vysokých škol a organizací zabývajících se výzkumem a vývojem.
- Největší koncentrace pracovišť, pracovníků a výdajů VaV v kraji je dle očekávání v BMO, resp. v okresech Brno - město, Brno - venkov a dále v okrese Blansko.

- Mezi kraji v oblasti výzkumu a vývoje dlouhodobě dominuje Hl. m. Praha, ale Jihomoravský kraj reprezentovaný zejména městem Brnem, resp. BMO je hned na druhém místě. V roce 2012 zde bylo 16,8 % pracovišť VaV, 17,6 % počtu zaměstnanců a 20,3 % celkových výdajů v ČR.
- Technologická vyspělost i rozvinutý inovační potenciál území MASMK a Brna Vysoká podnikatelská aktivita v MASMK s převahou malých podniků a sektoru služeb
- Vysoký podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva, nadprůměrný podíl obyvatel se středoškolským vzděláním
- Koncentrace vysokých škol a organizací výzkumu a vývoje v Brně
- Koncentrace infrastruktury pro vědu a výzkum v BMO (VaV centra, vědecko-technické parky, inkubátory, nové univerzitní kampusy) díky provedeným masivním investicím
- Vysoká informatizace domácností (vybavenost PC a internetovým připojením)
- V současné době je na území MASMK 5 podnikatelských zón.
- Ve skladbě HPH podle sektorů se dlouhodobě zvyšuje podíl sektoru služeb a snižuje podíl zemědělství. Primární sektor je zastoupen nejméně, naopak terciární sektor nejvíce.
- Míra nezaměstnanosti nad celorepublikovým průměrem je v periferních částech MASMK.
- Problémem je využití územní koncentrace znalostí i pro aplikační sféru mimo město Brno, což je doposud v počátcích. Z koncentrace a slabé míry transferu znalostí do zázemí města pramení silná polarita mezi metropolí a zázemím.
- Dalšími faktory slabého transferu a aplikací výsledků VaV je nedostatečná orientace a připravenost VaV institucí a infrastruktury na spolupráci s aplikační sférou a na druhé straně nízká absorpce současně nabízených služeb inovační infrastruktury ze strany zejména MSP.
- Nevyužití kapacit výzkumných center.
- Vysoký růstový potenciál odvětví kreativní ekonomiky
- Přetrvávající nízká kvalita vzdělávání na ZŠ a SŠ v mezinárodním srovnání
- Skladba SŠ a VŠ absolventů neodpovídá potřebám zaměstnavatelů a potenciálních investorů
- Nevyhovující systém práce s nadanými žáky (žáky se SVP)
- Lokálně nedostatečná kapacita předškolních zařízení
- Nízká kvalita a relevance problémové orientace výzkumu vedoucí k nízkému aplikačnímu potenciálu
- Vysoká polarita mezi Brnem a územím MASMK plynoucí z nevyrovnané nabídky služeb podpůrné inovační infrastruktury
- Nízké ambice a reaktivnost majitelů malých a středních firem, které ale mají potenciál růstu založeného na inovacích
- Nedostatečně rozvinuté systémy celoživotního vzdělávání
- Absence kreativního a umělecké vzdělávání populace na všech úrovních vzdělávání (předškolní zařízení, základní, střední a vysoké školy) a také mediální a digitální výchova.
- Nedostatečné propojování kreativních, technologických a ekonomických směrů v rámci vzdělávání, tak nedostatečné průřezové vzdělávání v oblasti digitálních technologií a podnikání
- Absence podnikatelského přístupu aktérů KKP
- Absence infrastruktury nového typu (kreativní centra, houby, inkubátory) včetně technologického vybavení pro testování, produkci a spotřebu kulturních a kreativních produktů a služeb
- **Příležitosti pro další rozvoj** se jeví ve změnách hodnotového řetězce ve společnosti
- Zvyšující se počet lidí s ambicí vlastního podnikání díky rostoucí medializaci, příkladům úspěšných podnikatelů, zvyšující se životní úrovni a vytváření podmínek a další níže uvedené příležitosti
- Roste význam customizace, just-in-time logistiky, blízkosti vývoje a výroby.
- produkčních jednotek
- Vzdělaná a internacionalizovaná mladá generace
- Růst poptávky po ochraně vlastního know how i využití volného know how
- Vysoký stupeň otevřenosti české ekonomiky vůči světovým tokům zboží, financí, práce a know-how
- Příchod a vznik dalších investic napojených na VaV a KKO
- Rostoucí zájem o produkty tvůrčích odvětví
- **Potencionální hrozbou** je regionální asymetrie v přístupu k veřejným zdrojům a další níže uvedené hrozby
- Odliv "mozků"
- Nedostatečné povědomí / informovanost veřejnosti o KKO
- Hospodářská recese
- Silná nadnárodní konkurence
- Neúplná transformace školství, které selhává při budování lidského kapitálu
- Nevhodná struktura veřejných výdajů na výzkum

- Nevyhovující systém hodnocení výzkumu a jeho nedostatečné propojení s rozdělováním veřejných financí
- Nedostatečná podpora a propagace výzkumných inovací, vliv na "mentální prostředí" regionu
- Neudržení vysoce kvalifikovaných pracovníků ve VaV a KKO
- Negativní populační vývoj a stárnutí obyvatelstva
- Pokračující normativní způsob financování školství, malý důraz na kvalitu
- Nedostatečně rozvinuté systémy celoživotního vzdělávání, zejména v oblasti vzdělávání dospělých

Shrnutí analýzy zemědělství, potravinářství, lesnictví a marketingu místní produkce:

- Uplatnění inovativních technologií výroby ve větších zemědělských podnicích
- Velmi kvalitní produkce zemědělské prvovýroby a potravinářství
- Konkurenceschopná výroba tradičních komodit (obiloviny, mléko)
- Bohaté přírodní a kulturní dědictví a diverzita krajiny (vysoký rekreační a turistický potenciál)
- Bohatá tradice řemeslné výroby, domácích specialit, uchovávání zvyků a tradic
- Velká výměra lesů v soustavě NATURA 2000
- Horší věková struktura pracovníků v zemědělství, kde nedochází k přirozené obnově pracovní síly
- Klesající příspěvek zemědělství k zaměstnanosti
- Nedostatečný transfer výsledkem aplikovaného výzkumu do praxe
- Nižší produktivita práce v zemědělství, potravinářství a lesnictví
- Nedostatečná diverzifikace zemědělské produkce a nezemědělských aktivit
- Živočišná výroba je u většiny podniků ztrátová
- Nedostatečná spolupráce mezi zemědělskými producenty a dalšími aktéry potravinového řetězce (málo rozvinutá vertikální spolupráce)
- Velmi slabě rozvinuté krátké dodavatelské řetězce
- Převažující prodej zemědělských surovin s nízkou přidanou hodnotou
- Nedostatečné zavádění inovativních zařízení a postupů, výzkumu, vývoje a marketingu ve zpracování zemědělské produkce
- Nízký podíl zpracované domácí zemědělské produkce v potravinářství
- Nedostatečné zpřístupnění lesů
- Nedostatečná modernizace mechanismů a technologií v lesním hospodářství
- **Příležitosti pro další rozvoj** je zlepšení plánování, koordinace a kvality celoživotního vzdělávání, které bude pružně reagovat na potřeby zaměstnavatelů v zemědělství a na venkově a další níže uvedené příležitosti
- Širší rozvoj podnikatelské činnosti na venkově v řadách nezemědělců
- Zvýšený příliv turistů na venkov a rostoucí poptávku po doprovodných službách týkajících se agroturistiky a rekreace
- Rozvoj přeshraniční a nadnárodní spolupráce, spolupráce mezi místními akčními skupinami, zvýšený transfer poznatků a dobré praxe prostřednictvím takové spolupráce
- Lepší využívání PPF a produkčního potenciálu půdy
- Zefektivnění produkce díky technologickému pokroku, specializaci, územnímu rozmístění výroby
- Konsolidace zemědělství formou vertikální integrace, s propojením prvovýroby na odbytové a zpracovatelské organizace, zvýšení efektivity využití výrobních kapacit, technologií a mechanismů
- Růst poptávky po kvalitních výrobcích, inovativních výrobcích, regionálních a místních specialitách
- Rozvoj přímého prodeje, místních a regionálních farmářských trhů s vazbou na menší domácí producenty a zpracovatele
- Vyšší diverzifikace aktivit zemědělských a lesnických subjektů (např. činnosti související se získáváním a zpracováním biomasy, agroturistika, prodej ze dvora, rozvoj rekreačních a relaxačních činností, služby)
- **Potencionálním ohrožením** je nedostatečný zájem mladých o práci v zemědělství, resortním výzkumu a poradenství a další níže uvedené hrozby
- Pokračující nevhodné ohodnocení zemědělského výzkumu odtrženého od praxe, přečeňování objemu publikovaných výsledků před reálným transferem výsledků do praxe
- Systém podpor nezávislých od produkce nedostatečně stimuluje prvovýrobce hledat nové způsoby intenzifikace a efektivity výroby (půdu obhospodařují prioritně za účelem pobírání dotací)
- Zájmy obchodních řetězců a tlak na prodejní cenu výrobců způsobují pokles rentability a ohrožují samofinancování modernizace podniků

- Rostoucí ceny půdy, energií a dalších vstupů do zemědělské prvovýroby a nízká schopnost vytvořit přidanou hodnotu vlastní činností, vysoké ceny potravin a upřednostňování dovezených levných potravin nižší kvality před domácími
- Vysoká volatilita cen zemědělských komodit, vysoká konkurence dovozu levnější produkce (komodit, zejména masa) z EU a třetích zemí
- Vlastnictví rozhodujících kapacit potravinářského průmyslu zahraničními vlastníky, kteří si výzkum a vývoj zajišťují v mateřské zemi
- Další zpřísnění podmínek legislativy EU vyvolá zvýšení nákladů na provoz a plnění norem
- Změny klimatu se projeví dříve, nebo ve větším měřítku než se předpokládalo

Shrnutí analýzy cestovního ruchu:

- Vysoké lokalizační předpoklady pro cestovní ruch (koncentrace atraktivit a unikátů přírodního a kulturního dědictví)
- Dobrá dopravní dostupnost
- Blízkost Brna
- Hustá síť cyklotras, pěších a lyžařských tras
- Eventové akce (jarmarky, soutěže, srazy atd.)
- Náboženské poutě (Křtiny, Sloup, Ostrov).
- Nedostatečné využití potenciálu kulturního cestovního ruchu, včetně doplňkových služeb, který by vhodně doplnil současné hlavní atraktivity regionu.
- Nevyužitý potenciál sportovních aktivit cestovního ruchu (skalní lezení, cykloturistika, běžecké lyžování) a pro rozvoj cestovního ruchu mimo hlavní sezónu.
- Dlouhodobě konzervovaná malá nabídka v okolí hlavních turistických cílů- veřejnosti přístupných jeskyní.
- Koncentrace návštěvníků na jednom místě (prostor Skalní mlýn - Macocha), které je izolované od místních poskytovatelů služeb
- Soustředění se především na nízkorozpočtové návštěvníky
- Nedostatečná schopnost subjektů na trhu cestovního ruchu objevovat, sledovat a reagovat na trendy probíhající jak na straně poptávky, tak na straně konkurenční nabídky (nabídka atraktivit cestovního ruchu, nabídka produktů, marketingová komunikace atd.)
- Vychýlení orientace cestovního ruchu pouze na letní sezónu a z ní vyplývající absence atraktivních produktů pro zbytek roku,
- Region vůbec nepracuje cíleně s vytvářením nabídky pro návštěvníky z BMO
- Moravský kras zatím postrádá jednoznačný image turistické destinace, charakteristické a specifické určitou nabídkou.
- Chybí dostatečná nabídka alternativ ke "konzumnímu stylu" cestovního ruchu - produktů umožňujících hlubší náhled do života v regionu, který turistům umožní vnímání souvislostí přírodních, kulturních, sociálních i ekonomických stránek regionů, a tím jednak zvýší kvalitu rekreačního prožitku, jednak podpoří uvědomělejší chování turistů. Přitom poptávka po těchto produktech ze strany turistů a spotřebitelů roste.
- Nedostatečné služby pro rozvoj cykloturistiky (nepřízpůsobení nabídky restaurací, ubytovacích zařízení atd. požadavkům cykloturistů)
- Nízká úroveň personálu ve službách cestovního ruchu (nízká motivace)
- Nedostatečná nabídka v oblasti zábavy a využití volného času
- Nevyhovující struktura ubytovacích zařízení (chybí zejména ubytování vyšších standardů), naopak využití stávajících kapacit pro nízkorozpočtové ubytování je nízké
- **Mezi příležitosti pro další rozvoj patří** rostoucí poptávka v mezinárodním, národním i regionálním trhu volnočasových aktivit po specializovaných produktových balíčcích (běžecké lyžování, cykloturistika, pěší turistika, hipoturistika, rybolov, vodní sporty atd.) vycházejících s regionálních/místních specifik a další níže uvedené příležitosti
- Rostoucí zájem obyvatel ČR o domácí turistiku
- Rostoucí zájem a péče o vlastní zdraví
- Růst obav z cestování do vzdálenějších mimoevropských zemí
- Rozvoj nových komunikačních technologií, stále více potlačující pozice velkých cestovních kanceláří
- Rostoucí skupina turistů "aktivních seniorů", pro které jsou stále lákavější poklidné a bezpečné destinace bez extrémních teplot
- Rostoucí zájem o "návrat k přírodě" ve formě venkovské turistiky
- Mezi potencionální ohrožení patří rostoucí tlak konkurenčních regionů (z pohledu využití fondů EU, využití turistického potenciálu) a další níže uvedené hrozby
- Sílicí pozice a rozvoj konkurenčních regionů ve vztahu k trhu cestovního ruchu a zejména k silným cílovým trhům (tuzemsko, polský trh, slovenský trh, německý trh).
- Citlivost sektoru CR na ekonomické a společenské události

- Podcenění významu rozvoje CR pro vývoj zejména malého, ale i středního podnikání a pro tvorbu nových pracovních míst
- Nekoncepčnost státní podpory cestovního ruchu
- Vysoká míra byrokracie ve veřejné sféře- zejména v oblasti státní správy
- Špatné zkušenosti turistů, zejména ve sféře služeb - negativní reklama

3.3. Sociální, zdravotní a vzdělávací infrastruktura

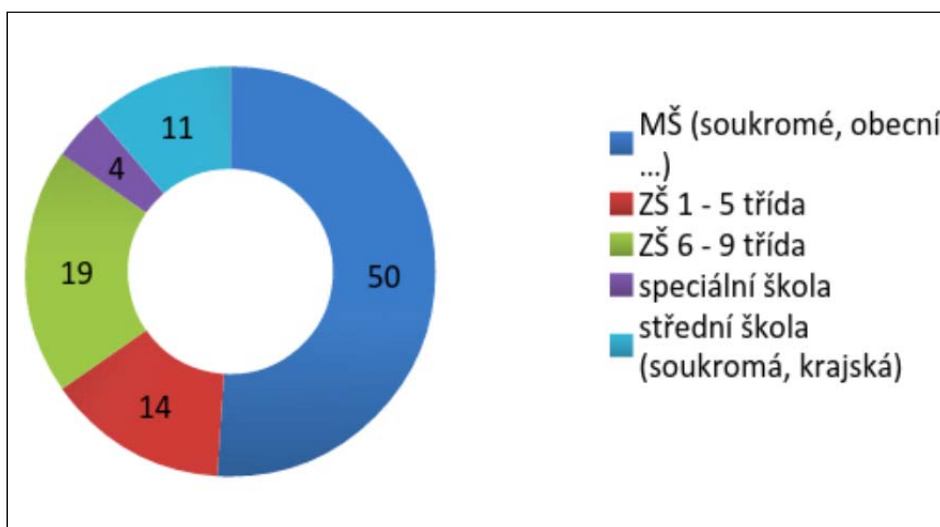
3.3.1. Školy, školská zařízení a infrastruktura pro vzdělávání

Území MASMK disponuje dostačující sítí mateřských i základních škol, včetně základních uměleckých škol (Blansko, Jedovnice, Adamov). Mateřské školy jsou dostupné téměř ve všech obcích s výjimkou těch nejmenších (Buková, Bousín, Nové Sady, Kulířov, Krásensko, Spešov, Holštejn, Vilémovice, Žernovník, Lubě, Malá Lhota, Habrůvka). Dále jsou na území 2 soukromé mateřské školy v Blansku a Ráječku, které v současné době nejsou kapacitně naplněny. Důvodem je patrně nedostatek finančních prostředků rodičů, jež způsobuje nezáměr o tento typ školského zařízení, a určitý konzervativní přístup, kdy školka státní dostává větší důvěru než školka soukromá. Obecní školky jsou však ve více než polovině obcí kapacitně plně obsazeny a počty dětí v mateřských školách se neustále navyšují. Určitou slabinou území je neexistence péče pro velmi malé děti ve formě jeslí.

Vybavenost základními školami se liší v závislosti na územním rozložení obcí. DSO Dražanská vrchovina má 3 základní školy v obcích Drnovice, Račice-Pístovice a Podomí. Podobně je na tom DSO Protivanovsko, kde mohou děti navštěvovat základní školu v Rozstání, Protivanově a Drahaněch. DSO Černoohorsko disponuje základními školami v Černé Hoře a Bořitově, zbylé tři obce mikroregionu jsou velmi malé, a proto zde základní škola není. Velmi dobře vybaven je DSO Časnýř, který nabízí základní vzdělání ve všech obcích kromě Řícmanic, a DSO Moravský kras, kde se objevuje vliv okresního města - ve městě Blansko existuje 5 základních škol, dále základní škola nabízející výuku pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, dvě základní umělecké školy a Dům dětí a mládeže, zajišťující celou řadu mimoškolních aktivit.

V této souvislosti v samostatné kapitole je popsána dojízdka do škol, která prakticky kopíruje výše zmíněné zákonitosti. Největší počet dětí dojíždí do Blanska, jakožto spádové, střediskové oblasti poskytující jak pracovní zázemí pro rodiče, tak kvalitní základní a předškolní vzdělání pro děti. Významněji dojíždí děti i do Černé Hory, největšího sídla Černoohorského mikroregionu a do Rájce-Jestřebí, Sloupa, Jedovnic a Bílovic nad Svitavou. Zřizovatelem všech škol je obec, s výjimkou speciálních blanenských, které jsou zřizovány Jihomoravským krajem, a lze říci, že pro menší obce jsou typičtější neúplné školy, ve větších obcích je častější výskyt škol úplných. Jednotlivá školská zařízení jsou v různé míře vybavena rozličnou nabídkou služeb a aktivit pro žáky. Obecně však každá škola nabízí zázemí školní družiny, školní jídelnu a tělocvičnu. U větších škol můžeme hovořit o nadstandardním vybavení v podobě víceúčelových hřišť (všechny blanenské základní školy, ZŠ

Graf: Počty školských zařízení na území MASMK k 31. 12. 2014

Zdroj: ČSÚ

Úkolem, se kterým se základní školy budou muset v nejbližších letech vyrovnat, je zvýšený příliv žáků na první stupeň, který bude klást výrazné nároky na pedagogickou i organizační práci škol. Díky dostatečným kapacitám ZŠ však má území MASMK dobrý předpoklad tuto situaci zvládnout. Prostor k další spolupráci se tak nabízí zejména v oblasti zvyšování kvality výuky, naplnění kapacit tříd (což často předpokládá vyřešení potíží s dopravou) a rozvoji spolupráce mezi jednotlivými školami, které je, jak ukazují zkušenosti, významným motivujícím prvkem pro žáky, samotné školy, a funguje také jako významný prvek pro podporu vztahů mezi obcemi. Samostatnou problematikou je pak otázka kvality základního školství, kdy zejména jazykové vzdělávání trpí nedostatkem kvalitních lektorů či rodilých mluvčích schopných žáky „rozmluvit“, nebo podpora v poslední době tolik skloňovaného technického vzdělávání či výuky přírodních věd. Tyto dílčí cíle lze realizovat zlepšením spolupráce mezi školami a případným sdílením personálních zdrojů.

3.3.2. Mimoškolní vzdělávání

Volnočasové aktivity zajišťuje na území MASMK značné množství subjektů, od soukromých osob a škol přes občanská sdružení až po sportovní oddíly.

Významnou roli v této oblasti hraje středisko volného času, Dům dětí a mládeže Oblázek zřizovaný Jihomoravským krajem. Zařízení se sedmi stálými pedagogickými pracovníky je schopno realizovat téměř stovku různých kroužků ročně, a to zejména díky široké síti externích spolupracovníků. DDM Oblázek tak do značné míry funguje jakási agentura volného času zastřešující aktivity tohoto typu v rámci MASMK. Vzdělávací zařízení má v území MASMK i Maják- středisko volného času Vyškov, příspěvková organizace

Problémem nabídky volnočasových aktivit zůstává kolísavá kvalita a problémy s kontinuitou, v případě malých obcí také velmi zúžená nabídka, či na druhou malý zájem rodičů (zkušenost z přírodovědných kroužků pořádaných ekologickým vzdělávacím centrem Rychta Krásensko).

Řešením by bylo administrativní podchycení nabídky v regionu, její podpora a koordinace v rámci MASMK.

Dalšími subjekty zabírajícími se hlavně EVVO v území MASMK jsou Junák - český skaut, Kaprálov mlýn, z.s., Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání Brno, příspěvková organizace pracoviště Rychta a Ekologické volnočasové centrum Švýcárna, o.p.s.

3.3.3. Zdravotnictví a zdravotní infrastruktura

Úroveň poskytování služeb v oblasti zdravotnictví je odlišná v důsledku disparitního charakteru území. Centrem zdravotnických služeb na území MASMK je jednoznačně město Blansko, jež má jak sdružené ambulantní zařízení a detašované pracoviště sdruženého ambulantního zařízení, tak nemocnici a detašované pracoviště nemocnice.

Území obecně nabízí občanům základní nabídku služeb v oblasti zdravotnictví, celkem je zde k dispozici 33 samostatných ordinací praktického lékaře pro dospělé, jež jsou lokalizovány především v západní polovině území MAS. Vůbec nejhůře je z tohoto pohledu obsloužen DSO Dražanská vrchovina, kde mohou lidé využít služeb praktického lékaře pouze ve Studnici. V území je celkem 8 detašovaných pracovišť ordinace praktického lékaře pro dospělé. Ordinací praktického lékaře pro děti a dorost je již méně, konkrétně v obcích Adamov, Bílovice nad Svitavou, Blansko, Drnovice, Černá Hora, Jedovnice, Křtiny, Rájec, Sloup. V regionu se nachází 6 detašovaných pracovišť samostatné ordinace praktického lékaře pro děti a dorost. Stomatolog působí v lokalitách, kde působí dětské lékaři. V Blansku, Adamově, Černé Hoře, Rájci-Jestřebí a Protivanově je možné využít gynekologickou ordinaci. Zařízení lékárenské péče je dostupné v obcích Adamov, Bílovice nad Svitavou, Blansko, Rájec-Jestřebí, Černá Hora, Jedovnice a Sloup. Setrvání v domácím prostředí umožňují pacientům nestátní nezisková zařízení – ošetrovatelská služba (Český červený kříž a Oblastní charita Blansko).

Tabulka č. 15: Počty zdravotnických zařízení na území MASMK k 31. 12. 2014

Typ zařízení	Počet
Sdružená ambulantní zařízení	1
Detašovaná pracoviště sdružených ambulantních zařízení	1
Zdravotní střediska	1
Detašovaná pracoviště zdravotních středisek	1
Nemocnice	1
Odborné léčebné ústavy(mimo LDN)	1
Samostatná ordinace prakt. lékaře pro dospělé vč. detaš. prac.	41

Samost. ordinace prakt. lék. pro děti a dorost vč. detaš. prac.	17
Samost. ordinace prakt. lék. stomatologa vč. detaš. prac.	38
Samost. ordinace prakt. lék. gynekologa vč. detaš. prac.	12
Samost. ordinace lékaře specialisty vč. detaš. prac.	27
Ostatní samostatná zařízení vč. detaš. pracovišť	22
Zařízení lékárenské péče (lékárny) vč. detaš. pracovišť	16
Středisko záchr. služby a rychlé zdrav. pomoci vč. detaš. pr.	1

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

Pro území MASMK platí, že kapacita lůžek akutní péče je v zásadě vyhovující, ale počet lůžek dlouhodobé péče (vč. péče hospicové) je naopak nedostačující.

Tabulka č. 16: Počty lůžkových a ambulantních zařízení ORP JMK k 31. 12. 2014

	Nemocnice			Ambulantní péče			
	Počet zařízení	Počet obyvatel na lůžko	Počet obyvatel na lékaře	Počet lékařů	Počet obyvatel na praktického lékaře pro dospělé	Počet obyvatel ve věku 0-19 na praktického lékaře pro děti a dorost	Počet obyvatel na zubního lékaře
Blansko	2	232	1078	265	2053	992	1693
Brno-město	11	91	406	2254	1846	863	904
Brno-venkov	2	644	4368	319	2526	1158	2504
Břeclav	3	157	1124	280	2473	1088	1944
Hodonín	2	217	1329	375	2410	976	1844
Vyškov	1	198	1371	241	2470	1074	1937
Znojmo	1	177	802	255	2418	1148	1885
JMK	22	156	774	3962	2195	997	1429

Zdroj: ÚZI - Zdravotnická ročenka Jihomoravského kraje 2014

3.3.4. Sociální služby a sociální infrastruktura

Ve vyspělé společnosti je zajišťování optimální sítě sociálních služeb jedním z důležitých cílů pro kvalitní způsob života. Dle demografických průzkumů je viditelné stárnutí obyvatelstva. Úbytek obyvatel v produktivním věku je samozřejmě problematickým ukazatelem. Na území MASMK tomu dle provedených analýz není jinak. Skupina obyvatel 65 let a více postupně početně vzrůstá, predikován je nárůst z 16,3 % v roce 2010 na 21,7 % obyvatel v roce 2030. Oproti tomu se sníží podíl obyvatel v produktivním věku ze 70 % obyvatel na 63,5 % v roce 2030. Na druhou stranu se očekává mírný nárůst podílu dětské složky z 13,7 % na 14,8 %. Z toho vyplývá, že dojde k výraznému snížení počtu obyvatel v produktivním věku a nárůstu počtu obyvatel v postproduktivní složce. Tento trend pouze potvrzuje celospolečenský jev, kterým je dlouhodobé stárnutí populace, jak již bylo zmíněno. Primárním záměrem je proto vytváření optimální sítě a dostupnosti služeb odpovídající skutečným požadavkům.

V rámci klíčových strategických dokumentů v oblasti sociálních služeb relevantních pro území MASMK (Komunitní plán sociálních služeb města Blanska pro období 2013 – 2016 a Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2015-2017) byl konstatován zejména deficit na úrovni služeb sociální prevence.

Většina zařízení sociálních služeb sídlí v Blansku. Zařízení jsou zřizována především nestátními neziskovými organizacemi a církevními organizacemi, městy a obcemi. Krajem jsou zřizovány domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. Odbor sociálních věcí MěÚ Blansko zajišťuje proces komunitního plánování, provádí pravidelný monitoring a aktualizaci a zprostředkovává kontakty na konkrétní služby v regionu. Veškeré aktivity směřují k podpoře občanů plně se zapojit do běžného života dle jejich možností a schopností, včetně podpory jejich možného návratu na trh práce.

Současná síť sociálních služeb na území ORP Blansko je dostatečná. Služby jsou poskytovány nejen ve městě Blansko, ale například také v Adamově, Jedovnicích, Petrovicích, Drnovicích a Bílovicích

nad Svitavou. V některých oblastech MAS MK (DSO Protivanovsko a Dražanská vrchovina) jsou obce bez zajištěných terénních služeb (služby pro seniory a rodiny s dětmi). S tím souvisí nedostatek kvalitního zázemí pro terénní sociální a zdravotní služby (pečovatelská služba, osobní asistence, ošetrovatelská služba). Velikost území a členitý terén vyžaduje posílení stávajícího vozového parku z důvodů většího a operativnějšího pokrytí území ve všech obcích. Mezi identifikované potřeby patří i zřizování komunitních center, kde vedle stávajících a posílených terénních služeb by vznikl např. i dům s pečovatelskou službou a dle poptávky občanů a obcí bude možno v rámci komunitního centra postupně rozšířit na denní centrum, chráněné bydlení, chráněnou dílnu zaměřených na lidi se zdravotním postižením, seniory a lidi s duševním onemocněním.

V území MASMK je v současnosti řešena hlavně problematika seniorů (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem), což je provázáno s demografickým stárnutím obyvatelstva. K podpoře setrvání seniorů a zdravotně postižených osob v přirozeném domácím prostředí by se měli rozvíjet terénní služby sociální péče – pečovatelská služba, odlehčovací služba, aj. Pro seniory, kteří nemohou zůstat v přirozeném domácím prostředí, jsou zajišťovány pobytové služby sociální péče – domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem.

Tabulka č. 17: Služby sociální prevence na území MASMK k 31. 12. 2014

Typ podle zákona 108/2006 Sb.	Zařízení	Poskytovatel
§ 57 azylové domy	Centrum „PRO“ Blansko	DCHB, Oblastní charita Blansko
§ 60 krizová pomoc	Okno dokořán	DCHB, Oblastní charita Blansko
§ 61 nízkoprahová denní centra	Stará fabrika Blansko	DCHB, Oblastní charita Blansko
§ 62 nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	Nízkoprahový klub pro děti a mládež PVC Blansko	Společnost Podané ruce, o.p.s.
	Zlatá zastávka Adamov	DCHB, Oblastní charita Blansko
§ 63 noclehárny	Noclehárna pro muže Blansko	DCHB, Oblastní charita Blansko
§ 65 sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Centrum „PRO“ Blansko	DCHB, Oblastní charita Blansko
§ 69 terénní programy	SPONA-Společná cesta	DCHB, Oblastní charita Blansko
	Víceúčelová drogová služba Blansko	Společnost Podané ruce, o.p.s.

Zdroj: Vlastní šetření

Tabulka č. 18: Služby sociální péče na území MASMK k 31. 12. 2014

Sociální služba	Zřizovatel / Název zařízení	Kapacita (dle registru poskytovatelů)
§ 39 osobní asistence	Hewer/ Hewer- osobní asistence	Služba má působnost ve 3 krajích - celková kapacita 80 klientů
§ 40 pečovatelská služba	Město Blansko / Pečovatelská služba města Blansko	Počet klientů za rok 480
	DCHB, Oblastní charita Blansko / Charitní pečovatelská služba Blansko	Okamžitá kapacita - 14 klientů
	Český červený kříž oblastní spolek Blansko / Pečovatelská služba Českého červeného kříže Blansko	Počet klientů za rok 50
	Město Adamov/ Pečovatelská služba města Adamov	Počet klientů za rok 100
	Obec Petrovice/ Pečovatelská služba Petrovice	Počet klientů za rok 28
	Městys Jedovnice/ Dům s pečovatelskou službou	Okamžitá kapacita-3 klienti
§ 44 odlehčovací služby	DCHB, Oblastní charita Blansko / Odlehčovací služba	Okamžitá kapacita-5 klientů
§ 46 denní stacionáře	Hnutí Humanitární Pomoci / Domov	35 klientů

	OLGA	
§ 47 týdenní stacionář	DCHB, Oblastní charita Blansko / Emanuel Doubravice	15 klientů
§ 49 domovy pro seniory	Jihomoravský kraj / SENIOR centrum Blansko, příspěvková organizace	70 lůžek
	Jihomoravský kraj / Domov pro seniory Černá Hora, příspěvková organizace	20 lůžek
§ 50 domovy se zvláštním režimem	Jihomoravský kraj / SENIOR centrum Blansko, příspěvková organizace	74 lůžek
	Jihomoravský kraj / Domov pro seniory Černá Hora, příspěvková organizace	135 lůžek
	Lumina, spolek/ Domov seniorů Santini, Krtiny	50 lůžek
§ 51 chráněné bydlení	Hnutí Humanitární Pomoci / Centrum VELAN	8 klientů

Zdroj: Vlastní šetření

V Jihomoravském kraji probíhá od roku 2009 proces transformace pobytových sociálních služeb. Mezi pobytové sociální služby pro osoby se zdravotním postižením jsou řazeny domovy pro osoby se zdravotním postižením (DOZP), týdenní stacionáře a chráněné bydlení. Cílem transformace a deinstitutionalizace sociálních služeb je umožnit osobám s postižením život v přirozeném prostředí, v kontaktu s většinovou společností. Myšlenka deinstitutionalizace vychází z potřeby zrovnoprávnění postavení osob se zdravotním postižením s osobami bez postižení tak, aby tyto osoby měly možnost rozhodovat o podmínkách, ve kterých žijí a o míře podpory, která je jim poskytována. Podkladem pro realizaci aktivit souvisejících s transformací a deinstitutionalizací sociálních služeb na území Jihomoravského kraje je dokument Strategie transformace sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením v Jihomoravském kraji na období 2014-2020. Podpora pokračování procesu transformace pobytových sociálních služeb v Jihomoravském kraji včetně jejich humanizace a modernizace je zařazena mezi systémové priority v rámci Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2015-2017. Z uvedených dokumentů vyplývá potřeba dalšího snižování kapacit velkokapacitních zařízení a vzniku nových nízkokapacitních komunitních služeb tak, aby mohlo docházet ke zvýšení standardu bydlení pro osoby se zdravotním postižením a k jejich většímu začlenění do běžné společnosti. Kapacita sociálního bydlení (definice sociálního bytu se může v jednotlivých obcích lišit podle toho, co daná obec za sociální byt považuje) a bytů s pečovatelskou službou v jednotlivých částech území MASMK výrazně kolísá, což však nemusí nutně představovat problém, protože část takového bydlení je příslušnými zařízeními nabízena pro obyvatele širšího spádového území.

Tabulka č. 19: Sociální byty a byty s pečovatelskou službou v obcích Jihomoravského kraje (ORP zasahující do území MASMK) v roce 2012

ORP	Počet obcí	Počet soc. bytů	Počet bytů s peč. službou	Počet obcí s dost. kapacitou	Podíl obcí s dost. kapacitou (%)
Blansko	36	304	194	7	63,6
Boskovice	61	173	116	8	100,0
Šlapanice	32	63	49	1	25,0
Vyškov	34	290	235	5	83,3
Jihomoravský kraj	542	2 760	1 852	53	55,2

Zdroj: Dotazníkové šetření v obcích Jihomoravského kraje 2012, ORR Jihomoravského kraje

3.3.5. Sociálně vyloučené lokality

Lokality na první pohled nevykazují všechny znaky sociálně vyloučených oblastí. Zdá se tak, že například občanská vybavenost lokalit je na velmi dobré úrovni. Stejně i stav ulic, fasád domů, atd. neodpovídá typickým představám o vyloučených územích. Faktem je, že jsou brněnské vyloučené lokality charakterizovány spíše vysokým počtem sociálně vyloučených osob, či osob sociálním vyloučením ohrožených. Ti žijí v samostatných budovách dané ulice, čtvrti, území, i vedle obyvatel,

jichž se problém sociálního vyloučení netýká. Sociálně vyloučené lokality v území MASMK jsou znázorněny v následující tabulce vycházející z Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR 2015.

Tabulka: Sociálně vyloučené lokality v MASMK

Lokalita	Označení	Specifikace	Počet ohrožených obyvatel
Blansko			Do 100
Blansko			Do 100

Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR 2015, vlastní průzkum k 30.6.2015

Za celé Česko bylo identifikováno 606 lokalit. V Jihomoravském kraji došlo k nárůstu počtu sociálně vyloučených lokalit i počtu lidí v nich žijících. Tento nárůst lze přičítat několika příčinám. Jednou z nich je ekonomická krize, která přispěla ke zhoršení pracovních a ekonomických podmínek v mnoha lokalitách. Do podmínek sociálního vyloučení také dorůstají nové generace, které se rodí bez výrazné šance se z cyklu sociálního vyloučení dostat. Celkově se jedná o závažný a zhoršující se problém.

Sociálně vyloučené lokality se naproti tomu prostorově zmenšují. Lidé v nich žijící se v posledních letech stěhují do více odlehklých obcí s málo funkční infrastrukturou. Dochází tak k územní diseminaci negativního jevu. Sociální vyloučení v Česku tak obecně přestává mít svůj dominantně městský charakter. Oblasti mají značný podíl romské populace (až 50 %) a vyznačují se špatným stavem bytového fondu, vysokou nezaměstnaností, nižší vzděláním obyvatel a mladým obyvatelstvem. Mezi akutní problémy, které je potřeba řešit, patří především vyšší míra (zejména drobné) kriminality obyvatel těchto lokalit a další sociálně patologické jevy (řetězec gamblersství, narkomanie, drobné majetkové kriminality, zastaváren atd.), zhoršená nízká dostupnost inkluzivního vzdělávání v lokalitách (včetně předškolního vzdělávání), předčasný odchod žáků ze vzdělávacího systému, horší zdravotní stav obyvatel těchto lokalit a nižší dostupnost potřebných sociálních služeb a opatření.

Shrnutí analýzy sociální, zdravotní a vzdělávací infrastruktury a sociálně vyloučených lokalit:

- Stabilizovaná sociální skladba obyvatel a kontinuita sociokulturního vývoje
- Dlouhodobě stabilní až mírně rostoucí počet obyvatel
- Poměrně vysoká životní úroveň obyvatel (vysoké průměrné mzdy)
- Dobrá a dostupná občanská vybavenost i v periferních částech
- Nejbezpečnější region na Moravě
- Nárůst počtu dětí předškolního věku v souvislosti se zvýšenou porodností silných ročníků narozených v 70. letech vyvolává dočasný nedostatek míst v mateřských školách.
- Ubývá dětí ve školním věku. Je očekáván nárůst počtu žáků v dalších letech, kdy doroste do příslušného věku současná silná generace dětí předškolního věku.
- Obyvatel středoškolského věku (tj. dospívající mládeže) v posledních 10-15 letech ubylo a ubývá jich i nadále. Přibližně za 10 let se dá očekávat dočasný mírný nárůst jejich počtu. Střední školy jsou přirozeně lokalizovány převážně v městech a městysích.
- Území MASMK se vyznačuje nadprůměrným počtem středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných obyvatel.
- V městě Brně jsou koncentrovány vysoké školy a další zařízení pro vědu a výzkum. Nachází se zde 13 vysokých škol s 34 fakultami, na kterých studuje přes 83 tisíc studentů včetně velkého počtu zahraničních.
- Územní rozdíly v rozložení zdravotnické péče jsou značné. Největší koncentrace zdravotních služeb je v Blansku, mimo území pak v Brně (dojezdová vzdálenost i z nejbližší obce je 45 km).
- V oblasti je nedostatek zařízení s možností pobytu pro sociálně ohrožené a vyloučené skupiny obyvatel, jako např. ubytovny, dětské domovy atd. Vzhledem k trendu demografického stárnutí a počtu obyvatel v oblasti v důchodovém věku je zásadní také nedostatek zařízení poskytujících péči a možnost bydlení pro seniory (zejména v dlouhodobějším výhledu).
- Starší věková struktura obyvatel v periferních částech MASMK
- Lokální nerovnováha v dostupnosti některých sociálních služeb (zejm. pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením) s horší dostupností péče
- Chybějící různorodá nabídka bydlení pro seniory
- Nedostatečná nabídka vhodného bydlení a dalších forem pomoci (služeb) pro specifické cílové skupiny
- Nedostatečná nabídka dostupného bydlení pro specifické cílové skupiny
- Existence sociálně vyloučených lokalit

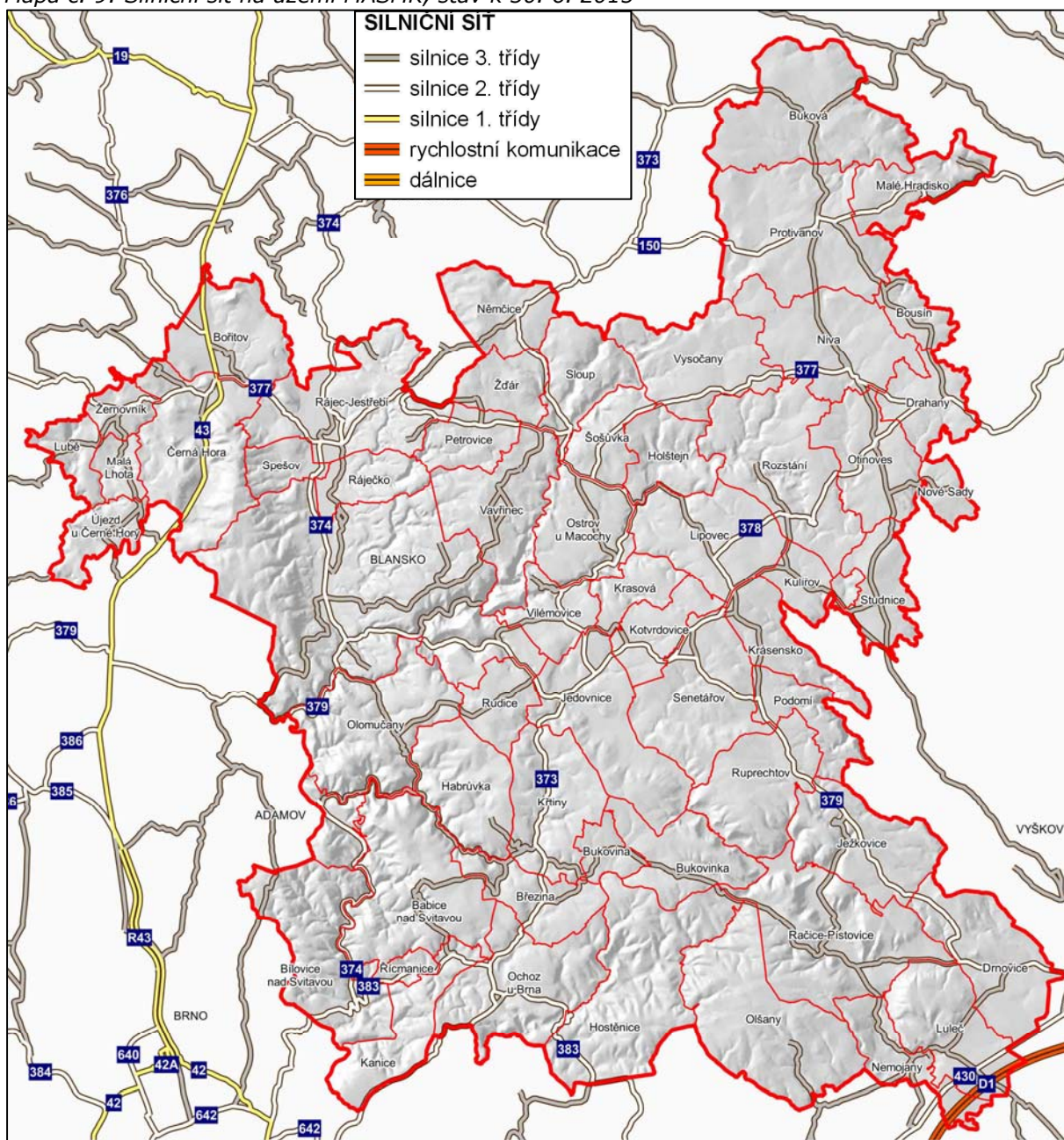
- Nedostatečná nabídka terénních služeb sociální prevence a služeb vedoucích k podpoře zaměstnávání ohrožených skupin obyvatel
- Chybějící provázanost zdravotních a sociálních služeb včetně domácí a paliativní péče
- Zvýšený rozvoj sociálně patologických jevů u dětí a mládeže na celém území MASMK
- Lokálně nedostačující infrastruktura a kapacita v oblasti nízkoprahových zařízení a komunitních center
- Rostoucí počet osob propadajících sociálním systémem (závislé matky, psychicky nemocní aj.)
- Nedostačující infrastruktura volného času pro mládež a nízká dostupnost těchto zařízení v části území MASMK
- Sociální a finanční znevýhodnění části rodin při domácí péči o dítě
- Nesoulad mezi nutností ekonomického zajištění rodiny a poskytnutím adekvátní péče dětem u části rodin
- V souvislosti s nevhodnými výchovnými a bytovými podmínkami dochází k předávání nevhodných rodinných vzorců
- **Mezi příležitosti pro další rozvoj patří** růst mobility podporující příchod vzdělaných a kvalifikovaných obyvatel a další níže uvedené
- Změna stávajícího systému financování sociálních služeb (z jednoletého na víceletý systém financování) vedoucí ke zlepšení efektivity a kvality služeb
- Pokračování transformace sociálních služeb ve smyslu jejich deinstitucionalizace a humanizace
- Revitalizace lokalit s nižším sociálním statutem
- Využití potenciálu sociálního podnikání
- **Mezi potencionální hrozby patří** proměny v kulturní a hodnotové sféře společnosti a další níže uvedené
- Zvyšující se orientace společnosti na výkon a ekonomickou prosperitu a tlak na jednotlivce
- Zvyšující se nároky kladené na rodiče v souvislosti s výchovou dětí
- Další prohlubování procesu demografického stárnutí bez adekvátní odezvy do obecní, sociální a zdravotní infrastruktury
- Nárůst nezaměstnanosti, rostoucí počet nezaměstnaných absolventů
- Suburbanizační trendy ve stěhování obyvatel vytvářející tlak na výstavbu nové infrastruktury občanské vybavenosti
- Nárůst počtu osob ohrožených ztrátou bydlení
- Nárůst počtu osob ohrožených předlužením, i ve vazbě na nízkou finanční gramotnost
- Vznik dalších lokalit se specifickými problémy (sociálně vyloučené lokality), prostorová koncentrace sociálně patologických jevů
- Nedostatečná prevence a osvěta v oblasti zdraví a zdravého a aktivního stárnutí
- Růst mobility umožňující mj. odchod mladší a vzdělanější části populace

3.4. Doprava a dopravní infrastruktura

Dopravní dostupnost území je zajištěna především železniční tratí Brno-Česká Třebová a silnicí E43, jež spojuje Svitavy s Brnem. K dobré dopravní obslužnosti přispívá i Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje s kombinovanou vlakovou a autobusovou dopravou, stav infrastruktury však v některých oblastech není uspokojivý, především u silnic nižších tříd a v periferních oblastech regionu. Významným problémem se jeví stavba rychlostní silnice R43 Brno-Svitavy. Absence této trasy představuje jeden z limitů rozvoje nejenom části území MASMK, ale i Brněnské metropolitní oblasti.

Některé obce se také potýkají s problémem nenavazování spojů v rámci IDS JMK. I když je tento systém výborně propracovaný a v pravidelných a častých intervalech zajišťuje dopravu po celém Jihomoravském kraji, dochází v některých místech k míjení spojů. Doprava v regionu je směrem na Brno vždy bezproblémová, v opačném směru již k těmto problémům dochází. Část sledované oblasti leží na území CHKO Moravský kras, kdy zde vyvstává problém v zimním období pro motoristy z pohledu údržby silnic (zákaz solení silnic). Celkově lze říci, že v regionu chybí finanční prostředky na opravu silnic nižší kategorie.

Mapa č. 9: Silniční síť na území MASMK, stav k 30. 6. 2015

Zdroj: Digitální vektorová geografická databáze České republiky ArcČR® 500, vlastní zpracování dat

Celý region leží v blízkosti páteřní osy dálniční sítě České republiky, propojující Prahu, Brno a Ostravu a s dobrým napojením na Vídeň a Bratislavu. Nejen, že je dostupná z pohledu blízkosti moravské metropole, do které je možné z regionu docestovat poměrně snadno a odkud je tak eventuální relativně rychlá návaznost na hlavní město, ale ve směru na Ostravu prochází dálnice územím dvou obcí MASMK (Luleč a Nemojany).

Velkým problémem města Brna a nejbližšího okolí je v současnosti výrazné přetížení komunikací automobilovou dopravou, včetně dopravy tranzitní. Díky poloze metropole na hlavních dopravních tazích, dynamickému rozvoji a množství pracovních i volnočasových příležitostí s sebou přináší výraznou koncentraci osobních automobilů i v okrajových částech území MASMK které jsou součástí Brněnské metropolitní oblasti.

Silniční infrastruktura se potýká s řadou deficitů. Silniční síť je dosud velmi omezeně vybavena ICT zařízeními v oblasti telematiky a řízení provozu. Ve velmi špatném stavu se nachází velká část silnic 2. a 3. třídy, především z důvodu její dlouhodobé podfinancovanosti, na což upozorňují

veškeré aktuální generely a dopravní strategie Jihomoravského kraje i Strategie rozvoje Jihomoravského kraje z roku 2012. Mezi nejčastější dopravní závady na silnicích patří malé poloměry směrových oblouků, nedostatečná šířka vozovky a chybějící krajnice. V průtazích obcemi scházejí chodníky (stávající zástavba jejich vybudování někde ani neumožňuje). V prostoru křižovatek jsou nedostatečné rozhledové poměry.

Místní komunikace v obcích jsou vesměs ve špatném stavu po výstavbě podzemních inženýrských sítí. Samostatné komunikace pro pěší a cyklisty v převážné většině obcí chybějí. Kapacita parkovacích a odstavných stání v obcích je nedostatečná.

Na celém území Jihomoravského kraje funguje jeden z nejlépe propracovaných integrovaných dopravních systémů (IDS JMK) v České republice, který zasahuje i do obcí MASMK za hranicemi kraje. Zajišťuje obsluhu kraje kombinací autobusové, vlakové a v Brně tramvajové a trolejbusové dopravy. Realizaci a provoz IDS JMK zajišťuje společnost KORDIS JMK, kterou vlastní z 51 % Jihomoravský kraj a ze 49 % statutární město Brno.

V sídlech v území MASMK se nachází řada dopravních uzlů a terminálů, jejichž řešení a fyzický stav neodpovídá současným potřebám rozvoje veřejné dopravy. To se týká přestupních bodů mezi autobusovou a železniční dopravou. Tyto dopravní módy jsou v rámci IDS JMK z hlediska jízdenkového systému a organizace linek a spojů poměrně dobře integrovány a absence kvalitních, bezbariérových terminálů vybavených informačními technologiemi je proto aktuálně hlavní překážkou dalšího rozvoje IDS JMK. Přes realizované investice do odstranění bariér je stále řada terminálů, zastávek a také vozidel veřejné dopravy bariérová.

V území MASMK je vyznačeno mnoho turistických tras. Jistým omezením stejně jako u cyklo dopravy je členitý reliéf, který zvyšuje náročnost některých tras. Reflektovaným problémem je, že velká většina tras je vyznačena po zpevněných cestách a silnicích což vede ke kolizím s cyklisty. Z hlediska „neturistické“ pěší dopravy je přes řadu úspěšných investic realizovaných v posledních letech hlavním problémem přítomnost závad snižujících bezpečnost chodců v místech křížení pěších tras s pohybem automobilů, příp. cyklistů, a dále přetrvávající bariérovost řady přechodů pro chodce, podchodů apod.

Cyklo doprava v území MASMK nemá zpracován zatím žádný plán rozvoje, který by byl vodítkem pro to, aby vznikl ucelený systém tras pro každodenní pohyb obyvatel, a ne jen dílčí úseky. Celý systém by se dal i propojit s regionálními cyklotrasami, které mají obslužný i turistický účel. Územím prochází mezinárodní cyklokoridor Brno – Blansko – Sloup – Suchý – (Olomouc – Ostrava), známý jako Jantarová stezka a krajské cyklokoridory Brno – Blansko – Skalice nad Svitavou – Letovice – (Svitavy – Česká Třebová – Ústí nad Orlicí), dále Česká – Lelekovice – Lipůvka – Černá Hora – Lysice – Skalice nad Svitavou, dále Adamov – Býčí skála – Jedovnice, dále Skalní mlýn – Ostrov u Macochy, dále Ostrov u Macochy – Jedovnice – Rousínov, dále Jedovnice – Račice – Vyškov, dále Habrůvka – Křtiny – Hostějnice – Pozořice.

Stále je však v budování celistvého systému v území v plenkách a pro každodenní pohyb svých obyvatel na kole je území MASMK vybaveno infrastrukturně nedostatečně. Chybějí rozsáhlé úseky cyklostezek a také jejich vybavenost stejně jako cyklopruhy na většině významných komunikací v intravilánu.

Parkování je klíčovým problémem v městech a větších obcích. Další výzvou jsou pak parkoviště P+R v blízkosti dopravních přestupních terminálů, která je nutno v následujících letech budovat v souvislosti s rozvojem IDS.

Shrnutí analýzy dopravy a dopravní infrastruktury:

- Dopravní dostupnost území je na dobré úrovni, zejména díky železniční trati Brno - Česká Třebová, silnici E43, spojující Svitavy a Brno a kombinaci vlakové i autobusové dopravy (obce jsou obsluhovány systémem IDS JMK).
- Dostupná vzdálenost především jižní části území od klíčové dopravní tepny D1.
- Špatný stav některých komunikací, především komunikací nižších tříd a nedostatečná kapacita parkovacích a odstavných stání v obcích
- Absence kvalitních, bezbariérových terminálů vybavených informačními technologiemi
- Chybějí rozsáhlé úseky cyklostezek a také jejich vybavenost stejně jako cyklopruhy na většině významných komunikací v intravilánu.
- Přítomnost závad snižujících bezpečnost chodců v místech křížení pěších tras s pohybem automobilů, příp. cyklistů, a dále přetrvávající bariérovost řady přechodů pro chodce, podchodů apod.
- Deficity v silničním napojení některých nově rozvíjených lokalit (obytných i komerčních)
- Absence kapacitního rychlostního napojení severním směrem (R43)
- Nevyhovující interakce automobilové, veřejné (vč. kolejové), pěší a cyklistické dopravy a rovněž s funkčně a esteticky nevyhovujícím urbanistickým řešením
- Nedostatečné parkovací kapacity ve městech a obcích
- Přetrvávající bariéry ve veřejné dopravě (přes četné bezbariérové úpravy zastávek, terminálů a

- vozidel)
- Uživatelsky málo atraktivní prostředí dopravních terminálů (návaznost železniční dopravy na ostatní druhy veřejné dopravy, absence dopravních terminálů v rámci IDS)
- Málo kapacitní a uživatelsky neatraktivní návaznost IAD na veřejnou dopravu vč. MHD, absence záchytných parkovišť P+R
- Deficity v infrastruktuře pro cyklistickou dopravu a v její funkci každodenního přesunu obyvatel za prací a do škol (chybějící úseky cyklostezek a vybavenost cyklostezek, absence cyklopruhů na většině významných komunikací v intravilánech obcí)
- Výrazná konfliktnost pěší a cyklistické dopravy s dopravou silniční
- **Mezi příležitostmi rozvoje patří** výstavba a modernizace páteřních (státem spravovaných) silničních komunikací a další níže uvedené
- Nárůst preference pěší, cyklistické a veřejné dopravy před IAD
- Zvýšení atraktivity stávajících, příp. vznik nových rozvojových lokalit (obytná funkce, logistika atd.) v souvislosti s realizací dopravních staveb
- Společenský tlak na odstraňování environmentální zátěže z dopravy realizací potřebných opatření (technických, dopravně-provozních atd.)
- **Potencionálními hrozbami jsou** zpoždění významných silničních i železničních staveb (R43 atd.) a další níže uvedené
- Dlouhodobý nedostatek finančních zdrojů na údržbu komunikací nižšího řádu vedoucí k trvalému zhoršení jejich stavu
- Nedostatečné legislativní řešení problematiky budování dopravních staveb veřejného významu (výkupy pozemků)
- Nárůst IAD zejména jako důsledek pokračující suburbanizace v polovině obcí MASMK
- Absence širšího společenského konsensu nad rolí a potřebou rozvoje veřejné dopravy jako plnohodnotné alternativy vůči IAD
- Pokračující rozvoj infrastruktury jednotlivých dopravních módů bez jejich vzájemné provázanosti
- Nízká humanizace veřejného prostoru
- Potřeba neustálého navyšování parkovacích kapacit vyvolaná výstavbou nové silniční infrastruktury a růstem intenzity IAD
- Nedostatek reálných opatření k preferenci veřejné dopravy před IAD
- Obtížný konsensus nad územním vedením významných dopravních staveb

3.5. Životní prostředí a technická infrastruktura

3.5.1. Inženýrské sítě

V území MASMK bylo podle SDLB 2011 napojeno na vodovod 99,7 % obyvatel v obydlených domech. To je téměř stejně jako v Jihomoravském kraji nebo České republice. Veřejný vodovod je tedy dostupný prakticky ve všech sídlech včetně velké většiny nejmenších sídel.

Tabulka č. 20: Podíl obyvatel v obydlených bytech s vodovodem, plynem zavedeným do bytu, s připojením na kanalizační síť v území MASMK, Jihomoravském kraji a České republice v roce 2011

	MASMK	JMK	ČR
Podíl obyvatel v obydlených bytech s vodovodem	99,7	99,70	99,73
Podíl obyvatel v obydlených bytech s plynem zavedeným do bytu	80,6	83,44	68,29
Podíl obyvatel v obydlených bytech s připojem na kanalizační síť	49,5	82,55	77,37

Zdroj: ČSU, SDLB 2011

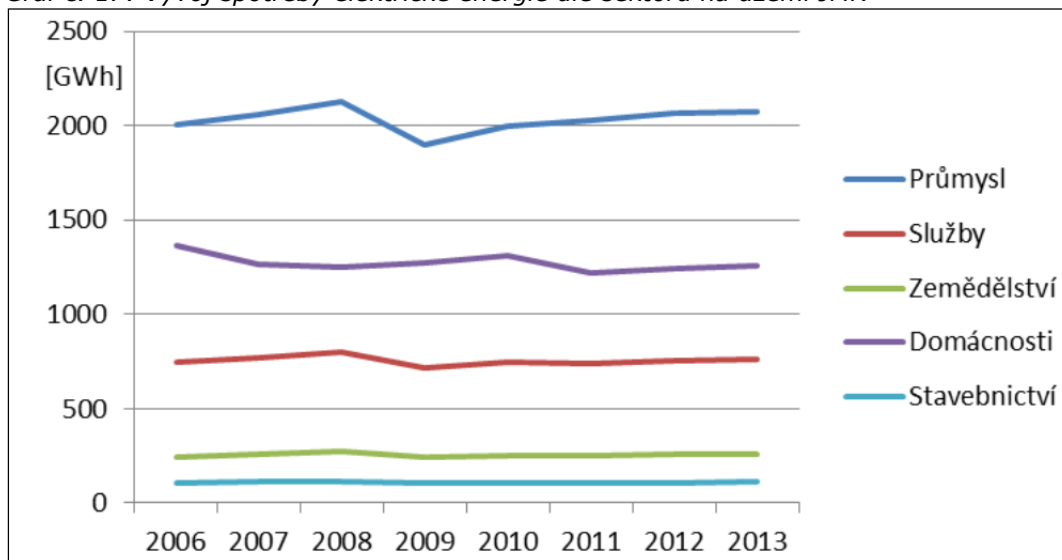
O něco málo více obyvatel v obydlených domech, než je v JMK ale výrazně více než je republikový průměr má v domácnosti plynovou přípojku. Plynofikaci lze tudíž rovněž označit za adekvátní. Významnou slabinou je však počet obyvatel s připojením na kanalizační síť. Ten v r. 2011 území MASMK nedosahuje ani 50 %, což je výrazně méně než krajský (82,6 %) i celorepublikový (77,4 %) průměr. Ke konci r. 2015 ale budou dokončeny kanalizace a ČOV v části DSO Protivanovsko, v DSO Spolek pro rozvoj venkova Moravský Kras a DSO Drahanská vrchovina. Takže podíl domácností napojených na kanalizaci dokonce výrazně překročí průměr za Jihomoravský kraj, takže tento problém již nebude aktuální.

3.5.2. Energetika

Ve spotřebě elektrické energie v území MASMK je patrný propad, zapříčiněný vlivem hospodářské recese (zvláště v sektorech průmyslové výroby a služeb). Zajímavý je poté vývoj v oblasti spotřeby domácností, kde ve sledovaném období došlo k poklesu o více než 7 %.

Z hlediska produkce elektrické energie se v případě území působnosti MASMK jedná o oblast značně dovozovou. Je to způsobeno tím, že se zde nenacházejí žádné významnější zdroje, s výjimkou obnovitelných zdrojů energie (OZE) a kogeneračních jednotek spalujících zemní plyn.

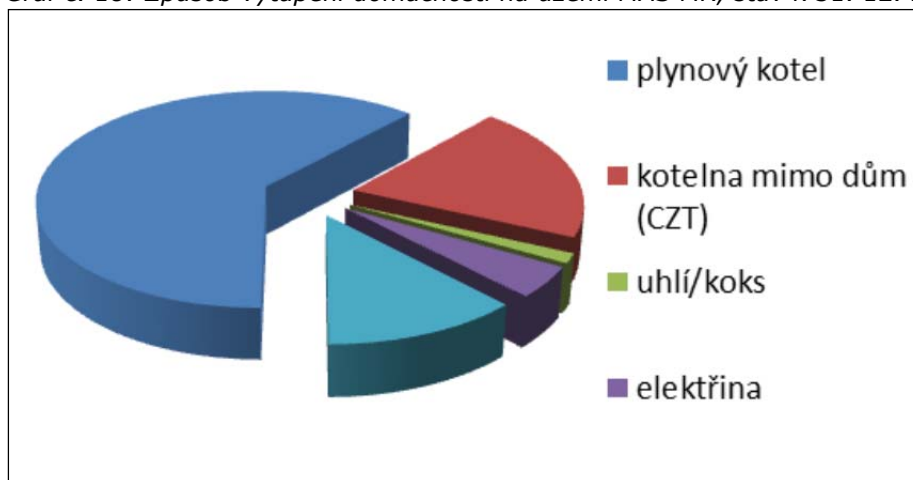
Graf č. 17: Vývoj spotřeby elektrické energie dle sektorů na území JMK

Zdroj: Zdroj: Zdroj: Analýza využití potenciálu biomasy pro energetické účely na území působnosti MAS Moravský kras

Zásobování elektrickou energií je v regionu zajišťováno rozvodnou soustavou, která je pod správou společnosti E.ON Distribuce (oblast východ). Ta provozuje distribuční síť na napětové hladině velmi vysokého napětí (VVN) – 110 kV, vysokého napětí (VN) – 22 kV a nízkého napětí (NN) – 0,4 kV. Tato síť je převážně napájena z přenosové soustavy společnosti ČEPS, a.s. prostřednictvím nadřazených transformací 400/200/110 kV v majetku ČEPS, a.s. Dále je distribuční síť napájena z výroben E.ON, závodních elektráren a ve sledované oblasti také z lokálních zdrojů, především OZE. Předpokládaný rozvoj distribuční soustavy vychází z plánů společnosti E.ON Distribuce na roky 2013 až 2018, který ve sledovaném území počítá s modernizací vedení 110 kV Čebín - Blansko (2013) a rozvodny R22 kV v Blansku (2015). Dále se v příštích letech počítá s postupným přechodem na podzemní kabelové vedení NN, které bude nahrazovat jeho současné nadzemní rozvody.

Graf č. 18: Způsob vytápění domácností na území MAS MK, stav k 31. 12. 2012

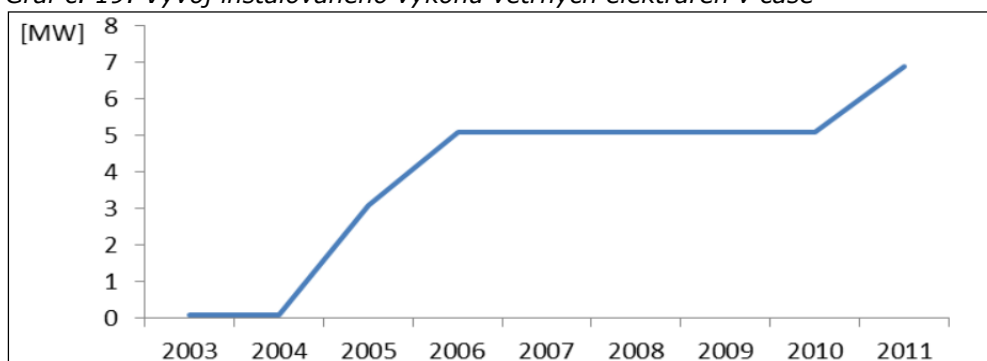

Zdroj: Zdroj: Analýza využití potenciálu biomasy pro energetické účely na území působnosti MAS Moravský kras

Dominantním palivem používaným k vytápění jednotlivých bytů je zemní plyn s téměř 62 % podílem. Ten je následován kategorií "kotelna mimo dům", která v tomto případě reprezentuje především systémy centrálního zásobení teplem (dále již jen CZT), ve městech Adamov a Blansko. Tato kategorie reprezentuje asi 20% podíl, který však lze přičíst k bilanci zemního plynu, neboť ten je jako palivo využíván v obou zmíněných soustavách CZT. Na další pozici se umístilo dřevo (12 %), následované elektřinou (4,5 %). Přehled uzavírá uhlí (případně koks, nebo uhelné brikety) s podílem pouhých 1,4 %.

Z konvenčních energetických zdrojů se na území působnosti MASMK nacházejí pouze instalace zapojené do soustav CZT, provozovaných ve městech Adamov a Blansko. V Adamově je to kogenerační jednotka o tepelném výkonu 2,2 MW a elektrickém 2 MW, provozovaná společností ČEZ Energo, s.r.o. Následnou distribuci tepla poté zajišťuje městská společnost ADAVAK s.r.o. V Blansku zajišťuje provoz CZT společnost Zásobování teplem s.r.o. Ta zde provozuje celkem 12 menších kogeneračních jednotek o souhrnném tepelném výkonu 2,25 MW a elektrickém 1,6 MW. Palivem je ve všech případech zemní plyn.

Graf č. 19: Vývoj instalovaného výkonu větrných elektráren v čase

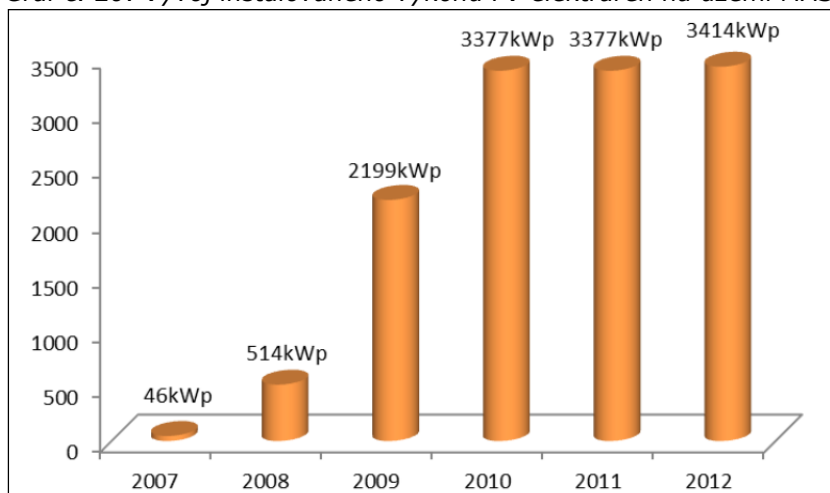

Zdroj: Analýza využití potenciálu biomasy pro energetické účely na území působnosti MAS Moravský kras

První větrnou elektrárnou na území MASMK, která byla v roce 2003 připojena do sítě, byla 100 kW instalace v Protivanově, provozovaná Pravoslavnou akademií Vilémov. Na ni v roce 2005 navázala Větrná farma Protivanov s instalovaným výkonem 2 x 1,5 MW. V roce 2006 byla poté zprovozněna větrná elektrárna Drahaný s 2 MW instalovaného výkonu a v roce 2011 větrná elektrárna Rozstání s výkonem 1,8 MW.

O výborných větrných podmínkách v místě instalací svědčí parametry, kterých zmíněné elektrárny dosahují. Konkrétně instalace větrné elektrárny v Drahaněch vykazuje běžně ročního využití výkonu přes 32 %. To znamená, že elektrárna pracuje na svůj nominální výkon téměř jednu třetinu z 8 760 hodin ročně. U stávajících elektráren jsou v podmínkách ČR běžně spíše hodnoty kolem 20 až 25 %.

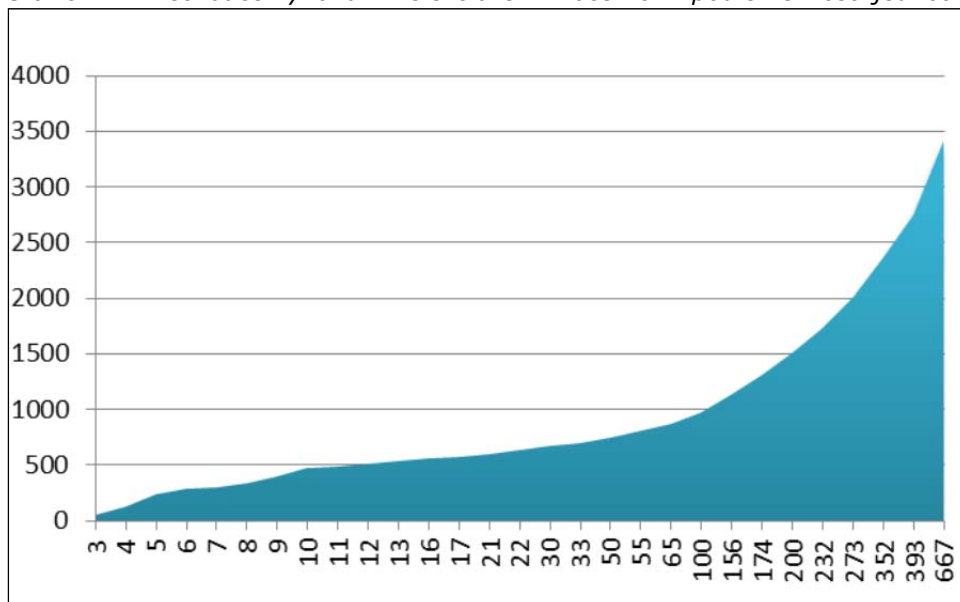
Graf č. 20: Vývoj instalovaného výkonu FV elektráren na území MAS MK

Zdroj: Analýza využití potenciálu biomasy pro energetické účely na území působnosti MAS Moravský kras

Rozvoj fotovoltaických elektráren na území MASMK byl v nedávné minulosti značně ovlivněn vytvořeným dotačním prostředím. To výrazně ovlivnilo jak počet, tak i podobu (resp. velikost) instalací. Graf 20 znázorňuje vývoj celkového instalovaného výkonu na území MASMK do roku 2012. Graf 21 poté zachycuje distribuci výkonu všech FV elektráren v roce 2012, dle velikosti jednotlivých instalací (vodorovná osa).

Graf č. 21: Distribuce výkonu FV elektráren v roce 2012 podle velikosti jednotlivých instalací

Zdroj: Analýza využití potenciálu biomasy pro energetické účely na území MASMK

V r. 2013 byla spuštěna bioplynová stanice (BPS) v Bořitově, kterou provozuje místní zemědělské družstvo. BPS má instalovaný tepelný i elektrický výkon po 0,5 MW. To při objemech zde zpracovávané biomasy a související svozové vzdálenosti mj. znamená, že potenciál pro aplikaci této technologie je na území MASMK již do značné míry vyčerpán a proto nelze očekávat stavbu další podobné provozovny.

Na konci roku 2012 zadala MASMK zpracování studie Analýza využití potenciálu biomasy pro energetické účely na území působnosti MAS Moravský kras. Zadání bylo koncipováno s ohledem na reálné podmínky a v současné době dostupné technologie, přičemž cílem bylo zjistit ekonomicky využitelný potenciál při aplikaci těchto technologií. Sledovaným parametrem tak byl především ekonomicky využitelný potenciál. Ten představuje potenciál biomasy využitelný komerčně v aktuálních ekonomických podmínkách. Při zpracování studie bylo počítáno se dvěma výchozími scénáři:

- Využití pouze zbytkové biomasy, jinak nevyužívané pro zemědělskou výrobu (včetně živočišné výroby, zaorávání slámy apod.). Tento scénář představuje spodní odhad využitelného potenciálu.
- Potenciál biomasy, za předpokladu využití cca 2% rozlohy orné půdy na sledovaném území a cca 0,5% rozlohy TTP. Tento scénář prezentuje potenciální nárůst biomasy v zájmovém území pěstováním energetických plodin s výhledem 2 až 5 let. Ve výpočtu není uvažováno s výrazným nárůstem rozlohy energetických plodin na úkor klasického konvenčního zemědělství.

Mezi uvažované technologie zpracování biomasy potom patřily anaerobní digesce, spalování biomasy, zplyňování biomasy, produkce kapalných paliv. Výsledky studie uvádějí, že při využití biomasy dle výše popsaných podmínek, je tato schopna pokrýt cca 1/3 spotřeby elektrické energie domácností na daném území a 1/6 jejich spotřeby tepla, při vytvoření až 69 nových pracovních pozic.

Tabulka č. 21: Ekonomicky využitelný potenciál OZE na území MASMK k 31.12.2012

Zdroj energie	Typická minimální cena elektřiny	Typická minimální cena tepla	Realizovatelný potenciál výroby elektřiny	Realizovatelný potenciál výroby tepla	Současná podpora elektřiny	Současná podpora tepla	Možnosti využití se stávající podporou	Možnosti využití bez stávající podpory	Počet stabilních pracovních míst
	(Kč/kWh)	(Kč/GJ)	(MWh/rok)	(GJ/rok)	(Kč/kWh)	(Kč/GJ)			(zam/rok)
Spalování, zbytky ze zemědělské produkce	1,00-3,00	330,550	70 358	506578	0,77-3,27	50	výborné	velmi dobré	44
Bioplyn, zbytky ze zemědělské produkce	3,15-3,80	150-200	11 389	82 004	1,89-3,55	50	velmi dobré	neuspokojivé	7
Bioplyn, BRKO	3,20-3,80	150-200	759	5 466	1,89-3,55	50	velmi dobré	neuspokojivé	2
Biopaliva kapalná				79 814					16
Spalování, zbytky a cílené pěstování	1,00-3,00	330-550	76240	548 925	0,77-3,27	50	výborné	velmi dobré	48
Bioplyn, zbytky a cílené pěstování	3,15-3,80	150-200	11 350	81 718	1,89-3,55	50	velmi dobré	neuspokojivé	7
Celkem minimálně			82 507	673 862					69

Zdroj: Analýza využití potenciálu biomasy pro energetické účely na území působnosti MAS Moravský kras

Oblast úspor představuje neméně důležitou součást problematiky, neboť se může významnou měrou podílet na ovlivnění energetické spotřeby. Přímo také souvisí s možnou sociální dimenzí energetiky a to prostřednictvím fenoménu tzv. energetické chudoby, který u nás zatím není příliš znám. V praxi se jedná o problémy některých sociálních skupin hradit náklady vzniklé s odběrem energie a týká se i zemí na západ od ČR. V současné době se dle ČSÚ pohybuje podíl výdajů na energii kolem 10 % domácích rozpočtů. V případě budoucího nárůstu cen energií, by zejména u nízkopříjmových domácností, znamenalo navýšení této hranice potíže s hrazením vzniklých vícenákladů. Snižování spotřeby energie je v tomto případě jedním z hlavních způsobů, jak těmto situacím čelit.

Podle Analýzy využití potenciálu biomasy pro energetické účely na území působnosti MAS Moravský kras (2013) je možné do roku 2030 v případě zachování podpůrných zdrojů realizovat komplexní zateplení s regulací zdrojů u téměř 60 % bytových jednotek. Na potenciálu úspor se synergicky podílejí jak investiční technická opatření včetně přirozené výměny zdroje tepla, tak energetický management v širším významu – od zvýšení účinnosti zdroje tepla přes regulaci otopné soustavy a teplot ve vytápěných prostorech po energeticky šetrné chování uživatelů budov.

MASMK v současné době přispívá ke zvyšování informovanosti v této oblasti mj. provozováním katalogu opatření na svých webových stránkách. Tento katalog poskytuje veškeré relevantní informace o možných opatřeních z oblasti energetických úspor a využívání obnovitelných zdrojů energie.

3.5.3. Voda a vodní režim

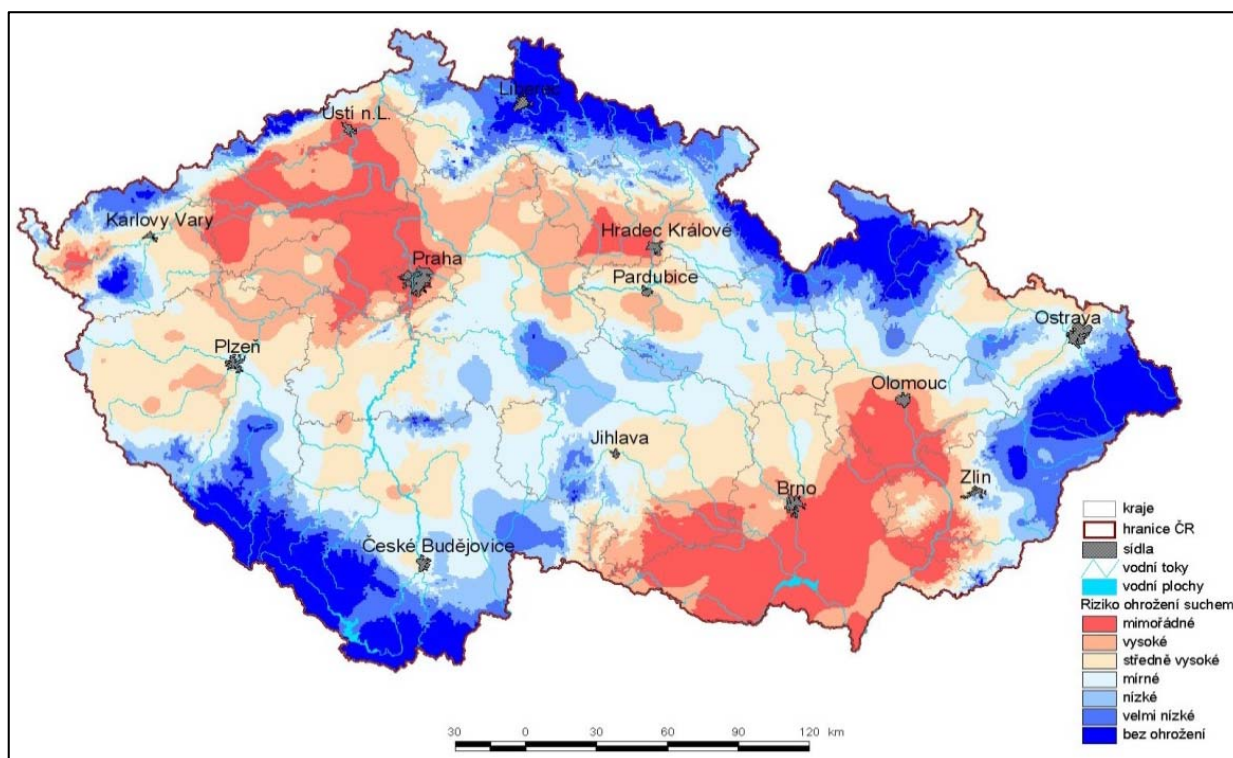
Jedním z problémů území MASMK je obecně zásobování vodou, vodní režim v krajině (riziko povodní i sucha) a kvalita vod. Jejich řešení vyžaduje koordinovanou činnost řady partnerů. Jedním z důsledků deficitů v napojení na kanalizační síť je silné znečištění části vodního toku Svitavy a řady menších vodních toků v území jejichž vodnost v poměru k vypouštěnému znečištění je nízká (Souhrnná zpráva o vývoji jakosti povrchových vod v povodí Moravy ve dvouletí 2012-2013, Povodí Moravy, s.p., 2014). V území MASMK mají takřka všechny obce vodovod a v posledních letech se podařilo v mnoha obcích vybudovat splaškovou kanalizaci, v jiných je její dobudování či rekonstrukce nutná.

Významná environmentální rizika spočívají i v krátkodobých i dlouhodobých srážkových extrémech. Jedná se jednak o riziko povodní. Druhým rizikem jsou naopak sucha, která ve své extrémní podobě představují spíše potenciální hrozbu pro budoucnost, v mírnější podobě se ale vyskytují již dnes. Relativně méně významným, ale přesto významným rizikem je pak vodní eroze především v zemědělsky využívané krajině.

Významná rizika povodní jsou především v centrální a jižních částech území MASMK (*Povodňový plán Jihomoravského kraje, 2008*), které jsou jednak hustě osídlené, a jednak intenzivně zemědělsky využívané, což urychluje odtok vody z krajiny a vede k rychlejší kumulaci vody v řekách při srážkových extrémech. Mezi záplavová území ohrožená povodněmi patří údolí Svitavy mezi Blanskem a Rájcem, dále údolí Svitavy mezi Adamovem a Bílovicemi nad Svitavou. Riziko vodní eroze je významné zejména v centrálních částech území.

Riziko sucha je největší v jižní části území MASMK. Důvodem jsou klimatické poměry v oblasti. Důsledky rozsáhlejšího sucha by měly značné dopady na přírodu a krajinu (vegetace, živočichové), zásobování vodou, zemědělskou výrobu (snížení výnosů v rostlinné výrobě, zprostředkované dopady i na výrobu živočišnou), ale i na jiná ekonomická odvětví. Do budoucna je proto řešení tohoto rizika důležitou výzvou.

Mapa č. 10: Zemědělské sucho na území ČR ve vegetačním období (míra ohrožení na základě analýzy vláhové bilance za období 1961-2000, metoda indexů)

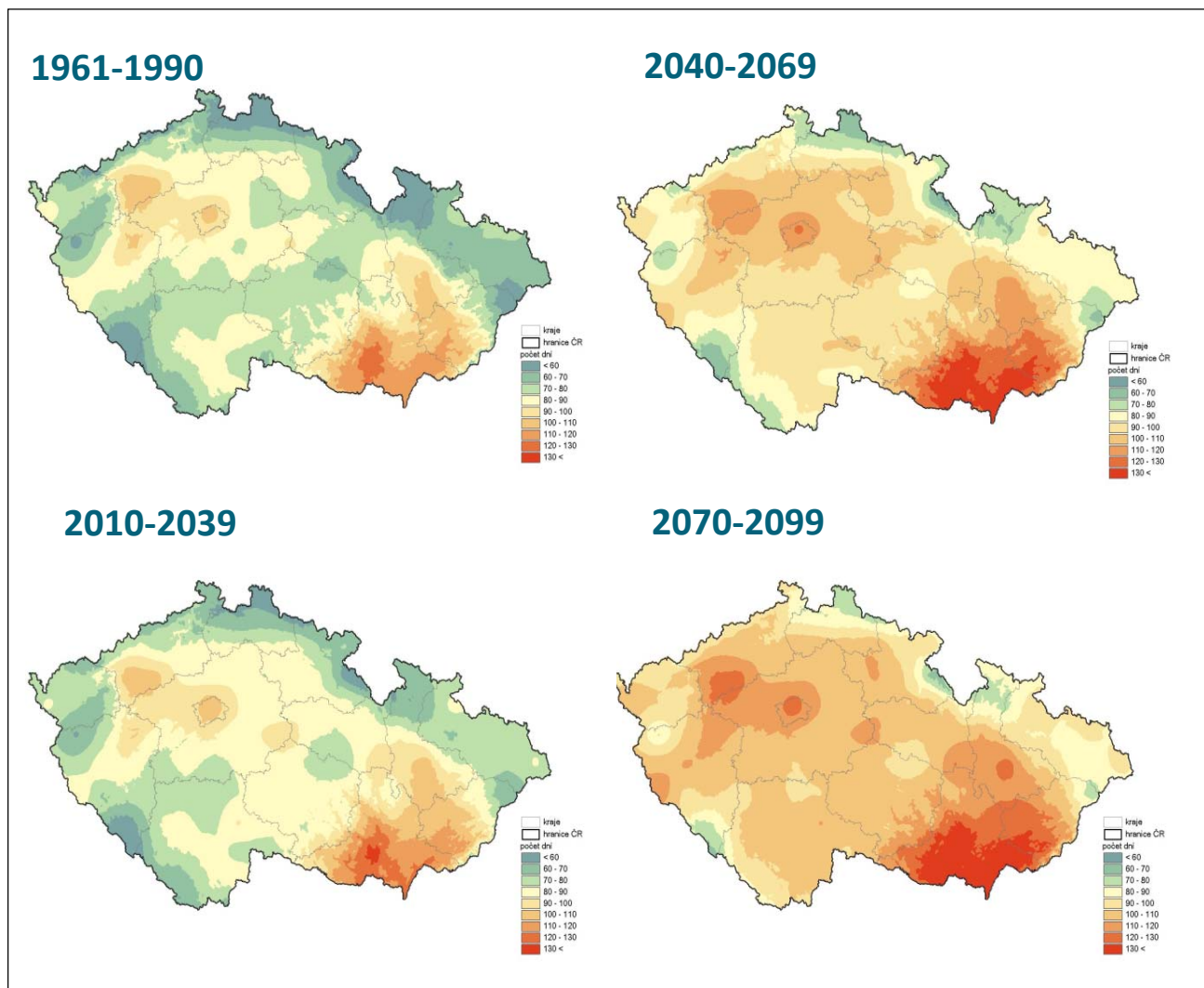
Zdroj: ČHMÚ, Brno

Zadržování vody v krajině je účinným nástrojem pro vytvoření prostředí se stabilním vodním režimem, zvýšení akumulací, absorpční a retenční schopnosti krajiny, zabránění eroze a případných nárazových škod vlivem splachů a lokálních povodní. Za tímto účelem se jeví jako příhodné revitalizovat a budovat malé vodní nádrže v krajině, v mnohých obcích byly zaznamenány požadavky na tuto aktivitu. Na zemědělsky obhospodařovaných plochách je identifikována potřeba budovat suché poldry a retenční nádrže a příkopy. V území MASMK jsou i mokřady, především v severní části území, množství studánek, pramenů a menších vodních toků, jež si zasluhují péči a pozornost.

3.5. 4. Environmentální rizika

Území MASMK je rizikové z hlediska povodní a sucha. V budoucnu lze v území předpokládat zvýšení extrémních projevů počasí, zvláště záplav a výskytu lokálního a celoplošného sucha, vlivem pokračujících změn klimatu (zvyšující se teploty, narůstání evapotranspirace, prudké bouře, krupobití, přívalové deště)

Mapa č. 11: Projekce dlouhodobých průměrů počtu dní bezsrážkového období

Zdroj: ČHMÚ Brno

Problémem jsou také mimořádné události antropogenního původu, jako úniky nebezpečných látek do životního prostředí. Tyto události ohrožují povrchové a podzemní vody, půdu a obyvatelstvo a mohou být klimatickými změnami umocněny. V roce 2014 byli nejpočetnější zásahy při technických haváriích, následovaly požáry, dopravní nehody a úniky nebezpečných látek. Celkem zasahovaly jednotky JPO v území MASMK 769 krát.

Tabulka č. 22: Počty Jednotek JPO v území MASMK k 31. 12. 2014

Kategorie JPO	Charakteristika	Počet v JMK	Počet v MASMK
JPO I	Požární stanice HZS JMK	26	1
JPO II	JSDHo výjezd do 5 min – zásah i mimo území zřizovatele	11	1
JPO III	JSDHo výjezd do 10 min - zásah i mimo území zřizovatele	170	24
JPO IV	Profesionální jednotka podniku/ HZSp	3	0
JPO V	JSDHo výjezd do 10 min – zásah pouze na území zřizovatele	401	32
JPO VI	JSDHp	9	0
CELKEM		620	58

Zdroj: Statistický přehled činnosti Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje 2014, Statistická ročenka 2014 Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje 2014

Tabulka č. 23: Počty zásahů jednotek JPO I-III na území MASMK v roce 2014

	Požáry	Dopravní nehody	Úniky nebezpečných látek	Technické havárie	Plané poplachy	Celkem
PS Blansko	49	111	27	214	11	412
Adamov	4	15	0	32	1	52
Bořitov	2	0	0	3	0	5
Černá Hora	13	0	0	10	2	25
Jedovnice	7	0	0	28	2	37
Petrovice	3	0	0	2	0	5
Rájec	13	1	0	12	2	28
Senetářov	2	0	0	4	0	6
Sloup	5	0	0	5	0	10
Babice nad Svitavou	1	4	1	8	0	14
Bílovice nad Svitavou	10	0	0	1	0	11
Březina	2	0	0	7	0	9
Hostěnice	0	0	0	3	0	3
Kanice	1	0	1	6	0	8
Ochoz u Brna	3	2	0	2	0	7
Řícmanice	1	0	0	0	0	1
Drnovice	18	0	0	23	3	44
Luleč	8	0	0	8	0	16
Pístovice	1	0	0	6	0	7
Račice	8	0	0	26	1	35
Ruprechtov	2	0	0	2	0	4
Studnice	1	1	0	1	0	3
Drahany	2	0	0	7	0	9
Protivanov	3	9	0	24	0	36
Rozstání	0	1	0	3	0	4
Krásensko	0	0	0	0	0	0
Celkem	159	144	29	437	22	780

Zdroj: Statistický přehled činnosti Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje 2014, Statistická ročenka 2014 Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje 2014

S ohledem na prognózy, projevy změn klimatu a na rozvoj průmyslové infrastruktury území je třeba, aby disponovalo efektivními nástroji pro zmírnění následků a projevů mimořádných událostí, neboť schopnost adekvátní reakce je jednou ze základních podmínek rozvoje jeho konkurenceschopnosti. Složky IZS se přes dosavadní pokrok potýkají s nedostatečnou vybaveností a odolností.

3.5.5. Odpady

V souvislosti s obecně rostoucím množstvím odpadů produkovaných ve výrobě i v domácnostech dochází v současnosti k silnému tlaku na eliminaci tohoto růstu a na zlepšení nakládání s odpady (separace, opětovné využití). Odpadové hospodářství obce a města řeší v samostatné působnosti. Nakládání s odpady hradí obce z vlastních finančních prostředků. Vzhledem k tomu, že se u řady obcí jedná o malý územní celek, nemají obce možnost v zaběhnutém systému odpadového hospodářství něco zásadně měnit.

V případě skládkovaných biologicky rozložitelných komunálních odpadů se podařilo dokončit v roce 2011 stavbu provozu kompostárny v Blansku. Značným problémem v území regionu MASMK jsou tzv. černé skládky, zejména v okrajových částech obcí a měst, u zahrádkářských kolonií apod.

Mezi odpady s největším množstevním zastoupením v regionu patří: komunální odpady (odpady z domácností a podobné živnostenské, průmyslové odpady a odpady z úřadů) včetně složek z odděleného sběru, stavební a demoliční odpady (včetně vytěžené zeminy z kontaminovaných míst), odpady z tepelných procesů, odpadní obaly, absorpční činidla, čisticí tkaniny, filtrační materiály a ochranné oděvy jinak neurčené, odpady z tváření a z fyzikální a mechanické úpravy povrchu kovů a plastů. Nejvýznamnější je podíl prvních dvou skupin, což je ovlivněno především investicemi v území, jako jsou nové výstavby a rekonstrukce, dopravní infrastruktura, obytná či komerční výstavba. Nárůst komunálního odpadu vyplývá z růstu životní úrovně obyvatelstva. Vysoké množství odpadů z tepelných procesů je způsobeno přítomností významného podílu průmyslových podniků na území Blanska.

Objemově je v rámci separovaného odpadu nejvíce zastoupeno třídění papíru, přičemž stále vykazuje mírně rostoucí tendenci. Obdobnou rostoucí tendenci je u měrné produkce tříděného odpadu -skla a plastu. Převažující formou sběru je sběr do sběrných nádob a na sběrných dvorech, dále sběr na základních a mateřských školách. Nápojové kartony jsou sbírány ve směsi s plasty. Na území dochází také k třídění dalších druhů odpadů -textil, obuv, elektroodpad. Na území jsou rozmístěny kontejnery na textil a elektroodpad. Svoz těchto kontejnerů zajišťují specializované firmy. Výtěžnost separovaných odpadů stoupá. Kapacita sběrných dvorů odpadů (SDO) v území je s ohledem na její skutečné využití v poměru k maximální roční kapacitě dostatečná. Významnými provozovateli SDO jsou společnosti ASA, SITA CZ, AVE CZ, obce jsou provozovateli jen v několika ojedinělých případech. Problémem jsou biodegradabilní odpady chybně vykazované jako biologicky nerozložitelné. Tyto odpady jsou skládkovány. Využitelné odpady občanů, některých občanských sdružení a sběrových akcí ZŠ vykupují nebo sbírají různé společnosti, jejichž evidence odpadů z obalů je rozepisována v hlášeních pro společnost EKO-KOM. Tyto odpady se v maximální míře recyklují.

Produkce ostatních odpadů zaznamenala v období 2009-2012 rostoucí tendenci (odchylka v roce 2008) přičemž ke konci sledovaného období (2011-2012) nárůst klesá. V regionu se nejvíce na vyprodukovaných odpadech podílí stavební a zemědělská výroba.

Tabulka č. 24: Produkce odpadů na území MASMK za období 2008-2012

Produkce odpadů [t]	2008	2009	2010	2011	2012
Celková produkce odpadů	54 286,73	45 996,13	62 472,82	77 321,55	62 265,14
Celková produkce KO	19 029,24	19 065,90	19 981,90	21 844,83	22 144,16
Celková produkce SKO	12 954,48	12 862,32	12 085,15	12 938,77	12 600,07
Podíl SKO z KO [%]	68,08	67,46	60,48	59,23	56,90

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Na území MASMK se nachází jediná skládka inertního odpadu provozovaná společností HOUSS RECYCLING s.r.o. Na území MASMK se nenachází žádná spalovna odpadů ani jiné zařízení pro energetické využití odpadů. Nejbližším zařízením, které spaluje nebo jinak energeticky využívá odpad je spalovna společnosti SAKO Brno, a.s..

V současné době je skládkována většina vznikajících směsných komunálních odpadů (SKO). Pro omezení skládkování je nutné odklonit SKO od skládkování. K možnostem, jak daný stav nakládání s odpady změnit patří energetické využívání větší části SKO (chybí zde k tomuto účelu zařízení) nebo v zavedení separovaného sběru biodegradabilních odpadů u občanů. Celkově v oblasti s nakládáním s odpady dochází pouze k materiálovému využití a skládkování.

3.5.6. Ochrana ovzduší

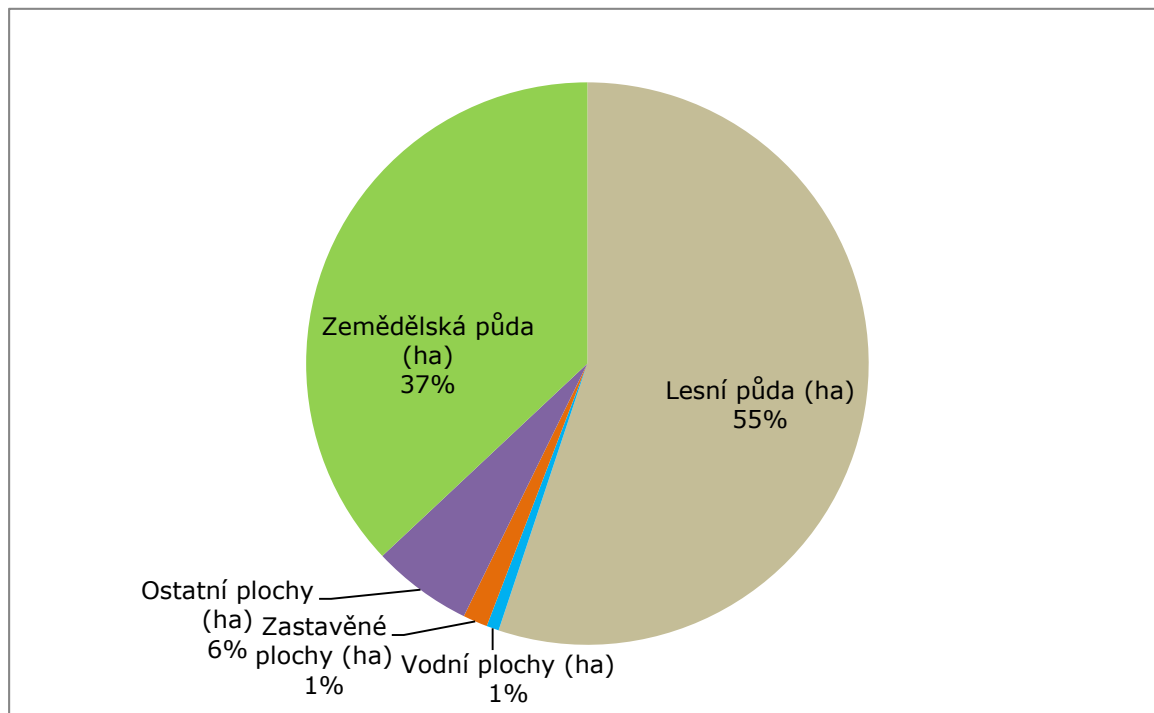
Kvalitu ovzduší ovlivňuje v území MASMK nejvíce doprava, a spalování. Doprava má nejsilnější efekt v okolí měst, ve venkovských částech jsou to naopak spíše spalování pevných paliv v domácnostech, zastaralá lokální topeniště a případně větrná eroze unášející z ploch orní půdy prachové částice.

V případě největšího sídelního celku na území MASMK, města Blanska, je vyjma zmiňovaný problém související se zvýšenou dopravní zátěží v exponovaných oblastech úrovní koncentrací hlavních znečišťujících látek v ovzduší na území města na úrovni pod stanovenými imisními limity. Tato příznivá situace je dána také vlivem plynofikace celého území města, včetně všech jeho městských částí. Podobný zdroj má i překročení limitů v dalších sídlech nacházejících se na dopravním koridoru údolím Svitavy.

3.5.7. Využití ploch v území

V porovnání s Jihomoravským krajem je podíl orné půdy téměř o polovinu nižší (území MASMK 27,96 %, JMK 49,08 %), podobně je na tom v porovnání i podíl zemědělské půdy (území MASMK 36,84 %, JMK 59,21 %). Nižší podíl zemědělské půdy a orné půdy je v regionu v rámci kraje ovlivněn členitým a výše položeným georeliéfem. Lesní plochy zabírají 55,41 % a trvalé travní porosty 6,36 %, což v případě lesních ploch přesahuje významně krajský i republikový průměr (JMK 28,06 %, ČR 33,75 %).

Graf č. 22: Využití půdy na území MASMK (údaje v %, stav k 31. 12. 2014)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování dat

V obytných částech sídel, zejména těch budovaných během socialistického období, je časté fyzické a morální zastarávání veřejných prostranství, které je revitalizací sanováno jen pozvolna a selektivně. Revitalizace sídelních prostorů vyžaduje investice přesahující možnosti rozpočtů místních samospráv, neobejde se bez spolufinancování z národních či evropských zdrojů a v mnoha případech pravděpodobně vyžaduje systémové řešení z národní úrovně.

Rozvoj a údržba zeleně v sídlech, zejména pak ve městech je klíčovým předpokladem pro snížení negativních vlivů znečištění ovzduší, dopadu hluku, prašnosti či řešení nízké vlhkosti a vyšších teplot v letním období.

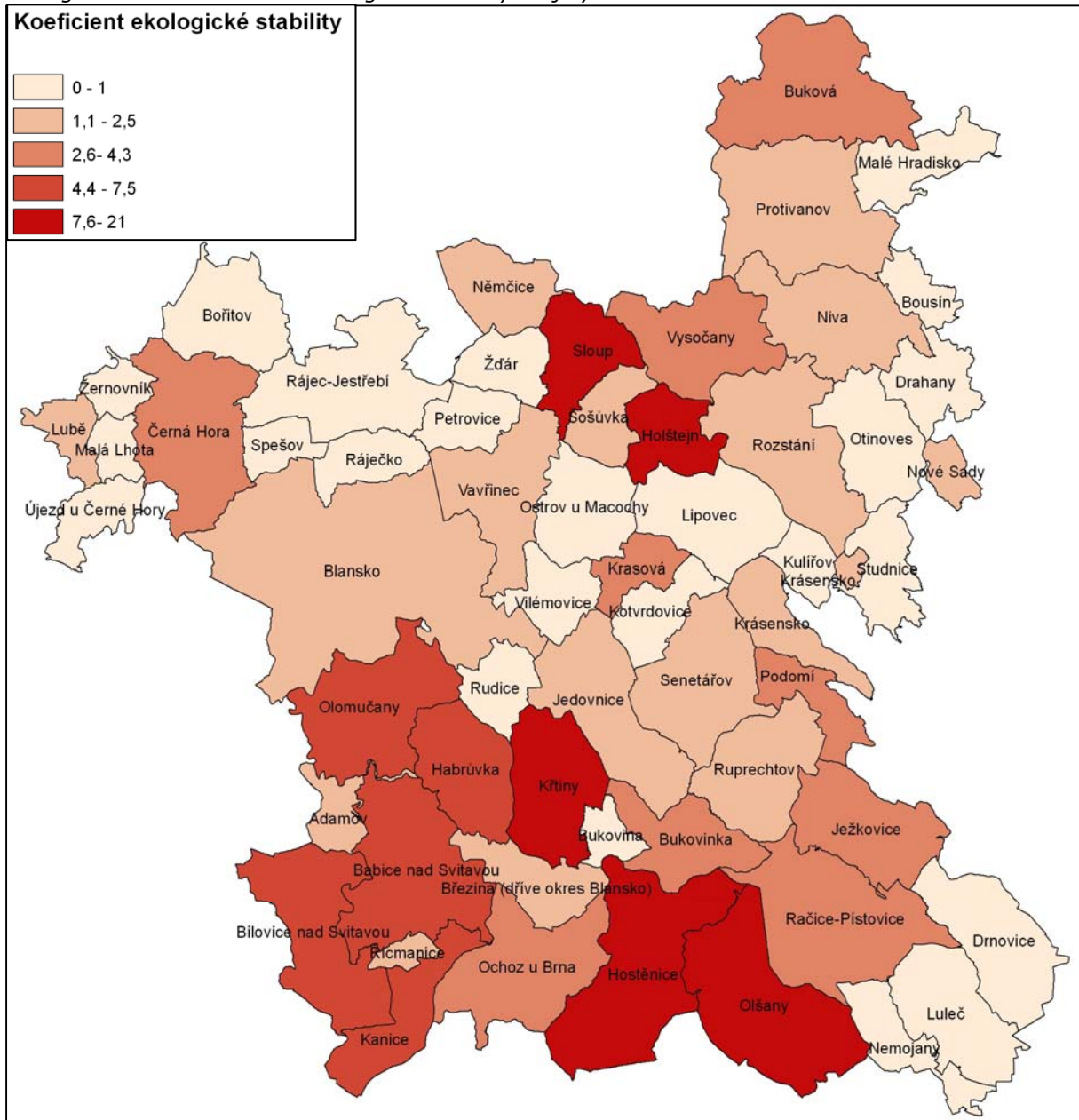
3.5.8. Biodiverzita a ekologická stabilita krajiny

Území MASMK je krajinářsky velmi cenné pro jedinečnou terénní modelaci a přírodní podmínky, které ideálně využívalo vznikající osídlení. Většina území je pokryta lesy, především v jižní polovině; velký podíl však tvoří kulturní nebo dřívějšími výsadbami jehličnatých dřevin narušené porosty. Poměrně teplé klima a geologický podklad, který je tvořen prvohorními horninami (vápence, kamence, droby, břidlice) a starohorními vyvřelými horninami (žuly, granodiority) v severozápadní a jihozápadní části zájmového území, předurčuje bohatost přirozené vegetace a to zejména na územích ovlivněných vápencem (krasová oblast). Pozoruhodná je fauna jeskyní. Nejznámější jsou netopýři, kterých zde bylo dosud zjištěno 21 druhů. V jeskyních Moravského krasu však žijí i četné druhy bezobratlých živočichů, kteří jsou dokonale přizpůsobeni k životu v naprosté tmě. Mnoho z nich zde bylo popsáno jako nové druhy pro vědu. Ze skupiny kriticky ohrožených druhů rostlin zde například ve skalní stěně propasti Macocha roste, jako na svém jediném nalezišti v České republice, glaciální relikt, kruhatka Matthioliho. V území se nachází jeden z největších komplexů přirozených lesů v ČR. V jižní části území se vyskytují nejčastěji dubohabřiny. Vzácněji jsou zastoupeny i teplomilné doubravy. Směrem na sever se častěji objevují bučiny. Přírodě blízké zachovalé lesy se chlubí svým jarním aspektem, kdy vykvétá mnoho druhů cévnatých rostlin, z nichž řada je zvláště chráněných. Často mezi ně patří i vzácní zástupci orchidejí. Významný je výskyt olšin v údolních nivách. Na nelesních plochách nalezneme zejména

mezofilní kulturní louky, remízky, křoviny, aleje, sady, pole, ale také cenné mokřady, tůně, pastviny, suché širokolisté trávníky, skalní biotopy a zejména na jihu i lesní světliny a lemy s teplomilnou stepní biotou. Společně s lesy tyto plochy dokreslují tvář zdejší krajiny. Řada lišejníků či lichenikolních hub zde má jedinou lokalitu v České republice, nemluvě dokonce o nových druzích pro vědu. Vysoké je i zastoupení druhů mechorostů a hub.

V území bylo zjištěno několik cizích invazních druhů (např.: *Impatiens glandulifera*, *I. parviflora*, *Reynoutria japonica*, *R. sachalinensis*) nebo domácích druhů doprovázejících degradovaná rostlinná společenstva (např.: *Crataegus* sp., *Prunus spinosa*, *Rosa canina* agg., *Rubus caesius* a druhy sekce *Corylifolii*, *Salix caprea*, *Sambucus nigra*, *S. racemosa* a další). Zdroj: Dřeviny a byliny vhodné pro venkovská sídla na území mikroregionů Moravský kras a Časnýř (Certifikovaná metodika VÚKOZ, v.v.i. Průhonice).

Kartogram č. 13: Koeficient ekologické stability krajiny v obcích MASMK

Zdroj: CSÚ, vlastní zpracování dat

Koeficient ekologické stability do hodnoty jedna, což znamená, že se jedná o oblast intenzivně využívanou, s oslabenou autoregulací ekosystému a značnou ekologickou labilitou dosahují obce Bořitov, Bousín, Drahaný, Drnovice, Bukovina, Kotvrdovice, Lipovec, Luleč, Malá Lhota, Nemojany, Ostrov u Macochy, Otinoves, Petrovice, Rájec-Jestřebí, Ráječko, Spešov, Studnice, Újezd u Černé Hory, Vilémovice, Žďár, Žernovík. Obce s vyšším zalesněním a tím i vyššími hodnotami koeficientu se nachází v jihozápadní části území MASMK. Územní systém ekologické stability krajiny v regionu tvoří tři nadregionální biocentra (Suchý a Pustý žleb, Josefovské údolí a Repešský žleb) a 33 regionálních biocenter. Další skladebnou část systému tvoří biokoridory nadregionálního významu, jichž je na území celkem 12, a regionální biokoridory (29).

Ve vymezení nadregionálních a regionálních prvků ÚSES v různých dokumentech jsou nesrovnalosti. Dále je vysoký podíl nefunkčních prvků ÚSES a probíhá příliš pomalé zlepšování jejich funkčnosti a postupná realizace nefunkčních (navržených) částí ÚSES a zlepšování funkčnosti celého systému. V celém území MASMK je nedostatek pozemků ve vlastnictví státu/kraje/obcí pro směnu za pozemky nezbytné pro ÚSES a pro další krajinnotvorná opatření.

Z hlediska zvýšení ekologické stability a biodiverzity krajiny se doporučuje v území MASMK obnovovat přirozenou krajinnou mozaiku (lesy, remízy, meze, solitéry), obnovovat břehové a doprovodné porosty (jedná se především o krajinu v okolí Jedovnice, Rudice a Kotvrdovic, kde je žádoucí doplnit zeleň v krajině jako doprovod cest, meze, solitéry). Dále obnovovat a cenné struktury drobných cest v krajině a jejich doprovodné zeleně (bylinné pásy na rozhraní cest a orné půdy, keřové pásy, skupiny stromů, stromořadí), zachovávat a obnovovat ovocné sady.

Důležité je i zachování tradičního obrazu sídel. Nová zástavba by měla logicky navazovat na stávající sídelní strukturu, resp. její historicky daný základ, nemělo by docházet ke vzniku enkláv zcela či téměř odtržených od zastavěné části sídla. Nová výstavba by neměla narušit vnímání stávajících historických a kulturních dominant, neměla by jim konkurovat. Starší zemědělské a podobné areály na okrajích obcí, pokud není možné je přímo zbourat, osázet po okrajích tak, aby nenarušovaly obraz sídla v krajině. Měl by být uchován harmonický přechod sídla do krajiny, např. orientací zahrad, sadů směrem do volné krajiny nebo realizovat přechodový vegetační pás (bylinný, keřový, případně

v kombinaci se stromy). V krajině by se měly zachovat tradiční prvky drobné sakrální včetně doprovodné zeleně. Zdroj: Dřeviny a byliny vhodné pro venkovská sídla na území mikroregionů Moravský kras a Časnýř (Certifikovaná metodika VÚKOZ, v.v.i. Průhonice)

Shrnutí analýzy inženýrských sítí, energetiky, vodního hospodářství, environmentálních rizik, odpadového hospodářství, ochrany ovzduší, využití ploch v území a biodiverzity a ekologické stability krajiny :

- Obecně čisté a zdravé životní prostředí
- Unikátní krajina (jedinečná terénní modelace a přírodní podmínky)
- Vysoká biologická rozmanitost
- Rostoucí kvalita, úprava a funkčnost urbánní zeleně
- Převážně vyhovující kvalita zdrojů pitné vody
- Vysoký podíl domácností napojených na vodovodní přípojku
- Ve většině obcí dostatečná účinnost a kapacita čištění odpadních vod
- Dostatečná kapacita zdrojů a rozvodů elektrické energie
- 12% bytů je vytápěno dřevem z místních zdrojů
- Dlouhodobý koncepční systém EVVO Jihomoravského kraje s participací občanského sektoru
- Existence významných ekologických NNO
- Významný výskyt sucha a povodní v celém území MASMK
- Setrvalý nárůst hlukové zátěže z automobilové dopravy
- Vysoká lokální koncentrace prachových částic a dalších znečišťujících látek v ovzduší v Blansku a dalších částech území (důsledek dopravy a lokálního vytápění)
- Nedokončený systém protipovodňové ochrany
- Chybějící odkanalizování některých obcí
- Chybějící části infrastruktury v oblasti odpadového hospodářství
- Dosud spíše slabé a nahodilé využití technické infrastruktury měst pro okolní obce (dáno i obecně nízkou mírou spolupráce mezi obcemi)
- Fyzické a morální zastarávání veřejných prostranství
- Nízký podíl ekologicky stabilních ploch v části území (značný rozsah zastavěného území a vysoký podíl orné půdy)
- Nedostatečná vybavenost prostředky pro eliminaci environmentálních rizik
- Rezervy v energetické náročnosti budov a možnostech energetických úspor
- **Mezi příležitostmi rozvoje patří** modernizace systémů čištění odpadních vod díky novým technologiím a další níže uvedené

- Značné rezervy v energetické náročnosti budov a možnostech energetických úspor (snadno dosažitelná výrazná změna)
- Nárůst opětovného využití odpadu (materiálový a energetický zdroj) i v souvislosti s novými technologiemi
- Snížení emisní zátěže díky lepší organizaci dopravy (P+R, veřejná doprava)
- Výrazný potenciál pro další rozvoj větrné energetiky
- Ostrovní a poloostrovní domácí fotovoltaické elektrárny mohou vhodným způsobem přispívat ke zvyšování energetické nezávislosti
- Vhodná aplikace fototermitických systémů může výraznou měrou přispět k diverzifikaci zdrojů používaných k ohřevu teplé vody
- **Mezi potencionální hrozby patří** rozsáhlejší období sucha s dopady na přírodu a krajinu (vegetace, živočichové), zásobování vodou, zemědělskou výrobu (snížení výnosů v rostlinné výrobě, zprostředkované dopady i na výrobu živočišnou), ale i na jiná ekonomická odvětví a další níže uvedené
- Neřízená suburbanizace vedoucí k zastavování přírodně a zemědělsky hodnotných částí území
- Změny klimatu zvyšující riziko živelních pohrom, zejména záplav (jak rozsáhlých záplav v okolí větších vodních toků, tak přívalových záplav na menších vodních tocích) a požárů

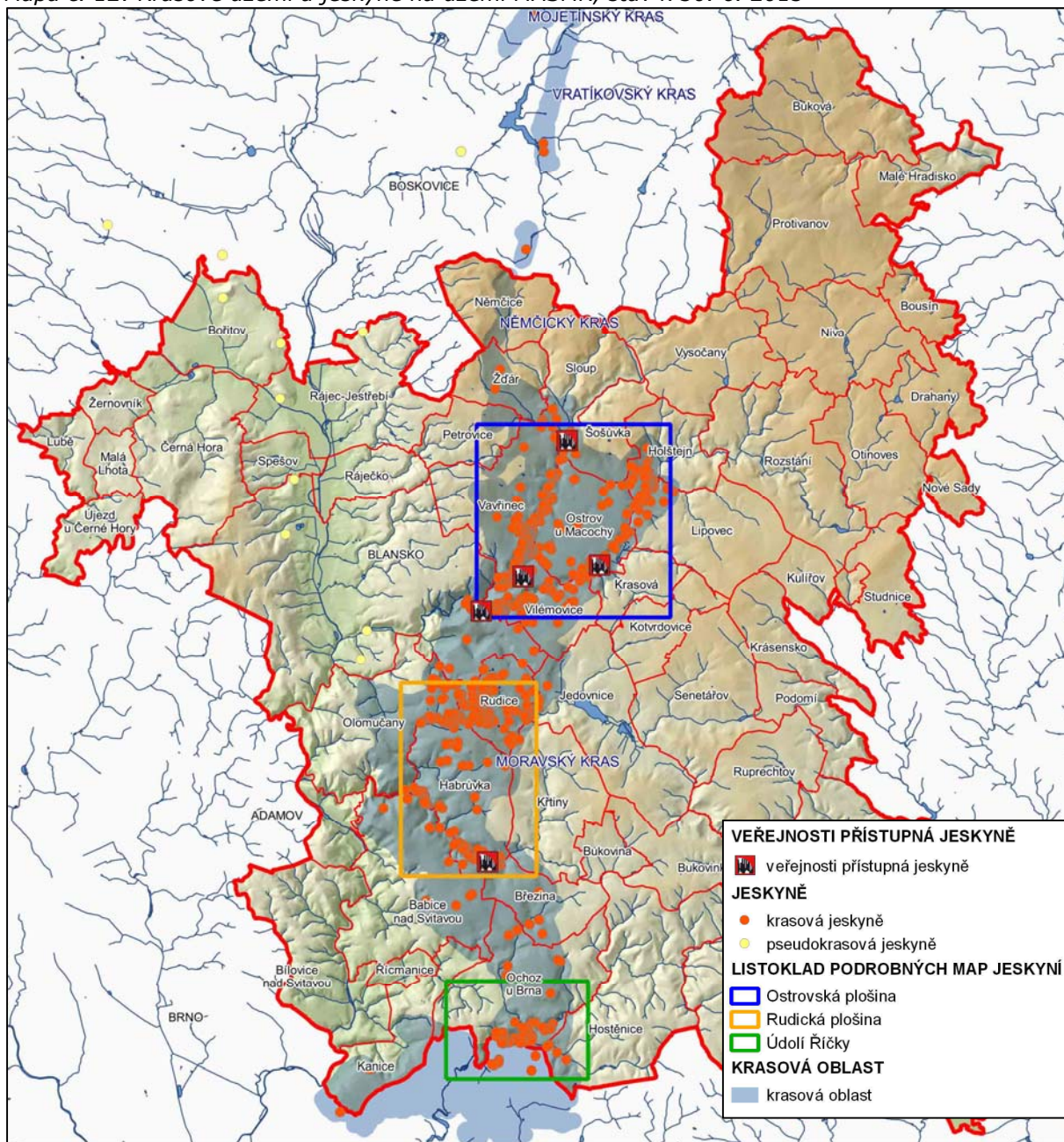
3.6. Přírodní a kulturní dědictví

Jen málo lokalit v České republice nabízí tak unikátní spojení historických, kulturních a technických památek s množstvím přírodních zajímavostí jako právě území MASMK.

3.6.1. Přírodní dědictví

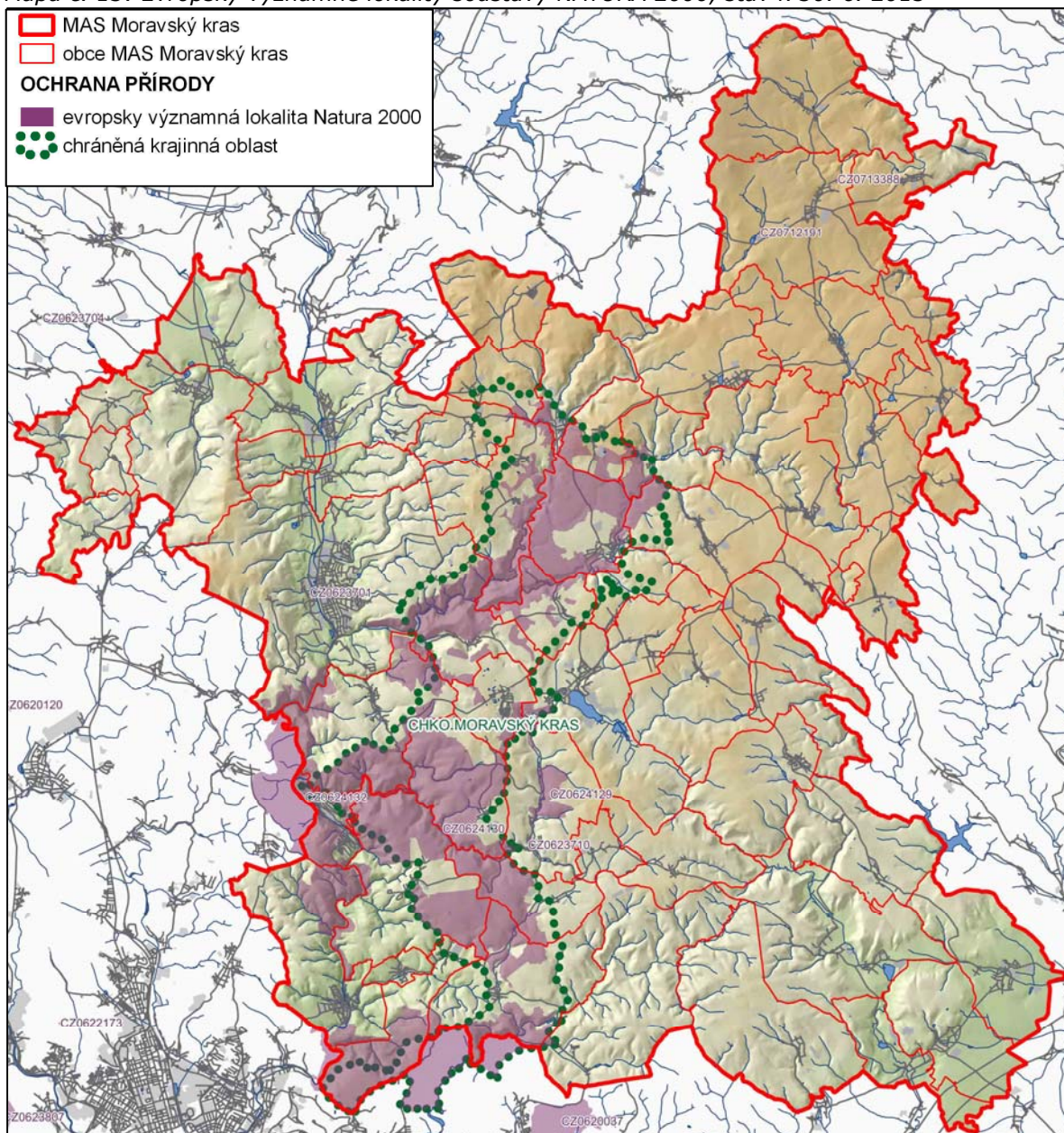
Moravský kras je nejvýznamnější krasové území ČR se svérázným reliéfem a s výraznou a nezaměnitelnou morfologií a hydrologií. V Moravském krasu se nachází 5 ze 14 českých veřejnosti přístupných jeskyní. Je to oblast s nejdelší historií speleologického, archeologického a paleontologického výzkumu krasu v Evropě.

Mapa č. 12: Krasové území a jeskyně na území MASMK, stav k 30. 6. 2015

Zdroj: ÚSOP, vlastní zpracování dat, podrobný atlas krasových jevů na který odkazuje legenda je přílohou SCLLD (legenda odkazuje na podrobné mapy jeskyní umístěné na odkazu <http://www.mas-moravsky-kras.cz/strategie-2020/navrh-strategie-2020/>).

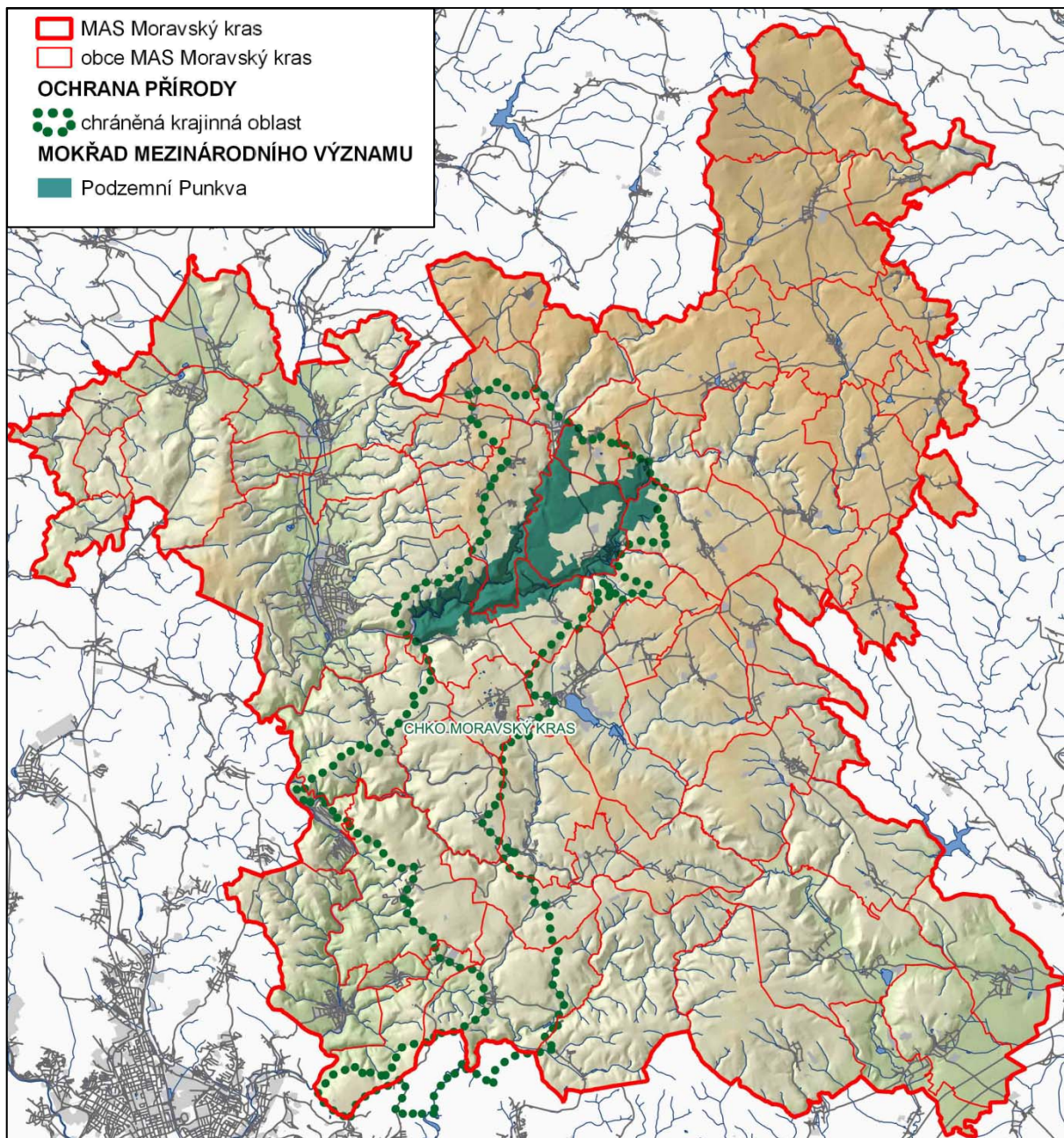
Mapa č. 13: Evropsky významné lokality soustavy NATURA 2000, stav k 30. 6. 2015

Zdroj: ÚSOP, vlastní zpracování da

Podle Úmluvy o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva (Ramsarská úmluva) byl v roce 2004 vyhlášen na ploše 1 571 ha mokřad RS 11 Podzemní Punkva.

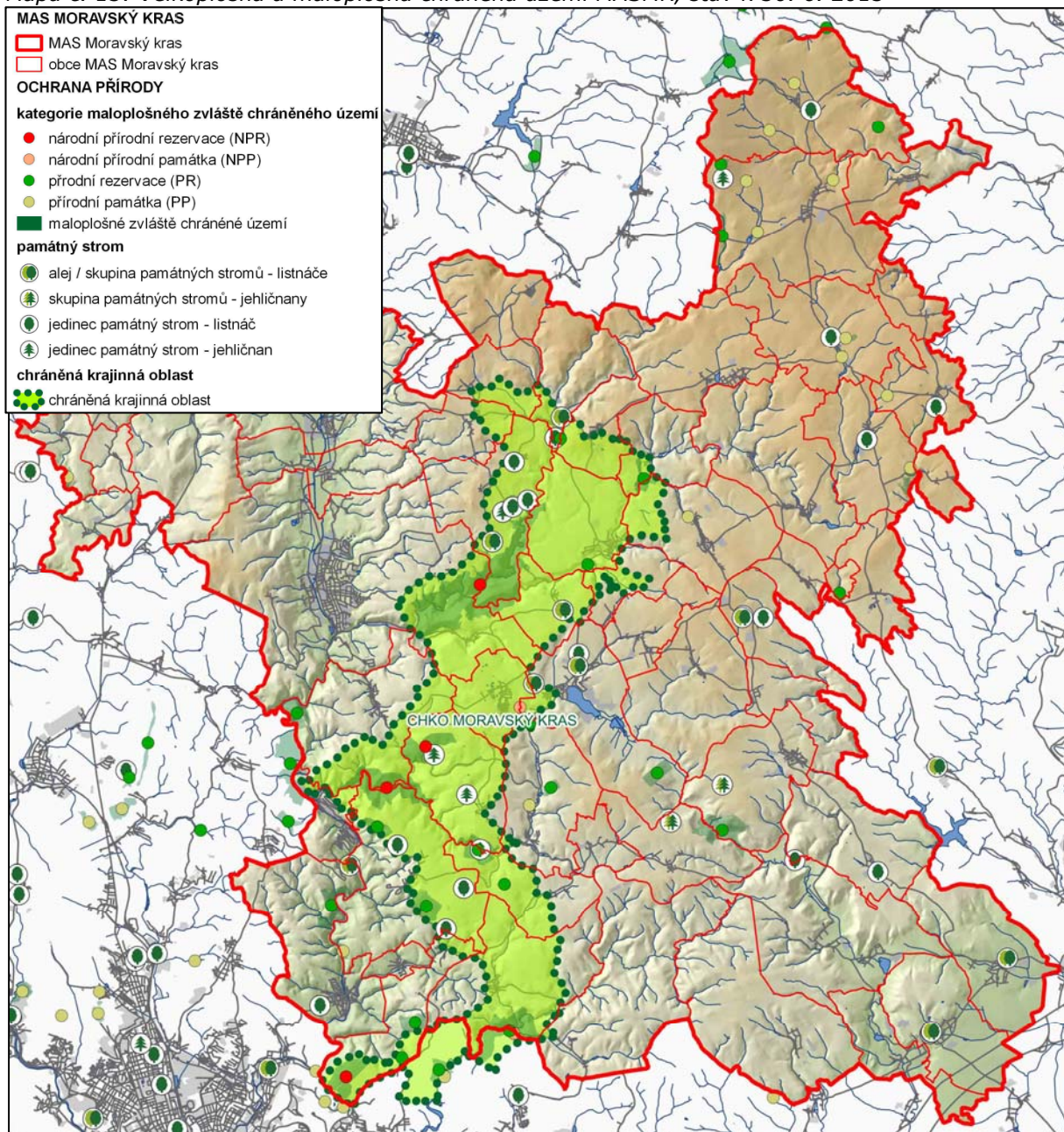
Mapa č. 14: Ramsarský mokřad Podzemní Punkva, stav k 30. 6. 2015

Zdroj: ÚSOP, vlastní zpracování dat

Chráněná krajinná oblast Moravský kras (CHKO) byla vyhlášena v roce 1956 a v současné době má rozlohu 92 km². Území je z téměř ze 60 % pokryto lesy, převážně listnatými. Nejcennější části jsou chráněny v 11 přírodních rezervacích, ve 4 národních přírodních rezervacích a národních přírodních památkách.

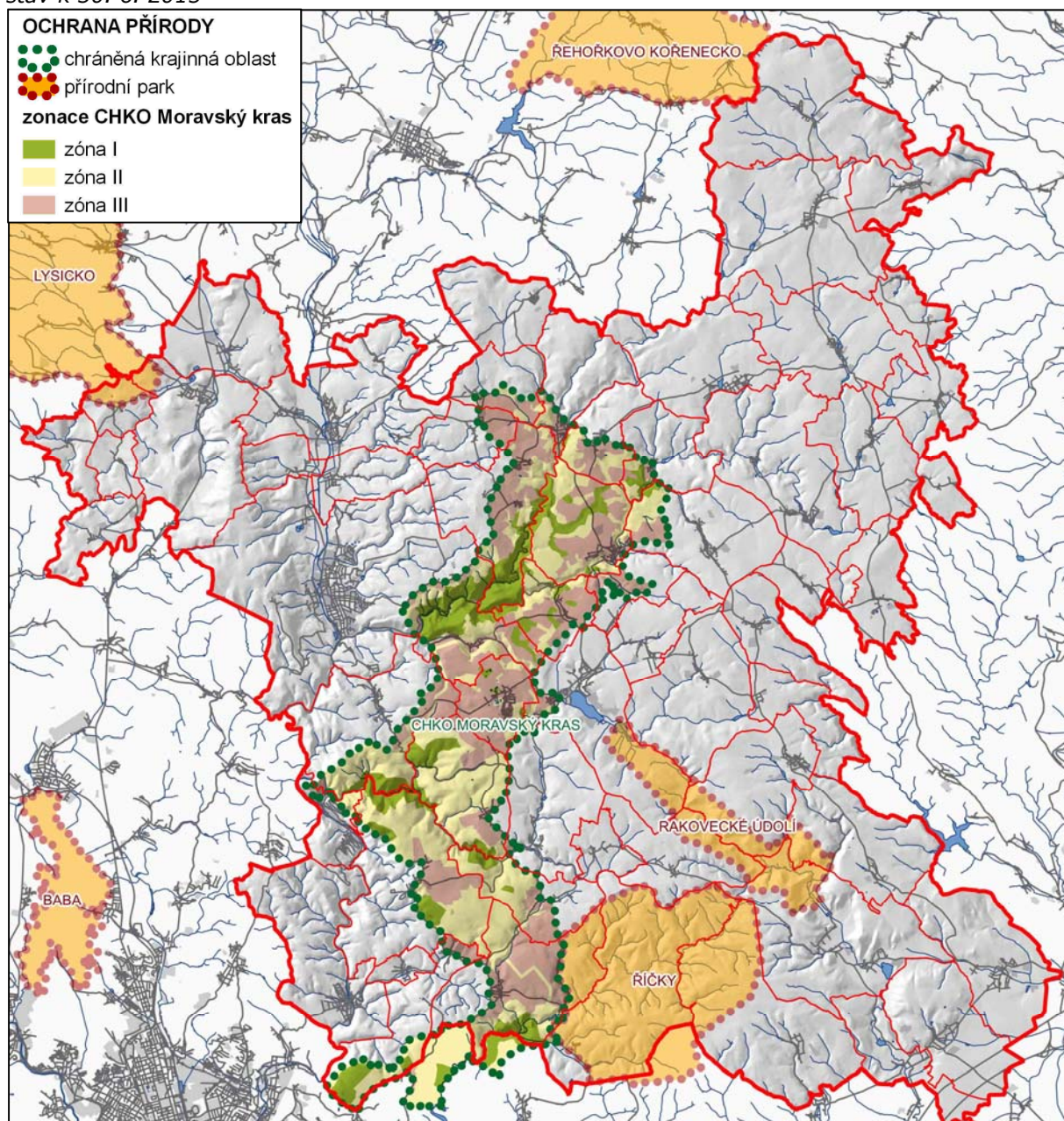
Mapa č. 15: Velkoplošná a maloplošná chráněná území MASMK, stav k 30. 6. 2015

Zdroj: ÚSOP, vlastní zpracování dat

Na území MASMK se nacházejí 3 přírodní parky (Rakovecké údolí, Říčky, Lysicko) o celkové rozloze 4370 ha, dále 8 evropsky významných lokalit soustavy NATURA 2000 (Moravský kras CZ0624130, Údolí Svitavy CZ0624132, Rakovecké údolí CZ0620245, Jižní svahy Hádů CZ06324236, Křtiny - kostel CZ0623710, Luční údolí CZ0624129, Protivanov CZ0713388, Stráž nad Huťským potokem CZ0712191, Blansko - kostel CZ0623701) o celkové rozloze 8604,78 ha, 4 národní přírodní rezervace (Býčí skála, Vývěry Punkvy, Habrůvecká bučina a Hádecká planina) o celkové rozloze 909,76 ha, 2 národní přírodní památky (Býčí skála, Rudické propadání) o celkové rozloze 22,88 ha.

Mapa č. 16: Zóny odstupňované ochrany přírody CHKO Moravský kras a přírodní parky, stav k 30. 6. 2015

Zdroj: ÚSOP a vlastní zpracování dat

Na území MAS Moravský kras se nachází 19 přírodních rezervací (Čihadlo, Březinka, U Výпустku, Bučina u Suché louky, Bílá voda, Údolí Říčky, Rakovec, Mokřad pod Tipečkem, U Brněnky, Zadní Hády, Studnické louky, Bayerova, U Nového hradu, Balcarova skála – Vintoky, Skály, Skelná huť, Sloupsko-šošůvské jeskyně, Dřínová, Malužín) o celkové rozloze 595,73 ha, dále se na území MASMK se nachází 14 přírodních památek (Kněžnice, Pod liščím kupem, Prameniště Hamerského potoka, U velké jedle, Rašeliniště v Klovovci, Nebeský rybník, Údolí Velké Hané, Křtinský lom, Černá skála, Pod panským lesem, Návesní niva, Nivské louky, Louky pod skalami, U Žlíbku, Krkatá bába) o celkové rozloze 78,82 ha a 30 lokalit památných stromů, celkem 141 stromů.

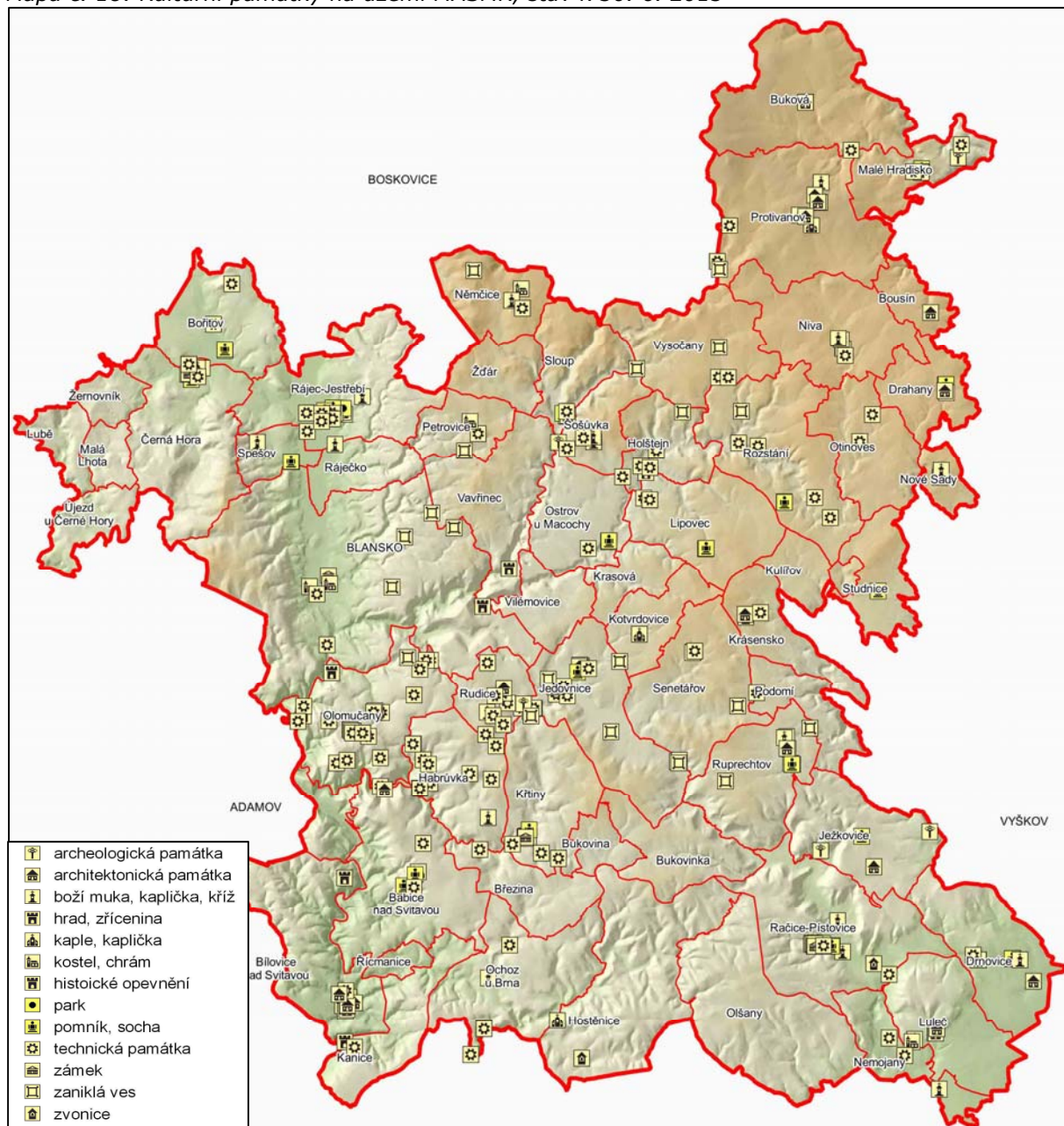
Moravský kras je největším a nejdokonaleji vyvinutým krasovým územím, s nejširším spektrem krasových fenoménů ČR. Na území MASMK se nachází přibližně 1000 jeskyní. Skutečně významných jeskyní z hlediska karsologického, archeologického, paleontologického a dalších hledisek je přibližně 200. Téměř plochý povrch vápencového území o průměrné nadmořské výšce kolem 500 m je mírně ukloněn k jihu a odvodňován Punkvou, Křtinským potokem a Říčkou do Svitavy a posléze Svatky. Kras je vyvinut v 3 – 6 km širokém a 25 km dlouhém pruhu devonských vápenců, který se táhne od obcí Líšeň a Maloměřice u Brna severním směrem ke Sloupu a Holštejnu (*Plán péče o CHKO Moravský kras na období 2007-2016*).

3.6.2. Kulturní dědictví

Na území MASMK se nachází 337 evidovaných archeologických lokalit (Státní archeologický seznam České republiky) <http://twist.up.npu.cz/ost/archeologie/ISAD/free/>

Na území MASMK se nacházejí 4 národní kulturní památky (Poutní kostel Jména Panny Marie ve Křtinách, Zámek Rájec nad Svitavou, Pozdně gotický Světelský oltář z kostela sv. Barbory v Adamově, Stará huť u Adamova) – zdroj: Ústřední seznam kulturních památek ČR <http://monumnet.npu.cz/monumnet.php>

Mapa č. 18: Kulturní památky na území MASMK, stav k 30. 6. 2015

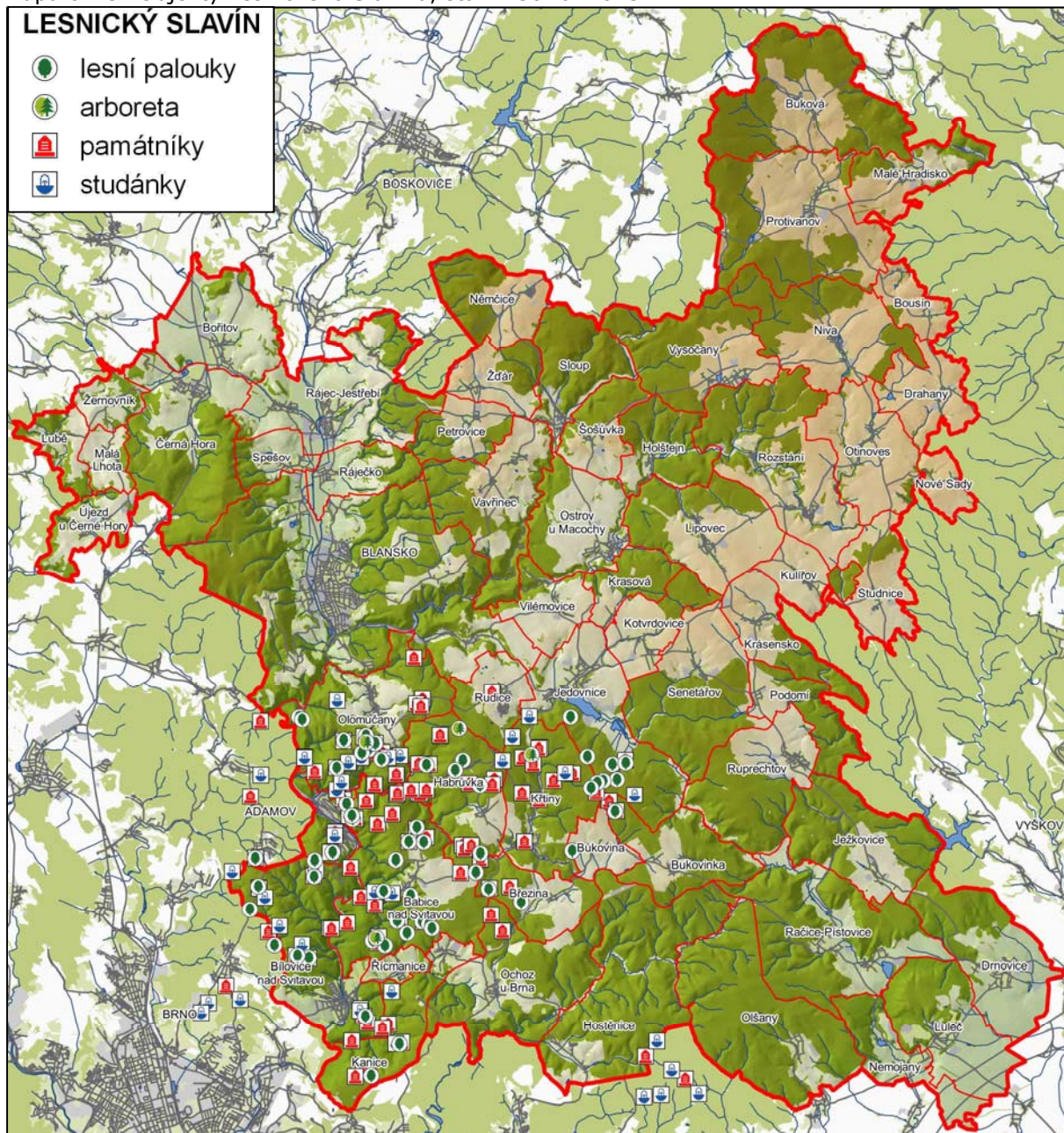

Zdroj: vlastní mapování a vlastní zpracování dat

Na území MASMK je celkem 151 nemovitých kulturních památek (zdroj: Ústřední seznam kulturních památek ČR <http://monumnet.npu.cz/monumnet.php>). Podle druhu je na území MASMK následující počet nemovitých kulturních památek: 5 božích muk, 17 kostelů, 7 kapliček, 25 křížů, 4 zámky, 5 hradů, 4 zvonice, 25 soch, 5 far, 5 větrných mlýnů, 12 venkovských usedlostí, 8 domů, 4 parky, 4 pomníky, 2 vily, 1 hřbitov, 1 tvrz, 1 náhrobek, 1 kašna, 1 křížová cesta. Zbytek do počtu 151 tvoří kategorie ostatní kulturní památky.

Na území MASMK se nacházejí 2 ochranná pásma: Ochranné pásmo větrného mlýna v Ruprechtově a ochranné pásmo domu č. p. 27 v Ježkovicích
 Lesnický Slavín je soubor památníků a studánek rozmístěných po lesu Školního lesního podniku Masarykův les. Tyto objekty jsou věnovány lesníkům či umělcům, ale i samotné přírodě a zvířatům. Počátek budování spadá do období 20. let 20. století. Oficiální otevření Slavína proběhlo 18. června 1929 v polesí Olomučany. V současné době se ve Slavíně nachází 117 objektů.

Mapa č. 19: Objekty Lesnického Slavína, stav k 30. 6. 2015

Zdroj: Vlastní průzkum a zpracování dat

Lesnický park je významný objekt lesního hospodářství, v kterém se hospodáří podle zásad lesnického parku a je vzorovým objektem trvale udržitelného lesního hospodářství. V roce 2011, v Mezinárodním roce lesů, byl na území MASMK zřízen Lesnický park Masarykův les Křtiny. Lesnické parky jsou součástí mezinárodní sítě modelových lesů The International Model Forest Network. V rámci tzv. Lesnického parku se nachází 69 objektů. 63 Geologických exkurzních lokalit (Mineralogicko-petrografický exkurzní průvodce po území Moravy a Slezska), <http://pruvodce.geol.morava.sci.muni.cz/>

Tabulka č. 25: Muzea galerie a expozice na území MASMK, stav k 30. 6. 2015

Muzeum /galerie/expozice	Zřizovatel
Technické muzeum v Brně (Expozice Stará huť u Adamova)	Ministerstvo kultury
Muzeum Blansko	Jihomoravský kraj
Muzeum olomučanské keramiky	Obec Olomučany
Muzeum „Větrný mlýn“ Rudice	Obec Rudice
Muzeum tradičního bydlení a perleťářství	Obec Senetářov
Muzeum pivovarnictví	Hotel Sladovna a.s.
Muzeum včelařství Moravského krasu	Obec Vavřinec
Muzeum Dražanské vrchoviny	Městys Dražany
Větrný mlýn Ruprechtov	Blanka Sládková
Stálá expozice dřevěných betlémů a dřevěných plastik	Obec Malé Hradisko
Stálá expozice historie Podomí a jeho významných rodáků	Obec Podomí
Expozice Domu přírody Moravského krasu	Dům přírody Moravského krasu o.p.s.
Expozice Jeskyně Výpustek v Křtinském údolí	Správa jeskyní ČR
Archeologická expozice v jeskyni Kůlna	Správa jeskyní ČR
Archeologická expozice v jeskyni Balcarka	Správa jeskyní ČR
Jeskyně dávných rituálů (Jeskyně Výpustek)	Správa jeskyní ČR
Galerie města Blanska	Město Blansko
Rudická galerie	Obec Rudice
Galerie Jonáš v Blansku	Pavel Svoboda

Zdroj: Asociace muzeí a galerií www.cz-museums.cz, vlastní průzkum

Tabulka č. 26: Vývoj návštěvnosti vybraných muzeí na území MASMK

Muzeum /galerie/expozice	Zřizovatel	Počet návštěvníků (2012)	Počet návštěvníků (2013)	Počet návštěvníků (2014)
Technické muzeum v Brně	Ministerstvo kultury	87 092	94 360	113 894
Muzeum Blansko	Jihomoravský kraj	4 420	12 847	17 323
Muzeum tradičního bydlení a perleťářství	Obec Senetářov	1 392	1 240	1 427

Zdroj: Návštěvnost muzeí a galerií v ČR (Národní informační a poradenské středisko pro kulturu)

Využití kulturního dědictví v ekonomice regionu je limitováno jeho stavem a dostupností. Nutným předpokladem je obnova a revitalizace památkového fondu a modernizace technologického a technického zázemí.

Shrnutí analýzy přírodního a kulturního dědictví:

- Mimořádný přírodní a kulturní potenciál území
- Na území MASMK se nacházejí 3 přírodní parky o celkové rozloze 4370 ha, 8 evropsky významných lokalit soustavy NATURA 2000 o celkové rozloze 8604,78 ha, 4 národní přírodní rezervace o celkové rozloze 909,76 ha, 2 národní přírodní památky o celkové rozloze 22,88 ha, 19 přírodních rezervací o rozloze 595,73 ha, 14 přírodních památek o rozloze 78,82 ha, 30 lokalit památných stromů, celkem 141 stromů. Ramsarský mokřad Podzemní Punkva o rozloze 1 571 ha, CHKO Moravský kras o rozloze 92 km².
- Moravský kras je největším a nejdokonaleji vyvinutým krasovým územím, s nejširším spektrem krasových fenoménů ČR
- Na území MASMK se nachází přibližně 1000 jeskyní
- Na území MASMK se nachází unikátní soubor památek Lesnický Slavín a Lesnický park Křtiny
- Na území MASMK se nachází 4 národní kulturní památky, 151 nemovitých kulturních památek,

- 337 evidovaných archeologických lokalit, 63 geologických exkurzních lokalit
- Na území MASMK se nachází 10 muzeí, 7 expozic a 3 galerie, nejvýznamnější je Technické muzeum s expozicí v Josefovském údolí (návštěvnost Technického muzea v Brně v r. 2014 byla 113 894 návštěvníků) a Muzeum Blansko.
- Špatný technický stav části památek
- Nedostatečná propagace přírodního a kulturního dědictví
- Nedostatečné využití potenciálu kulturního cestovního ruchu, včetně doplňkových služeb, který by vhodně doplnil současné hlavní atraktivity regionu.
- Absence systému osvěty v oblasti přírodního a kulturního dědictví a jejího vyjádření ve vzdělávacích programech na všech stupních škol
- Neřešení využití moderních trendů prezentace dědictví
- Nedostatečná kreativita, konzervativnost a malé mezinárodní zkušenosti pracovníků v oblasti přírodního a kulturního dědictví
- Nedostatečná popularizace přírodního a kulturního dědictví v médiích
- Nedostatečné zpřístupnění objektů přírodního a kulturního dědictví
- Nedostatečná infrastruktura objektů přírodního a kulturního dědictví
- Existence bariér u části památek bránících intenzivnějšímu přístupu znevýhodněných osob
- **Mezi příležitostmi rozvoje patří** využití nemovitých kulturních památek pro edukativní činnost a další níže uvedené
- Využití historických objektů pro poskytování služeb v oblasti kultury (živá kultura), turistického ruchu a navazujících oborů včetně ubytovacích a stravovacích služeb apod.
- Oživení příběhů vázaných na památky, využití historických osob a událostí
- Využití industriálního dědictví - revitalizace objektů technických památek do podoby tematických muzeí, zábavných a sportovních parků, nových komerčních či nákupních oblastí, pro účely netradičního bydlení
- Rozvoj malého a středního podnikání s vysokým podílem kvalifikované práce souvisejících s péčí a využíváním památkového fondu
- Významný potenciál původní tradice (lidová slovesnost, hudba, tanec, hry, obřady, obyčeje, zvyky a technologické dovednosti, řemeslnou výroba, metody a díla lidového stavitelství a další druhy lidové umělecké výroby)
- Vzdělávání široké veřejnosti s cílem rozlišit, ocenit a vnímat skutečné hodnoty nemateriálního dědictví
- Tvorba produktů cestovního ruchu ve spolupráci s podnikatelskými subjekty
- Intenzivnější tvorba vzdělávacích programů kulturních institucí pro školská zařízení
- Zahnutí vzdělávacích aktivit v památkách do školních vzdělávacích programů
- Cílené propojování uměleckého vzdělávání s technologickým
- Systematické zapojování studentů a absolventů středních a vysokých odborných a uměleckých škol do obnovy a rozvoje kulturního dědictví
- **Mezi potenciálními hrozbami patří** rostoucí konkurenční tlak jiných regionů a další níže uvedené
- Ohrožení archeologických nalezišť (amatérští "hledáči pokladů", aj.)
- Ohrožení jevů tradiční lidové kultury tlakem masové produkce tuzemského i zahraničního kýchče
- Nedostatečná koordinace v oblasti tvorby politik na národní a regionální úrovni a sektorových politik (kulturní, cestovní ruch, územní plánování, dopravní, průmyslová, environmentální)
- Narušování tržního prostředí prostřednictvím poskytovaných účelových dotací do těch oblastí, které jsou schopny obstarat soukromé subjekty

3.7. Spolupráce

Spolupráce funguje v území MASMK nejčastěji na bázi volné spolupráce. Pokud jde o formy spolupráce, tak se v MASMK uplatňuje mezisektorová spolupráce při přípravě a realizaci investic (společný postup obce a firmy, obce a NNO apod.), místní agenda 21, resp. komunitní plánování veřejných služeb (uplatňují DSO Dražanská vrchovina a Město Blansko), strategické plánování rozvoje BMO (obce Brněnské metropolitní oblasti a Olomoucké aglomerace), komunitně vedený místní rozvoj (MASMK) a spolupráce subjektů uvnitř sektoru (obcí v dobrovolném svazku obcí, spolupráce podniků na vývoji nových produktů a technologií, spolupráce místních výrobců a poskytovatelů služeb, spolupráce spolků v obcích při organizování společných akcí).

Spolupráce obcí

Organizační potenciál jednotlivých obcí je značně omezený a nejmenší z nich zvládají nanejvýše běžné fungování obce a administraci vlastních projektů. Příprava a realizace náročnějších projektů nebo systematické strategické řízení jsou zcela mimo jejich možnosti, což je zčásti kompenzováno aktivitami místní akční skupiny.

Spolupráce obcí v území MASMK se doposud soustřeďuje zejména na oblast školství, tj. zajištění provozu základních škol, jež v naprosté většině případů slouží žákům z více obcí (spolupráce probíhá formou dohody na finanční kompenzaci, neboť peníze přidělené obci formou rozpočtového určení daní nestačí pokrýt veškeré náklady na žáka), objevily se však také případy spolupráce na dobudování potřebné kapacity v mateřské škole. Další okruhy spolupráce se týkají cestovního ruchu (propagace a cyklostezky), vodohospodářské stavby (zdroje pitné vody, kanalizace) a další. Projekty byly řešeny zejména v rámci fungujících DSO. (Strategie spolupráce obcí na platformě MAS, 2015). Spolupráce obcí v oblasti odpadového hospodářství je spíše mizivá. Z tohoto důvodu je na území MAS MK vysoce variabilní spolupráce obcí se svozovými společnostmi. Většina obcí je zaměřena na odpadové hospodářství pouze svého území.

Z 59 obcí má pouze 12 alespoň jednoho zahraničního partnera (partnerská obec, město). V 75% se jedná o partnerskou obec ze Slovenska, pouze 3 obce úspěšně realizovalo se svým partnerem v uplynulém období projekty podporující spolupráci regionů.

DSO jsou financovány prostřednictvím příspěvků členských obcí a dotací na realizaci společných projektů a zajištění vlastního chodu. Ve srovnání s rozpočty jednotlivých obcí jsou finanční zdroje DSO zanedbatelné a pokrývají prakticky pouze jejich běžnou činnost. Ve vztahu k potřebám rozvoje území a k přípravě a realizaci společných projektů je nutné zabezpečovat dodatečné financování z příspěvků členských obcí nebo z dotačních zdrojů. Čtyři obce nejsou členem žádného ze svazků obcí, které jsou členy MASMK.

Spolupráce spolků

Specifikem obcí MASMK jsou místní společenské a kulturní tradice, které se historicky pojí s prostředím. Venkovská společnost daleko více udržuje místní zvyky a tradice než např. společnost městská a považuje je za přirozenou součást života. Aktivita, které se s nimi pojí, jsou dobrovolného či zájmového charakteru (společenské a kulturní akce různých místních dobrovolných spolků, sportovní aktivity pro všechny skupiny obyvatel, apod.), ale také postavené z části na komerční bázi (místní trhy, jarmarky, prodejní výstavy a další). Tyto aktivity výrazně posilují sounáležitost místních obyvatel k prostředí, v němž žijí.

Rozvoj spolkového života v obcích, posilování komunitních vazeb a související budování společné identity jsou důležitým předpokladem pro zachování skutečně „živého“ venkova.

V území MASMK častěji fungují neformální vztahy a vazby, a to jak mezi jednotlivci, tak i mezi organizacemi. Zájem o dění na místní úrovni mírně závisí na úrovni vzdělanosti. Některé spolky vykonávají činnost především pro své členy (fotbal, Sokol, myslivci atd.), další primárně vykonávají činnost pro veřejnost, účastníky, návštěvníky (ochránci přírody, folklorní soubory).

vedle své hlavní činnosti pořádají také řadu dalších akcí, které jsou určeny ostatním obyvatelům obce: plesy, divadelní představení, soutěže, akce pro děti, hodové a folklorní slavnosti (poutě); zapojují se do rozvoje obce (úklid veřejných prostranství, údržba zeleně, sběr železného šrotu), organizují občanskou výpomoc apod. Pořádané společenské a kulturní akce neslouží jen k osobnímu prožitku zúčastněných jedinců, ale jde především o setkávání, o sdílení společných zážitků a o rozvoj sounáležitosti.

Spolupráce podnikatelů

Kromě obcí a mikroregionů se na současné podobě a budoucím směřování MASMK výrazně podílí podnikatelské subjekty. Jejich zástupci se mohou podílet na přípravě strategie, a ačkoli nenesou přímou odpovědnost za její implementaci, mohou k jejímu naplnění výraznou mírou přispět svými individuálními aktivitami nebo z titulu svých produkčních, spotřebitelských, zaměstnavatelských a mnoha dalších funkcí. Reálný přínos těchto aktérů k naplňování společné strategie je z principu nepředvídatelný, svými kapacitami však mnohonásobně převyšují potenciál všech obcí, mikroregionů i MASMK.

Mezisektorové rozvojové partnerství

Mezi jednotlivými aktéry na lokální a regionální úrovni se postupem času rozvíjí atmosféra kreativní spolupráce, prostřednictvím níž lze snáze, synergickým spolupůsobením překonávat limity, dané omezenými vlastními kapacitami jednotlivých aktérů. V drtivé většině případů vstupují tito aktéři do vzájemných interakcí v průběhu ad-hoc vyjednávání ohledně přípravy a realizace konkrétních rozvojových záměrů. O systematickém a dlouhodobém komunitním řízení rozvoje v drtivé většině obcí nelze vůbec hovořit. Významným reprezentantem místního partnerství je MASMK, která na území působí od roku 2006.

Meziregionální a mezinárodní spolupráce

Shrnutí analýzy spolupráce:

- Bohatá tradice řemeslné výroby, domácích specialit, uchovávání zvyků a tradic

- Silný spolkový život v obcích
- Spolupráce obcí na báze DSO
- Mezinárodní spolupráce obcí a měst na báze partnerství
- Existence rozvojového partnerství
- Dlouhodobá spolupráce místního partnerství s partnery na Moravě a Slovensku
- Spolupráce je ale nedoceneným faktorem rozvoje území MASMK, nedaří se propojovat rozvojové úsilí různých aktérů, jelikož každý z aktérů se pohybuje v jiných „sférách“.
- Spolupráce aktérů je častokrát nahodilá, přičemž řada vztahů by mohla být silnější, spolupráce efektivnější, a to i v jiných případech, nežli představuje existence dosažitelných financí. Nedostatečná spolupráce se prolíná všemi dalšími prioritami SCLLD.
- Nedostatečná spolupráce v inovacích a výzkumu, životním prostředí, efektivním využívání zdrojů, přírodním a kulturním dědictví a v cestovním ruchu.
- Nedostatečná spolupráce obcí na konkrétních rozvojových projektech
- Nedostatečný transfer výsledků aplikovaného výzkumu do praxe
- Nedostatečná spolupráce mezi zemědělskými producenty a dalšími aktéry potravinového řetězce (málo rozvinutá vertikální spolupráce)
- Nerozvinuté krátké dodavatelské řetězce
- Nedostatečná spolupráce při zavádění inovativních zařízení a postupů, výzkumu, vývoje a marketingu ve zpracování zemědělské a lesní produkce
- Nedostatečná meziregionální a mezinárodní spolupráce všech aktérů v území
- Nedaří se úplně propojovat rozvojové úsilí různých aktérů
- Spolupráce aktérů je častokrát nahodilá
- Někteří místní aktéři nejsou schopni nebo ochotni spolupracovat
- **Mezi příležitostmi rozvoje spolupráce patří** rostoucí zájem o produkty venkovského a ekologického původu, o produkty z přírodních a tradičních materiálů o produkty a služby KKO a další níže uvedené
- Rostoucí zájem o nové a inovační produkty, výrobky, služby a technologie
- Možnost vytvořit společné inovativní výrobky, technologie a systémy
- Možnost posílit společné inovativní a integrované přístupy k zachování a managementu rozmanitosti přírodního a kulturního dědictví
- Možnost hledání a realizace společných řešení problémů obcí
- **Mezi potencionálními hrozbami patří** nedostatečná koordinace v oblasti tvorby politik na národní a regionální úrovni a sektorových politik a další níže uvedené
- Rozdíly v uspořádání, fungování a financování veřejné správy na regionální úrovni v ČR a jiných zemích
- Obtížné a administrativně náročné získávání finančních prostředků z grantů, nedostatek vhodných dotačních titulů.

3.10. Rozvojový potenciál území

Rozvojová území

Klíčovým nástrojem jsou rozvojové koncepce obcí. 2/3 obcí MASMK využívá nějaký rozvojový dokument, o aktuální dokumenty jde pouze v 5 případech. DSO a obce na území MASMK s koncepcemi příliš nepracují, resp. jsou neaktuální. Jednotlivé obce mají v územních plánech vymezeny rozvojové plochy s různým funkčním využitím. Rozvojová území mají většinou vazbu na klíčové dopravní komunikace a na rozvojové osy. Na území MASMK se nacházejí 2 kategorie rozvojových území: území se zvýšeným ekonomickým potenciálem (Blansko, Jedovnice, Rájec-Jestřebí, Černá Hora, Protivanov, Drnovice) a území s potenciálem cestovního ruchu (obce v CHKO v a územích soustavy NATURA 2000 -zejména přírodní potenciál, ostatní obce - zejména kulturní potenciál).

Rozvojové limity

Prostorové rozložení legislativních ekologických limitů tvoří nezbytný podklad pro rozvoj každého území a lze říci, že kumulace těchto limitů na jednom místě zdůrazňuje mimořádnou hodnotu dané lokality. Na území MASMK se limity uplatňují v podobě CHKO, jež současně představuje i evropsky významnou lokalitu soustavy NATURA 2000 a místo koncentrace maloplošných zvláště chráněných území. V souvislosti s ochranou krajinného rázu je na území limitována též oblast Rakoveckého údolí a přírodního parku Říčky.

Brownfieldy

Na území MASMK jsou evidovány pouze 3 lokality tohoto typu. Nízký počet těchto objektů vypovídá o tom, že průmyslové a zemědělské objekty a areály v MASMK jsou nadále využívány k podnikání, u některých došlo ke změně z výrobních objektů na objekty služeb. Brownfieldy pro území MASMK nejsou identifikovaným problémem

Tabulka: Brownfieldy na území MASMK

Číslo	Obec	Souřadnice GPS	Typ lokality	Stávající využití	Předchozí využití	Rozloha
1.	Rájec-Jestřebí	49°24'36.23''N 16°38'25.01''E	Areál (plocha s budovami)	Není uvedeno	Průmysl (areál býv. pivovaru)	5357m ²
2.	Habrůvka	49°18'6.985''N 16°43'42.251''E	Areál (plocha s budovami)	Sklady	Zemědělství (areál ZD)	4959m ²
3.	Adamov	49°18'14.31''N 16°39'9.05''E	Areál (plocha s budovami)	Strojírenská výroba, sklady	Průmysl, strojírenská výroba	72000m ²

Zdroj: <http://www.brownfieldy.cz/>, stav k 31. 12. 2014

Rozvojové oblasti

Znalostní ekonomika

Současná ekonomika je obecně čím dál tím víc založena na znalostech. Pro zvýšení konkurenceschopnosti je přitom klíčová schopnost inovovat, mít přístup k výsledkům vědecko-výzkumné činnosti a využívat je. Rozvoj ekonomiky založené na znalostech je podmíněn podporou vytváření znalostí a jejich využíváním ve formě inovací, komplexní podporou inovačních firem a zajištěním efektivní spolupráce výzkumu a vývoje s podnikatelskou sférou. To všechno samozřejmě souvisí s dostatkem vzdělané a kvalifikované pracovní síly, která vědecko-výzkumné a inovační aktivity rozvíjí.

V tomto směru význam a velikost Brna významně ovlivňuje rozvoj v MASMK. Brno je druhým nejvýznamnějším řídicím a ekonomickým centrem ČR s vysokou koncentrací činností s vysokou přidanou hodnotou (ICT, specializované služby, výzkumné organizace ad.)

V Brně dochází k dynamickému rozvoji oboru IT, přičemž významná část IT firem se specializuje na SW řešení právě pro průmysl. Dynamický rozvoj IT a jeho propojení s tradiční specializací na strojírnoství a elektrotechniku vytváří příznivé prostředí pro rozvoj moderních technologií a znalostně intenzivních firem.

Brno tvoří se svým regionem (ale i naopak region s Brnem, jakožto jádrem) jeden celek, jeden organismus. Navzdory administrativním hranicím je Brno atraktivním místem pro lidi z okolí, což mimo jiné dokazuje již fungující IDS, dojíždka za prací i službami, do škol i za kulturou apod.

Kreativní ekonomika

V posledních dvou desetiletích se duševní vlastnictví a kreativita stávají hnací silou ekonomik, a tím roste i význam kulturních a kreativních průmyslů a odvětví, který spočívá v jejich potenciálu přispívat k ekonomickému a společenskému růstu, zaměstnanosti, rozvoji inovací, informačních a komunikačních technologií čerpajících z atraktivity obsahu.

KKO mohou významně přispět k plnění cílů strategie Evropa 2020, a to především díky netechnologickým inovacím, jakými jsou design či obsahově orientovaná nová média a audiovizí. Tyto netechnologické inovace jsou založeny na kulturní kreativitě a díky své vysoké přidané hodnotě a dalším pozitivním externalitám mají významný dopad na růst ostatních odvětví, jakými jsou např. elektrotechnický průmysl, cestovní ruch a oděvní průmysl.

V území MASMK a v Brně které na území bezprostředně navazuje a v oblasti KKO je přirozeným centrem celé jižní Moravy je potenciál talentů, existence silných organizací a firem a tradičních institucí.

Přírodní a kulturní dědictví v ekonomice

Území MASMK má mimořádnou koncentraci objektů a prvků přírodního a kulturního dědictví. Toto dědictví ale není adekvátně využíváno v ekonomice regionu. Aby byl tento potenciál plně využit, je potřeba šířit osvětu, zlepšit propagaci, pečovat, chránit kulturní a přírodní dědictví a přicházet s inovativními aktivitami jeho využití. Spolu se zlepšováním základní péče je nutné zefektivnit marketing a propagaci dědictví a na něj navazující infrastrukturu a služby cestovního ruchu.

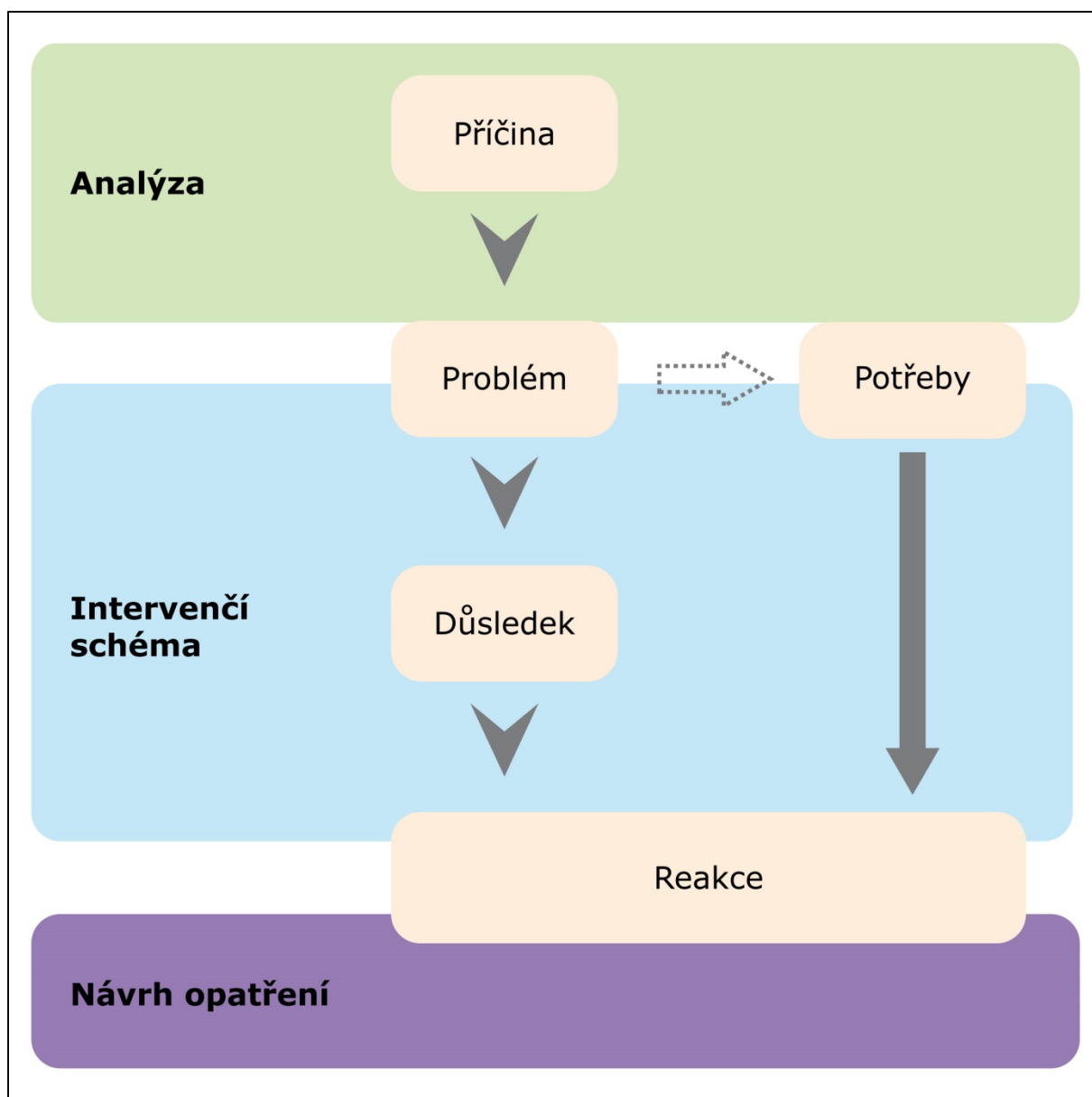
Shrnutí:

- Vysoká ekonomická výkonnost území MASMK
- Technologická vyspělost i rozvinutý inovační potenciál území MASMK a Brna
- Vysoká podnikatelská aktivita území MASMK s převahou malých podniků a sektoru služeb a výrazná dominance KKO
- Vysoký podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva, nadprůměrný podíl obyvatel se středoškolským vzděláním
- Významné soustředění kvalifikované pracovní síly v sektoru VaV, s nejvyšším podílem výzkumných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců VaV v BMO
- Koncentrace vysokých škol a organizací výzkumu a vývoje v Brně
- Významné limity pro umístování provozů (ochrana přírody, ochrana vod atd.)
- Špatný stav silnic II. a III. třídy
- Nízká kvalita a relevance problémové orientace výzkumu vedoucí k nízkému aplikačnímu potenciálu
- Vysoká polarita mezi Brnem a územím MASMK plynoucí z nevyrovnané nabídky služeb podpůrné inovační infrastruktury
- Nedostatečné rozvinuté systémy celoživotního vzdělávání
- Absence kreativního a umělecké vzdělávání populace na všech úrovních vzdělávání (předškolní zařízení, základní, střední a vysoké školy) a také mediální a digitální výchova.
- Nedostatečné propojování kreativních, technologických a ekonomických směrů v rámci vzdělávání, tak nedostatečné průřezové vzdělávání v oblasti digitálních technologií a podnikání
- Absence podnikatelského přístupu aktérů KKP
- Absence infrastruktury nového typu (kreativní centra, houby, inkubátory) včetně technologického vybavení pro testování, produkci a spotřebu kulturních a kreativních produktů a služeb
- Zmapované zdroje v území představují potenciál pro ekonomický rozvoj s důrazem na inovativní řešení a vzdělávání a na vývoj produktů s vyšší přidanou hodnotou, rozvoj místního sociálního kapitálu, komunit, dobrovolnictví, péči o hodnoty kulturního a historického dědictví, péči o území, ochranu hodnot přírodního dědictví.
- Předpokladem úspěšného naplňování tohoto potenciálu je spolupráce uvnitř území (svazek obcí, mezisektorová spolupráce, spolky, podnikatelé) i s dalšími lokalitami na národní i mezinárodní úrovni.
- **Mezi rozvojové příležitosti patří** existující lidský potenciál aktivních aktérů inovací a KKO a další níže uvedené
- Rostoucí zájem o produkty tvůrčích odvětví
- Vzdělaná a internacionalizovaných mladá generace
- Integrace KKO do širokého spektra průmyslu a služeb významnou měrou zvýší schopnost podniků inovovat a zvyšovat ekonomickou hodnotu jejich produktů
- **Mezi potencionální hrozby patří** znemožnění přístupu ke kapitálu a další níže uvedené
- Decentralizace a regionální asymetrie v přístupu k veřejným zdrojům
- Odliv "mozků"
- Nedostatečné povědomí/informovanost veřejnosti o KKO
- Hospodářská recese
- Silná nadnárodní konkurence

4. Analýza problémů a potřeb

4. 1. Analýza problémů

Formulace problémů rozvoje území MASMK představuje v procesu tvorby SCLLD významný mezník, neboť ukazuje, v jakých oblastech (tématech) se koncentrují problémy regionu a na co tedy při plánování jeho dalšího rozvoje zaměřit pozornost. Tvoří pomyslné přemostění analytické a strategické části dokumentu. Problém je možné definovat jako rozpor mezi žádoucím stavem a stavem současným (popsaným v analýze). Problémy byly identifikovány pomocí expertního hodnocení, při němž byly významně zohledněny již provedené analýzy.

Pro identifikaci a popis problémů byl využit rámec „příčina - problém - důsledek - potřeby“. Jednotlivé problémy jsou při využití tohoto rámce popsány v jednotné struktuře, kdy každý z nich je vysvětlen výčtem (řetězcem) příčin a důsledků. Zmíněny jsou (není-li uvedeno jinak) zejména důsledky, které se již v současné době projevují. Analýza problémů je podkladem pro návrh intervenční logiky SCLLD.

Analýza problémů je členěna podle 4 tematických oblastí vymezených již v rámci SWOT analýzy. V rámci každé z těchto tematických oblastí je definováno několik hlavních problémů. Každý z nich je následně stručně popsán ze současného pohledu a z hlediska střednědobé budoucnosti a je doplněn výčtem příčin a důsledků.

TEMATICKÁ OBLAST: DOPRAVA A MOBILITA

Území MASMK je regionem se zvyšujícími se nároky na mobilitu obyvatel, která je nezbytným předpokladem pro vnější konkurenceschopnost regionu (lákání nových investorů a udržení těch stávajících, mobilita pracovních sil) i pro kvalitu života obyvatel (dostupnost služeb). Přitom se však potýká s přetíženou silniční sítí v důsledku nedostavěné páteřní silniční infrastruktury napojující tuto oblast na okolní centra nebo tvořící páteř dopravy v rámci oblasti. Veřejná doprava v oblasti je integrovaná v rámci IDS Jihomoravského kraje, prohloubení její integrace však brání dosud převážně oddělené dopravní módy a konflikty v místech přestupu. Veřejná doprava je přes některé realizované investice stále z velké části bariérová. To platí i pro pěší dopravu, která se navíc potýká se sníženou bezpečností v místech kontaktu s dopravou silniční, případně železniční a

cyklistickou. Cyklistická doprava je v oblasti dosud rozvinutá málo, a pokud již byly realizovány některé úseky cyklostezek, jedná se zpravidla o úseky určené primárně pro rekreaci. V oblasti bylo dosud vybudováno minimum cyklostezek pro každodenní pohyb obyvatel, což snižuje jejich mobilitu při vyjíždce za prací, do škol a za službami.

Problém: Nedostatečná infrastruktura pro veřejnou dopravu ve vazbě na individuální dopravu

Území MASMK má dobré napojení na řadu velkých okolních center (Brno, Prostějov, Vyškov). Zásadním problémem je přetížená síť silnic nižšího řádu (silnice II. a III. třídy), jejichž parametry neodpovídají rostoucí dopravní zátěži (důsledek suburbanizace) a vyskytují se na nich četná konfliktní místa. Tyto skutečnosti zásadním způsobem snižují mobilitu obyvatel v regionu, resp. brání plnému využití rozvojového potenciálu regionu a jeho vnější konkurenceschopnosti. Nedobudovaná infrastruktura má také negativní dopady na životní prostředí především v důsledku nadměrného znečištění ovzduší a hlukové zátěže.

Veřejná doprava v území MASMK je propojena prostřednictvím IDS JMK. Tento systém pracuje s jednotnými tarify, s jednotně vytvořenou sítí linek a časovou provázaností spojů. Integrace tohoto systému však není úplná - komplikuje jej především prostorová oddělenost a neprovázanost jednotlivých dopravních módů na přestupních terminálech (vlak-autobus, automobil-vlak, kolo-vlak atd.) a absence systémů P+R, K+R, B+R. Veřejná doprava je mimoto reálně dosud málo preferovaná vůči automobilové dopravě (např. provoz na křižovatkách), systém dosud málo využívá ICT.

Podvyužívání udržitelných forem dopravy je jedním z hlavních důvodů nárůstu IAD, negativních dopadů dopravy na životní prostředí a nedostatečně variabilní mobility obyvatelstva.

Hlavní příčiny problému:

- Nedostatečné finanční prostředky z veřejných rozpočtů na dopravní stavby
- Nekoncepční postup státu při rozvoji dopravní infrastruktury (v minulosti časté změny v prioritizaci státních investic do dopravní infrastruktury)
- Nedostatečné legislativní řešení problematiky budování dopravních staveb veřejného významu (výkupy pozemků)
- Obtížný konsensus nad územním vedením významných dopravních staveb
- Dlouhodobý nedostatek finančních zdrojů na údržbu komunikací nižšího řádu vedoucí k trvalému zhoršení jejich stavu
- Pokračující rozvoj infrastruktury jednotlivých dopravních módů bez jejich vzájemné provázanosti
- Proces suburbanizace vedoucí ke zvýšeným nárokům na dopravní obslužnost v území MASMK které je součástí Brněnské metropolitní oblasti
- Nedostatek reálných opatření k preferenci veřejné dopravy před IAD
- Absence širšího společenského konsensu nad rolí a potřebou rozvoje veřejné dopravy jako plnohodnotné alternativy vůči IAD
- Pokračující rozvoj infrastruktury jednotlivých dopravních módů bez jejich vzájemné provázanosti
- Nízká humanizace veřejného prostoru
- Budování nových center zaměstnanosti a bydlení bez vazby na udržitelnou dopravu
- Uživatelsky málo atraktivní prostředí dopravních terminálů (návaznost železniční dopravy na ostatní druhy veřejné dopravy (zejména MHD), absence dopravních terminálů v rámci IDS)
- Dosud jen částečné využití ICT systémů a telematiky ve veřejné dopravě
- Málo kapacitní a uživatelsky neatraktivní návaznost IAD na veřejnou dopravu vč. MHD, absence záchytných parkovišť P+R

Hlavní důsledky problému:

- Absence rychlostního napojení severním směrem (R43)
- Špatný stav, zastaralá síť a dlouhodobá podfinancovanost silnic 2. a 3. třídy
- Nedostatečná modernizace a nízká efektivita dopravy jako odvětví
- Četné negativní dopady dopravy na životní prostředí
- Nedostatečné využití veřejné dopravy (vzhledem k jejímu potenciálu), zhoršená uživatelská atraktivita a nízké využití veřejné dopravy

Problém: Nedostatečná infrastruktura pro pěší a cyklistickou dopravu

Pěší doprava v území MASMK je vystavena několika rizikům. Předně je to zhoršená bezpečnost pohybu pěších osob v místech kontaktu se silniční dopravou. Platí to jak pro intravilány obcí, kde je řada přechodů pro chodce v místech vysokou intenzitou dopravy nepřehledná nebo jinak nebezpečná, tak i pro mezilehlý prostor, kde chodníky často chybějí a intenzita dopravy zde přitom

v posledních letech i několikanásobně vzrostla. Pěší doprava se dále potýká s přetrvávající bariérovostí (přes četné investice v posledních letech). Také v cyklistické dopravě je řada nebezpečných úseků, cyklisté jsou nuceni v důsledku nedobudované sítě cyklostezek často používat frekventované silnice. Cyklistické stezky vedou pouze v několika místech a zpravidla byly dosud budovány spíše pro rekreační účely, nikoli pro každodenní pohyb obyvatel (vyjíždka za prací, do škol a za službami).

Hlavní příčiny problému:

- Přetrvávající bariéry ve veřejné dopravě (přes četné bezbariérové úpravy zastávek, terminálů a vozidel zejména v rámci brněnské MHD)
- Zastaralost vozového parku ve veřejné dopravě
- Deficity v infrastruktuře pro cyklistickou dopravu (chybějící úseky cyklostezek a vybavenost cyklostezek, absence cyklopruhů na většině významných komunikací v intravilánu)
- Výrazná konfliktnost pěší a cyklistické dopravy s dopravou silniční

Hlavní důsledky problému:

- Zhoršená bezpečnost v cyklistické a pěší dopravě
- Slabá role cyklistické dopravy v její funkci každodenního přesunu obyvatel za prací a do škol v území MASMK
- (Nadměrné) negativní dopady dopravy na životní prostředí

TEMATICKÁ OBLAST: ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Území MASMK má relativně zdravé životní prostředí. Některé jeho složky však vykazují zhoršenou kvalitu, navíc s trendem prohlubování daného problému. Identifikované problémy jsou se znečištěným ovzduším (zejména pak prachovými částicemi) a s hlukovou zátěží. S životním prostředím úzce souvisí i nedobudovaná technická infrastruktura, což zhoršuje stav životního prostředí i hrozbu některých environmentálních rizik.

Problém: Zhoršený stav ovzduší a hluková zátěž v části MASMK

Ovzduší v části regionu vykazuje nadlimitní koncentrace některých znečišťujících látek. Hlavním problémem ovzduší jsou prachové částice, které představují problém především v blízkosti hlavních dopravních os (prachové částice z dopravy). Znečištění ovzduší ze stacionárních zdrojů je méně významné, v některých lokalitách je však rovněž problematické (zejména starší zástavba se zastaralým lokálním topením využívajícím pevná paliva). Doprava je také dominantní příčinou hlukové zátěže území.

Hlavní příčiny problému:

- Vysoké intenzity silniční dopravy
- Absence protihlukových opatření
- Používání starých spotřebičů na pevná paliva zejména v domácnostech
- Nedostatek opatření ke zlepšení imisní situace v sídlech (zeleň, vodní prvky apod.)

Hlavní důsledky problému:

- Zvýšené koncentrace znečišťujících látek, zejména pak prachových látek v ovzduší
- Zvýšená hluková zátěž obyvatel a její nárůst

Problém: Existující a hrozící environmentální rizika

Systém odpadového hospodářství je postupně modernizován, některé složky potřebné infrastruktury pro likvidaci a separaci odpadu či pro jeho další využití však v území chybějí. Chybí odkanalizování některých obcí, stejně jako vodovodní přípojky v řadě lokalit. Zásadními environmentálními riziky území MASMK jsou povodně a sucho. Na řece Svitavě je postupně budován systém protipovodňové ochrany, některé části území MASMK však dosud před povodněmi chráněné nejsou. Do budoucna lze očekávat čím dál častější potíže také se suchem (území MASMK patří k nejsušším částem Česka). V území jsou i rezervy v energetické náročnosti budov a možnostech energetických úspor a v osvětě a propagaci ekologicky příznivějších způsobů života s důrazem na dobrovolnou střídmost, na nekonzumní a duchovní kvality lidského života.

Hlavní příčiny problému:

- Chybějící odkanalizování některých obcí
- Chybějící části infrastruktury v oblasti odpadového hospodářství
- Dosud spíše slabé využití technické infrastruktury pro více obcí z území MASMK
- Změny klimatu zvyšující riziko živelních pohrom, zejména záplav a sucha

- Nedokončený systém protipovodňové ochrany území MASMK
- Nedostatečná vybavenost prostředky pro eliminaci environmentálních rizik
- Proměny v kulturní a hodnotové sféře společnosti
- Zvyšující se orientace společnosti na výkon a ekonomickou prosperitu a tlak na jednotlivce

Hlavní důsledky problému:

- Lokálně zhoršená kvalita povrchových a podzemních vod
- Neúplně využitý potenciál pro třídění a likvidaci odpadu a pro jeho další využití
- Hrozba ničivých povodní, sucha a požárů
- Eroze a degradace půd

Problém: Nedostatečný podíl ekologicky stabilních ploch a nedostatečná péče o biodiverzitu

Část MASMK má relativně vysoký podíl ekologicky nestabilních ploch (zastavěná území, orná půda atd.) a že zejména podíl zastavěných ploch roste, což nepřímo zhoršuje např. rozsah povodní nebo půdní eroze. Území MASMK je krajinářsky velmi cenné pro jedinečnou terénní modelaci a přírodní podmínky, které ideálně využívalo vznikající osídlení. Většina území je pokryta lesy, především v jižní polovině; velký podíl však tvoří kulturní nebo dřívějšími výsadbami jehličnatých dřevin narušené porosty. V území byl zjištěn výskyt cizích invazních druhů (Impatiens glandulifera, I. parviflora, Reynoutria japonica, R. sachalinensis). Koeficient ekologické stability do hodnoty jedna, což znamená, že se jedná o oblast intenzivně využívanou, s oslabenou autoregulací ekosystému a značnou ekologickou labilitou dosahuje 1/3 obcí MASMK.

Hlavní příčiny problému:

- Nízký podíl ekologicky stabilních ploch v některých částech území (daný nejen rozsahem zastavěného území, ale i zemědělskou výrobou s vysokým podílem orné půdy na celkové rozloze)
- Vysoký podíl nefunkčních prvků ÚSES a probíhá příliš pomalé zlepšování jejich funkčnosti a postupná realizace nefunkčních (navržených) částí ÚSES a zlepšování funkčnosti celého systému.

Hlavní důsledky problému:

- Hrozba ničivých povodní, sucha a požárů
- Eroze a degradace půdy
- Ztráta atraktivnosti území pro obyvatele a návštěvníky

TEMATICKÁ OBLAST: KONKURENCESCHOPNOST A VZDĚLÁVÁNÍ

V rámci území MASMK jsou nevyrovnané podmínky pro rozvoj konkurenceschopných odvětví, a to jak výzkumné, tak aplikační sféry. V oblasti infrastruktury a služeb pro rozvoj podnikání a inovací, která je koncentrována na brněnskou metropoli, a možnosti využití výsledků výzkumu a vývoje tak nejsou dostatečně šířeny v navazujícím území MASMK. Aplikační potenciál produkovaných výsledků VaV je až na výjimky slabý. Přetrvává situace slabého přenosu výsledků VaV do praxe a komerčního využití.

Problém: Nedostatek vhodně kvalifikovaných a konkurenceschopných lidských zdrojů

Klíčovým předpokladem udržení a rozvoje konkurenceschopnosti MASMK jsou lidské zdroje. V rámci MASMK se projevují rozdíly v kapacitách a vybavení škol a v následné kvalitě poskytovaného vzdělávání, což se promítá do vyšší dojížděivosti za kvalitnějším vzděláváním do města Brna. Není doposud zajištěn funkční systém přípravy lidských zdrojů tak, aby generoval dostatečný počet absolventů s vhodnou kvalifikací pro potřeby preferovaných oborů a k uspokojení poptávky firem, a to jak existujících (tradičních) tak příchozích. Vzhledem k nedokončené reformě školského systému (včetně vysokých škol) se na situaci v území a v BMO projevují vlivy normativního způsobu financování škol, vedoucí k problematické kvalitě vzdělání absolventů a nevhodné skladbě oborů.

Trh práce v regionu je ovlivňován celkovou transformací ekonomiky, která se výrazně promítla do odvětvové skladby zaměstnanosti, kde dochází k poklesu zaměstnanosti a významu sekundéru na úkor terciérního sektoru. Vyšší míru nezaměstnanosti vykazují periferní části MASMK. Problémem je také vysoká dlouhodobá nezaměstnanost. Vliv na tento stav má odchod lidí v mladším věku s vyšším vzděláním z periferních částí do měst a v obcích zůstávají starší lidé a lidé s nižším vzděláním.

Hlavní příčiny problému:

- Přetrvávající nízká kvalita vzdělávání na ZŠ a SŠ v mezinárodním srovnání
- Pokračování útlumu zájmu o nematuritní obory
- Skladba SŠ a VŠ absolventů neodpovídá potřebám zaměstnavatelů a potenciálních investorů

- Pokračující normativní způsob financování školství a chybějící reforma vysokého školství; malý důraz na kvalitu
- Problémy s udržením vysoce kvalifikovaných pracovníků ve VaV a podnicích s vysokou HPH, daných nedostatečným rozvojem sociálního zázemí
- Negativní populační vývoj a stárnutí obyvatelstva
- Strukturální změny ekonomiky (transformace průmyslu zejména v Brně)
- Globální ekonomická krize
- Neefektivní služby zaměstnanosti
- Skladba SŠ a VŠ absolventů neodpovídá potřebám zaměstnavatelů a potenciálních investorů
- Odchod mladé populace a stárnutí periferních obcí
- Vysoká konkurence na trhu práce

Hlavní důsledky problému:

- Vysoký podíl absolventů mezi nezaměstnanými, vysoká dlouhodobá nezaměstnanost v periferních částech MASMK
- Problémy s naplněním cílů a udržitelnosti velkých projektů infrastruktury VaV provedených v minulých letech v Brně
- Snížení přílivu přímých zahraničních investic s vysokou přidanou hodnotou do území MASMK
- Odchod investorů, zejména těch s VaV a inovačním potenciálem
- Zhoršování socioekonomické situace nezaměstnaných obyvatel, snižování jejich životní úrovně
- Zvyšování dlouhodobé a strukturální nezaměstnanosti
- Ztráta lidského kapitálu

Problém: Nerozvinutý inovační potenciál

V rámci MASMK jsou nevyrovnané podmínky pro rozvoj konkurenceschopných odvětví, a to jak výzkumné, tak aplikační sféry. Infrastruktura a služby pro rozvoj podnikání a inovací jsou koncentrovány na BMO a možnosti využití výsledků výzkumu a vývoje tak nejsou dostatečně šířeny ani v měřítku BMO, ani mimo ni. V poslední době se podniky potýkají s nedostatkem kvalifikované pracovní síly pro vlastní výrobu i inovační proces. Problémem jsou nedostatečné inovace ve znalostní náročnosti produkce, kde převládají výrobky méně náročné na znalosti. Je to způsobeno především kvalitou zaváděných inovací, která stále není schopna generovat významnější množství nových technologií.

Oblast kulturních a kreativních odvětví je v území MASMK a na něj navázanou BMO velmi početná, přináší ekonomický dopad. Potenciál KKO ale není MASMK plně využit. V území MASMK chybí zázemí pro rozvoj KKO, nejtalentovanější absolventi odcházejí.

Území MASMK má mimořádný potenciál v oblasti přírodního a kulturního dědictví, tento ale není adekvátně využit v ekonomice regionu. Aby byl tento potenciál plně využit, je potřeba přicházet s inovativními aktivitami jeho využití.

Hlavní příčiny problému:

- Nízká inovační poptávka podniků, převaha výroby s malou přidanou hodnotou
- Nedostatečný transfer výsledků aplikovaného výzkumu do praxe
- Nedostatek zdrojů pro další rozvoj
- Konzervativismus, lpění na stereotypch a neochota k inovacím a spolupráci s dalšími subjekty
- Vysoká polarita mezi Brnem a územím MASMK plynoucí z nevyrovnané nabídky služeb podpůrné inovační infrastruktury
- Nízké ambice a reaktivnost majitelů malých a středních firem, které ale mají potenciál růstu založeného na inovacích
- Absence kreativního a umělecké vzdělávání populace na všech úrovních vzdělávání (předškolní zařízení, základní, střední a vysoké školy) a také mediální a digitální výchova.
- Nedostatečné propojování kreativních, technologických a ekonomických směrů v rámci vzdělávání, tak nedostatečné průřezové vzdělávání v oblasti digitálních technologií a podnikání
- Absence infrastruktury nového typu (kreativní centra, houby, inkubátory) včetně technologického vybavení pro testování, produkci a spotřebu kulturních a kreativních produktů a služeb

Hlavní důsledky problému:

- Pokles ekonomické výkonnosti území, zvýšení nezaměstnanosti
- Snižující se konkurenceschopnost přírodního a kulturního dědictví pro intenzivnější poskytování kulturních služeb představuje riziko spojené s úbytkem návštěvníků.
- Ochod kvalifikovaných, zejména mladých vědeckých a odborných pracovníků pracujících ve firmách do jiných zemí

- Silná koncentrace aktivit VaV do několika málo oborů, subjektů a především do podniků pod zahraniční kontrolou

Problém: Nedostatečná konkurenceschopnost ekonomiky

Průmysl má v území MASMK stále významnou pozici. V posledních letech v důsledku specializace dochází k nárůstu podílu služeb. Největším problémem dalšího růstu a rozvoje inovací je oblast netechnických kompetencí souvisejících se strategickým řízením, obchodem, práce se zákazníky a vyhledáváním nových příležitostí.

Zemědělské podniky mají převážně velkovýrobní charakter s převahou pronajaté půdy, s relativně nízkou mírou diverzifikace činností mimo zemědělství, bi-kulturním pěstováním plodin a nízkou úrovní finalizace výroby. Potravinářství ve velké míře se vyrábí produkci běžného konzumního charakteru. V menší míře je zastoupena jedinečná produkce, využívající konkurenční výhody. Některé větší podniky mají vlastní zdroje a značnou motivaci k inovativním aktivitám, které provádějí i ve spolupráci s dalšími subjekty. Oblast lesnictví na území MASMK se potýká a nedostatečnou technologickou vybaveností dřevozpracujících podniků, nedostatečnou technologickou a technickou vybaveností subjektů, které se zabývají produkcí sadebního materiálu lesních dřevin, špatným stavem lesnické mechanizace a nedostatečnou, resp. málo obnovovanou lesní infrastrukturou. Využití dřevní hmoty a zhodnocení místními zpracovatelskými kapacitami a rovněž spotřeba a recyklace dřevěných výrobků jsou mimořádně nízké. Většina vytěženého dříví se vyváží v surovém stavu nebo v polotovarech.

Moravský kras je středně rozvinutou turistickou destinací s nedostatečnou infrastrukturou cestovního ruchu a nerozvinutými službami, s nízkou technickou úrovní a vybaveností turistických tras, lyžařských a běžeckých tratí, cyklotras a cyklostezek (odpočívadla, hygienická zařízení) apod.). Návštěvníci oblasti identifikují jako hlavní nedostatky oblasti nízkou kvalitu ubytovacích a stravovacích služeb a malou nabídku pro trávení volného času (turistických cílů nebo atraktivit). Jednotlivé subjekty působící v oblasti cestovního ruchu v Moravském krasu podnikají samy. Z jiných turistických destinací známý a pro mnohé návštěvníky samozřejmý fakt centrální koordinace aktivit chybí.

Hlavní příčiny problému:

- Nedostatečná kapitálová vybavenost,
- Omezená schopnost nacházet a vstupovat na nové trhy;
- Omezená dostupnost zárodečného a rozvojového kapitálu pro začínající a rozvojové firmy;
- Nedostatečné manažerské dovednosti a netechnické kompetence;
- Nedostatek kvalifikované pracovní síly pro vlastní výrobu i inovační proces;
- Produkce výrobků s nízkou přidanou hodnotou, často prodej surovin
- Využívání nástrojů marketingu ve velmi omezeném měřítku
- Nevhodná věková struktura v zemědělské a lesnické výrobě a odliv pracovních sil mimo sektor
- Nedostatečná úroveň stavebních i technologických investic
- Nízká investiční aktivita u mikro a malých podniků a minimální účast na trhu
- Nedostatečná diverzifikace zemědělské produkce a nezemědělských činností
- Nedostatečný modernizace mechanismů a technologií v lesnictví
- Přílišná koncentrace na jednu atraktivitu cestovního ruchu- jeskyně
- Nedostatečná schopnost subjektů na trhu cestovního ruchu objevovat, sledovat a reagovat na trendy probíhající jak na straně poptávky, tak na straně konkurenční nabídky (nabídka atraktivit cestovního ruchu, nabídka produktů, marketingová komunikace atd.),
- Region vůbec nepracuje cíleně s vytvářením nabídky pro návštěvníky z BMO
- Konzervativismus a zaužívané stereotypy podle kterých cestovní ruch jsou jenom ubytovací a stravovací služby
- Negativní zkušenosti při zavádění modelu destinačního managementu
- Obavy ze ztráty návštěvníků
- Dlouhodobá rivalita regionu Blanenska a Boskovicka a z ní plynoucí neochota spolupráce v rámci turistické oblasti Moravský kras a okolí

Hlavní důsledky problému:

- Stagnující počet obyvatel a podnikatelů na venkově, převaha stárnoucí populace, nezaměstnaných a dalších znevýhodněných skupin, na venkově a jejich nízká kupní síla
- Snižující se návštěvnost a konkurenceschopnost území MASMK
- Ztráta i tak slabých dosavadních pozic na trhu cestovního ruchu
- Rostoucí konkurenční tlak jiných regionů
- Snižování zisku z oblasti cestovního ruchu

TEMATICKÁ OBLAST: SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOST A SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Infrastruktura sociálních služeb neodpovídá zcela aktuálním a očekávaným požadavkům a potřebám obyvatel MASMK. Ve střednědobém výhledu jsou ohroženy zejména některé cílové skupiny, a to senioři (a osoby o ně pečující), rodiny s dětmi, osoby se zdravotním postižením osoby s duševním onemocněním, a dále osoby, které se ocitnou v nepříznivé životní situaci (např. v důsledku ztráty zaměstnání). Problémy se rovněž koncentrují na území vyloučených lokalit.

Problém: Nedostatečné kapacity pro aktivní začleňování sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob do života

K řešení nepříznivé situace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob přispívá rozvoj sociálního podnikání, které je jedním z vhodných nástrojů aktivního začleňování, ale zatím není plně využito jeho potenciál.

Hlavní příčiny problému:

- Nerozvinutý sektor sociální ekonomiky
- Obavy podnikatelů z rozvoje sociální ekonomiky
- Obavy z práce se sociálně vyloučenými nebo sociálním vyloučením ohroženými osobami

Hlavní důsledky problému:

- Existence a riziko dalšího rozšiřování sociálně vyloučených lokalit s koncentrací sociálně patologických jevů
- Další růst počtu sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením
- Riziko budoucí sociální destabilizace
- Růst nezaměstnanosti

Problém: Nedostatečné kapacita a kvalita infrastruktury sociálních a návazných služeb

Některé druhy sociálních služeb vykazují deficity kapacit, zejména některé terénní a ambulantní služby. Nedostatečné kapacity vykazují zejména služby pro osoby se zdravotním postižením (tělesným, duševním či kombinovaným). Chybí také služby připravující tyto osoby ke vstupu (návratu) na trh práce. Deficity kapacity i kvality vykazují i sociální služby pro seniory.

Hlavní příčiny problému:

- Lokální nerovnováha v dostupnosti některých sociálních služeb (zejm. pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením) s horší dostupností péče
- Chybějící různorodá nabídka bydlení pro seniory
- Nedostatečná nabídka vhodného bydlení a dalších forem pomoci (služeb) pro specifické cílové skupiny
- Nedostatečná nabídka prostupného bydlení pro specifické cílové skupiny
- Existence sociálně vyloučených lokalit
- Nedostatečná nabídka terénních služeb sociální prevence a služeb vedoucích k podpoře zaměstnávání ohrožených skupin obyvatel
- Chybějící provázanost zdravotních a sociálních služeb včetně domácí a paliativní péče

Hlavní důsledky problému:

- Zvýšený rozvoj sociálně patologických jevů u dětí a mládeže
- Rostoucí počet osob propadajících sociálním systémem (závislé matky, psychicky nemocní aj.)
- Nárůst počtu osob ohrožených ztrátou bydlení
- Nárůst počtu osob ohrožených předlužením, i ve vazbě na nízkou finanční gramotnost
- Vznik dalších lokalit se specifickými problémy (sociálně vyloučené lokality), prostorová koncentrace sociálně patologických jevů

Problém: Nedostatečné kapacity pro začleňování psychicky nemocných do života

Na území MASMK je přímo v území, resp. z Brna poskytovaná specializovaná péče pro široké zázemí. Vzhledem k vývoji a trendům v oblasti psychiatrické péče lze konstatovat, že na území MASMK není dostatečně zajištěna obyvatelům potřebná péče, která by byla deinstitucionalizovaná a co nejbližší sociálnímu prostředí pacienta.

Hlavní příčiny problému:

- Dosud nerealizovaná reforma psychiatrické péče

Hlavní důsledky problému:

- Nákladná institucionalizovaná psychiatrická péče s obtížným přechodem a začleněním pacientů zpět do běžného života

Problém: Nedostatečná kvalita služeb pro rodiny s dětmi

Trendem společnosti je výrazná orientace na výkon a ekonomickou prosperitu a současně na blaho jednotlivce. Ač si rodina zachovává stále vysokou hodnotu, na prarodinné aktivity nebývá vynakládáno dost času a sil. Rodiny se setkávají s řadou komplikací při zabezpečování svých potřeb a sladování pracovních a rodinných rolí (např. sociální a finanční znevýhodnění při domácí péči o dítě, nesoulad mezi nutností ekonomického zajištění rodiny a poskytnutím adekvátní péče dětem). Problematické jsou rovněž vlivy soudobých proměn v kulturní a hodnotové sféře. Manželská rodina jako tradiční forma života stojí v protikladu k mnoha nově vzniklým alternativám založeným na daleko volnějším, bezdětném vztahu. Nároky kladené na rodiče v souvislosti s výchovou dětí neustále rostou. Soukromé investice rodičů do rodiny a jejich celospolečenský přínos nejsou doposud odpovídajícím způsobem oceněny.

Hlavní příčiny problému:

- Sociální a finanční znevýhodnění části rodin při domácí péči o dítě
- Nesoulad mezi nutností ekonomického zajištění rodiny a poskytnutím adekvátní péče dětem u části rodin
- Zvyšující se nároky kladené na rodiče v souvislosti s výchovou dětí

Hlavní důsledky problému:

- V souvislosti s nevhodnými podmínkami v rodinách bude docházet k předávání nevhodných rodinných vzorců
- Zvýšený rozvoj sociálně patologických jevů u dětí a mládeže

TEMATICKÁ OBLAST: PŘÍRODNÍ A KULTURNÍ DĚDICTVÍ

Území MASMK má mimořádnou koncentraci objektů a prvků přírodního a kulturního dědictví. Toto dědictví ale není adekvátně využíváno v ekonomice regionu. Aby byl tento potenciál plně využit, je potřeba šířit osvětu, zlepšit propagaci, pečovat, chránit kulturní a přírodní dědictví a přicházet s inovativními aktivitami jeho využití. Spolu se zlepšováním základní péče je nutné zefektivnit marketing a propagaci dědictví a na něj navazující infrastrukturu a služby cestovního ruchu.

Problém: Špatný stav některých objektů přírodního a kulturního dědictví

Část přírodního a kulturního dědictví není v takovém stavu, který by umožnil jeho efektivní využití pro ekonomický a sociální rozvoj regionu. Část památek nemá dostatečně rozvinutou kulturní infrastrukturu a jen nepatrný zlomek je ekonomicky soběstačný. MASMK přitom disponuje rozsáhlým přírodním a kulturním dědictvím a zvyšuje se zájem veřejnosti o jeho využití. Přírodní a Kulturní dědictví plní nezastupitelnou úlohu v rozvoji MASAMK, a to zejména ve využívání těchto hodnot v cestovním ruchu.

Hlavní příčiny problému:

- problémy spojené s financováním přírodních a kulturních objektů, nedostatek financí z veřejných rozpočtů
- nedostatečný objem finančních kompenzací plynoucích ze státního rozpočtu na podporu vlastníků při obnově přírodního a kulturního dědictví
- absence uceleného systému nepřímé finanční podpory vlastníků jednotlivých složek památkového fondu v daňové oblasti
- Nedostatečné zpřístupnění objektů přírodního a kulturního dědictví
- Nedostatečná infrastruktura objektů přírodního a kulturního dědictví
- Existence bariér u části památek bránících intenzivnějšímu přístupu znevýhodněných osob

Hlavní důsledky problému:

- Devastace objektů přírodního a kulturního dědictví
- Neřešení problémů spojených s poškozenými památkami sniží atraktivitu území
- Pokles návštěvnosti
- Zhoršení image území MASMK
- Uzavření jednotlivých objektů vedoucí k zamezení přístupu ke kultuře a ke ztrátě pracovních míst a zvýšení nezaměstnanosti, v případě muzeí a galerií také k ohrožení fyzické podstaty sbírek
- Snižováním počtu registrovaných čtenářů v knihovnách a špatnou kvalitou a úrovní služeb včetně vybavenosti bude docházet jak k odcizení mladé generace od určitých hodnot, tak k zúžení profilu forem poznávání a kreativity (internet není vše).

Problém: Nízká úroveň propagace přírodního a kulturního dědictví

Území MASMK má mimořádný potenciál v oblasti přírodního a kulturního dědictví, tento ale není adekvátně využit v ekonomice regionu. Aby byl tento potenciál plně využit, je potřeba šířit osvětu, zlepšit propagaci, pečovat, chránit kulturní a přírodní dědictví a přicházet s inovativními aktivitami jeho využití. Spolu se zlepšováním základní péče je nutné zefektivnit marketing a propagaci dědictví.

Hlavní příčiny problému:

- Dlouhodobé soustředění se pouze na propagaci jeskyní
- Absence systému osvěty v oblasti přírodního a kulturního dědictví a jejího vyjádření ve vzdělávacích programech na všech stupních škol
- Neřešení využití moderních trendů prezentace dědictví (ICT)
- Nedostatečná kreativita, konzervativnost a malé mezinárodní zkušenosti pracovníků v oblasti přírodního a kulturního dědictví
- Nedostatečná popularizace přírodního a kulturního dědictví v médiích

Hlavní důsledky problému:

- Nedostatečná propagace dědictví povede ke snížení konkurenceschopnosti v oblasti poznávacího či kulturního cestovního ruchu. Silná a aktivní konkurence v sousedních zemích a propad v kvalitě nabídky oproti těmto destinacím bude mít dopad na snižující se zájem turistů ze zahraničí, ale také domácích turistů, jejichž návštěvnost stále stoupá a do budoucna se považují za významný segment na trhu.
- Pokračující pokles návštěvnosti u památkových objektů, významné snížení počtu školních výletů s následkem úbytku návštěvníků
- Prohlubující se rozdíly v návštěvnosti Prahy a regionů ukazují na neschopnost využít Prahy jako významného kulturně – historického cíle světového významu k dalšímu nasměrování turistů do regionů. Pokud se tohoto nevyužije, budou významné kulturní cíle postrádat tu část zahraničních turistů (hlavně ze vzdálenějších destinací), kteří nemají povědomí o počtu a významu dalších kulturních památek v ČR.
- Chybějící podpora nemateriálního kulturního dědictví (např. lidová hudba, divadlo, tanec, festivaly) bude mít dopad na snížení národního kulturního pokladu s rizikem ztráty národní identity. Tyto projevy nemateriálního kulturního dědictví mají vliv na mladé lidi, kteří se prostřednictvím takto zaměřených aktivit smysluplně realizují. Absencí podpory mohou postupně zanikat instituce zabezpečující volnočasové aktivity této povahy s dopadem na trávení volného času mladých lidí hlavně v regionech (venkov).
- Snižující se počet přednášek, exkurzí, konferencí, výstav a podobných vzdělávacích programů v paměťových institucích vede ke snižování povědomí a osvěty o oblasti movitého kulturního dědictví, snižuje se jak možnost oslovení širokého spektra zájemců o návštěvu těchto institucí, tak prezentace obsahu a významu těchto institucí pro společnost.

TEMATICKÁ OBLAST: SPOLUPRÁCE

Spolupráce obcí v území MASMK se doposud soustřeďuje zejména na oblast školství, cestovního ruchu (propagace a cyklostezky), vodohospodářské stavby (zdroje pitné vody, kanalizace) a další. Spolupráce na místní úrovni vychází z historických vazeb a odráží socioekonomický vývoj v území MASMK. Užší spolupráce naráží na nejenom fyzické překážky, ale i na legislativní překážky, problematickou dostupnost dat a informací, jednostranné plánování a podobně. Nedostatečná je užší spolupráce jak veřejné správy, tak spolků, podnikatelů a i mezisektorová spolupráce.

Problém: Nedostatečná spolupráce na zvyšování inovačního potenciálu a konkurenceschopnosti regionu

V zázemí MASMK je v Brně silná infrastruktura pro výzkum, vývoj a inovace (vysoké školy, veřejné subjekty atd.) V rámci MASMK a BMO jsou nevyrovnané podmínky pro rozvoj konkurenceschopných odvětví, a to jak výzkumné, tak aplikační sféry. Potenciál produkovaných výsledků VaV je nízký, přetrvává situace slabého přenosu výsledků VaV do praxe a komerčního využití. Jednotliví aktéři nedostatečně využívají výsledků vědy a výzkumu a dostupných příkladů dobré praxe, v důsledku čehož dochází k velmi pomalému pronikání inovací do praxe v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru. V oblasti zemědělství a potravinářství je nerozvinutá spolupráce jak v zavádění inovací do praxe tak i spolupráce na společné organizaci prodeje. Nerozvinutá je i mezinárodní spolupráce všech subjektů v regionu.

Příčiny:

- Spoléhání se pouze na vlastní kapacity a nedůvěra v přínosy ze spolupráce, ať už mezi podniky či s výzkumnými institucemi
- Vzájemná nedůvěra a z ní vyplývající malá vůle ke spolupráci mezi všemi subjekty

- Konzervativismus, lpění na stereotypech a neochota k inovacím a spolupráci s dalšími subjekty
- Rozdíly v uspořádání, fungování a financování veřejné správy na regionální úrovni v ČR a jiných zemích
- Obtížné a administrativně náročné získávání finančních prostředků z grantů, nedostatek vhodných dotačních titulů.
- Nedostatek komunikace
- Administrativní překážky spolupráce
- Mentální překážky spolupráce
- Někteří místní aktéři nejsou schopni nebo ochotni spolupracovat a snaží se různými rozbroji a intrikami zmařit společný postup ostatních
- Jazykové a kulturní překážky spolupráce

Důsledky:

- Špatný nebo žádný přístup ke zdrojům, nejen finančním, ale také lidským a informačním.
- Nedostatek dovedností, znalostí, organizační kapacity
- Nedostatek vzájemného porozumění (sociálního kapitálu).
- Nedostatek nových tvůrčích řešení a inovací.
- Slabá identita MASMK
- Ekonomické zaostávání MASMK

Problém: Nedostatečná spolupráce všech subjektů na rozvoji regionu

Na současnou situaci v MASMK a jeho budoucí vývoj působí nepřeborné množství aktérů soukromého, podnikatelského i neziskového sektoru, domácnosti a jednotlivci, z nichž zdaleka ne všichni mají v regionu sídlo nebo bydliště. Komunikace a spolupráce mezi jednotlivými aktéry dosud zaostává za svými možnostmi, což se týká i komunikace a spolupráce v mikroregionech a v místní akční skupině.

Příčiny:

- Vzájemná nedůvěra a z ní vyplývající malá vůle ke spolupráci mezi všemi subjekty
- Nedostatek komunikace
- Administrativní překážky spolupráce
- Mentální překážky spolupráce
- Někteří místní aktéři nejsou schopni nebo ochotni spolupracovat a snaží se různými rozbroji a intrikami zmařit společný postup ostatních

Důsledky:

- Špatný nebo žádný přístup ke zdrojům, nejen finančním, ale také lidským a informačním.
- Nedostatek dovedností, znalostí, organizační kapacity
- Nedostatek vzájemného porozumění (sociálního kapitálu).
- Nedostatek nových tvůrčích řešení a inovací.
- Slabá identita MASMK
- Ekonomické zaostávání MASMK

4.2. Analýza potřeb

Analýza vymezuje potřeby území MASMK, které je nutné naplnit, aby mohlo dojít k dalšímu kvalitativnímu rozvoji. Vymezení jednotlivých potřeb vycházelo zejména z následujících hledisek:

- závažnost potřeby, její rozsah
- schopnost MASMK, sektoru, trhu, prostředí pokrýt potřebu
- rizika a možné dopady při neřešení potřeby
- existence jiných nástrojů než ESIF a jejich vhodnost vůči dané potřebě
- hospodárnost řešení potřeby veřejnými zdroji
- veřejný zájem
- prioritizace dané potřeby vůči ostatním potřebám

Analýza potřeb je zpracována ve schematické podobě opět pro každou ze 6 definovaných tematických oblastí vymezených v rámci SWOT analýzy:

Doprava a mobilita

Životní prostředí

Konkurenceschopnost a vzdělávání

Sociální oblast a zdraví

Přírodní a kulturní dědictví
Spolupráce

Tabulka: Přehled hlavních potřeb území ve vazbě na identifikované problémy v oblasti dopravy a mobility

Hlavní problém	Potřeby
Nedostatečná infrastruktura pro veřejnou dopravu ve vazbě na individuální dopravu	Prohloubit integraci veřejné dopravy a její vazbu na další druhy dopravy
Nedostatečná infrastruktura pro pěší a cyklistickou dopravu	Rozšířit a zkvalitnit infrastrukturu pro pěší a cyklistickou dopravu ve vazbě na další druhy dopravy

Tabulka: Přehled hlavních potřeb území ve vazbě na identifikované problémy v oblasti životního prostředí

Hlavní problém	Potřeby
Zhoršený stav ovzduší a hluková zátěž v části MASMK	Zlepšit kvalitu ovzduší (snížení emisí ze stacionárních zdrojů, zejména domácnosti a z dopravy)
Nedobudovaná infrastruktura odpadového hospodářství	Rozšířit a zkvalitnit systém odpadového hospodářství řešením: předcházení vzniku odpadů materiálového a technického využití odpadů
Existující a hrozící environmentální rizika	Eliminovat riziko povodní a sucha a další hrozící environmentální rizika řešením: - ochrany vod a zásobování vodou, - protipovodňových opatření a opatření proti suchu - infrastruktury a kapacit pro přímou likvidaci rizikových událostí - šetrného hospodaření s energií - vzdělávání, informovanosti a výchovy k ochraně životního prostředí
Nedostatečný podíl ekologicky stabilních ploch a nedostatečná péče o biodiverzitu	Zlepšit ekologickou stabilitu a stav biodiverzity

Tabulka: Přehled hlavních potřeb území ve vazbě na identifikované problémy v oblasti vzdělávání a konkurenceschopnosti

Hlavní problém	Potřeby
Nedostatek vhodně kvalifikovaných a konkurenceschopných lidských zdrojů	Zvýšení kapacit a kvality infrastruktury pro vzdělávání a výcvik v podnikatelském sektoru
Nerozvinutý inovační potenciál	Zvýšení dostupnosti a kvality doprovodné infrastruktury a služeb pro posílení inovačních schopností firem, příchod nových odvětví a udržení stávajících a zvýšit využití přírodního a kulturního dědictví a kreativních odvětví v ekonomice regionu
Nedostatečná konkurenceschopnost ekonomiky regionu	Zlepšení infrastruktury a služeb cestovního ruchu, posílení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví potravinářství a krmivářství, stimulovat zakládání a rozvoj podniků v regionu.

Tabulka: Přehled hlavních potřeb území ve vazbě na identifikované problémy v oblasti sociální infrastruktury a služeb

Hlavní problém	Potřeby
Nedostatečné kapacity pro aktivní začleňování sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob do života	Zlepšit aktivní začleňování sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob do života rozvojem infrastruktury sociálního podnikání
Nedostatečné kapacita a kvalita infrastruktury sociálních a návazných služeb	Zvýšit dostupnost a kvalitu sociálních a návazných služeb zkvalitněním a rozvojem sítě sociálních a návazných služeb a doplněním kapacit infrastruktury sociálních a návazných služeb

Nedostatečné kapacity pro začleňování psychicky nemocných do života	Zlepšit začleňování duševně nemocných do života rozvojem infrastruktury pro deinstitucionalizaci psychiatrické péče
Nedostatečná kvalita a dostupnost služeb pro rodiny s dětmi	Zvýšit kvalitu služeb pro rodiny a děti

Tabulka: Přehled hlavních potřeb území ve vazbě na identifikované problémy v oblasti přírodního a kulturního dědictví

Hlavní problém	Potřeby
Špatný stav některých objektů přírodního a kulturního dědictví	Zlepšit stav přírodního a kulturního dědictví
Nízká úroveň propagace přírodního a kulturního dědictví	Zefektivnit prezentaci přírodního a kulturního dědictví

Tabulka: Přehled hlavních potřeb území ve vazbě na identifikované problémy v oblasti spolupráce

Hlavní problém	Potřeby
Nedostatečná spolupráce na zvyšování inovačního potenciálu a konkurenceschopnosti regionu	Zlepšit spolupráci v zavádění a využívání inovací, spolupráci v krátkých dodavatelských řetězcích a zvýšit inovační potenciál spoluprací místních akčních skupin a mezinárodní spolupráci regionu
Nedostatečná spolupráce všech subjektů na rozvoji regionu	Zlepšit spolupráci všech subjektů na rozvoji regionu, zvýšit kapacity místního partnerství a zlepšit spolupráci obcí regionu a spolupráci v obcích

5. SWOT analýza

Úvodním krokem tohoto výstupu je definice problémových okruhů pro zpracování dílčích SWOT analýz. Na základě informací z předchozích analytických výstupů bylo definováno 6 okruhů, které představují relativně ucelená témata. Jedná se o tyto tematické okruhy:

- Životní prostředí a technická infrastruktura
- Přírodní a kulturní dědictví
- Doprava a mobilita
- Konkurenceschopnost a vzdělávání
- Sociální soudržnost a sociální služby
- Spolupráce

Jednotlivé problémové okruhy byly podrobeny SWOT analýze. V první fázi SWOT analýzy byl zpracován přehled jednotlivých faktorů pro každý problémový okruh. Dílčí SWOT analýzy pro jednotlivé problémové okruhy byly následně diskutovány při jednání příslušných pracovních skupin, na jejichž základě byly dílčí SWOT analýzy upraveny či doplněny. Smyslem dílčích SWOT analýz je identifikace hlavních rozvojových faktorů působících na rozvoj zájmového území v každém tematickém okruhu.

Dílčí SWOT analýzy umožňují identifikovat rozvojové faktory v jednotlivých problémových okruzích, nelze však s jejich pomocí porovnávat význam jednotlivých faktorů ani problémových okruhů (tedy např. která slabá stránka či příležitost je důležitější). Z tohoto důvodu byla provedena souhrnná SWOT analýza, v rámci níž byly jednotlivé z identifikovaných faktorů vybrány členy pracovních skupin ty nejvýznamnější (tzn. podle důležitosti pro rozvoj území MASMK).

Výběr nejvýznamnějších charakteristik byl prováděn formou matic. Příležitosti byly posuzovány z hlediska jejich atraktivnosti a pravděpodobnosti úspěchu. Naopak rizika z hlediska vážnosti a pravděpodobnosti nastání rizikové události. Při hodnocení silných a slabých stránek byl každý faktor odstupňovaný podle důležitosti (rozhodující silná stránka, marginální silná stránka, neutrální faktor, rozhodující slabá stránka, marginální slabá stránka) a podle intenzity jeho vlivu – výkonu (vysoký, střední, nízký).

Výsledná SWOT tak obsahuje pouze tyto nejvýznamnější faktory. Analýza tak zahrnuje nejen výčet rozvojových faktorů, ale i jejich klasifikaci, a je tak cenným podkladem pro rozhodování o cílech, projektových záměrech a o podobě intervenční logiky strategie.

5.1. Dílčí analýzy

Dílčí analýza: Životní prostředí a technická infrastruktura

Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Obecně čisté a zdravé životní prostředí • Unikátní krajina (jedinečná terénní modelace a přírodní podmínky) • Vysoká biologická rozmanitost • Rostoucí kvalita, úprava a funkčnost urbánní zeleně • Převážně vyhovující kvalita zdrojů pitné vody • Vysoký podíl domácností napojených na vodovodní přípojku • Ve většině obcí dostatečná účinnost a kapacita čištění odpadních vod • Dostatečná kapacita zdrojů a rozvodů elektrické energie • 12% bytů je vytápěno dřevem z místních zdrojů • Dlouhodobý koncepční systém EVVO Jihomoravského kraje s participací občanského sektoru • Existence významných ekologických NNO
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Významný výskyt sucha a povodní v celém území MASMK • Setrvalý nárůst hlukové zátěže z automobilové dopravy • Vysoká lokální koncentrace prachových částic a dalších znečišťujících látek v ovzduší v Blansku a dalších částech území (důsledek dopravy a lokálního vytápění) • Nedokončený systém protipovodňové ochrany • Chybějící odkanalizování některých obcí • Chybějící části infrastruktury v oblasti odpadového hospodářství • Dosud spíše slabé a nahodilé využití technické infrastruktury měst pro okolní obce (dáno i obecně nízkou mírou spolupráce mezi obcemi) • Fyzické a morální zastarávání veřejných prostranství • Nízký podíl ekologicky stabilních ploch v části území (značný rozsah zastavěného území a vysoký podíl orné půdy) • Nedostatečná vybavenost prostředky pro eliminaci environmentálních rizik • Rezervy v energetické náročnosti budov a možnostech energetických úspor
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizace systémů čištění odpadních vod díky novým technologiím • Značné rezervy v energetické náročnosti budov a možnostech energetických úspor (snadno dosažitelná výrazná změna) • Nárůst opětovného využití odpadu (materiálový a energetický zdroj) i v souvislosti s novými technologiemi • Snížení emisní zátěže díky lepší organizaci dopravy (P+R, veřejná doprava) • Výrazný potenciál pro další rozvoj větrné energetiky • Ostrovní a poloostrovní domácí fotovoltaické elektrárny mohou vhodným způsobem přispívat ke zvyšování energetické nezávislosti • Vhodná aplikace fototermických systémů může výraznou měrou přispět k diverzifikaci zdrojů používaných k ohřevu teplé vody
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Rozsáhlejší období sucha s dopady na přírodu a krajinu (vegetace, živočichové), zásobování vodou, zemědělskou výrobu (snížení výnosů v rostlinné výrobě, zprostředkované dopady i na výrobu živočišnou), ale i na jiná ekonomická odvětví • Neřízená suburbanizace vedoucí k zastavování přírodně a zemědělsky hodnotných částí území • Změny klimatu zvyšující riziko živelních pohrom, zejména záplav (jak rozsáhlých záplav v okolí větších vodních toků, tak přívalových záplav na menších vodních tocích) a požárů

Dílčí analýza: Přírodní a kulturní dědictví

Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Mimořádný přírodní a kulturní potenciál území • Existence chráněných území zvyšujících atraktivitu území a působících jako ochrana proti necitlivým zásahům do krajiny
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Špatný technický stav části památek • Nedostatečná propagace přírodního a kulturního dědictví • Nedostatečné využití potenciálu kulturního cestovního ruchu, včetně doplňkových služeb, který by vhodně doplnil současné hlavní atraktivity regionu. • Absence systému osvěty v oblasti přírodního a kulturního dědictví a jejího vyjádření ve vzdělávacích programech na všech stupních škol • Neřešení využití moderních trendů prezentace dědictví • Nedostatečná kreativita, konzervativnost a malé mezinárodní zkušenosti pracovníků v oblasti přírodního a kulturního dědictví

	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná popularizace přírodního a kulturního dědictví v médiích • Nedostatečné zpřístupnění objektů přírodního a kulturního dědictví • Nedostatečná infrastruktura objektů přírodního a kulturního dědictví • Existence bariér u části památek bránících intenzivnějšímu přístupu znevýhodněných osob
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Využití nemovitých kulturních památek pro edukativní činnost • Využití historických objektů pro poskytování služeb v oblasti kultury (živá kultura), turistického ruchu a navazujících oborů včetně ubytovacích a stravovacích služeb apod. • Oživení příběhů vázaných na památky, využití historických osob a událostí • Využití industriálního dědictví - revitalizace objektů technických památek do podoby tematických muzeí, zábavných a sportovních parků, nových komerčních či nákupních oblastí, pro účely netradičního bydlení • Rozvoj malého a středního podnikání s vysokým podílem kvalifikované práce souvisejících s péčí a využíváním památkového fondu • Významný potenciál původní tradice (lidová slovesnost, hudba, tanec, hry, obřady, obyčeje, zvyky a technologické dovednosti, řemeslnou výroba, metody a díla lidového stavitelství a další druhy lidové umělecké výroby) • Vzdělávání široké veřejnosti s cílem rozlišit, ocenit a vnímat skutečné hodnoty nemateriálního dědictví • Tvorba produktů cestovního ruchu ve spolupráci s podnikatelskými subjekty • Intenzivnější tvorba vzdělávacích programů kulturních institucí pro školská zařízení • Zahrnutí vzdělávacích aktivit v památkách do školních vzdělávacích programů • Cílené propojování uměleckého vzdělávání s technologickým • Systematické zapojování studentů a absolventů středních a vysokých odborných a uměleckých škol do obnovy a rozvoje kulturního dědictví
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Rostoucí konkurenční tlak jiných regionů • Silná a aktivní konkurence v sousedních zemích, propad v kvalitě nabídky oproti těmto destinacím • Ohrožení archeologických nalezišť (amatérští „hledáči pokladů“, aj.) • Ohrožení jevů tradiční lidové kultury tlakem masové produkce tuzemského i zahraničního kýče • Nedostatečná koordinace v oblasti tvorby politik na národní a regionální úrovni a sektorových politik (kulturní, cestovní ruch, územní plánování, dopravní, průmyslová, environmentální) • Narušování tržního prostředí prostřednictvím poskytovaných účelových dotací do těch oblastí, které jsou schopny obstarat soukromé subjekty

Dílčí analýza: Doprava a mobilita

Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Kapacitní silniční a železniční napojení na Brno • Systém IDS Jihomoravského kraje s tarifní provázaností a propracovanou sítí linek se vzájemně navazujícími spoji
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Špatný stav, zastaralá síť a dlouhodobá podfinancovanost silnic 2. a 3. Třídy • Vysoká tranzitní funkce páteřních silničních komunikací (vyšší náklady na modernizaci a údržbu a environmentální dopady ve vztahu k přínosům pro místní ekonomiku) • Deficity v silničním napojení některých nově rozvíjených lokalit (obytných i komerčních) • Absence kapacitního rychlostního napojení severním směrem (R43) • Nevyhovující interakce automobilové, veřejné (vč. kolejové), pěší a cyklistické dopravy a rovněž s funkčně a esteticky nevyhovujícím urbanistickým řešením • Nedostatečné parkovací kapacity ve městech a obcích • Přetrvávající bariéry ve veřejné dopravě (přes četné bezbariérové úpravy zastávek, terminálů a vozidel) • Uživatelsky málo atraktivní prostředí dopravních terminálů (návaznost železniční dopravy na ostatní druhy veřejné dopravy, absence dopravních terminálů v rámci IDS) • Málo kapacitní a uživatelsky neatraktivní návaznost IAD na veřejnou dopravu vč. MHD, absence záchytných parkovišť P+R • Deficity v infrastruktuře pro cyklistickou dopravu a v její funkci každodenního přesunu obyvatel za prací a do škol (chybějící úseky cyklostezek a vybavenost

	<p>cyklostezek, absence cyklopruhů na většině významných komunikací v intravilánech obcí)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výrazná konfliktnost pěší a cyklistické dopravy s dopravou silniční
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Výstavba a modernizace páteřních (státem spravovaných) silničních komunikací • Nárůst preference pěší, cyklistické a veřejné dopravy před IAD • Zvýšení atraktivity stávajících, příp. vznik nových rozvojových lokalit (obytná funkce, logistika atd.) v souvislosti s realizací dopravních staveb • Společenský tlak na odstraňování environmentální zátěže z dopravy realizací potřebných opatření (technických, dopravně-provozních atd.)
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Zpoždění významných silničních i železničních staveb (R43 atd.) • Dlouhodobý nedostatek finančních zdrojů na údržbu komunikací nižšího řádu vedoucí k trvalému zhoršení jejich stavu • Nedostatečné legislativní řešení problematiky budování dopravních staveb veřejného významu (výkupy pozemků) • Nárůst IAD zejména jako důsledek pokračující suburbanizace v polovině obcí MASMK • Absence širšího společenského konsensu nad rolí a potřebou rozvoje veřejné dopravy jako plnohodnotné alternativy vůči IAD • Pokračující rozvoj infrastruktury jednotlivých dopravních módů bez jejich vzájemné provázanosti • Nízká humanizace veřejného prostoru • Potřeba neustálého navyšování parkovacích kapacit vyvolaná výstavbou nové silniční infrastruktury a růstem intenzity IAD • Nedostatek reálných opatření k preferenci veřejné dopravy před IAD • Obtížný konsensus nad územním vedením významných dopravních staveb

Dílčí analýza: Konkurenceschopnost a vzdělávání

Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká ekonomická výkonnost území MASMK • Technologická vyspělost i rozvinutý inovační potenciál území MASMK a Brna • Vysoká podnikatelská aktivita s převahou malých podniků a sektoru služeb • Vysoký podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva, nadprůměrný podíl obyvatel se středoškolským vzděláním • Významné soustředění kvalifikované pracovní síly v sektoru VaV, s nejvyšším podílem výzkumných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců VaV v BMO • Koncentrace vysokých škol a organizací výzkumu a vývoje v Brně • Koncentrace infrastruktury pro vědu a výzkum v BMO (VaV centra, vědecko-technické parky, inkubátory, nové univerzitní kampusy) díky provedeným masivním investicím • Uplatnění inovativních technologií výroby ve větších zemědělských podnicích • Velmi kvalitní produkce zemědělské prvovýroby a potravinářství • Konkurenceschopná výroba tradičních komodit (obiloviny, mléko) • Bohaté přírodní a kulturní dědictví a diverzita krajiny (vysoký rekreační a turistický potenciál) • Bohatá tradice řemeslné výroby, domácích specialit, uchovávání zvyků a tradic • Velká výměra lesů v soustavě NATURA 2000 • Vysoké lokalizační předpoklady pro cestovní ruch (koncentrace atraktivit a unikátů přírodního a kulturního dědictví) • Dobrá dopravní dostupnost a spojení s BMO • Hustá síť cyklotras, pěších a lyžařských tras • Eventové akce (jarmarky, soutěže, srazy atd.) • Náboženské poutě (Křtiny, Sloup, Ostrov u Macochy).
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Relativně vysoká nezaměstnanost v obcích v periferních částech • Vysoký podíl absolventů mezi nezaměstnanými • Přetrvávající nízká kvalita vzdělávání na ZŠ a SŠ v mezinárodním srovnání • Skladba SŠ a VŠ absolventů neodpovídá potřebám zaměstnavatelů a potenciálních investorů • Nevyhovující systém práce s nadanými žáky (žáky se SVP) • Lokálně nedostatečná kapacita předškolních zařízení • Nízká kvalita a relevance problémové orientace výzkumu vedoucí k nízkému aplikačnímu potenciálu • Vysoká polarita mezi Brnem a územím MASMK plynoucí z nevyrovnané nabídky

	<p>služeb podpůrné inovační infrastruktury</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nízké ambice a reaktivnost majitelů malých a středních firem, které ale mají potenciál růstu založeného na inovacích • Nedostatečně rozvinuté systémy celoživotního vzdělávání • Absence kreativního a umělecké vzdělávání populace na všech úrovních vzdělávání (předškolní zařízení, základní, střední a vysoké školy) a také mediální a digitální výchova. • Nedostatečné propojování kreativních, technologických a ekonomických směrů v rámci vzdělávání, nedostatečné průřezové vzdělávání v oblasti digitálních technologií a podnikání • Absence podnikatelského přístupu aktérů KKP • Absence infrastruktury nového typu (kreativní centra, inkubátory) včetně technologického vybavení pro testování, produkci a spotřebu kulturních a kreativních produktů a služeb • Horší věková struktura pracovníků v zemědělství, kde nedochází k přirozené obnově pracovní síly • Klesající příspěvek zemědělství k zaměstnanosti • Nedostatečný transfer výsledků aplikovaného výzkumu do praxe • Nedostatečná diverzifikace zemědělské produkce a nezemědělských aktivit • Živočišná výroba je u většiny podniků ztrátová • Nedostatečná spolupráce mezi zemědělskými producenty a dalšími aktéry potravinového řetězce (málo rozvinutá vertikální spolupráce) • Velmi slabě rozvinuté krátké dodavatelské řetězce • Převažující prodej zemědělských surovin s nízkou přidanou hodnotou • Nízký podíl zpracované domácí zemědělské produkce v potravinářství • Nedostatečné zpřístupnění lesů • Nedostatečná modernizace mechanismů a technologií v lesním hospodářství • Nedostatečné využití potenciálu kulturního cestovního ruchu, včetně doplňkových služeb, který by vhodně doplnil současné hlavní atraktivitu regionu. • Vychýlení orientace cestovního ruchu pouze na letní sezónu a z ní vyplývající absence atraktivních produktů pro zbytek roku. • Nevyužitý potenciál sportovních aktivit cestovního ruchu (skalní lezení, cykloturistika, běžecké lyžování) pro rozvoj cestovního ruchu mimo hlavní sezónu. • Koncentrace návštěvníků na jednom místě (prostor Skalní mlýn - Macocha), které je izolované od místních poskytovatelů služeb • Dlouhodobě konzervovaná malá nabídka v okolí hlavních turistických cílů (tj. veřejnosti přístupných jeskyní). • Soustředění se především na nízkorozpočtové návštěvníky • Nedostatečná schopnost subjektů na trhu cestovního ruchu objevovat, sledovat a reagovat na trendy probíhající jak na straně poptávky, tak na straně konkurenční nabídky (nabídka atraktivit cestovního ruchu, nabídka produktů, marketingová komunikace atd.) • Region vůbec nepracuje cíleně s vytvářením nabídky pro návštěvníky z BMO • Moravský kras zatím postrádá jednoznačný image turistické destinace, charakteristické a specifické určitou nabídkou. • Chybí dostatečná nabídka alternativ ke "konzumnímu stylu" cestovního ruchu - produktů umožňujících hlubší náhled do života v regionu, který turistům umožní vnímání souvislostí přírodních, kulturních, sociálních i ekonomických stránek regionu, a tím jednak zvýší kvalitu rekreačního prožitku, jednak podpoří uvědomělejší chování turistů. • Nedostatečné služby pro rozvoj cykloturistiky (nepřízpůsobení nabídky restaurací, ubytovacích zařízení atd. požadavkům cykloturistů) • Nízká úroveň personálu ve službách cestovního ruchu (nízká motivace) • Nevyhovující struktura ubytovacích zařízení (chybí zejména ubytování vyšších standardů), využití stávajících kapacit pro nízkorozpočtové ubytování je nízké
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Změny hodnotového řetězce • Zvyšující se počet lidí s ambicí vlastního podnikání díky rostoucí medializaci, příkladům úspěšných podnikatelů, zvyšující se životní úrovni a vytváření podmínek • Roste význam customizace, just-in-time logistiky, blízkosti vývoje a výroby, produkčních jednotek

	<ul style="list-style-type: none"> • Růst poptávky po ochraně vlastního know-how i využití volného know-how • Vysoký stupeň otevřenosti české ekonomiky vůči světovým tokům zboží, financí, práce a know-how • Příchod a vznik dalších investic napojených na VaV a KKO • Rostoucí zájem o produkty tvůrčích odvětví • Zlepšení plánování, koordinace a kvality celoživotního vzdělávání, které bude pružně reagovat na potřeby zaměstnavatelů v zemědělství a na venkově, • Rozvoj přeshraniční a nadnárodní spolupráce, spolupráce mezi místními akčními skupinami, zvýšený transfer poznatků a dobré praxe prostřednictvím takové spolupráce • Lepší využívání PPF a produkčního potenciálu půdy • Zefektivnění produkce díky technologickému pokroku, specializaci, územnímu rozmístění výroby • Konsolidace zemědělství formou vertikální integrace, s propojením prvovýroby na odbytové a zpracovatelské organizace, zvýšení efektivity využití výrobních kapacit, technologií a mechanismů • Růst poptávky po kvalitních výrobcích, inovativních výrobcích, regionálních a místních specialitách. • Rostoucí zájem o produkty (potravinářské, drogistické atd.) venkovského a eko původu a o produkty z přírodních a tradičních materiálů (dřevo, kámen). • Rozvoj přímého prodeje, místních a regionálních farmářských trhů s vazbou na menší domácí producenty a zpracovatele • Vyšší diverzifikace aktivit zemědělských a lesnických subjektů (např. činnosti související se získáváním a zpracováním biomasy, agroturistika, prodej ze dvora, rozvoj rekreačních a relaxačních činností, služby). • Vysoký podíl přechodně bydlicího obyvatelstva (víkendy, dovolené) a další příliv návštěvníků zvyšující kupní sílu • Rozvoj individuálního ubytování v soukromí a nenáročných forem ubytování (kemp, karavanning, atd.) • Rostoucí poptávka v mezinárodním, národním i regionálním trhu volnočasových aktivit po specializovaných produktových balících (běžecké lyžování, cykloturistika, pěší turistika, hippoturistika, rybolov, vodní sporty atd.) vycházejících s regionálních/místních specifik. • Rostoucí zájem obyvatel ČR o domácí turistiku, vzdělaná a internacionalizovaná mladá generace • Rostoucí zájem o „návrat k přírodě“ ve formě venkovské turistiky • Rostoucí skupina turistů „aktivních seniorů“, pro které jsou stále lákavější poklidné a bezpečné destinace bez extrémních teplot
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Přístup ke kapitálu • Regionální asymetrie v přístupu k veřejným zdrojům • Odliv "mozků" • Nedostatečné povědomí / informovanost veřejnosti o KKO • Hospodářská recese • Silná nadnárodní konkurence • Neúplná transformace školství, které selhává při budování lidského kapitálu • Nevhodná struktura veřejných výdajů na výzkum • Nevyhovující systém hodnocení výzkumu a jeho nedostatečné propojení s rozdělováním veřejných financí • Nedostatečná podpora a propagace výzkumných inovací, vliv na „mentální prostředí“ regionu • Negativní populační vývoj a stárnutí obyvatelstva • Pokračující normativní způsob financování školství, malý důraz na kvalitu • Nedostatečně rozvinuté systémy celoživotního vzdělávání, zejména v oblasti vzdělávání dospělých • Nedostatečný zájem mladých o práci v zemědělství, resortním výzkumu a poradenství • Pokračující nevhodné ohodnocení zemědělského výzkumu odtrženého od praxe, přečeňování objemu publikovaných výsledků před reálným transferem výsledků do praxe • Systém podpor nezávislých od produkce nedostatečně stimuluje prvovýrobce hledat nové způsoby intenzifikace a efektivity výroby (půdu obhospodařují prioritně za účelem pobírání dotací) • Zájmy obchodních řetězců a tlak na prodejní cenu výrobců způsobují pokles

	<p>rentability a ohrožují samofinancování modernizace podniků</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rostoucí ceny půdy, energií a dalších vstupů do zemědělské prvovýroby a nízká schopnost vytvořit přidanou hodnotu vlastní činností, vysoké ceny potravin a upřednostňování dovezených levných potravin nižší kvality před domácími • Vlastnictví rozhodujících kapacit potravinářského průmyslu zahraničními vlastníky, kteří si výzkum a vývoj zajišťují v mateřské zemi • Další zpřísnění podmínek legislativy EU vyvolá zvýšení nákladů na provoz a plnění norem • Změny klimatu se projeví dříve, nebo ve větším měřítku než se předpokládalo • Rostoucí tlak konkurenčních regionů (z pohledu využití fondů EU, využití turistického potenciálu), sílící pozice a rozvoj konkurenčních regionů ve vztahu k trhu cestovního ruchu a zejména k silným cílovým trhům (tuzemsko, polský trh, slovenský trh, německý trh). • Citlivost sektoru CR na ekonomické a společenské události • Podcenění významu rozvoje CR pro vývoj zejména malého, ale i středního podnikání a pro tvorbu nových pracovních míst • Nekoncepčnost státní podpory cestovního ruchu • Špatné zkušenosti turistů, zejména ve sféře služeb - negativní reklama
--	--

Dílčí analýza: Sociální soudržnost a sociální služby

Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilizovaná sociální skladba obyvatel a kontinuita sociokulturního vývoje • Dlouhodobě stabilní až mírně rostoucí počet obyvatel • Vysoký podíl vzdělaného obyvatelstva s vyšším stupněm dosaženého vzdělání • Poměrně vysoká životní úroveň obyvatel (vysoké průměrné mzdy) • Relativně dobrá dostupnost většiny sociálních služeb • Dobrá a dostupná občanská vybavenost i v periferních částech • Nejbezpečnější region na Moravě • Široká nabídka většiny terénních, ambulantních a pobytových sociálních služeb ve městech • Relativně dobrá dostupnost zdravotnické péče (včetně specializovaných pracovišť v Brně)
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Starší věková struktura obyvatel v periferních částech MASMK • Lokální nerovnováha v dostupnosti některých sociálních služeb (zejm. pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením) s horší dostupností péče • Chybějící různorodá nabídka bydlení pro seniory • Nedostatečná nabídka vhodného bydlení a dalších forem pomoci (služeb) pro specifické cílové skupiny • Nedostatečná nabídka prostupného bydlení pro specifické cílové skupiny • Existence sociálně vyloučených lokalit • Nedostatečná nabídka terénních služeb sociální prevence a služeb vedoucích k podpoře zaměstnávání ohrožených skupin obyvatel • Chybějící provázanost zdravotních a sociálních služeb včetně domácí a paliativní péče • Zvýšený rozvoj sociálně patologických jevů u dětí a mládeže na celém území MASMK • Lokálně nedostačující infrastruktura a kapacita v oblasti nízkoprahových zařízení a komunitních center • Rostoucí počet osob propadajících sociálním systémem (závislé matky, psychicky nemocní aj.) • Nedostačující infrastruktura volného času pro mládež a nízká dostupnost těchto zařízení v části území MASMK • Sociální a finanční znevýhodnění části rodin při domácí péči o dítě • Nesoulad mezi nutností ekonomického zajištění rodiny a poskytnutím adekvátní péče dětem u části rodin • V souvislosti s nevhodnými výchovnými a bytovými podmínkami dochází k předávání nevhodných rodinných vzorců
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Růst mobility podporující příchod vzdělaných a kvalifikovaných obyvatel • Změna stávajícího systému financování sociálních služeb (z jednoletého na víceletý systém financování) vedoucí ke zlepšení efektivity a kvality služeb • Pokračování transformace sociálních služeb ve smyslu jejich deinstitucionalizace a humanizace • Revitalizace lokalit s nižším sociálním statusem

	<ul style="list-style-type: none"> • Využití potenciálu sociálního podnikání
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Proměny v kulturní a hodnotové sféře společnosti • Zvyšující se orientace společnosti na výkon a ekonomickou prosperitu a tlak na jednotlivce • Zvyšující se nároky kladené na rodiče v souvislosti s výchovou dětí • Další prohlubování procesu demografického stárnutí bez adekvátní odezvy do obecní, sociální a zdravotní infrastruktury • Nárůst nezaměstnanosti, rostoucí počet nezaměstnaných absolventů • Suburbanizační trendy ve stěhování obyvatel vytvářející tlak na výstavbu nové infrastruktury občanské vybavenosti • Nárůst počtu osob ohrožených ztrátou bydlení • Nárůst počtu osob ohrožených předlužením, i ve vazbě na nízkou finanční gramotnost • Vznik dalších lokalit se specifickými problémy (sociálně vyloučené lokality), prostorová koncentrace sociálně patologických jevů • Nedostatečná prevence a osvěta v oblasti zdraví a zdravého a aktivního stárnutí • Růst mobility umožňující mj. odchod mladší a vzdělanější části populace

Dílčí analýza: Spolupráce

Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Bohatá tradice řemeslné výroby, domácích specialit, uchovávání zvyků a tradic • Silný spolkový život v obcích • Spolupráce obcí na báze DSO • Mezinárodní spolupráce obcí a měst na báze partnerství • Existence rozvojového partnerství • Dlouhodobá spolupráce místního partnerství s partnery na Moravě a Slovensku
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná spolupráce v inovacích a výzkumu, životním prostředí, efektivním využívání zdrojů, přírodním a kulturním dědictví a v cestovním ruchu. • Nedostatečná spolupráce obcí na konkrétních rozvojových projektech • Nedostatečný transfer výsledků aplikovaného výzkumu do praxe • Nedostatečná spolupráce mezi zemědělskými producenty a dalšími aktéry potravinového řetězce (málo rozvinutá vertikální spolupráce) • Nerozvinuté krátké dodavatelské řetězce • Nedostatečná spolupráce při zavádění inovativních zařízení a postupů, výzkumu, vývoje a marketingu ve zpracování zemědělské a lesní produkce • Nedostatečná meziregionální a mezinárodní spolupráce všech aktérů v území • Nedaří se úplně propojovat rozvojové úsilí různých aktérů • Spolupráce aktérů je častokrát nahodilá • Někteří místní aktéři nejsou schopni nebo ochotni spolupracovat
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Rostoucí zájem o produkty venkovského a ekologického původu, o produkty z přírodních a tradičních materiálů o produkty a služby KKO • Rostoucí zájem o nové a inovační produkty, výrobky, služby a technologie • Možnost vytvořit společné inovativní výrobky, technologie a systémy • Možnost posílit společné inovativní a integrované přístupy k zachování a managementu rozmanitosti přírodního a kulturního dědictví • Možnost hledání a realizace společných řešení problémů obcí
Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná koordinace v oblasti tvorby politik na národní a regionální úrovni a sektorových politik • Rozdíly v uspořádání, fungování a financování veřejné správy na regionální úrovni v ČR a jiných zemích • Obtížné a administrativně náročné získávání finančních prostředků z grantů, nedostatek vhodných dotačních titulů.

5.2. Souhrnná SWOT analýza

Souhrnná SWOT analýza je založena na hodnocení jednotlivých faktorů členy pracovních skupin, expertního hodnocení managementu MASMK a externích odborníků a na hodnocení na veřejných projednáváních.

Tabulka č. 36: Souhrnná SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Systém IDS Jihomoravského kraje s tarifní provázaností a propracovanou sítí linek se vzájemně navazujícími spoji • Obecně čisté a zdravé životní prostředí • Vysoká rozmanitost a atraktivita přírodního a kulturního dědictví • Technologická vyspělost i rozvinutý inovační potenciál oblasti (BMO patří k metropolitním oblastem, kde se daří lokalizovat progresivní hospodářská odvětví) • Silné institucionální prostředí pro podporu spolupráce veřejného sektoru vysokých škol, výzkumných organizací a firem, přítomnost etablovaných a respektovaných institucionálních aktérů vyvíjejících činnosti k podpoře rozvojových aktivit (Jihomoravské inovační centrum, Jihomoravské centrum mezinárodní mobility) • Koncentrace infrastruktury pro vědu a výzkum (VaV centra, vědecko-technické parky, inkubátory, nové univerzitní kampusy) díky provedeným masivním investicím • Stabilizovaná sociální skladba obyvatel a kontinuita sociokulturního vývoje • Relativně dobrá dostupnost zdravotnické péče (včetně specializovaných pracovišť v Brně) • Kapacitní silniční a železniční napojení na většinu velkých okolních center • Vysoký podíl domácností napojených na vodovodní přípojku • Dostatečná kapacita zdrojů a rozvodů elektrické energie • Významné soustředění kvalifikované pracovní síly v sektoru VaV, s nejvyšším podílem výzkumných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců VaV • Koncentrace vysokých škol a organizací výzkumu a vývoje • Dobrá kvalita služeb pro podporu podnikatelského prostředí • Dlouhodobě stabilní až mírně rostoucí počet obyvatel • Relativně dobrá dostupnost většiny sociálních služeb • Vysoký podíl vzdělaného obyvatelstva 	<ul style="list-style-type: none"> • Špatný stav, zastaralá síť a dlouhodobá podfinancovanost silnic 2. a 3. třídy • Vysoká lokální koncentrace prachových částic a dalších znečišťujících látek v ovzduší v některých částech (důsledek dopravy a lokálního vytápění s nekvalitním spalováním pevných paliv) • Nedokončený systém protipovodňové ochrany • Skladba SŠ a VŠ absolventů neodpovídá potřebám zaměstnavatelů a potenciálních investorů • Nízká kvalita a relevance problémové orientace výzkumu vedoucí k nízkému aplikačnímu potenciálu • Vysoká polarita v transferu výsledků VaV mezi metropolí a zázemím • Vysoký podíl absolventů mezi nezaměstnanými, vysoká dlouhodobá nezaměstnanost • Nedostatečná nabídka vhodného bydlení a dalších forem pomoci (služeb) pro specifické cílové skupiny • Chybějící provázanost zdravotních a sociálních služeb včetně domácí a paliativní péče • Absence rychlostního napojení severním směrem (R43) • Nízký podíl ekologicky stabilních ploch v některých částech území • Setrvalý nárůst hlukové zátěže z automobilové dopravy • Chybějící odkanalizování některých obcí • Chybějící části infrastruktury v oblasti odpadového hospodářství • Přetrvávající nízká kvalita vzdělávání na ZŠ a SŠ v mezinárodním srovnání • Relativně vysoká nezaměstnanost v periferních částech • Chybějící různorodá nabídka bydlení pro seniory • Lokální nerovnováha v dostupnosti některých sociálních služeb (zejm. pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením), s horší dostupností péče ve venkovských lokalitách • Nízký počet různorodých zařízení s péčí o seniory vzhledem k věkové struktuře a prognózovanému vývoji (včetně specializovaných pracovišť zaměřených na péči o klienty s demencí nebo s Alzheimerovou nemocí)
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Modernizace železničních uzlů vč. brněnského nádraží (i díky pozice Brna jako součásti koridorů č. 22 a č. 23 sítě TEN-T) • Dokončení silničního spojení Brna a Vídně dálnicí/rychlostní silnicí • Postupná modernizace systému čištění odpadních vod díky novým technologiím 	<ul style="list-style-type: none"> • Nerealizace velkých dopravních staveb nadregionálního významu (R52, R43, zkapacitnění D1, ŽUB, VMO, tangenty) • Dlouhodobý nedostatek finančních zdrojů na údržbu komunikací nižšího řádu vedoucí k trvalému zhoršení jejich stavu • Změny klimatu zvyšující riziko živelních

<ul style="list-style-type: none"> • Posílení atraktivity území (kvalita života, pracovní příležitosti) pro absolventy vysokých škol a vysoce kvalifikovanou pracovní sílu • Změna stávajícího krajského systému financování sociálních služeb (z jednoletého na víceletý systém financování) vedoucí ke zlepšení efektivity a kvality služeb • Pokračování transformace sociálních služeb ve smyslu jejich deinstitucionalizace a humanizace (zejména pobytových zařízení pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením) • Potenciál pro dobrovolnictví vyplývající z vysokého počtu studentů a existence aktivní seniorské populace • Využití potenciálu sociálního podnikání • Revitalizace lokalit s nižším sociálním statutem • Výstavba a modernizace páteřních (státem spravovaných) silničních komunikací • Nárůst preference pěší, cyklistické a veřejné dopravy před IAD • Nárůst opětovného využití odpadu (materiálový a energetický zdroj) i v souvislosti s novými technologiemi • Snížení emisní zátěže díky lepší organizaci dopravy (P+R, veřejná doprava) • Vysoký stupeň otevřenosti české ekonomiky vůči světovým tokům zboží, financí, práce a know-how • Přísun financí do vědy a výzkumu díky posíleným intervencím ESIF na VaV a konkurenceschopnost obecně v novém programovém období • Další posílení pozice BMO z hlediska vědy a výzkumu v rámci České republiky a střední Evropy • Silná vazba na cíle regionální politiky EU v oblasti inteligentního růstu a rozvoje oborů s vysokou přidanou hodnotou • Reforma VŠ vzdělávání (z ní plynoucí zkvalitnění absolventské základny) • Příchod a vznik dalších investic napojených na VaV, včetně kreativních odvětví • Vysoký potenciál pro specifické formy cestovního ruchu 	<p>pohrom, zejména záplav (jak rozsáhlých záplav v okolí větších vodních toků, tak přívalových záplav na menších vodních tocích)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokračující normativní způsob financování školství a chybějící reforma vysokého školství; malý důraz na kvalitu • Nárůst počtu osob ohrožených ztrátou bydlení • Další prohlubování procesu demografického stárnutí bez adekvátní odezvy do sociální a zdravotní infrastruktury • Snižování dostupnosti bydlení ve vazbě na deregulaci nájemného • Nedostatečné legislativní řešení problematiky budování dopravních staveb veřejného významu (výkupy pozemků) • Obtížný konsensus nad územním vedením významných dopravních staveb • Globální změny klimatu vedoucí k nutnosti změn v hospodaření v krajině (nejen opatření k eliminaci dopadů katastrof, ale i k prevenci v podobě obnovy původních ekosystémů apod.) • Neřízená komerční i rezidenční suburbanizace vedoucí k zastavování přírodně a zemědělsky hodnotných částí území • Výhledová nedostačující kapacita zdrojů pitné vody (i v kontextu globálních změn klimatu) • Pokračování útlumu zájmu o nematuritní obory, především ve velkých městech • Neúplná transformace českého školství, které selhává při budování lidského kapitálu • Potíže s udržení financování velkých projektů podpořených ze SF 2007-2013 • Negativní populační vývoj a stárnutí obyvatelstva Nárůst nezaměstnanosti, vysoký (a rostoucí) počet nezaměstnaných absolventů • Nárůst počtu osob ohrožených předlužením, i ve vazbě na nízkou finanční gramotnost
--	---